ABACUS

The Sacred Mushroom and the Cross

John M. Allegro

John M. Allegro

CIUPERCA SACRĂ ȘI CRUCEA

Un studiu al naturii și originilor creștinismului în cadrul cultelor fertilității din Orientul Apropiat antic

ABACUS

Despre autor

John Allegro s-a născut la Londra în 1923. După ce a părăsit Marina Regală în 1946, s-a pregătit ca preot metodist la Hartley Victoria Ministerial Training College. După două trimestre, a plecat să studieze la Universitatea din Manchester, unde a absolvit în 1951 cu o diplomă de primă clasă în studii semitice. Obținând un masterat, bazat pe studiul filologic al Oracolelor Balaam, a continuat cercetările la Oxford privind dialectele ebraicii biblice. În 1952, a devenit unul dintre cei doi reprezentanți britanici ai unei echipe internaționale la Ierusalim, care a început munca de reconstituire, descifrare și publicare a fragmentelor Manuscrisului de la Marea Moartă din Peștera 4 de la Qumran. Întorcându-se în Anglia, a devenit profesor asistent de filologie semitică comparată la Universitatea din Manchester. După publicarea lucrării *Treasure of the Copper Scroll*, Allegro s-a alăturat unei expediții britanice în Iordania și, în 1961, a fost numit consilier onorific pentru manuscrise de către guvernul iordanian. În 1966, a fost coautor al unei piese de teatru intitulată *The Lively Oracles* (Oracolele pline de viață), care examina posibilele efecte ale descoperirii în *Manuscrise* a unor aspecte ale creștinismului evreiesc timpuriu, care ar putea bulversa dogma ecleziastică. A început apoi o cercetare bazată pe un fragment nepublicat din *Manuscrise*, care i s-a părut că aruncă o lumină complet diferită asupra poveștii *Noului Testament*. *”Ciuperca sacră și crucea*” este rodul acestei cercetări.

CUPRINS

Prefață
Introducere
1 La început Dumnezeu a creat . . .
2 Sumerul și începuturile istoriei
3 Numele zeilor
4 Plantele și drogurile
5 Numele plantelor și misterele ciupercilor
6 Cheia regatului
7 Bărbatul-copil născut din Fecioară
8 Rolul femeii în procesul creator
9 Prostituata sacră
10 Lamentația religioasă
11 „Oul” de ciupercă și păsările din mitologie
12 Gemenii cerești
13 Steaua dimineții
14 Culoare și consistență
15 Cosmografia ciupercilor
16 David, Egiptul și recensământul
17 Moartea și învierea
18 Grădina lui Adonis, Eden și desfătare; Zeloții și musulmanii
19 Biblia ca o carte de morală

PREFAȚĂ

Apariția în urmă cu trei ani a cărții ”*The Sacred Mushroom and the Cross*” (Ciuperca sacră și crucea), în ediția sa originală, cu copertă cartonată, a fost prilej de multe critici ostile, majoritatea prost informate și emoționale. Cititorii mai puțin dedicați religiei trebuie să fi fost oarecum surprinși de violența reacției, în special atunci când aceasta provenea din medii academice presupus dezinteresate. De exemplu, la câteva săptămâni de la publicare, cincisprezece profesori universitari, aparent intenționați să liniștească pietatea indignată, au semnat o scrisoare comună către *The Times* în care afirmau că, în opinia lor, „această lucrare este mai degrabă un eseu de fantezie decât de filologie”. De atunci, niciunul dintre semnatari, nici măcar cei patru sau cinci dintre ei competenți să evalueze acest aspect al lucrării, nu s-au simțit dispuși sau capabili să justifice această respingere superficială a multor ani de studiu răbdător. Trebuie să concluzionăm cu tristețe că, cel puțin în această țară, va trebui să așteptăm succesiunea unei noi generații de specialiști în studiile Orientului Apropiat și clasice pentru a exploata progresele considerabile ale acestei lucrări.

Cu toate acestea, pentru majoritatea profanilor interesați și inteligenți, mai puțin atenți la păstrarea conceptelor doctrinare învechite și la granițele rigide ale disciplinelor academice, cartea s-a dovedit a fi o provocare stimulantă și o speranță pentru viitor. Pentru prima dată, avem acum motive științifice pentru a crede că culturile și limbile Orientului și Occidentului provin dintr-o sursă comună, păstrată la prima sa manifestare istorică în înregistrările din Sumerul antic. Prin urmare, poate că nu este prea mult să sperăm că o punte atât de necesară între unele dintre cele mai vechi diviziuni ale omenirii poate fi încă realizată prin referire la această unitate de origine.

Nu toată lumea este interesată în primul rând de sursele creștinismului sau de natura neistorică a unei mari părți a tradiției evanghelice. Pot, prin urmare, să supun atenției cititorilor mei acele aspecte din ”*Ciuperca sacră și Crucea*” care au fost atât de des pierdute din vedere în urletele de protest ale apărătorilor antagonizați ai credinței? Am adus mult material nou pentru înțelegerea și descifrarea multora dintre vechile denumiri de plante și mituri păstrate de vechii botaniști, istorici și medici. Există aici o bogăție de dovezi noi care trebuie exploatate și dezvoltate de cercetători și de profani curioși.

Un alt subiect abordat în aceste pagini este vechiul concept filosofic al echilibrului naturii. Discuțiile actuale privind ecologia au pus din nou accentul pe adevărul descoperit din vechime conform căruia ceea ce este smuls de la Mama Pământ trebuie cumva să fie replasat. Vechile religii ale fertilității știau foarte bine acest lucru și l-au pus în centrul credinței și practicii lor. Am dezvoltat această temă în detaliu în lucrarea mea ulterioară, ”*The End of a Road*” (Sfârșitul unui drum).

Această ultimă ediție broșată a cărții ”*Ciuperca sacră și crucea*” oferă posibilitatea unui număr mai mare de cititori de a explora căile de cercetare deschise de aceste noi cercetări ale surselor culturilor și religiilor noastre. Nu poate exista nicio finalitate într-o astfel de lucrare exploratorie, niciun dogmatism, niciun obscurantism bigot. Cartea acoperă un domeniu mult prea vast pentru a putea susține că subiectele implicate au fost tratate exhaustiv. În sfera filologiei comparate, în special, sunt necesare studii mai aprofundate din punctul de vedere al fiecărei familii de limbi și dialecte pentru a determina toate posibilitățile descoperirilor făcute. Chiar și notele oferite la sfârșitul primei ediții cu copertă cartonată puteau, în spațiul disponibil, să facă doar referiri fugare la sursele radicale și la paralelele verbale. În toate cazurile, însă, s-a oferit suficient pentru ca specialiștii să le urmărească și să le dezvolte posibilitățile.

În această ediție mai mică, s-a renunțat la note din motive de economie. Cititorii care doresc să urmărească mai detaliat anumite subiecte sunt îndrumați către notele din versiunea cu copertă cartonată.

J. M. ALLEGRO
Ballasalla, Insula Man

INTRODUCERE

Nicio religie din Orientul Apropiat antic nu poate fi studiată izolat. Toate provin din prima întrebare a omului despre originea vieții și despre cum să-și asigure propria supraviețuire. El a fost întotdeauna profund conștient de insuficiența sa. Oricât de mult a progresat tehnic, făcând haine, adăpost, conservând alimente și rezerve de apă și așa mai departe, forțele naturii au fost întotdeauna mai mari decât el. Vânturile îi vor spulbera adăpostul, soarele îi va arde recoltele, fiarele sălbatice își vor prăda animalele: el a fost întotdeauna pe defensivă într-o bătălie pierdută. Din acest sentiment de dependență și frustrare, s-a născut religia. Cumva, omul trebuia să stabilească comunicarea cu sursa fertilității lumii și, ulterior, să mențină o relație corectă cu aceasta. De-a lungul timpului, el a construit un corp de cunoștințe experiențiale despre ritualuri pe care el sau reprezentanții săi le puteau efectua, sau cuvinte de recitat, despre care se considera că au cea mai mare influență asupra acestei divinități a fertilității. La început au fost în mare parte imitative. Dacă ploaia în ținuturile deșertice era sursa vieții, atunci umezeala din cer trebuie să fie doar un fel mai abundent de spermatozoizi. Dacă organul masculin ejacula acest fluid prețios și crea viață în femeie, atunci deasupra cerurilor, sursa spermei naturii trebuia să fie un penis puternic, deoarece pământul care-i purta urmașii era pântecele. A rezultat, prin urmare, că pentru a induce falusul ceresc să-și completeze orgasmul, omul trebuia să-l stimuleze prin mijloace sexuale, cântând, dansând, afișaje orgiastice și, mai presus de toate, prin performanța actului copulatoriu însuși.

Oricât de mult ar fi progresat omul în ceea ce privește controlul asupra lumii înconjurătoare, rămânea o mare diferență între ceea ce dorea el la un moment dat și ceea ce putea realiza pe cont propriu. Întotdeauna exista un munte imposibil de escaladat, o ramură a cunoașterii care rămânea de nepătruns, o boală fără leac cunoscut. I se părea că, dacă el reușise cu greu să-și croiască drum spre o cunoaștere și o dexteritate atât de superioare animalelor, atunci, într-un mod misterios, gânditorii și artizanii săi trebuie să fi apelat la o sursă de înțelepciune nu mai puțin reală decât ploaia care fructifică pământul. Penisul ceresc, așadar, nu era doar sursa de spermă dătătoare de viață, ci și originea cunoașterii - sămânța lui Dumnezeu era Cuvântul lui Dumnezeu.

Visul omului este să devină Dumnezeu. Atunci el ar fi omnipotent; nu i-ar mai fi frică de zăpezile din timpul iernii sau de soarele din timpul verii, sau de seceta care îi ucide vitele și face ca burțile copiilor săi să se umfle grotesc. Penisul din ceruri se va ridica și își va împrăștia sucul vital atunci când omul va porunci, iar pământul de dedesubt își va deschide vulva și își va gesta puii atunci când omul va cere. Mai presus de toate, omul va învăța secretele universului nu fragmentar, dureros, prin încercări și erori fatale, ci printr-o iluminare bruscă, minunată, din interior.

Dar Dumnezeu este gelos pe puterea și cunoașterea Sa. El nu acceptă rivali în locurile cerești. Dacă, în mila Sa, va permite doar câtorva dintre muritorii aleși de El să îi împărtășească divinitatea, este doar pentru o clipă trecătoare. În circumstanțe foarte speciale, el va permite oamenilor să se ridice la tronul cerului și să vadă frumusețea și gloria omniscienței și omnipotenței. Pentru cei care sunt astfel privilegiați, nu a existat experiență mai mare sau mai valoroasă. Culorile sunt mai strălucitoare, sunetele mai pătrunzătoare, fiecare senzație este amplificată, fiecare forță naturală exagerată.

Oameni au murit pentru o astfel de imagine a raiului. În căutarea acestui scop, s-au născut mari religii, care au strălucit ca un far pentru oamenii care se luptă încă în lupta lor inegală cu natura, și apoi au murit și ele, sufocate de propriile încercări de a perpetua, codifica și evangheliza viziunea mistică.

Preocuparea noastră actuală este să arătăm că iudaismul și creștinismul sunt astfel de expresii cultice ale acestei căutări nesfârșite a omului de a descoperi puterea și cunoașterea instantanee. Acceptând prima propunere, conform căreia forțele vitale ale naturii sunt controlate de o inteligență extraterestră, aceste religii sunt evoluții logice ale cultelor mai vechi și mai crude ale fertilității. Odată cu progresul tehnic, scopul ritualurilor religioase a devenit mai puțin acela de a influența vremea și recoltele, cât de a obține înțelepciunea și cunoașterea viitorului. Cuvântul care s-a infiltrat prin labiile pântecelui pământesc a devenit pentru mistic mai puțin important decât Logosul pe care el credea că religia sa îi permite să îl înțeleagă și să îl entuziasmeze cu omniscienț

divină. Dar sursa era aceeași putere vitală a universului, iar practicile cultice erau foarte puțin diferite.

Pentru a crește recoltele, fermierul copula cu soția sa pe câmp. Pentru a căuta drogul care să îi trimită sufletul în al șaptelea cer și înapoi, inițiații în misterele religioase își puneau preotesele să îl seducă pe zeu și să îl atragă în mâinile lor așa cum o femeie fascinează penisul partenerului până la erecție.

Pentru că drumul către Dumnezeu și vederea fugară a raiului se făcea prin intermediul unor plante mai abundente în sperma lui Dumnezeu decât oricare altele. Acestea erau plantele-medicament, a căror știință a cultivării și utilizării fusese acumulată de-a lungul secolelor de observații și experimente periculoase. Cei care dețineau această înțelepciune secretă a plantelor erau aleșii zeului lor; numai lor le acordase privilegiul de a avea acces la tronul ceresc. Și dacă el era gelos pe puterea sa, nu mai puțin erau cei care îl serveau în misterele cultice. Evanghelia lor nu trebuia strigată de pe acoperișuri: Paradisul nu era decât pentru câțiva favorizați. Incantațiile și ritualurile prin care își invocau plantele drogurilor și detaliile pregătirilor corporale și mentale la care erau supuși înainte de a-și putea ingera zeul erau secrete ale cultului la care nu aveau acces decât inițiații, legați prin jurăminte înfricoșătoare.

Foarte rar, și atunci doar în scopuri practice urgente, aceste secrete erau scrise. În mod normal, ele erau transmise de la preot la inițiat pe cale orală; transmiterea lor precisă depindea de memoria antrenată a oamenilor dedicați învățării și recitării „scripturilor” lor. Dar dacă, dintr-un motiv drastic, cum ar fi perturbarea centrelor lor cultice de către război sau persecuție, ar fi devenit necesar să se scrie numele prețioase ale ierburilor, modul lor de utilizare și incantațiile care le însoțesc, ar fi fost într-o formă ezoterică inteligibilă doar pentru cei din comunitățile lor dispersate.

Credem că o astfel de ocazie a fost revolta evreiască din anul 66 d.Hr. Instigați probabil de membrii cultului, influențați de nebunia indusă de drogurile lor, crezând că Dumnezeu i-a chemat să stăpânească lumea în numele Lui, ei au provocat puternica putere a Romei la o acțiune rapidă și teribilă. Ierusalimul a fost devastat, templul său distrus. Iudaismul a fost perturbat, iar poporul său a fost nevoit să caute refugiu în comunitățile deja stabilite pe coastele Mediteranei. Cultele misterioase s-au trezit fără sursa lor centrală de autoritate, mulți dintre preoții lor fiind uciși în rebeliunea eșuată sau duși în deșert. Secretele, dacă nu voiau să fie pierdute pentru totdeauna, trebuiau să fie scrise și totuși, dacă erau găsite, documentele nu trebuiau să dezvăluie nimic sau să-i trădeze pe cei care încă mai îndrăzneau să sfideze autoritățile romane și să-și continue practicile religioase.

Mijloacele de transmitere a informațiilor erau la îndemână, și au fost de mii de ani. Poveștile populare ale anticilor conțineau din cele mai vechi timpuri mituri bazate pe personificarea plantelor și copacilor. Acestea erau investite cu facultăți și calități umane, iar numele și caracteristicile lor fizice erau aplicate eroilor și eroinelor din povești. Unele dintre acestea erau doar povești spuse pentru divertisment, altele erau parabole politice precum fabula lui Iotham despre copaci din *Vechiul Testament*, în timp ce altele erau mijloace de rememorare și transmitere a folclorului terapeutic. Numele plantelor erau extrase pentru a constitui baza poveștilor, prin care creaturile fantastice erau identificate, îmbrăcate și pregătite pentru a-și interpreta rolurile. Iată, așadar, instrumentul literar de răspândire a cunoștințelor oculte către credincioși. Să spui povestea unui rabin numit Isus și să-l investești cu puterea și numele drogului magic. Pentru a-l face să trăiască înaintea evenimentelor teribile care le-au perturbat viața, pentru a predica o iubire între oameni, care să se extindă chiar și la urâții romani. Astfel, citind o astfel de poveste, în cazul în care ar fi ajuns în mâinile romanilor, chiar și dușmanii lor de moarte ar fi putut fi înșelați și nu ar fi cercetat mai departe activitățile celulelor cultelor misterioase de pe teritoriul lor.

Șiretlicul a eșuat. Creștinii, urâți și disprețuiți, au fost scoși afară și uciși cu miile. Cultul aproape că a pierit. Ceea ce i-a luat locul în cele din urmă a fost o parodie a lucrurilor reale, o batjocură a puterii care îi putea ridica pe oameni la cer și le putea oferi o imagine a lui Dumnezeu pentru care au murit cu bucurie. Povestea rabinului răstignit la instigarea evreilor a devenit un pilon istoric pe care s-a întemeiat autoritatea noului cult. Ceea ce a început ca o farsă, a devenit o capcană chiar și pentru cei care se credeau moștenitorii spirituali ai religiei misterioase și și-au luat numele

de „creştini”. Mai presus de toate, ei au uitat, sau au şters din cult şi din memoria lor, singurul secret suprem de care depindea întreaga lor experienţă religioasă şi extatică: numele şi identitatea sursei drogului, cheia către rai - ciuperca sacră.

Ciuperca recunoscută astăzi ca *Amanita muscaria*. sau *Musca-Agarică*, a fost cunoscută de la începutul istoriei.

Sub pielea capacului său caracteristic, cu pete roşii şi albe, se ascunde o puternică otravă halucinantă. Utilizarea sa religioasă în rândul anumitor popoare siberiene şi nu numai a făcut obiectul unor studii în ultimii ani, iar efectele sale exaltante şi depresive au fost examinate clinic. Acestea includ stimularea facultăţilor de percepţie, astfel încât subiectul vede obiecte mult mai mari sau mult mai mici decât sunt în realitate, culorile şi sunetele sunt mult îmbunătăţite şi există un sentiment general de putere, atât fizică, cât şi mentală, cu totul în afara limitelor normale ale experienţei umane.

Ciuperca a fost întotdeauna un lucru misterios. Anticii erau nedumeriţi de modul său de creştere fără seminţe, de rapiditatea cu care îşi făcea apariţia după ploaie şi de dispariţia sa la fel de rapidă. Născută dintr-o vulvă sau „ou”, ciuperca seamănă cu un penis mic, ridicându-se ca organul uman excitat sexual, iar când îşi întinde bolta, vechii botanişti o vedeau ca pe un falus purtând „povara” inghinală a unei femei. Fiecare aspect al existenţei ciupercii era plin de aluzii sexuale, iar în forma sa falică, anticii vedeau o replică a zeului fertilităţii însuşi. Era „fiul lui Dumnezeu”, drogul său era o formă mai pură a spermatozoizilor zeului decât cea descoperită în orice altă formă de materie vie. Era, de fapt, Dumnezeu însuşi, manifestat pe pământ. Pentru mistic, era mijlocul divin de a intra în rai; Dumnezeu coborâse în carne şi oase pentru a arăta calea către el însuşi, prin el însuşi.

Culegerea unei ierburi atât de preţioase era însoţită de pericole în orice moment. Ora - înainte de răsăritul soarelui, cuvintele care trebuiau rostite - numele îngerului păzitor, erau vitale pentru operaţiune, dar era nevoie de mai mult. A fost necesară o formă de substituţie, pentru a face o ispăşire pentru pământul privat de urmaşii săi. Totuşi, aşa cum era natura divină a Plantei Sfinte, aşa cum era numită, numai zeul putea face sacrificiul necesar. Pentru a-l răscumpăra pe Fiul, Tatăl a trebuit să furnizeze chiar „preţul răscumpărării”. Toate acestea sunt expresii folosite despre ciuperca sacră, la fel ca şi despre Iisus din teologia creştină.

Studiul nostru de faţă are mult de-a face cu numele şi titlurile. Numai atunci când vom putea descoperi nomenclatura ciupercii sacre în interiorul şi în afara cultului, vom putea începe să înţelegem funcţia şi teologia acesteia. Principalul factor care a făcut posibile aceste noi descoperiri a fost realizarea faptului că multe dintre cele mai secrete denumiri ale ciupercii datează din sumeriana antică, cea mai veche limbă scrisă cunoscută de noi, atestată de texte cuneiforme datând din mileniul IV î.Hr. Mai mult, se pare acum că această limbă antică oferă o punte între limbile indo-europene (care includ greaca, latina şi limba noastră) şi grupul semitic, care include limbile *Vechiului Testament*, ebraica şi aramaica. Pentru prima dată, devine posibilă descifrarea numelor de zei, de personaje mitologice, clasice şi biblice, şi a numelor de plante. Astfel, pot fi determinate locul lor în sistemele cultice şi funcţiile lor în vechile religii ale fertilităţii.

Marile bariere care au părut până acum să despartă lumea antică, clasică şi biblică, au fost în sfârşit depăşite şi la un nivel mai semnificativ decât a fost posibil până acum prin simpla comparare a mitologiilor lor respective. Poveştile şi personajele care par destul de diferite prin modul în care sunt prezentate în diferite locaţii şi în momente foarte diferite ale istoriei pot fi acum prezentate

adesea ca având aceeaşi temă centrală. Chiar şi zei atât de diferiţi precum Zeus şi Yahweh întruchipează aceeaşi concepţie fundamentală a divinităţii fertilităţii, deoarece numele lor de origine sunt exact aceleaşi. O limbă comună trece peste graniţele fizice şi rasiale. Chiar şi limbile aparent atât de diferite precum greaca şi ebraica, atunci când se poate demonstra că provin dintr-un izvor comun, indică o identitate de cultură într-un stadiu incipient. Prin urmare, se pot face comparaţii la un nivel ştiinţific, filologic, care ar fi putut părea de neconceput până acum. Brusc, aproape peste noapte, lumea antică s-a micşorat. Toate drumurile din Orientul Apropiat duc înapoi la bazinul Mesopotamian, la Sumerul antic. În mod similar, cele mai importante religii şi mitologii din acea zonă, şi probabil mult mai departe, se întorc la cultul ciupercilor din Sumer şi succesorii săi.

În studiile biblice, vechile diviziuni între domeniile de cercetare ale *Vechiului* şi *Noului Testament*, care nu au fost niciodată foarte semnificative decât pentru teologul creştin, devin şi mai puţin valabile. În ceea ce priveşte originile creştinismului, trebuie să ne uităm nu doar la literatura intertestamentară, la *Apocrife* şi *Pseudepigrafe* şi la scrierile recent descoperite de la Marea Moartă, nici măcar doar la *Vechiul Testament* şi la alte lucrări semitice, ci trebuie să luăm în considerare textele religioase şi mitologice sumeriene şi scrierile clasice din Asia Mică, Grecia şi Roma. Paştele creştin este la fel de strâns legat de Anthesteria bacchică ca şi Paştele evreiesc.

Mai presus de toate, filologul este cel care trebuie să fie vârful de lance al noii cercetări. Acesta este în primul rând un studiu al cuvintelor.

Un cuvânt scris este mai mult decât un simbol: este o expresie a unei idei. A pătrunde în sensul său interior înseamnă a privi în mintea omului care l-a scris. Generaţiile ulterioare pot da semnificaţii diferite acelui simbol, extinzându-i gama de referinţe mult dincolo de intenţia iniţială, dar dacă putem urmări semnificaţia iniţială, atunci ar trebui să fie posibil să urmărim traseul prin care s-a dezvoltat. Făcând acest lucru, este uneori posibil chiar să schiţăm progresul dezvoltării mentale, tehnice sau religioase a omului.

Prima formă de scriere a fost reprezentată de imagini, diagrame incizate grosolan pe piatră şi lut. Oricât de lipsite de rafinament gramatical sau sintactic ar fi aceste simboluri, ele transmit, într-o clipă, singura trăsătură care părea scribului antic cel mai semnificativ aspect al obiectului sau acţiunii pe care încerca să o reprezinte. „Dragostea” o arată ca pe o torţă în flăcări într-un pântece, o «ţară străină» ca pe un deal (pentru că locuia pe o câmpie) şi aşa mai departe. Pe măsură ce arta scrisului s-a dezvoltat în continuare, putem începe să recunoaştem primele enunţuri ale unor idei care au ajuns mai târziu să aibă o importanţă filosofică enormă: „viaţă”, „dumnezeu”, „preot”, „templu”, „har”, „păcat” şi aşa mai departe. Pentru a căuta semnificaţiile lor ulterioare în literatura religioasă, cum ar fi *Biblia*, trebuie mai întâi să le descoperim semnificaţia de bază şi să urmărim dezvoltarea lor până la limita pe care ne-o permit scrierile existente.

De exemplu, după cum putem înţelege acum, „păcatul” pentru evrei şi creştini avea de-a face cu emisia spermei umane, o blasfemie împotriva zeului care era identificat cu lichidul preţios. Dacă descoperirea acestei înţelegeri a „păcatului” pare astăzi doar de un interes academic limitat, merită să ne amintim că acelaşi principiu se află la baza rigorilor catolice moderne împotriva utilizării „pilulei”.

În ceea ce priveşte sarcina principală a investigaţiei noastre actuale, capacitatea noastră nou dobândită de a pătrunde până la începuturile limbajului înseamnă că putem plasa cultele misterioase ulterioare, precum cele ale iudaismului, ale religiei dionisiace şi ale creştinismului, în contextul lor mult mai larg, pentru a descoperi primele principii de la care s-au dezvoltat, pentru a sonda misterele numelor şi invocaţiilor lor cultice şi, cel puţin în cazul creştinismului, pentru a aprecia ceva din opoziţia pe care au întâmpinat-o în rândul autorităţilor conducătoare şi măsurile luate pentru a transmite secretele lor sub acoperirea mitologiilor antice în haine moderne.

Prin urmare, studiul nostru începe de la început, cu o apreciere a religiei în termeni de stimulare a zeului pentru procreare şi asigurarea vieţii. Înarmaţi cu noua noastră înţelegere a relaţiilor lingvistice din Orientul Apropiat antic, putem aborda problemele majore implicate în nomenclatura botanică şi să descoperim acele caracteristici ale plantelor mai îndrumate de zeu care au atras atenţia vechilor vraci şi profeţi. Izolarea numelor şi epitetelor ciupercii sacre deschide uşa către camerele secrete ale cultelor misterioase care depindeau de drogurile găsite în ciupercă pentru

experienţele lor mistice halucinatorii. În sfârşit, identificarea personajelor principale din multe dintre vechile mitologii clasice şi biblice este posibilă, deoarece acum le putem descifra numele. Mai presus de toate, epitetele ciupercilor şi invocaţiile sfinte pe care criptografii creştini le-au ţesut în poveştile lor despre omul Iisus şi însoţitorii săi pot fi acum recunoscute, iar principalele caracteristici ale cultului creştin pot fi dezvăluite.

Izolarea cultului ciupercilor şi semnificaţia reală, ascunsă a scrierilor *Noului Testament* creează o prăpastie între învăţăturile morale ale *Evangheliilor* şi cadrul lor religios destul de amoral. Astfel, noile descoperiri trebuie să ridice mai acut problema validităţii „eticii" creştine pentru timpul prezent. Dacă rabinul evreu căruia i-au fost atribuite până acum se dovedeşte a nu fi fost mai substanţial decât ciuperca, autoritatea omiliilor sale trebuie să stea sau să cadă în funcţie de consimţământul pe care îl pot obţine prin propriul lor merit.

Ceea ce urmează în această carte este, aşa cum s-a spus, în primul rând un studiu al cuvintelor. Pentru un cititor educat să creadă în istoricitatea esenţială a naraţiunilor biblice, unele dintre atitudinile afişate în abordarea noastră a textelor pot părea la început ciudate. Se pare că suntem mai interesaţi de cuvinte decât de evenimentele pe care acestea par să le consemneze; mai preocupaţi, de exemplu, de semnificaţia numelui lui Moise decât de presupusul său rol de prim mare lider politic al Israelului. În mod similar, cu aproximativ un secol în urmă, trebuie să fi părut ciudat pentru studentul obişnuit al *Bibliei* să înţeleagă abordarea unui „modernist" al vremii care era mai interesat de ideile care stau la baza povestirii Creaţiei din *Geneza* şi de sursele lor, decât să dateze, să localizeze şi să identifice adevărata Grădină a Edenului şi să rezolve problema de unde a apărut soţia lui Cain. Apoi, a fost nevoie de o revoluţie în aprecierea de către om a dezvoltării sale din forme inferioare de viaţă şi de o înţelegere mai clară a vârstei acestei planete pentru a-l forţa pe teolog să abandoneze istoricitatea *Genezei*.

Acum ne confruntăm cu o nouă revoluţie în gândire care trebuie să ne facă să reconsiderăm validitatea povestirii *Noului Testament*. Descoperirea aici nu este în domeniul istoriei, ci în filologie. Noile noastre îndoieli cu privire la istoricitatea lui Iisus şi a prietenilor săi nu provin din noi descoperiri despre pământul şi oamenii din Palestina secolului I, ci despre natura şi originea limbilor pe care le vorbeau şi despre originile cultelor lor religioase. Ceea ce îl preocupă în primul rând pe studentul originilor creştine este ce fel de scriere este această carte pe care o numim *Noul Testament* şi, în special, ce încearcă să transmită relatările numite *Evanghelii*? Este vorba de istorie? Aceasta este cu siguranţă o posibilitate, dar doar una dintre multe altele. Faptul că, timp de aproape două mii de ani, un corp religios şi-a bazat credinţa nu numai pe existenţa omului Isus, ci chiar pe natura sa spirituală şi pe istoricitatea anumitor evenimente nenaturale numite miracole, nu este cu adevărat relevant pentru această anchetă. Cu o sută de ani în urmă, acelaşi corp de opinie era la fel de ferm convins că întreaga rasă umană îşi poate urmări originea până la doi oameni care trăiau în mijlocul Mesopotamiei şi că pământul a luat naştere în anul 4004 î.e.n.

Cercetătorul trebuie să înceapă cu singura sa sursă reală de cunoaştere, cuvântul scris. În ceea ce priveşte iudaismul şi creştinismul, aceasta înseamnă *Biblia*. Există foarte puţine alte lucruri care ne pot oferi detalii despre ceea ce credea israelitul despre zeul său şi despre lumea din jurul său sau despre adevărata natură a creştinismului. Referirile rare la un „Christus" sau „Chrestus" din lucrările istoricilor contemporani necreştini nu ne spun nimic despre natura omului şi, în ciuda afirmaţiilor adesea făcute în acest sens, nu susţin decât în mod foarte îndoielnic istoricitatea sa. Ele nu fac decât să ateste faptul, niciodată contestat, că relatările *Evangheliei* au fost în circulaţie la scurt timp după anul 70 d.Hr. Dacă vrem să ştim mai multe despre creştinismul timpuriu, trebuie să ne uităm la sursa noastră reală, cuvintele scrise ale *Noului Testament*. Astfel, după cum am spus, ancheta este în primul rând filologică.

Noul Testament este plin de probleme. Cercetătorul critic se confruntă cu ele din toate părţile: cronologice, topografice, istorice, religioase şi filologice. Restul poate fi evaluat în mod realist abia după ce au fost rezolvate problemele lingvistice. Atunci când, în secolul trecut, a devenit disponibilă o mulţime de material papirologic din lumea antică, care a aruncat o lumină nouă asupra naturii limbii greceşti folosite în *Noul Testament*, cercetătorii au simţit că majoritatea obstacolelor majore în calea unei înţelegeri complete a textelor vor fi înlăturate. Dar, de fapt, pentru filolog,

întrebările spinoase rămân bine înfipte în povestiri şi nu au nimic de-a face cu intriga naraţiunilor, cu detaliile cotidiene care dau culoare acţiunii. Cele mai intransigente se referă la transliterările străine, presupuse aramaice, din text, dublate adesea de o „traducere” care nu pare să ofere o redare a originalului, cum ar fi poreclele „*Boanerges*”, presupuse a însemna, „Fiii tunetului”, sau numele „Barnabas”, despre care se spune că reprezintă „Fiul mângâierii”. Oricât ar încerca, comentatorii nu pot vedea cum „traducerile” se potrivesc cu „numele”.

Pentru cititorul general şi, în special, pentru creştinul care caută iluminarea morală sau spirituală în *Noul Testament*, astfel de banalităţi au însemnat prea puţin. De asemenea, pentru mulţi cercetători, astfel de detalii sunt mai puţin importante decât importanţa teologică a învăţăturii lui Isus. S-a presupus că undeva de-a lungul liniei de transmitere a avut loc o corupere textuală a „numelor” sau că „traducerile” au fost adăugate de mâini ulterioare, nefamiliarizate cu limba originală folosită de Maestru şi de însoţitorii săi.

După cum ne putem da seama acum, aceste aberaţii ale numelor proprii şi ale pseudotraducerilor lor sunt de o importanţă crucială. Ele ne oferă un indiciu cu privire la natura creştinismului original. Acestea ascund nume secrete pentru ciuperca sacră, „Hristosul” sectei. Natura deliberat înşelătoare a traducerilor lor greşite pune la îndoială întreaga „poveste de acoperire” a omului Iisus şi a activităţilor sale. Odată ce şiretlicul a fost pătruns, cercetarea poate avansa rapid cu încadrarea fenomenului creştin mai ferm în modelele cultice ale Orientului Apropiat antic. Multe fapte aparent fără legătură între ele despre cultele misterioase omniprezente din zonă şi mitologiile lor conexe încep brusc să se unească într-un întreg satisfăcător din punct de vedere intelectual.

În orice studiu al surselor şi dezvoltării unei anumite religii, ideile sunt factorul vital. Istoria ocupă locul doi. Chiar şi timpul este relativ neimportant. Acest lucru nu înseamnă că subestimăm importanţa influenţelor politice şi sociologice în modelarea unui cult şi a ideologiei sale; însă materialele principale ale filosofiei provin dintr-o concepţie fundamentală despre univers şi sursa vieţii. Anumiţi oameni foarte imaginativi sau „inspiraţi” pot apărea din când în când în istoria unui popor şi pot influenţa credinţele şi modul de viaţă al contemporanilor şi succesorilor lor. Ei adaptează sau dezvoltă ceea ce găsesc şi îi dau un nou impuls sau o nouă direcţie. Dar lutul pe care îl modelează în mod proaspăt a existat deja şi constituie principalul obiect de cercetare pentru studentul dezvoltării cultului.

De-a lungul acestei cărţi, suntem interesaţi în principal de acest „lut” şi de formele foarte ciudate pe care le-a luat în religiile de misterii, dintre care putem recunoaşte acum creştinismul ca fiind un exemplu important. Desigur, istoria se impune din când în când atenţiei noastre. Au existat vreodată Avraam, Isaac şi Iacov ca oameni reali? A existat vreodată un sejur în Egipt al poporului ales sau un lider politic numit Moise? A fost concepţia puternică din punct de vedere teologic a Exodului vreodată un fapt istoric? Aceste întrebări şi multe altele sunt ridicate din nou de studiile noastre, dar suntem de părere că ele nu sunt de importanţă primordială. Mult mai urgentă este importanţa principală a miturilor în care se regăsesc aceste nume. Dacă avem dreptate să găsim relevanţa lor reală în cultul străvechi al ciupercii sacre, atunci natura celei mai vechi religii israelite trebuie să fie reevaluată şi contează relativ puţin dacă aceste personaje sunt istorice sau nu.

În cazul creştinismului, întrebările istorice sunt poate mai acute. Dacă povestea *Noului Testament* nu este ceea ce pare, atunci când şi cum a ajuns Biserica creştină să o ia ca atare şi să facă din adorarea unui singur om, Iisus, crucificat şi readus miraculos la viaţă, tema centrală a filosofiei sale religioase? Întrebarea este legată de natura „ereziilor” pe care Biserica le-a alungat în deşert. Din păcate, nu dispunem de suficient material pentru a ne permite să identificăm toate aceste secte şi să le cunoaştem secretele. Biserica a distrus tot ceea ce a considerat eretic, iar ceea ce ştim despre aceste mişcări provine în mare parte din infirmările Părinţilor timpurii ale credinţelor lor. Dar cel puţin nu mai trebuie să înghesuim astfel de „aberaţii” într-un secol sau două după anul 30 d.Hr. „Creştinismul”, sub diferitele sale denumiri, a prosperat cu secole înainte de acea dată. După cum putem aprecia acum, cultul cel mai original a fost cel care a fost dus în clandestinitate de eforturile combinate ale autorităţilor romane, evreieşti şi ecleziastice; „erezia” supremă a fost cea care a apărut, s-a înţeles cu puterile seculare şi a devenit Biserica de astăzi.

Avem de-a face, aşadar, mai degrabă cu idei decât cu oameni. Nu putem numi personajele principale ale poveştii noastre. Fără îndoială, existau lideri reali care exercitau o putere considerabilă asupra semenilor lor, dar în cultele de misterii aceştia nu erau niciodată numiţi de către cei din afară. Nu putem, la fel ca pietistul creştin, să ne imaginăm un tânăr lucrând la atelierul de tâmplărie al tatălui său, luând în braţe copii mici sau vorbind serios cu o Maria în timp ce sora ei făcea treburile casnice. În această privinţă, studiul nostru nu este unul uşor. Nu există un răspuns simplu la problemele *Noului Testament*, care să poată fi descoperit de cineva care doar rearanjează relatările evanghelice pentru a produce o altă imagine a omului Isus. Studiul nostru este un studiu al cuvintelor şi, prin intermediul lor, al ideilor. În cele din urmă, trebuie să testăm validitatea concluziilor noastre nu în raport cu istoria comparată, cu atât mai puţin în raport cu credinţele Bisericii, trecute sau prezente, ci în raport cu modelul general al gândirii religioase, aşa cum poate fi el urmărit în Orientul Apropiat antic din cele mai vechi timpuri. Întrebarea pe care trebuie să ne-o punem este: creştinismul, aşa cum a fost dezvăluit acum pentru prima dată, se încadrează în mod adecvat în ceea ce a fost înainte de primul secol, nu în ceea ce a venit după aceea în numele său?

CAP. 1 - LA ÎNCEPUT, DUMNEZEU A CREAT...

Religia face parte din maturizare. Raționamentul care l-a învățat pe om că este mai isteț decât animalele l-a făcut, de asemenea, conștient de propriile sale deficiențe. El putea să prindă și să ucidă animale mai puternice și mai zburătoare decât el pentru că putea să planifice din timp, să le caute cărările și să construiască capcane. Mai târziu, aceeași previziune l-a condus la arta agriculturii și a conservării rezervelor sale de hrană împotriva lipsurilor sezoniere. În ținuturile cu precipitații reduse, el a învățat în cele din urmă tehnicile de săpare și căptușire a cisternelor, iar civilizația a început. Cu toate acestea, vaste zone de resurse naturale erau în afara controlului omului. Dacă animalele nu se înmulțeau, nu exista vânătoare. Dacă ploaia nu cădea, pământul a rămas sterp. În mod clar, exista o putere în univers care era mai mare decât omul, un control aparent arbitrar al naturii, care putea face de râs abilitățile de vânătoare și agricultură ale omului. Însăși existența sa depindea de menținerea unei relații corecte cu acea putere, adică de religie.

Oricât de interesant ar fi să speculăm cu privire la formele precise pe care le-a putut lua gândirea și ritualul religios preistoric, avem de fapt foarte puține dovezi directe. Desenele rupestre găsite în Franța. Spania și Italia nu ne spun mai mult decât că omul de acum zece până la douăzeci de mii de ani era un vânător și că este posibil să fi pus în practică un fel de ritual de sacrificare pentru a-l ajuta în vânătoare. Această utilizare practică a artelor grafice este comparată astăzi cu aborigenii australieni, care își însoțesc portretele simbolice cu ritualuri de mimă, dans și recitare a epopeilor tradiționale. Fără îndoială, omul primitiv din perioada paleolitică făcea același lucru, dar partea orală a ritualurilor sale, care ar putea explica în mod adecvat desenele, s-a pierdut pentru totdeauna. Relicvele artelor sale plastice, sculptura în relief și modelarea lutului, subliniază interesul său pentru fecunditate. Cultura *gravettiană*, care se întinde pe scară largă în sudul Rusiei și în centrul Europei și se răspândește în Italia, Franța și Spania, abundă în exemple de figurine ale așa-numitei „zeițe-mamă”. Aceste modele din lut ale femeilor cu sâni pendulanți, fese uriașe și burți umflate au aluzii sexuale și reproductive evidente, la fel ca și omologii lor masculini.

Fără îndoială, toate acestea au avut scopuri magice sau religioase, dar abia după ce omul a deprins arta scrisului poate comunica cu o epocă ulterioară. Abia atunci putem începe să îi citim mintea și gândurile despre Dumnezeu cu o siguranță reală. Din păcate, acest lucru s-a întâmplat doar relativ târziu în dezvoltarea sa, în termeni de timp evolutiv, cu abia un minut sau două în urmă. Până atunci, el nu era deloc „primitiv”. Primele încercări cunoscute de scriere conectată au fost rudimentare, înregistrând nu mai mult decât liste de obiecte și numere. Însă însăși existența lor indică un stadiu avansat de administrare economică, care este amplu susținut de arheologie. Uimitor este faptul că omul a reușit să progreseze atât de mult fără scris, singura facilitate pe care ar fi trebuit să o considerăm esențială pentru progresul social. Suntem înclinați să ne întrebăm cum a fost posibil, în epoca noastră, să administrăm o regiune, să cultivăm pământurile templelor, să colectăm venituri, să purtăm războaie și să menținem comunicarea pe distanțe mari fără mijloace simple de documentare? Suntem înclinați să uităm că, în acele zile, oamenii încă mai aveau memorie. Tipul de rezultate supraomenești pe care le promite abonatul modern la cursurile prin corespondență pentru antrenarea memoriei trebuie să fi fost ceva obișnuit printre oamenii inteligenți acum șase mii de ani. Chiar și astăzi nu este neobișnuit să găsești un musulman care poate recita întregul *Coran*, sau un evreu care știe pe de rost secțiuni lungi din *Biblie* și *Talmud*.

Așadar, primele cărți au fost celulele de memorie ale creierului, iar primul stilou a fost limba. Capacitatea lui *Homo sapiens* de a comunica cu semenii săi, de a organiza viața comunității și de a transmite din tată în fiu abilitățile dobândite cu greu a fost cea care l-a ridicat pe om cu mult deasupra animalelor. Același mijloc de comunicare a fost cel care l-a pus în contact cu zeul său, pentru a-l flata, ademeni, chiar amenința pentru a obține mijloacele de trai. Experiența a arătat că, la fel ca în relațiile sale umane, unele cuvinte și acțiuni erau mai eficiente decât altele, și a apărut un ansamblu de ritualuri și liturghii uniforme a căror memorare și punere în practică era responsabilitatea „oamenilor sfinți” ai comunității.

Când, în jurul anului 2500 î.Hr. primele mari poeme religioase și epopee din Orientul Apropiat au ajuns să fie scrise, ele aveau deja în spate o lungă istorie de transmitere orală.

Concepțiile religioase fundamentale pe care le exprimă datează de mii de ani. Cu toate acestea, au mai trecut încă 1 500 de ani până când a fost compus cel mai vechi text al *Vechiului Testament*. Prin urmare, nu este suficient să căutăm originile creştinismului doar în miile de ani anteriori scrierii *Vechiului Testament* şi nici să începem istoria iudaismului cu o presupusă datare a patriarhilor în jurul anului 1750 î.Hr. Originile ambelor culte se întorc în preistoria Orientului Apropiat. Problema este cum să corelăm detaliile specifice ale acestor religii relativ târzii cu cele mai vechi idei despre Dumnezeu.

Nu putem pătrunde în mintea omului antic decât prin intermediul scrierilor sale, iar acesta este domeniul filologiei, ştiința cuvintelor. Trebuie să căutăm în simbolurile prin care el îşi reprezenta cuvintele rostite indicii despre gândirea sa. Limitările unui astfel de studiu sunt evidente. Prima este insuficienţa scrierii timpurii pentru a exprima idei abstracte. Chiar şi atunci când filologul a adunat toate textele disponibile, şi-a compilat gramatica şi dicționarele şi este încrezător în descifrarea sa, rămâne totuşi insuficienţa oricărui cuvânt scris, chiar şi a celor mai avansate limbi, de a exprima gândirea. Chiar şi vorbirea directă poate eşua în a transmite sensul nostru şi trebuie să fie însoţită de gesturi şi expresii faciale. Un semn imprimat pe lut umed sau chiar înflorirea stiloului pe hârtie pot lăsa multe necomunicate cititorului, după cum ştie orice poet şi îndrăgostit.

Cu toate acestea, cuvântul scris este un simbol al gândirii; în spatele său se află o atitudine de spirit, o emoție, o ipoteză argumentată, la care cititorul poate pătrunde într-o anumită măsură. Această carte se ocupă în mare măsură de cuvinte şi de semnificaţiile lor. Studiul relației dintre cuvinte şi gândurile pe care le exprimă se numeşte „etimologie”, deoarece caută sensul „adevărat” (grecescul *etumos*) al cuvântului. Etimologul caută „rădăcina” cuvântului, adică miezul interior care exprimă conceptul său fundamental sau „radical”.

De exemplu, dacă ar fi să căutăm rădăcina unui barbarism modern precum „de-escalate”, ar trebui să eliminăm imediat „de-” şi apendicele verbal „-ate”, să tăiem „e-” inițial ca prefix recognoscibil şi să rămânem cu „scal-” pentru studii ulterioare. Latinescul *scala* înseamnă „scară” şi suntem în mod clar pe drumul cel bun. Dar, în această etapă, etimologul va fi atent la eventualele schimbări vocalice care apar între dialecte. Una dintre cele mai frecvente este cea dintre **l** şi **n**, şi nu suntem surprinşi să constatăm că o formă timpurie a rădăcinii are **n** în locul lui **l**, astfel încât sanscrita, unul dintre primele dialecte indo-europene, are o rădăcină **skan-** cu ideea de „a urca”. Sibilanţii se pot schimba, de asemenea, cum ar fi **S** şi **Z**, iar vocalele scurte pot dispărea în vorbire între consoane, cum ar fi **i** între **S** şi **C**. De fapt, putem descompune rădăcina noastră indo-europeană **scan-**, „a urca”, şi mai mult în două silabe sumeriene, **ZIG**, „a urca”, şi **AN**, „sus”.

Sau, din nou, dacă dorim să găsim rădăcina cuvântului nostru „a conduce”, care înseamnă „a controla, a ghida, a exercita influenţă asupra” etc., vom descoperi că dicționarele noastre etimologice ne vor trimite printr-o adaptare a vechii franceze la latinescul **regulo**, „a dirija”, legat de **regno**, „domnie”, **rex**, „rege” etc. Rădăcina aici este simplu **reg-** sau ceva asemănător, iar sursa sa finală o putem descoperi acum dacă ne întoarcem cu trei sau patru mii de ani în urmă la cea mai veche scriere cunoscută, cea din Sumerul antic din bazinul mesopotamian. Acolo găsim o rădăcină **RIG**, care înseamnă „păstor” şi, descompunând şi mai mult cuvântul, putem descoperi ideea din spatele „păstorului”, aceea de a asigura fecunditatea turmelor pe care le are în grijă. Astfel se explică conceptul foarte răspândit conform căruia regele era un „păstor” pentru poporul său, întrucât sarcina sa era în primul rând aceea de a veghea la bunăstarea şi îmbogățirea pământului şi a oamenilor săi.

Aici, etimologia a făcut mai mult decât să descopere sensul rădăcinii unui anumit cuvânt: a deschis o fereastră către gândirea filozofică preistorică. Ideea rolului regelui-păstor în comunitate nu a început odată cu inventarea scrisului. Cuvântul scris nu face decât să exprime o concepție veche. Prin urmare, dacă, în căutarea originilor cultelor şi mitologiilor religioase, putem urmări ideile acestora până la primele texte scrise cunoscute, putem folosi metodele etimologice pentru a pătrunde şi mai adânc în minţile care le-au dat formă literară.

După ce a ajuns la sensul primitiv al unei rădăcini, filologul trebuie să meargă din nou înainte, urmărind modul în care scriitorii din diferite epoci folosesc rădăcina respectivă pentru a exprima concepte înrudite. Desigur, sensurile cuvintelor se schimbă; cu cât acestea sunt folosite mai

des, cu atât referința lor devine mai largă. Astăzi, cu mijloace de comunicare mai rapide și mai ușoare, devine din ce în ce mai dificil să păstrăm controlul asupra sensurilor cuvintelor, și aceasta într-un moment în care nevoia de a ne înțelege unii pe alții este crucială În antichitate, oamenii și ideile nu se deplasau atât de repede. Călătoriile nu erau ușoare; zonele izolate rămâneau izolate de-a lungul generațiilor, iar limbile lor păstrau cuvinte vechi și forme lingvistice pierdute de mult timp în locuri mai deschise influenței străine.

Terminologia religioasă, care reprezintă interesul special al acestei lucrări, este cea mai puțin susceptibilă la schimbare. Chiar dacă cuvintele de zi cu zi trebuie să își dezvolte semnificațiile în funcție de condițiile sociale și de inventarea de noi meșteșuguri, comunicarea cu zeul necesita o liturghie precisă și neschimbătoare, a cărei transmitere corectă era prima responsabilitate a preoțimii. În studiul literaturilor antice, cercetătorul trebuie să țină cont de faptul că limba imnurilor și a epopeilor poate să difere considerabil de limba comună din aceeași perioadă. Una dintre problemele cu care se confruntă studentul de ebraică din *Vechiul Testament* este probabilitatea ca limba clasică a *Bibliei* să nu reprezinte cu exactitate limba vorbită de israeliții antici. Cu siguranță, vocabularul *Bibliei* este mult prea limitat pentru a ne spune multe despre lumea cotidiană a vechiului Canaan. Când vine vorba de analizarea structurii lingvistice și fonetice a ebraicii biblice în termeni de vorbire reală, crește convingerea că ceea ce avem nu este dialectul vorbit de o comunitate care trăia într-un singur loc la un moment dat, ci un fel de limbă mixtă, artificială, compusă probabil din mai multe dialecte și folosită în special în scopuri religioase. Importanța unei limbi liturgice din punctul nostru de vedere imediat este că aceasta va fi fost în esență conservatoare. Într-o astfel de scriere ne putem aștepta să găsim cuvinte folosite în sensul lor cel mai primitiv.

Dacă terminologia religioasă în general are tendința de a rezista schimbărilor, acest lucru este și mai valabil în cazul numelor proprii, în special al celor ale zeilor și eroilor epici. Acum se pare că, în multe cazuri, acestea au supraviețuit nealterate de-a lungul secolelor, chiar mileniilor, de transmitere orală, precum și scrisă. În această categorie de cuvinte se află cel mai mare potențial pentru cercetările prezente și viitoare privind natura și semnificația vechilor mitologii. Capacitatea de a descifra numele zeului ne va spune funcția sa principală și, prin urmare, semnificația rugăciunilor și ritualurilor prin care era venerat.

Dificultatea acestui studiu a fost întotdeauna aceea că numele sunt adesea mult mai vechi decât literatura în care apar și sunt indescifrabile în acea limbă. De multe ori, comentatorul unui mit grecesc, de exemplu, trebuie să mărturisească că numele eroului este „preelenic”, de origine și semnificație incerte. Tot ce poate face în astfel de cazuri este să adune toate referințele pe care le poate găsi la acel personaj și să vadă dacă există vreun numitor comun în povestiri sau epitete care să ofere un indiciu asupra semnificației numelui său. Oricine a încercat această procedură pe cont propriu, sau a studiat în detaliu eforturile altora, va ști prea bine că rezultatele sunt adesea, în cel mai bun caz, slabe, iar exercițiul, ca să nu spun mai mult, frustrant. Una dintre probleme este că același zeu sau erou este descris diferit în locuri diferite. Zeus merită epitete și venerări diferite în Atena și în Creta, de exemplu. Ceea ce aștepți de la zeul tău depinde de nevoile tale fizice și spirituale în situația imediată, iar poveștile pe care le inventezi despre el vor reflecta condițiile sociale și etnice din timpul și locul tău. În mod clar, mitologul poate estima cel mai bine acești factori locali și temporali în materialul său dacă cunoaște locul inițial al zeului în ordinea naturii, adică dacă cunoaște sursa și semnificația numelui său.

Pasul dramatic înainte care este acum posibil în cercetările noastre privind originea cultelor și mitologiilor din Orientul Apropiat rezultă din capacitatea noastră de a face aceste descifrări. Acum putem descifra nume de zei precum Zeus și Yahweh/Jehova, și nume de eroi precum Dionysos și Iisus, deoarece este posibil să penetrăm barierele lingvistice impuse de diferitele limbi în care literaturile lor respective au ajuns la noi. Putem ajunge dincolo de greaca clasicilor și a *Noului Testament* și de ebraica *Vechiului Testament* la o sursă lingvistică comună tuturor.

În plus, așa cum ar fi de așteptat într-o zonă geografică atât de limitată precum Orientul Apropiat, constatăm că nu numai numele au o derivare comună, ci și multe dintre ideile religioase exprimate în mod diferit de diferitele culturi provin din aceeași idee de bază. Formele de cult, în

măsura în care le putem reconstitui pe baza dovezilor noastre literare şi arheologice limitate, pot părea destul de nelegate, iar poveştile care circulau despre zei şi eroi pot reflecta medii sociale şi etnice diferite, însă temele de bază se dovedesc a fi adesea aceleaşi. Adoratorii lui Dionysos îşi conduceau procesiunile cultice cu un penis în erecţie, în timp ce cei ai lui Iisus îşi simbolizau credinţa cu un peşte şi o cruce, dar în esenţă toţi reprezintă tema comună a fertilităţii şi a puterii creatoare a zeului.

Chiar şi în *Biblie*, limba a reprezentat până acum un obstacol major în calea cercetării originilor creştine. Iisus şi urmaşii săi imediaţi sunt prezentaţi ca evrei, trăind în Palestina şi adoptând obiceiuri şi convenţii religioase evreieşti. Religia propovăduită de *Noul Testament* este la bază o formă de iudaism, dar limba în care este exprimată este greaca, o limbă nesemită. Cuvinte şi nume precum „Hristos", „Duhul Sfânt", „Isus". „Iosif" şi «Maria» provin din canale ebraice, dar au forme sau traduceri greceşti în *Noul Testament*. Cuvintele lui Isus sunt citate în mod liber şi li se acordă adesea greutatea unei autorităţi incontestabile, dar, de fapt, nimeni nu ştie cu certitudine ce a spus el, deoarece ceea ce avem sunt traduceri ale unui original presupus aramaic din care s-a pierdut orice urmă.

O mare parte din erudiţia creştină a fost dedicată încercării de a reconstitui expresiile semitice care stau la baza frazeologiei *Noului Testament*, cu diferite grade de succes, dar cu puţine certitudini absolute. În formele în care le cunoaştem, greaca şi ebraica sunt foarte diferite în ceea ce priveşte vocabularul şi structura gramaticală. Ele aparţin unor familii lingvistice diferite, una indo-europeană, precum latina şi engleza, cealaltă semitică, precum aramaica şi araba. Traducerea din una în cealaltă poate fi uneori extrem de dificilă, deoarece acestea exprimă nu numai atitudini lingvistice distincte, ci şi filosofii subiacente. Un impediment în calea înţelegerii reciproce între lumea semitică şi cea non-semitică în prezent este faptul că simpla traducere mecanică a cuvintelor arabe în engleză nu poate exprima în mod adecvat intenţia vorbitorului, iar din această cauză pot apărea prea des neînţelegeri periculoase.

Ceea ce am descoperit acum este că, mergând suficient de departe în timp, este posibil să găsim o punte lingvistică între aceste grupuri etnice şi culturale. Oricât de îndepărtate ar fi devenit limbile şi filosofiile lor respective, acestea provin dintr-o sursă comună, recuperabilă, şi de aici trebuie să înceapă orice studiu realist al originilor creştine şi evreieşti. În acest sens, rădăcina creştinismului nu se află în *Vechiul Testament*, ci, ca şi cea a iudaismului însuşi, într-o cultură pre-semită, pre-elenică, care a existat în Mesopotamia cu aproximativ două sau trei mii de ani înainte de cea mai veche compoziţie a *Vechiului Testament*. Doctrina creştină a paternităţii lui Dumnezeu nu provine din relaţia paternă a lui Yahweh cu poporul său ales, ci din filozofia naturalistă care îl vedea pe creatorul divin ca pe un penis ceresc impregnând mama pământ. Ideea iubirii divine nu provine din revelaţia profetului israelit cu privire la natura iertătoare a zeului său, ci dintr-o înţelegere mult mai timpurie a nevoii esenţiale de echilibru şi reciprocitate în natură, atât morală, cât şi fizică.

CAP. 2 - SUMERUL ȘI ÎNCEPUTURILE ISTORIEI

Civilizația a început în Sumer, în Țara celor Două Râuri, Mesopotamia (fig. 1, 2). Nimeni nu știe de unde au venit sumerienii, dar în jurul anului 4000 î.Hr. ei dezvoltau deja o cultură care avea să afecteze întreaga lume timp de peste cinci mii de ani.

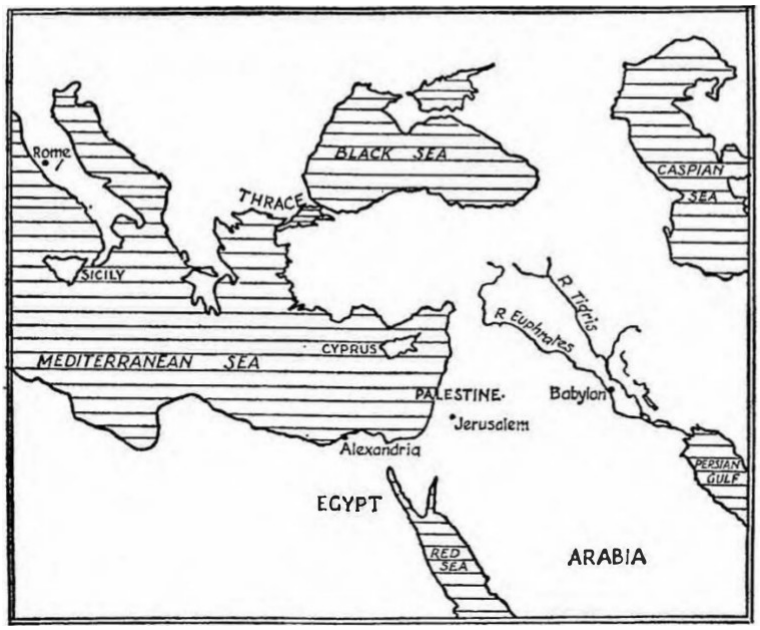

1. Orientul Apropiat

Terenurile agricole bogate din câmpiile aluvionare însemnau că exista întotdeauna hrană suficientă pentru oameni și animale; păsările și peștii erau din abundență și *Biblia* a făcut bine că a găsit aici Grădina Edenului. În mijlocul unei asemenea abundențe, omul nomad nu mai avea nevoie să se deplaseze dintr-un loc în altul pentru a epuiza resursele pământului. Cultura sa era acum una urbană. El putea construi orașe precum anticul Eridu, care găzduiau câteva mii de oameni. Clădirile sale simple au devenit exemple clasice de arhitectură monumentală, înălțându-se deasupra câmpiilor înconjurătoare. Artele și meșteșugurile au devenit industriile specializate ale celor puțini.

Bogăția debordantă a Sumerului putea atrage materii prime și servicii din țările mai puțin favorizate din jur, iar o clasă de comercianți a apărut pentru a canaliza importurile prin depozitele lor și pentru a călători în străinătate în căutarea altora. Munca era organizată și riguros controlată pentru o producție eficientă, iar în fiecare oraș gestionarea economiei, religiei și culturii era în mâinile regelui și ale preoților.

Pământul aparținea zeului, fără a cărui putere procreativă toată viața ar fi încetat. Regele era administratorul său, un zeu mai puțin, temporar legat de pământ, a cărui funcție era și aceea de a asigura productivitatea comunității. Centrul administrativ al fiecărui district era casa zeului, templul, cu funcționarii săi preoți al căror control asupra poporului era absolut. Templul era sediul justiției, al administrației funciare, al învățământului științific și al speculațiilor teologice, precum și teatrul ritualurilor religioase. Era universitatea și școala primară a comunității, la care băieții își târau pașii în fiecare zi, fără să vrea, pentru a stabili modelul programelor școlare pentru mai bine de cinci milenii. În aceste colegii din temple, tutorii lor au construit, în următorii două mii de ani, unele dintre cele mai bogate și mai extinse biblioteci din lumea antică.

Din ruinele vechiului Nippur de pe cursul inferior al Eufratului, la o sută de mile de Bagdadul modern, au apărut câteva mii de texte literare. Un număr mare dintre acestea au fost scrise în cea mai prolifică perioadă a culturii sumeriene, cuprinsă între 2000 și 1500 î.Hr. Ele demonstrează o gamă largă de explorări intelectuale în domeniile teologiei, botanicii, zoologiei, mineralogiei, geografiei, matematicii și filologiei, rezultatele a secole de gândire creativă.

Pe lângă căutarea continuă de noi cunoștințe, a existat și conservarea sistematică a rezultatelor anterioare. Biblioteca din Nippur conținea texte care datează din jurul anului 2300 î.Hr.,

precum și dicționare, lucrări juridice și mituri care ajung până aproape de sfârșitul mileniului al doilea.

În altă parte, biblioteca de la Uruk conținea o literatură de aproximativ 3 000 de ani, din cele mai vechi timpuri până cu aproximativ un secol înainte de era creștină, când sumeriana era încă folosită ca o limbă specială, ezoterică. Pentru că, deși după 2360 î.Hr. Sumerul a trebuit să împartă hegemonia regiunii cu vecinii săi semitici nordici din Accad, iar apoi a pierdut complet controlul politic, ea și-a pus pecetea pe viața culturală a Orientului Apropiat și a lumii pentru totdeauna.

2. Sumer și Accad

Cu toate acestea, acum un secol, nimeni nu auzise de sumerieni. Arheologii care erau interesați de Mesopotamia căutau rămășițele asirienilor și babilonienilor, la care se făcea adesea referire în sursele biblice și clasice. Pe la mijlocul secolului al XIX-lea, Sir Henry Rawlinson și alți cercetători examinau tăblițele de lut găsite în ruinele vechii Ninive. Acestea erau inscripționate cu semne „cuneiforme” în formă de cuie, deja cunoscute ca scriere a accadienilor (asiro-babilonienilor) vorbitori de semitică. Din această familie de limbi fac parte ebraica și aramaica, dialecte surori utilizate în *Vechiul Testament*, și araba, limba *Coranului* lui Mahomed și a lumii arabe moderne. Descifrarea inițială a cuneiformei accadiene a fost realizată de Rawlinson în 1851, în principal pe baza unei inscripții trilingve din Behistun, în Persia. Cu toate acestea, unele dintre tăblițele studiate acum aveau, pe lângă dialectul semitic cunoscut, o altă limbă destul de necunoscută, intercalată între rânduri. Scrisul era același, astfel încât valorile fonetice ale fiecărui semn puteau fi transcrise chiar dacă șirul de silabe rezultat nu avea un sens imediat. De asemenea, printre tăblițe au fost descoperite liste de cuvinte în care cuvintele accadiene erau puse alături de echivalentele în această limbă străină.

Unii cercetători au refuzat să creadă că este o limbă reală. Aceștia vorbeau despre o „scriere secretă” folosită de preoți pentru a-i impresiona pe laici și pentru a-și ascunde ritualurile și incantațiile de cei neinițiați. Numele sub care era cunoscută în texte, „limba Sumerului”, era de neînțeles și a fost nevoie de câțiva ani până când experții au luat-o în serios. Cu toate acestea, când, mai târziu, au fost descoperite monumente scrise numai în această limbă și datând dintr-o perioadă anterioară scrierii limbii semitice accadiene în Mesopotamia, chiar și cei mai sceptici au trebuit să admită că trebuie să fi existat în zonă o populație presemită de la care asirienii au împrumutat arta scrisului.

Metoda de scriere cuneiformă era foarte potrivită pentru această zonă. Solul aluvionar al câmpiilor oferea din abundență o argilă deosebit de fină care putea fi umezită și modelată în formă de romb sau de palmă. Cea mai veche formă a „tăbliței” era aproximativ circulară, ușor rotunjită

deasupra şi plată dedesubt. Era forma pâinii plate din Orient, chiar şi astăzi, sau a ”turtei de smochine” sau a discului circular al unui vârtelniţă. Era, de fapt, forma pălăriei unei ciuperci şi de la ciupercă şi-a primit numele.

Mai târziu, tăbliţa primitivă „*bun*” a fost regularizată într-o placă dreptunghiulară cu o lungime de doi sau trei centimetri şi o lăţime de un centimetru şi jumătate sau doi centimetri, care putea fi ţinută în mâna scribului. Argila moale era suficient de moale pentru a prelua şi păstra amprenta făcută de capătul pătrat al stiloului, dar nu atât de lipicioasă încât să se lipească de mâna scribului în timp ce lucra.

Pe măsură ce textele care trebuiau înregistrate deveneau din ce în ce mai lungi, tăbliţele au fost făcute mai mari, astfel încât să nu mai poată fi ţinute în mână. Acest lucru a însemnat că, atunci când au fost introduse tăbliţele mai mari, atitudinea mâinii scribului faţă de lut, aşa cum se afla acesta pe masă, s-a schimbat şi, odată cu ea, şi orientarea simbolurilor, care s-a schimbat la nouăzeci de grade.

Tabletele de tip „bloc-notes”, care consemnau o tranzacţie trecătoare sau ceva asemănător, erau pur şi simplu întărite prin coacere la soare. Dar această metodă dădea un rezultat prea impermanent pentru textele juridice sau religioase mai importante şi oferea prea multe posibilităţi falsificatorului, care trebuia doar să reînmoaie lutul, să şteargă amprenta şi să scrie un cuvânt nou. Documentele importante erau coapte în cuptor, iar această metodă este utilizată şi astăzi de arheologii care descoperă tăbliţe coapte la soare, care puteau fi prea uşor deteriorate în timpul manipulării.

Când semiţii au preluat tehnica de scriere sumeriană, aceasta dezvoltase deja forme stilizate, departe de primele semne picturale brute pe care le găsim pe primele tăbliţe. Cel mai vechi text pe care îl cunoaştem este probabil un fel de listă de socoteală şi datează din aproximativ 3500 î.Hr. Acesta provine din Kish, în apropierea Babilonului antic, iar semnele din acest stadiu sunt reprezentări clar recognoscibile ale unor obiecte, cum ar fi un cap:

un picior:

un penis erect care ejaculează spermă:

şi o mână:

Semnele au fost realizate prin desenarea cu un instrument ascuţit prin lut, ca un stilou. Cu toate acestea, s-a constatat că această metodă avea tendinţa de a împinge lutul în crestături înaintea stiloului, astfel încât semnele deveneau neclare, iar trecerea peste semnele anterioare le ştergea. Astfel, scribii au început să apese pur şi simplu cu capătul trestiei în lut, formând o serie de semne separate în formă de cupă:

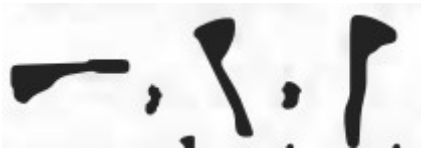

Inevitabil, linia fluidă a desenelor originale s-a pierdut, stilizându-se în reprezentări formale care au devenit din ce în ce mai îndepărtate de subiect. Dacă luăm exemplele de mai sus, observăm următoarea secvență de dezvoltare:

A. cea mai veche formă
B. întoarcere de 90°
C. c. 2500-2350 î.Hr.
D. c. 1000 î.Hr.

Importanța unei astfel de scrieri primitive pentru etimolog constă în faptul că poate ilustra cuvântul cu o imagine, așa cum un copil este învățat să citească cu ajutorul unor cărămizi pe care cuvântul și imaginea sunt imprimate una lângă alta. Astfel,

reprezintă **SAG**, „cap” (cuvintele sumeriene sunt transcrise în mod convențional cu majuscule, iar echivalentele lor accadiene cu minuscule, italice, în acest caz, **reshu**). Identificarea obiectului cu un cap uman aici, desigur, nu ridică nicio problemă, dar există cazuri în care imaginea care îl însoțește oferă o perspectivă valoroasă asupra minții sumeriene. De exemplu, atunci când cineva încearcă să descopere semnificația focului în mitologia fertilității, este util să știe că, pentru a reprezenta ideea de „iubire”, scribul sumerian a desenat un recipient simplu cu o torță aprinsă în interior,

pentru a indica ritmul de fermentare al gestației în pântece. Sau, din nou, ca o perspectivă secundară asupra obiceiurilor sociale, cuvântul pentru „sclavul de sex masculin” era un penis erect, ejaculând,

suprapus cu trei amprente triunghiulare folosite pentru a exprima „ținutul de deal” sau „țara străină”:

iar omologul său feminin era reprezentarea obișnuită pentru „femeie”, triunghiul pubian cu fanta vulvei, cu un însemn similar:

Cuvântul pentru „sclavul de sex masculin”, **ERI**, nu lasă nicio îndoială că funcţia sa principală era de a procrea mai mulți sclavi pentru stăpânul său, deoarece un sclav născut acasă era un risc de securitate mai bun decât unul târât departe de țara sa natală ca pradă de război.

Din păcate, această scriere reprezentativă simplă nu a putut supraviețui mult timp extinderii artei pentru a exprima idei mai complexe decât „listele de rufe”. Aceeași imagine a penisului în erecție a ajuns să fie folosită, nu în mod nefiresc, și pentru a exprima „a sta drept” sau „lungimea” și, astfel, un număr de verbe și substantive puteau fi în cele din urmă vizate de o singură imagine. În plus, imaginea putea reprezenta și *sunetul* cuvântului „penis”, **ush**, și astfel putea fi utilizată pur și simplu ca simbol fonetic, fără a se face nicio referire la sensul originalului.

Alfabetul nostru este, de asemenea, desigur, compus din simboluri, care au fost inițial imagini. Litera **A**, de exemplu, este derivată din imaginea unui cap de taur, văzut în prima sa formă ca:

stilizat în fenician ca:

și trecând în greaca timpurie ca:

și

și așa mai departe în alfabetul nostru occidental. În mod similar, litera noastră **B** a început ca o imagine a unei case sau, mai degrabă, a curții unei case:

care apare în feniciană ca:

în greacă ca:

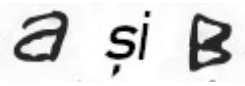

D-ul nostru a fost o ușă, hieroglifa:

din care s-a dezvoltat forma triunghiulară caracteristică a **delta**:

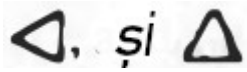

feniciene și grecești. Litera noastră **I** a venit de la o versiune foarte simplificată a unei mâini hieroglifice:

prin feniciană:

în greacă:

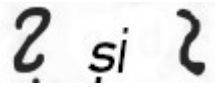

Și așa mai departe. Dar ideea de a avea simboluri care să reprezinte sunete unice, consoane și vocale, a fost un pas înainte major și nu avea să fie realizată decât după mai mult de o mie de ani de la începutul scrierii în Sumer.

Cât de mare a fost acest progres poate fi apreciat dacă ne dăm seama că sistemul cuneiform necesita aproximativ trei sute de semne diferite și că fiecare dintre aceste ideograme putea reprezenta un număr de valori sonore diferite. De exemplu, semnul pentru o intersecție de drumuri, **SILA** sau **SIL**,

însemna și **TAR**, „a lua o decizie, a judeca”, sau **KUD**. „pat”, sau **KhASh**. «a rupe, a măcina». Toate au această idee radicală de „diviziune”, dar extinderea ei la motive similare, fizice și juridice, aduce sub aceeași ideogramă o varietate de cuvinte diferite. În mod similar, ideograma de la „scrot”, pur și simplu un sac de piele,

DUBUR, poate reprezenta și DUGGAN, „portofel”, KALAM, „rinichi” și chiar GIRISh, «fluture», probabil de la originile sale într-o crisalidă.

Atunci când acadienii a preluat sistemul cuneiform, scribii semitici au adăugat la listele de valori atașate fiecărei ideograme cele referitoare la echivalentele proprii ale cuvintelor sumeriene. De exemplu, sumerianul **SAG**, „cap”, a fost tradus prin acadianul **reshu**, astfel încât la valorile sumeriene ale ideogramei „cap”, au adăugat propriile aproximări fonetice și etimologice, **sak**, **sag**, **saq**, **shak**, **shag**, **shaq**, **resh**, **res**, **rish**, **ris**. (Întâmplător, trebuie remarcat faptul că sumeriana și semitica aveau consoane unice reprezentând sunetul nostru **sh**, prezentat aici ca **sh** în semitică și **Sh** în sumeriană). În mod evident, învățarea cititului și a scrisului ar fi mult mai ușoară dacă elevul ar trebui să memoreze doar câteva zeci de semne reprezentând sunete individuale, consoane și vocale, și să utilizeze aceste simboluri pentru a exprima fonemele din care este compus fiecare grup de sunete sau „cuvânt”. El putea apoi să construiască orice cuvânt dorea, precum un model Meccano din piese de formă standard. Nu este surprinzător faptul că, până la realizarea acestui pas radical înainte, cunoașterea acestui sistem cuneiform extrem de complex a fost privilegiul câtorva persoane și, având în spate putere și prestigiu, acestea au avut tendința de a se opune schimbării și răspândirii pe scară mai largă a acestei meserii.

Chiar şi atunci când a sosit, scrierea alfabetică a fost utilizată pentru a exprima doar sunetele consonantice mai „dure”, în timp ce, la citire, vocalele mai „moi” au trebuit să fie inserate în funcţie de sensul cel mai probabil al cuvântului în context. Într-adevăr, sistemele complete de vocale pentru majoritatea scrierilor semitice nu au fost introduse până în era creştină, iar în *Biblie* pot apărea îndoieli considerabile cu privire la sensul precis al unui pasaj, deoarece textul a fost scris doar consonantic, iar contextul nu este suficient de clar pentru a oferi motive pentru o anumită interpretare.

Avantajul scrierii silabice vechi şi stângace pentru descifratorul modern este că prezintă atât vocalele, cât şi consoanele limbii moarte. Atunci când cineva încearcă să pună în relaţie cuvinte din diferite grupuri lingvistice cu date foarte diferite, orice informaţie despre pronunţia lor timpurie este de cea mai mare valoare. Deoarece avem vocalele sumeriene, putem urmări evoluţia vocabularului său în dialectele înrudite cu mai multă siguranţă decât ar fi fost posibil dacă alfabetul ar fi fost inventat şi utilizat pe scară largă cu o mie de ani mai devreme.

Limba sumeriană este alcătuită ca o casă din cărămizi. În primul rând, există anumite blocuri de cuvinte care exprimă idei de bază, precum **KUR**, „a cuceri”, **BA**, „a da”. La acestea, scriitorul adaugă alte cuvinte-şablon, precum **TA** sau **NE**, care modifică verbul într-un anumit fel sau adaugă un sufix posesiv, precum „*al meu*”, „*al lui*” sau „*al lor*”, la un substantiv. Aceste particule adăugate nu ne interesează atât de mult în acest studiu, deoarece cuvintele care ne interesează sunt construite în principal din cuvintele-şablon de bază. Ceea ce este de o importanţă vitală pentru cercetările noastre este totuşi faptul că, spre deosebire de multe alte limbi, inclusiv de limba noastră, sumeriana tinde să păstreze neschimbate aceste cuvinte-idee de bază. Engleza exprimă adesea timpul unui verb prin modificarea sunetului din rădăcină, cum ar fi ”el dă”, dar, pentru timpul trecut, «el a dat»; «eu alerg», dar «eu am alergat», şi aşa mai departe. Sumerianul va păstra acelaşi element radical, adăugând doar o particulă cuvânt-cărămidă pentru a modifica verbul sau relaţia sa cu alţi membri gramaticali ai propoziţiei. Astfel, în căutarea noastră pentru un cuvânt-idee sumerian în cadrul numelor indo-europene sau semitice, putem fi siguri că, indiferent de modificările fonetice pe care le-ar fi putut suferi prin influenţe dialectale, elementul radical pe care îl căutăm va fi fost iniţial un singur şi neschimbabil cuvânt-şablon. Odată ce putem pătrunde până la acesta, avem şanse mari să descifrăm sensul original al numelui.

Uneori, două sau mai multe elemente radicale pot fi combinate pentru a forma un nou cuvânt-cărămidă, cum ar fi **SILA**, „intersecţie de drumuri”, abreviat uneori în **SIL**. În mod clar, acest cuvânt este o combinaţie între **SI**, „deget”, şi **LA**, „îmbinare”, imaginea de ansamblu fiind cea a semnului „victorie-**V**” al lui Winston Churchill. Ar trebui să exprimăm această presupusă formă originală a două elemente separate, dar încă necombinate, ca ***SI-LA**, cu un asterisc prepoziţionat. Acest semn, aici şi în alte locuri, indică un grup verbal ale cărui părţi constitutive se ştie că au existat în sumeriană, dar a căror grupare sau combinaţie în această formă precisă nu apare în literatura recuperată până în prezent.

În acest moment, trebuie subliniat faptul că, deşi avem acum mii de tăbliţe din care putem reconstitui o mare parte din vocabularul sumerian, acestea reprezintă doar o fracţiune din literatura originală. Fără îndoială, sub solul Mesopotamian se pot găsi mult mai multe, deoarece arheologia a demonstrat deja nivelul foarte ridicat al civilizaţiei sumeriene şi amploarea învăţăturii acumulate. Cu toate acestea, asteriscul va apărea frecvent în paginile următoare şi va servi pentru a ne reaminti că astfel de reconstrucţii, oricât de probabile ar fi, trebuie să fie verificate în mod adecvat prin intermediul limbilor înrudite, pentru a nu fi decât speculative. În plus, acestea sunt posibile numai atunci când au fost stabilite regulile fonetice care guvernează schimbarea consoanelor şi vocalelor dintr-o limbă în alta.

Ştim că limba sumeriană a fost vorbită în mai multe dialecte Acestea sunt menţionate în texte, dar nu există încă suficient material pentru a le reconstitui complet sau pentru a cunoaşte cu certitudine limitele lor geografice şi literare. Cu toate acestea, acum este evident că unele dintre cele mai importante modificări fonetice evidenţiate de aceste dialecte sunt observabile în formele cuvintelor sumeriene aşa cum apar ele în indo-europeană şi semitică. Poate că, în viitor, va fi posibil să se traseze graniţe dialectale care vor arăta nu numai locul de origine al sumerienilor, ci şi din ce

puncte geografice limba lor s-a răspândit în lumea indo-europeană și semitică. Pentru moment, cunoașterea modificărilor fonetice care pot fi așteptate în transmiterea vocală a rădăcinilor sumeriene face posibilă urmărirea lor în alte familii lingvistice.

De exemplu, pentru urechile noastre, **M** și **G** ar putea fi cu greu mai diferite. În sumeriană, totuși, ele sunt echivalente dialectal. Cuvântul **AM**, de exemplu, poate apărea ca **AG**, **MAR** ca **GAR**, și așa mai departe. Aceeași variație poate fi observată în greaca dialectală, ca în cuvântul **magganon**, „plasă de vânătoare", care apare rar ca **gaggamon**, și între greacă și latină, ca în **amnos**. „miel", latină **agnus**. Din nou, pentru noi **G** este destul de diferit de **B**, dar ele pot cădea împreună în sumeriană și, de asemenea, paralel unul cu celălalt în dialectele indo-europene. De exemplu, grecescul **balanos**, „ghindă", este latinescul (și englezul) **glans**.

Unele corespondențe fonetice sunt mai ușor de înțeles deoarece sunetele nu sunt, în orice caz, foarte îndepărtate, cum ar fi **b** și **p**, cu sunetele lor „moi" **ph** și **f**. Latin **pater** este „tatăl" nostru. Sunetele **m** și **n** sunt suficient de apropiate pentru ca interschimbabilitatea lor să fie ușor de înțeles, la fel ca și literele „lichide" **r** and **l**. Dar nu atât de evidentă este o variantă comună în lumea sumeriană și semitică între **l** și **n**, și **l** și **sh**, iar aceasta trebuie căutată în special atunci când se caută origini sumeriene pentru nume în format semitic.

Specialiștii vor observa pentru ei înșiși corespondențele fonetice care afectează propriile lor domenii de interes lingvistic, dar o altă variantă care poate părea ciudată la prima vedere cititorului nespecialist este cea dintre sumerianul **Kh**, un sunet răguşit oarecum gutural, asemănător **ch**-ului din scoțianul „*loch*", și **g**-ul tare. Acest schimb are loc în sumeriană, dar și în exterior. De exemplu. **MAKh**, „mare", apare în greacă ca **megas**, latină **magnus**. Pe de altă parte, sumerianul **Kh** se regăsește ca echivalent fonetic direct în grecescul **chei** (transliterat în aceste pagini ca **kh** din motive de uniformitate), în, de exemplu, **khalbane**, un fel de gumă, dar ca **g** tare în cognatul latin **galbanum**.

Vocalele urmează un model destul de uniform și ușor de recunoscut. Cu toate acestea, sunetul **i** dispare adesea între consoane în formele derivate. De exemplu, sumerianul **BIL**, „arde", apare în greacă **phlegō** și în latină **flagro**, „arde" (sursa „flăcării" noastre), dar **i**-ul medial a dispărut între **b** și **l**. Forma completă a originalului sumerian era probabil ***BIL-AG**. Se va observa că greaca a deprimat **a**-ul ultimului element până la **e**, deși latina a păstrat sunetul original. Această „aplatizare" a sunetului **a** este foarte frecventă. Mai puțin așteptată este schimbarea frecventă a lui **u** sumerian, care apare în mod normal în cognați ca **u** sau **o**, în **eta** [η] grecesc.

Printre alte schimbări de vocale care ar putea fi menționate aici se numără acele vocale combinate pe care le numim *diftongi*. Unele sunt destul de previzibile atunci când apar prin conjuncția dintre **a** și **o**, de exemplu, devenind **o** lung, sau **e** și **i** devenind **ei**. Dar unii diftongi au apărut prin pierderea unei consoane intermediare, în special literele **l** și **r**. Un exemplu interesant în acest sens apare în titlul lui Apollo, **Paian**, și în numele grecesc de plantă **Paionia**, Paeony al nostru. Ambele se întorc la un original ***BAR-IA-U-NA**, care reapare doar cu **a** și **u** combinate în *Noul Testament* **Bariōnas**, „Bar-Jona", numele de familie al lui Petru.

Rezumând: în limba și cultura celei mai vechi civilizații din lume, sumeriana, este acum posibil să se găsească o punte între lumea indo-europeană și cea semitică. Prima scriere cunoscută se găsește pe tăblițele din bazinul mesopotamian, datând de acum aproximativ cinci mii de ani, și constând în imagini brute desenate cu un stilou pe lut moale. Mai târziu, imaginile recognoscibile au fost stilizate în ideograme formate din amprente în formă de unghii sau de pene, așa-numitele semne cuneiforme, fiecare reprezentând silabe de consoane și vocale. Aceste silabe formau „blocuri de cuvinte" care rezistau schimbărilor fonetice în cadrul limbii și puteau fi unite pentru a forma fraze și propoziții conectate. Putem acum să urmărim rădăcinile verbale indo-europene și semitice și să începem astfel să descifrăm pentru prima dată numele zeilor, eroilor, plantelor și animalelor care apar în mitologiile cultice. De asemenea, acum putem începe să pătrundem în semnificațiile rădăcinilor multor termeni religioși și seculari a căror semnificație originală a fost obscură.

CAP. 3 - NUMELE ZEILOR ...

Proliferarea de zei şi zeiţe din mitologia populară ne induce uneori în eroare, făcându-ne să credem că omul şi-a început gândirea religioasă cu un panteon vast de câteva sute de zei diferiţi; că, oricât de mult ar fi încercat teologii săi sistematici să-i aranjeze într-o ordine inteligibilă, a fost nevoie de o revelaţie dramatică de sus pentru a-l convinge că există cu adevărat o singură divinitate morală supremă.

Această idee a fost foarte bine primită de teologii secolului al XIX-lea, pentru care legile evoluţiei recent descoperite păreau să ofere o explicaţie „ştiinţifică" a revelaţiei divine. *Vechiul Testament*, sugerau ei, arăta cum ideile animiste primitive, adică divinizarea obiectelor inanimate precum pietrele şi copacii, au făcut treptat loc unui concept mai „spiritual" al unui singur zeu, pe măsură ce omul evolua către o inteligenţă „superioară", făcând astfel posibilă comunicarea divinităţii cu omenirea prin slujitorii săi, profeţii.

Această critică biblică deosebit de prost concepută a avut avantajul că extinderea ei la revelaţia *Noului Testament* de către teologii creştini a arătat că, din moment ce Iisus a apărut mai târziu în timp, revelaţia sa a fost în mod necesar mai avansată decât cea a profeţilor evrei şi, mai puţin explicit, că teologii secolului al XIX-lea erau mai bine informaţi decât oricare dintre aceştia.

Din păcate pentru aceşti gânditori „evolutivi", *Vechiul Testament* nu va suporta greutatea teoriei lor. Moise este portretizat ca un monoteist; Biserica şi-a împărţit divinitatea în trei. *Biblia* nu poate fi folosită pentru a ilustra religia „primitivă". Conceptele filosofice şi morale expuse în scrierile sale variază enorm şi nu există nicio dovadă internă a unei „evoluţii" constante a ideilor de la o multitudine de zei şi barbarie morală la un singur tată ceresc, drept şi uman. Zeul care este supărat pentru că servitorul său Saul nu a reuşit să îşi îndeplinească porunca de a nimici fiecare „bărbat şi femeie, copil şi sugar, bou şi oaie, cămilă şi măgar" al amaleciţilor (I Sam. 15:3). este încă reprezentat o mie de ani mai târziu lăsându-şi fiul să moară în agonie pe o cruce. Pe de altă parte, literatura care conţine discursul despre iubirea altruistă din I Corinteni 13, a relatat deja cu mult timp înainte o poveste care învăţa că pofta fără afecţiune are un fruct amar (II Sam. 13: 15).

Dacă ar fi să facem vreo presupunere luminată cu privire la ideile omului „primitiv" despre zeu şi univers, ar trebui să plecăm de la presupunerea rezonabilă că acestea ar fi simple şi direct legate de lumea experienţei sale. Este posibil să fi dat zeului numeroase epitete care descriu diferitele sale funcţii şi manifestări, dar nu există niciun motiv să ne îndoim de faptul că realitatea din spatele numelor a fost privită ca o zeitate unică, atotputernică, dătătoare de viaţă, creatoare supremă. Examinarea etimologică a principalelor nume de zei, care este posibilă în prezent, susţine acest punct de vedere, indicând o temă comună a dătătorului de viaţă, a fecundităţii. Astfel, zeii principali ai grecilor şi evreilor, Zeus şi Yahweh (Iehova), au nume derivate din sumeriană care înseamnă „suc al fecundităţii", spermatozoizi, „sămânţă a vieţii".

Fraza este compusă din două silabe. **IA** (**ya**, dialectal za), „suc", literalmente „apă puternică", şi **U**, poate cel mai important fonem din întreaga religie a Orientului Apropiat. Acesta se regăseşte în textele reprezentate de o serie de semne cuneiforme diferite, dar la baza tuturor se află ideea de „fertilitate". Astfel, un **U** înseamnă „copulare" sau „montare" şi „creare"; altul „furtună", ca sursă a spermei cereşti; altul „vegetaţie", ca urmaş al zeului; în timp ce un alt **U** este însuşi numele zeului furtunii. Aşadar, departe de a evidenţia o multitudine de zei şi noţiuni teologice contradictorii, cele mai vechi documente ne conduc la o singură idee, chiar la o singură literă, „**U**". În spatele iudaismului şi creştinismului şi, într-adevăr, al tuturor religiilor fertilităţii din Orientul Apropiat şi al dezvoltărilor lor mai sofisticate, se află acest singur fonem „**U**".

Pur şi simplu, raţionamentul primilor teologi pare să fi fost următorul: din moment ce ploaia face să crească recoltele, ea trebuie să conţină în ea sămânţa vieţii. La fiinţele umane, aceasta este spermatozoidul care este ejectat din penis la orgasm. Prin urmare, a rezultat că ploaia este pur şi simplu sperma cerească, creatorul atotputernic, Dumnezeu.

Cea mai puternică revărsare a acestei „semînţe" este însoţită de tunet şi de vânt strident. Aceasta este „vocea" lui Dumnezeu. Undeva deasupra cerului, un penis puternic ajunge la un orgasm care zguduie cerurile. „Buzele" din vârful penisului, glandul, se deschid, iar sămânţa divină

țâșnește și este purtată de vânt pe pământ. Așa cum saliva poate fi văzută amestecată cu respirația în timpul vorbirii puternice a omului, tot astfel „vorbirea” penisului divin este însoțită de o suflare puternică de vânt, spiritul sfânt, creator, care poartă „saliva” de spermă.

Această „salivă” este „vorbirea” vizibilă a lui Dumnezeu; este „Fiul” Său în termenii *Noului Testament*, „Cuvântul” care „*era cu Dumnezeu și era Dumnezeu, și era la început cu Dumnezeu; prin care au fost făcute toate lucrurile și fără El nu s-a făcut nimic din ce a fost făcut. În el era viața...*” (Ioan 1: 1-4). În cuvintele *Psalmilor*: „*Prin cuvântul Domnului au fost făcute cerurile și toată oștirea lor prin suflarea gurii Lui*” (Ps. 33: 6); sau: «*Când Tu trimiți suflarea Ta, ele sunt create și fața pământului se reface*» (Ps. 104: 30).

Această idee a Cuvântului creator al lui Dumnezeu a ajuns să aibă o importanță filosofică și religioasă profundă și a fost, și este încă, subiectul multor dezbateri metafizice. Dar inițial nu era o noțiune abstractă; puteai vedea „Cuvântul lui Dumnezeu”, îl puteai simți ca ploaia pe fața ta, îl puteai vedea cum se scurge în brazdele pământului mamă, „labia” pântecelui creației. Înăuntru arde un foc etern care, din când în când, își demonstrează prezența în mod spectaculos, izbucnind la suprafață într-un vulcan sau încălzind apa de izvor până la punctul de fierbere, acolo unde scoarța pământului este cea mai subțire. Această căldură uterină a fost cea care a făcut posibilă generarea și pe care teologii de mai târziu au identificat-o cu locul și mijloacele pedepsei eterne.

De asemenea, sub suprafața pământului se afla un mare ocean ale cărui ape, ca și cele ale mărilor din jurul și de deasupra firmamentului (Gen. 1: 7) erau rezervoarele primordiale ale spermatozoizilor zeului, Cuvântul. Prin urmare, acestea erau „mările cunoașterii”, așa cum le numeau sumerienii, și puteau fi exploatate de căutătorii adevărului, fie că priveau „spre ceruri sau spre pământul de dedesubt” (Isa. 51: 6), adică prin intermediul astrologiei sau necromanției, „divinația din morți”. Această idee că muritorii ar putea descoperi secretele trecutului, prezentului și viitorului proiectându-se cumva în „al șaptelea cer” sau coborând în lumea subterană a dat naștere la multă mitologie și la unele practici magice curioase. Întrucât observația obișnuită a arătat că materia moartă și în descompunere se topește înapoi în pământ, s-a crezut că partea nepieritoare a omului, „sufletul” sau *spiritul* său, suflarea creatoare care i-a dat viață în pântece, trebuie fie să plutească în eter, fie să se întoarcă prin vaginul terestru în cuptorul generativ. În ambele cazuri, el avea mai multe șanse să aibă acces la izvorul întregii înțelepciuni decât atunci când spiritul său era încarcerat în carne muritoare.

Întrucât puțini oameni aveau dreptul să poată vizita raiul sau iadul și să se întoarcă pentru a povesti ceea ce văzuseră și auziseră, au apărut ideile de „mesageri”, sau îngeri, acei „făcători de minuni”, așa cum înseamnă numele lor în greacă și ebraică. Acești semizei, sau eroi, aveau acces la ambele lumi și joacă un rol important în mitologia antică. Ei puteau veni de sus sub diferite înfățișări sau puteau fi evocați din pământ, precum fantoma lui Samuel atrasă la suprafață de vrăjitoarea din Endor pentru a fi consultată de regele Saul (I Sam. 28). Un aspect important al acestei idei de izvoare cerești și subterane de cunoaștere este că, întrucât plantele și copacii își aveau rădăcinile sub pământ și se hrăneau din apa de deasupra și de sub pământ, se credea că este posibil ca unele varietăți de vegetație să le ofere consumatorilor lor muritori acces la această înțelepciune. Aici se află justificarea filosofică pentru a crede că drogurile halucinante distilate din astfel de plante transmit secrete divine sau „profeții”.

Aceste tipuri foarte speciale de vegetație erau, deci, „îngeri”, iar a le cunoaște numele însemna a avea putere asupra lor. O mare parte a folclorului magic era dedicată menținerii acestei cunoașteri vitale a numelor îngerilor. Nu era suficient doar să știi ce drog poate avea anumite efecte; era important să poți invoca numele lui chiar în momentul în care îl culegi și îl mănânci. Nu numai că violul din pântecele mamei Pământ era astfel realizat în siguranță, dar puterile sale puteau fi asigurate de profet pentru „revelațiile” sale, fără a suporta pedepsele grele atât de des suferite de cei care foloseau greșit plantele drogurilor.

Așa cum aceste creșteri erau mai puternic înzestrate cu sperma zeului decât altele, tot așa oamenii și animalele erau diferiți în ceea ce privește posesia forței vitale: unii erau mai feroce și mai pofticioși, iar alții mai înțelepți. Așa-numiții „oameni ai lui Dumnezeu” erau deosebit de norocoși în această privință. Ei erau într-un sens foarte special „fiii” lui și aveau o relație deosebit de strânsă cu

divinitatea. Aceasta putea vorbi prin ei; ei îi captau cuvântul, ca să spunem așa, și îl scuipau către semenii săi mai puțin acordați cu Dumnezeu. Preotul și profetul credeau că respirația încărcată de salivă care ieșea din gura lui atunci când vorbea ca mesager al zeului nu era a lui, ci a zeului. Astfel de cuvinte, odată eliberate, aveau o putere și o motivație proprii. Ele nu numai că puteau prezice evenimente, ci le și provocau. Nu este de mirare că cetățenii asediați ai Ierusalimului l-au aruncat pe Ieremia și previziunile sale sumbre într-o cisternă plină de *mir.* Bine puteau spune că, în fața armatelor babyloniene, el „slăbea mâinile soldaților care au rămas în această cetate" (Ier. 38: 4). Din același motiv, regele a tăiat sulul încărcat de osândă al lui Ieremia în bucăți mici și le-a aruncat în brazdă (36: 23). Pentru că cuvântul era la fel de puternic în scris ca și atunci când era rostit în vorbire. În mitul Sinaiului, Yahweh însuși scrie „cele zece cuvinte" sau „porunci" (Exod 31: 18), iar tăblițele astfel înscrise trebuie păstrate ulterior într-o cutie și venerate în sanctuar ca o manifestare divină (Deut. 10: 5).

Dumnezeu era sursa supremă a dreptății. Prin aceasta se înțelegea ordonarea societății în direcția stabilității, menținând un echilibru între forțele opuse, altfel perturbatoare. Acest lucru putea implica stabilirea anumitor norme de conduită la care părțile vătămate puteau apela în instanță, dar „legea" dată de divinitate nu era doar un cod de comportament. Era o altă expresie a echilibrului natural, acea ordine a lucrurilor care a început atunci când haosul primitiv a făcut loc creației. „Legea" era astfel un dar al lui Dumnezeu. În semitică, aceleași cuvinte sunt folosite pentru „dreptate" și „milostenie" religioasă, iar în *Vechiul Testament*, pentru „ploaie". Astfel, profetul Ioel îi îndeamnă pe ascultătorii săi „bucurați-vă de Iahve, Dumnezeul vostru, pentru că el a revărsat pentru voi o ploaie" (Ioel 2: 23). „Legea" ebraică (Tōrah) este, literal, «revărsare»; «legiuitorul» sau «învățătorul» este «revărsător», propriu-zis de «semen, har, favoare».

Regii și preoții sunt „puteri ale generozității", legiuitori și învățători, în calitatea lor de reprezentanți pământești ai zeului. Ei erau considerați ca fiind în mod special înzestrați cu „harul" divin, al cărui cuvânt, atât în ebraică, cât și în greacă, se referă la curgerea seminței. Ei erau „păstorii" poporului lor, ideea din spatele căreia, după cum am văzut mai sus, avea de-a face cu promovarea fecundității. Prin faptul că regele avea în el sperma zeului, era considerat un om puternic, care își reprezenta zeul pe câmpul de luptă și nu mai puțin viril în harem. Atunci când această facultate importantă îl părăsea, el putea fi destituit. De aceea, regele David, al cărui nume înseamnă „amant" sau „iubit", atunci când aptitudinile sale bărbătești păreau să eșueze, a căutat stimularea în mâinile unei tinere și frumoase fecioare, Abișag: „și ea a slujit regelui, dar el nu a cunoscut-o" (I Regi 1:1-4).

Aspectul de fertilitate al păstoritului divin și regal poate fi văzut într-un alt cuvânt sumerian pentru „păstor" care apare în întreaga lume antică în nume și epitete. Este **SIPA**, literal, „corn întins" sau „penis". Îl putem recunoaște acum în expresia biblică Yahweh Sabaoth, de la ***SIPA-UD**, „penisul furtunii". Zeul sumerian al furtunii, Iskur, are un nume cu aproape același înțeles, „penis puternic". Printre semiți, era cunoscut sub numele de Adad, „Tatăl puternic", cu aceeași idee generală de mare fecundator al cerurilor. În *Vechiul Testament*, numele pe care îl cunoaștem ca Iosif înseamnă „penisul lui Yahweh", de fapt doar o formă prescurtată a lui Yahweh Sabaoth. În Asia Mică, acest titlu divin din *Vechiul Testament* apare în epoca clasică ca un vechi strigăt cultic către zeitatea frigiană Sabazios, **euoi saboi**. Numele zeului în sine este compus din același sumerian **SIPA** la care a fost adăugat elementul **ZI**, „erect". Acesta este doar un exemplu al modului în care putem acum să acoperim întregul domeniu al studiului nostru și să reunim culte religioase aparent destul de disparate prin simpla capacitate de a descifra numele și epitetele zeilor respectivi.

După cum vedem acum, denumiri *falice* similare sunt date multor zei, strămoși tribali și eroi sumerieni, greci și semitici. Hercule, marele „purtător de bâtă", a fost numit după grosimea organului său sexual, la fel ca strămoșul tribului evreiesc Issachar. Poate cel mai cunoscut dintre vechii zei ai fertilității canaanite, Baal, își trage numele de la un verb sumerian **AL**, „a naște", care, combinat cu un element preformativ **BA**, a dat cuvintele „burghiu" și „*penis*" și a dat latinei și nouă cuvântul „falus". În semitică, **ba'al**, Baal, nu este doar numele divin, ci are și sensul general de „stăpân, soț". Osea, profetul *Vechiului Testament*, face un joc cu utilizările generale și cultice ale cuvântului atunci când îl pune pe Iahve să-i spună lui Israel: «*în ziua aceea mă veți numi "omul*

*meu" şi nu mă veţi mai numi "**baal**-ul meu"; voi alunga numele de **baal** din gura voastră...*» (Os. 2:16 [Evr. 18]).

Mai mult decât orice alt corp ceresc, soarele era cel care impunea cel mai mare respect ca întruchipare a lui dumnezeu. Era Creatorul, fecundatorul pământului. Anticii vedeau globul incandescent ca pe vârful penisului divin, care se ridica la o căldură albă pe măsură ce se apropia de zenit, apoi devenea de un roşu intens, caracteristic penisului cu glandul complet dilatat, pe măsură ce se cufunda în vaginul pământesc. În centrele cultice, acest ritual era pus în scenă în mod imitativ prin intrarea preotului în casa zeului.

Templul, proiectat cu o mare uniformitate în întregul Orient Apropiat, este acum recunoscut ca un microcosmos al uterului. Era împărţit în trei părţi: pridvorul, reprezentând capătul inferior al vaginului până la himen sau văl; sala, sau vaginul în sine; şi sanctuarul interior sau Sfânta Sfintelor, uterul. Preotul, îmbrăcat ca un penis, uns cu diferite săpunuri şi răşini ca reprezentând sperma divină, intră prin uşile Porticului, „labiile" uterului, trece de Văl sau „himen" şi astfel în Sală.

În ocazii foarte speciale, falusul preoţesc pătrundea în uterul în care zeul însuşi locuia şi îşi făcea operele creatoare. Chiar şi astăzi, ritualul şi arhitectura creştină datorează probabil mult tradiţiei antice, deoarece preotul conduce procesiunea prin corpul „uterului", pentru a ajunge la punctul culminant în faţa altarului.

Zeul era considerat „soţul" ţării şi al poporului său. Aceasta este o figură comună în *Vechiul Testament*, unde Israelul este prezentat ca „soţia" lui Yahweh, de obicei vorbindu-se astfel în pasajele care o acuză de infidelitate şi de căutarea altor „iubiţi". Biserica este, de asemenea, descrisă ca „mireasa" lui Hristos (Apoc. 21:2; 22:17). În ambele cazuri, dumnezeul este sămânţa roditoare, „Cuvântul" sau *Evanghelia*, »vestea cea bună", a cărei rodire depinde de receptivitatea „pântecelui" minţilor şi inimilor poporului său.

Sămânţa lui Dumnezeu era extrem de sfântă. Fie că apărea direct din cer sub formă de ploaie, fie ca sevă sau răşină a plantelor şi copacilor, fie ca emisie spermatică din organele animalelor sau oamenilor, era sacră şi risipirea ei era un păcat grav. Procesele şi echilibrul naturii cereau utilizarea sa eficientă, deoarece fără ea nu putea exista viaţă sau regenerare. Cuvintele pentru „blestem" şi „păcat" îşi au rădăcinile în ideea de „risipire a seminţei". Acesta a fost păcatul lui Onan, care s-a eschivat de la datoria sa de a-i da soţiei fratelui său mort mai mulţi copii, practicând *coitus interruptus* sau, după cum spune *Biblia*, „stricând-o pe pământ" (Gen. 38: 1-10). Acesta a fost şi păcatul Sodomei, ai cărei locuitori au preferat atracţiile a doi îngeri vizitatori de sex masculin în locul fiicelor lui Lot (Gen. 19). Acest cuvânt religios atât de folosit, „păcat", are, aşadar, în esenţă, sensul de „a face ineficient", „a eşua în realizarea obiectului său", opusul direct al „credinţei", care este, la bază, „a face eficient sau rodnic". Această consideraţie foarte veche pentru sfinţenia materialului seminal, care se află în centrul ideii de fertilitate, este justificarea cultică supremă a restricţiilor romano-catolice privind controlul naşterilor. Adevăratele obiecţii faţă de contracepţie nu prea au de-a face cu morala familiei sau, de fapt, cu moralitatea, aşa cum înţelege lumea modernă termenul; pur şi simplu, irosirea semînţelor este un „păcat" religios; este o blasfemie împotriva „cuvântului lui Dumnezeu", a „spiritului sfânt".

În acelaşi mod, o femeie stearpă era considerată „blestemată". Ieremia şi-a vărsat mânia asupra concetăţenilor săi care i-au respins previziunile sumbre, dorindu-şi „soţii fără copii şi văduve" (Ier. 18:21). Cea mai nefericită dintre femei era cea al cărei soţ divorţase de ea pentru sterilitate sau murise lăsând-o fără copii. Cuvântul ebraic pentru „văduvă" însemna iniţial „pântece irosit" şi se găsesc derivaţii similare pentru cuvintele antice care înseamnă „ghinionist" sau „partea stângă", fiind considerată partea neproductivă a pântecelui.

În parte derivată din această idee a sfinţeniei spermei şi a importanţei fertilităţii este doctrina crucială a echilibrului naturii. Pe această axiomă se sprijină întreaga bază a filosofiei morale şi naturale. Dumnezeu, ca un act de har, dă sămânţa vieţii. Pământul o primeşte şi generează hrană pentru oameni şi animale care o mănâncă şi se reproduc după felul lor. La moarte, ei se întorc în pământ care, la rândul său, produce mai multă vegetaţie pentru a-şi hrăni urmaşii. Astfel, ciclul naturii continuă sezon după sezon.

Dar omul trebuie să fi realizat curând că această stare de lucruri extrem de dezirabilă poate continua doar atât timp cât o nouă viață urmează morții. Ucizi prea multe animale într-un an și nu mai sunt suficiente pentru a se înmulți în următorul. Culegeți prea multe recolte de pe același câmp și îl reduceți la un deșert. În ceea ce privește relațiile umane, îmbogățiți-vă prea mult pe seama vecinilor și, în cele din urmă, aceștia se vor întoarce împotriva voastră ca niște lupi înfometați. Răzbunați-vă sânge cu sânge și dușmănia voastră personală va deveni război tribal. Aici se află rădăcina doctrinei iubirii aproapelui; a „răspunsului blând care alungă mânia". Din punct de vedere social, ca și agricol, toată viața depinde de menținerea echilibrului între a da și a lua și de evitarea extremelor.

Cu toate acestea, ciclul naturii a trebuit mai întâi să fie pus în mișcare de actul creator al zeului, iar apoi inițiativa i-a aparținut acestuia. După cum spune scriitorul *Noului Testament*: „Prin har ați fost mântuiți, prin credință; și aceasta nu de la voi, ci ca un dar de la Dumnezeu" (Ef. 2: 8). Cuvintele grecești și ebraice pentru acest tip de „mântuire" derivă dintr-o concepție de bază de „împlinire", „restaurare", „vindecare" sau „viață". Același element în sumerianul **ShUSh** sau **ShU-A**, apare în numele lui Iosua/Jezus atașat ca epitet lui Yahweh. Această „mântuire" din *Biblie* este apanajul zeului, un act de iubire nemeritată sau de har. Prin urmare, rezultă că omul se afla în permanență într-o stare de îndatorare sau „păcat", mereu la mila creditorului său divin. Atunci când zeul, dintr-un motiv oarecare, a decis să își rețină generozitatea seminală, toată viața a pierit și omul nu a mai putut face nimic.

Conștientizarea insuficienței sale care îl face pe psalmist să strige tânguitor: „*Ce este omul ca să-ți aduci aminte de el...?*" (Ps. 8:4 [Evr. 5]) a avut un efect important și în mare parte dăunător asupra conștiinței de sine a omului. Pe de o parte, l-a îndemnat la umilință și a servit ca o frână în calea lăudării de sine asupra semenilor săi. Generalul roman din carul său triumfal avea lângă el un sclav care îi reamintea continuu, deasupra vuietului aclamațiilor populare: „*Uită-te în urmă; amintește-ți că nu ești decât un om*". Pe de altă parte, o nesiguranță de bază a avut tendința de a limita curiozitatea naturală a omului și dorința de a experimenta în mod periculos și a servit stăpânilor săi politici și ecleziastici mai degrabă decât propriului său progres spiritual și economic.

Din punct de vedere cultic, această stare de îndatorare a dat naștere ideii că omul ar trebui să facă zeului o rambursare simbolică, un sacrificiu, un fel de ispășire care ar putea, într-o mică măsură, să restabilească echilibrul dintre binefăcător și beneficiar. Deoarece se considera că primii născuți ai oamenilor și ai animalelor, precum și primele roade ale recoltei erau mai favorabil înzestrați cu sursa de viață decât progeniturile ulterioare și, prin urmare, mai prețioși și mai puternici, aceștia erau aleși pentru a fi restituiți zeității. Sângele, care conținea suflarea de viață, spiritul sfânt, *tabu* chiar și acum printre evrei și musulmani, era mai întâi turnat înapoi în pântecele pământului, iar carnea era apoi consumată de elementul care o crease: focul. Alternativ, cel puțin o parte din carne era mâncată de reprezentanții zeului, preoții.

Această idee a sacrificiului ispășitor a avut o influență importantă asupra evoluțiilor ulterioare ale cultului, în special în creștinism și în precursorii săi imediați. Aici, atenția era centrată pe o anumită bucată de vegetație, considerată mai puternic înzestrată cu zeul decât oricare alta și al cărei „sacrificiu" și consum de către inițiat era considerat a restabili sentimentul pierdut de echilibru, a vindeca ruptura și a face posibilă o unitate mistică cu zeul.

Rezumând, așadar: nu trebuie să căutăm o multitudine de zei în lumea antică, ci mai degrabă multe aspecte ale unei singure zeități a fertilității, forța creatoare care dă viață pământului și creaturilor sale. Zeul era sămânța, numele și funcțiile sale găsindu-și expresia verbală în singurul fonem sumerian **U**; întreaga filosofie a fertilității pe care se concentrau diferitele culte din Orientul Apropiat antic o putem numi pur și simplu o cultură **U**. Zeul își exprima sămânța din cer sub forma unui penis puternic care ejaculează spermă la orgasm. Aceasta a intrat în pântecele mamei Pământ prin labiile pământului și a format un mare rezervor de potență în inima lumii. Acolo a avut loc gestația în cuptorul uterului terestru. Tot acolo se credea că se află sursa tuturor cunoștințelor, întrucât sperma creatoare a zeului era și Cuvântul, a cărui dobândire de către om îi conferea o parte din omniscienta divină. Prin urmare, plantele care erau capabile să exploateze această putere de

cunoaștere într-o măsură mai mare decât altele, sursele drogurilor halucinante, puteau transmite celor care se îmbibau cu sucul lor „cunoașterea zeilor”.

CAP. 4 - PLANTELE ȘI DROGURILE

Vegetația a fost rodul unirii lui Dumnezeu cu pământul. Ca orice alt urmaș, unii dintre copii erau puternici și viguroși, alții firavi. Unii copaci aveau lemnul tare și potrivit pentru construcția de case și nave, alții putrezeau repede și se dovedeau perfizi. Unele lemne erau elastice și pline de viață, și dădeau arcașului arcul său. Altele se crăpau ușor și serveau doar pentru aprindere. Unele fructe erau moi și dulci, dar altele erau amare și pline de o putere ciudată care putea ucide sau vindeca.

Primele experimente ale omului în utilizarea plantelor ca medicamente trebuie să fi fost extrem de periculoase. Fără îndoială, el a urmărit mai întâi efectele lor asupra animalelor, așa cum se spune că păstorul Melampus a descoperit proprietățile purgative ale Hellebore observând efectele acesteia asupra caprelor sale. Treptat, experiența, de multe ori dobândită în mod dureros, ar fi dat locuitorilor din fiecare localitate o farmacopee primitivă pentru uzul lor, iar vizitatorii veniți din alte părți ar fi introdus noi plante și droguri.

De-a lungul timpului s-ar fi acumulat un bagaj de cunoștințe experiențiale, care ar fi făcut obiectul unui studiu special de către câțiva dintre bătrâni, „înțelepții”. Mai târziu, medicii aveau să devină o clasă privilegiată de oameni, având o putere enormă în rândul semenilor lor și asigurându-și menținerea poziției prin păstrarea unui secret strict asupra meseriei lor.

Primul nostru text medical este o tăbliță sumeriană de la sfârșitul mileniului al treilea, care enumeră remedii făcute din lapte, piele de șarpe, coajă de broască țestoasă, sare și salpetru, precum și din plante și copaci precum *casia*, *mirt*, *asafoetida*, *cimbru*, *salcie*, *pară*, *brad*, *smochin* și *curmale*. Mai târziu, găsim o abundență de tablete medicale și liste botanice cu denumirile sumeriene și accadiene ale arborilor și plantelor, fructele, scoarțele, sevele și rășinile acestora, precum și prepararea și utilizarea lor în medicină. Acest tip de catalogare atentă a vieții plantelor nu apare în lumea occidentală până în secolele al V-lea și al IV-lea î.Hr., în special la Theophratus (372-287 î.Hr.), un elev al lui Platon și Aristotel. Lucrarea sa *Enquiry into Plants* enumeră aproximativ 400 de specii cu formele, obiceiurile, habitatele, fructificarea și cultivarea acestora, precum și utilizările lor. În mod evident, el trebuie să fi apelat la serviciile celor aproximativ două mii de studenți ai săi, deoarece citează rezultatele unor cercetări de primă mână în locuri pe care cu greu le-ar fi putut vizita el însuși într-o singură viață. El a putut, de asemenea, să se folosească de observațiile făcute asupra specimenelor botanice locale de către contemporanul său Alexandru cel Mare și armatele sale, în timp ce străbăteau în lung și în lat Orientul apropiat și îndepărtat.

Ulterior, trebuie să așteptăm până în primul secol creștin pentru un studiu sistematic comparabil al plantelor. Dioscorides, un contemporan al lui Claudius și Nero, ne-a lăsat, în lucrarea sa *De Materia Medica*, o încercare conștientă de a sistematiza, mai degrabă decât de a enumera doar medicamentele pe care le consemnează. El își separă remediile în funcție de sursele lor vegetale, animale și minerale. Descrierile sale sunt laconice și acute și, în mare parte, lipsite de „povești ale babelor”.

Din fericire, din punctul nostru de vedere, cam în aceeași perioadă, Pliniu cel Bătrân (23-79 d.Hr.) scria o lucrare mai puțin „științifică”, care abundă în folclor, precum și în culegeri mai sobre de la botaniștii anteriori. Istoria sa naturală este o mină de informații, nu atât pentru descrierile plantelor și identificarea lor, multe dintre acestea fiind oricum destul de nesigure, cât pentru poveștile despre ele care au ajuns în mitologia și folclorul popular. El descrie superstițiile care însoțeau extragerea din pământ a plantelor, prepararea și utilizarea lor. El ne povestește cum au fost observate pentru prima dată calitățile lor de către antici și de ce au fost denumite astfel. Desigur, din punct de vedere faptic, poveștile sale sunt adesea destul de irelevante, dar foarte des există elemente care se referă la o descifrare probabilă a numelui și, prin urmare, la o legătură pozitivă cu o altă plantă sau un alt medicament enumerat destul de separat. În căutarea noastră de surse ale ideilor și mitologiilor, acest tip de informații este mai important decât descrierile detaliate ale fiziologiei plantelor.

Scrierile vechi despre care se credea că conțin secrete ale artei vindecării au ajuns să fie foarte prețuite. Josephus, în primul secol creștin, spune despre secta evreiască numită Essenes că

aceştia manifestă „un interes extraordinar pentru scrierile celor vechi, remarcându-le în special pe cele care contribuie la bunăstarea sufletului şi a trupului; cu ajutorul acestora, şi în vederea tratării bolilor, ei cercetează rădăcinile medicinale şi proprietăţile pietrelor”. Astfel de scrieri au fost adesea atribuite popular lui Solomon, creditat în *Biblie* cu cunoştinţe despre „copaci, de la cedrul care este în Liban, până la isopul care creşte din zid” (I Regi 4: 33 [Evr. 5:13]). Tradiţia ulterioară i-a atribuit regelui puteri şi mai mari, „cunoaşterea artei folosite împotriva demonilor pentru beneficiul şi vindecarea oamenilor”, după cum spune Josephus în altă parte. Acesta adaugă că Solomon „a compus incantaţii prin care bolile sunt ameliorate şi a lăsat în urmă exorcisme cu care cei posedaţi de demoni îi alungă, pentru a nu se mai întoarce niciodată”.

În mod interesant, practica acestui tip de demonologie solomonică nu a murit în secolul I. Josephus consemnează că a văzut de fapt un leac eliberat de „această foarte mare putere”, de către un anume Eleazar, un conaţional şi, foarte probabil, un esenian. „El a pus la nasul omului posedat un inel care avea sub sigiliu una dintre rădăcinile prescrise de Solomon. Apoi, în timp ce omul îl mirosea, el a scos demonul prin nările sale, iar când omul a căzut imediat la pământ, el a conjurat demonul să nu se mai întoarcă niciodată în el, pronunţând numele lui Solomon şi recitând incantaţiile pe care le compusese”.

Identificarea plantelor producătoare de medicamente nu a fost, aşadar, singurul factor din practica farmaceutică şi medicală timpurie. Una era să poţi recunoaşte o plantă medicamentoasă, chiar să-i cunoşti numele popular; alta era să ştii cum să extragi şi să purifici ingredientul activ şi, mai presus de toate, să cunoşti doza corectă. Existau şi alte complicaţii. Unele medicamente erau atât de puternice încât nu puteau fi administrate în siguranţă decât în anumite zile sau după o pregătire îndelungată a corpului şi a minţii. De asemenea, era bine cunoscut faptul că medicamentele prea puternice trebuiau contracarate cu altele care aveau efectul opus, ca în cazul Helleborei de purgaţie, şi cu unele narcotice care trebuiau compensate cu stimulente. Pentru a cunoaşte dozele corecte în aceste cazuri era necesară o apreciere a sensibilităţii pacientului la efectele medicamentului, poate cel mai dificil calcul dintre toate. Mult depindea de „soarta” alocată beneficiarului la naştere, factorul care îi determina individualitatea, statura fizică, culoarea ochilor şi aşa mai departe. Numai astrologul putea spune acest lucru, astfel încât arta medicală depindea în sine, pentru a avea succes, de astrologie şi de cunoştinţele astronomice considerabile pe care aceasta le presupunea.

Tocmai o astfel de diagramă astrologică a ajuns până la noi din biblioteca esenianã recuperată recent din peşterile de la Marea Moartă. Acesta este scris în cod, compus în principal prin inversarea ordinii normale a literelor, adică prin citirea de la stânga la dreapta, în loc de la dreapta la stânga, în modul obişnuit al scrierilor semitice, şi prin înlocuirea unora dintre literele pătrate ebraice găsite în alte părţi ale manuscriselor de la Marea Moartă cu alfabet grecesc şi alte alfabete. Din păcate, documentul este doar fragmentar şi a fost alcătuit din zeci de bucăţi mici găsite împrăştiate pe podeaua unei peşteri. Cu toate acestea, scopul este clar. Este o diagramă a caracteristicilor fizice şi spirituale la care trebuie să se aştepte persoanele născute în anumite secţiuni ale zodiacului. Astfel, o persoană născută sub semnul Taurului ar avea, printre altele, coapse şi degete lungi şi subţiri. Compoziţia spirituală a subiecţilor era calculată ca atâtea părţi de „lumină” şi atâtea de „întuneric”, totalul disponibil pentru distribuire fiind de nouă, probabil legat de lunile de gestaţie în pântece. Persoana Taur ar avea doar trei părţi de lumină şi şase de întuneric.

Mai grosolan era subiectul a cărui atribuire zodiacală lipseşte din text, dar ale cărui caracteristici fizice sunt marcate de o anumită grosolănie, cum ar fi degete groase, coapse păroase şi degete scurte şi butucănoase, şi nu mai puţin de opt părţi derivate din „casa sau groapa întunericului” şi doar una din „casa luminii”. Subiectul cel mai favorizat înregistrat în textul existent este un domn cu barbă creţ, de înălţime medie, cu „ochi ca nişte cărbuni negri şi incandescenţi”, dinţi bine ordonaţi şi degete fine şi subţiri, iar distribuţia luminii şi întunericului este opusă celei a ultimului bătăuş menţionat.

Manuscrisele de la Marea Moartă, la fel ca *Noul Testament*, fac mare caz de antagonismul dintre „Lumină” şi „Întuneric” şi, de obicei, se presupune că acest lucru este echivalent cu „binele” şi „răul”. Astfel, aşa-numiţii „copii ai luminii” sunt cei care fac binele, iar „copiii întunericului” sunt

cei care fac rău fără voie semenilor lor. Cu toate acestea, această distincție nu este neapărat ceea ce ar trebui să numim una morală: roadele „spiritului Adevărului”, cu care pare să fie identificată Lumina, încep cu „vindecare”, „pace în longevitate” și „rodnicie”. „Căile spiritului Falsității” sunt lăcomia, răutatea, minciuna, aroganța și mândria, înșelăciunea, cruzimea, temperamentul rău și așa mai departe, ceea ce ar trebui să numim, în general, defecte de intemperanță și aroganță, un dezechilibru de caracter. Am putea eticheta astfel de defecte drept „greșeli morale”, dar în ochii filosofilor antici, ele erau predispoziții moștenite, ocazionate în mare parte de soarta unui om, alocată la naștere în funcție de stele. Medicina a contribuit la corectarea acestui dezechilibru al caracterului „moral” la fel de mult ca și religia; cele două erau, de fapt, inseparabile. Pentru a administra corect medicamentele, trebuia să știm care sunt trăsăturile moștenite ale caracterului pacientului, iar pentru această cercetare, după cum arată pergamentul nostru criptat de la Marea Moartă, medicul se uita la stele.

Artele combinate ale medicinei și astrologiei erau cunoscute și practicate de sumerieni și de succesorii lor Mesopotamieni, după cum știm din înregistrările lor cuneiforme, precum și din reputația de care se bucurau în această privință în lumea antică. „Rămâi neclintită în vrăjile tale și în multele tale descântece, cu care te-ai străduit din tinerețe”, strigă Isaia către «fecioara fiică a Babilonului»; ”poate că vei reuși, poate că vei inspira teroare. Ești obosită de multele tale sfaturi; să se ridice și să te salveze cei care împart cerurile, care se uită la stele, care la lunile noi prezic ce ți se va întâmpla” (Isaia 47: 12 și urm.).

Succesorii lor culturali, dacă nu etnici, au fost magii, „înțelepții” din povestea *Evangheliei* despre naștere (Matei 2: 1). Aceștia au fost marii negustori de medicamente ai lumii antice și sunt adesea citați de Pliniu ca surse de folclor terapeutic și de nume mai puțin familiare de plante și medicamente. El îi tratează cu dispreț în cea mai mare parte, dar totuși îi citează pe larg și spune că filosoful Pitagora, primul în viziunea sa care a compus o carte despre proprietățile plantelor, și colegul său Democrit, „i-au vizitat pe magii din Persia, Arabia, Etiopia și Egipt, și atât de uimiți au fost anticii de aceste cărți încât au afirmat în mod pozitiv afirmații cu totul incredibile”.

Dioscoride îi citează ca surse ale numelor „speciale” de plante sub titlul de „profeți” (*prophētai*). Acest lucru este deosebit de interesant, deoarece vechiul cuvânt sumerian pentru „medic” **A-ZU** sau **I-ZU**. literal, „expert în apă, ulei” înseamnă și „profet, văzător”. Numele Essene, cunoscut altfel doar în forma sa greacă transliterată, provine probabil din aceeași rădăcină.

Prognosticul a fost întotdeauna o parte importantă a medicinei. „Este cel mai excelent pentru un medic să cultive o intuiție specială (*pronoia*, a ști lucruri despre pacient fără să i se spună)”, scrie un colaborator al *Colecției Hipocrat* (după 300 î.Hr.). „Din moment ce el prezice și prezice trecutul, prezentul și viitorul... oamenii ar avea încredere să se încredințeze îngrijirii sale... Printr-o previziune timpurie în fiecare caz, el îi poate îndruma corect pe cei care au o șansă de supraviețuire și, prevăzând cine va muri ... va scăpa de vină”. Cu toate acestea, această *pronoia* presupunea mult mai mult decât simplul fapt de a ști cine va fi probabil în măsură să vă plătească factura la sfârșitul tratamentului. Medicul trebuia să fie capabil să comunice cu lumea spiritelor, să exercite influență asupra zeilor și demonilor care controlau sănătatea și boala. Fiecare boală și fiecare parte a corpului aveau propriul demon. A-i cunoaște numele însemna a exploata o parte din puterea sa și a o folosi în favoarea pacientului. Astfel, Iisus întreabă spiritul necurat cum îl cheamă și poate astfel să îl alunge în porcii nefericiți (Marcu 5: 9).

Cuvântul grecesc **diamōn** derivă, prin intermediul persanului **dēw** (există o puternică afinitate lingvistică între **m** și **w**), dintr-un probabil original sumerian ***DA-IA-U-NA**, care înseamnă „având putere asupra fertilității”. Astfel, demonul avea puterea de a influența, în bine sau în rău, nașterea și moartea, precum și diferitele stadii de sănătate intermediare. Drogul medicinal avea puteri similare, iar cuvântul ebraic pentru „a fi bolnav”, **dawah**, și substantivul său cognat în arabă care înseamnă „medicament”, provin din aceeași rădăcină. Așadar, demonul sănătății și al bolii și medicamentul sunt radical unul și același.

Dacă era vital pentru medicul-profet să cunoască numele demonilor bolii pe care încerca să îi contracareze, era la fel de important să poată apela la opușii lor, puterile de vindecare conținute în medicamente. Aceștia erau îngerii ale căror nume constituiau o parte importantă a cunoștințelor

secrete ale esenienilor, pentru a căror păstrare inițiații erau supuși unor „jurăminte extraordinare”. Principiul de bază este același atunci când prietenul lui Josephus, Eleazar, invocă numele lui Solomon în timp ce administrează rădăcina prescrisă, iar Petru pronunță numele lui Iisus Hristos din Nazaret asupra șchiopului (Fapte 3: 6), o incantație încercată cu aparent mai puțin succes de „cei șapte fii ai lui Sceva” (Fapte 19: 13 și urm.).

Deoarece toată viața derivă din sămânța divină, rezultă că cel mai puternic medicament vindecător ar fi sperma pură, nealterată a zeului. Se credea că unele plante aveau sevă sau rășină apropiată de aceasta, „puritatea” sau „sfințenia” lor în această privință fiind măsurată prin puterea lor de a ucide, vindeca sau intoxica. În sumeriană, cuvintele pentru „a trăi” și „a intoxica” sunt aceleași, **TIN**, iar „pomul vieții”, **GEShTIN**, este „vița de vie”. În mod similar, în greacă **oinos** și în ebraică **yayin**, „vin”, există probabil o rădăcină sumeriană comună ***IA-U-NU**, „sămânță de spermă”.

Utilizarea numelui Isus (grecescul **iēsüs**) ca invocare pentru vindecare a fost destul de potrivită. Originalul său ebraic **yehōshüa** Joshua, provine din sumcrianul ***IA-U-ShU-A** (ShUSh), „semen, care salvează, restaurează, vindecă”. Evreii elenizați au folosit pentru „Iosua” numele grecesc Iasōn, Jason, foarte corect, deoarece **iasōn**, „vindecător”, și verbul deponent **iaomai**, „vindecă”, provin din aceeași sursă sumeriană. În batjocura din *Noul Testament*, „Doctore, vindecă-te pe tine însuți” (Luca 4: 23), avem probabil o aluzie directă la acest sens, așa cum avem cu siguranță în titlul lui Isus „Salvator”, grecescul **sōtēr**, al cărui prim element reflectă același cuvânt sumerian **ShU**, „a salva”, și astfel este folosit în mod corect în greacă pentru a salva de boală, rău, pericol etc., și este un epitet comun al lui Zeus și al regilor.

Zeul fertilității Dionysos (în greacă **Dionusos**), a cărui emblemă de cult era falusul erect, era, de asemenea, un zeu al vindecării, iar numele său, atunci când este descompus în părțile sale originale, **IA-U-NU-ShUSh**, este aproape identic cu cel al lui Isus, având NU, „sămânță”, doar în plus: „Semen, sămânța care salvează"', și este comparabil cu grecescul **Nosios**, «Vindecător», un epitet al lui Zeus.

Așadar, divinitatea fertilității apărea în toate ființele vii, dar în unele mai mult decât în altele. Acele plante înzestrate în mod special cu puterea de a vindeca sau de a ucide, plantele medicamentoase, au devenit obiectul de studiu al vraciilor, profeților și preoților din lumea antică, iar cunoștințele lor experiențiale au fost transmise în cadrul comunităților lor profesionale și păstrate cu zel. Pe lângă denumirile și indentitățile plantelor, aceștia le păstrau și pe cele ale demonilor bolii și ale îngerilor protectori, a căror putere era necesară pentru a obține și a utiliza medicamentele prețioase. În plus, o parte esențială a „vindecării” sau a dăruirii vieții era cunoașterea constituției fiziologice și psihologice a pacientului, precum și a gradelor „spiritelor luminii și întunericului” care îi fuseseră acordate de soartă la naștere. Aceste trăsături de caracter și constituția corporală puteau fi determinate prin mijloace astrologice, astfel că primii medici erau și astrologi. El era, de asemenea, un profet, un prezicător. Arta vindecării și religia erau inseparabile.

CAP. 5 - NUMELE PLANTELOR ȘI MISTERELE CIUPERCILOR

În secretul care înconjoară colectarea şi transmiterea vechilor reţete medicale putem vedea începuturile cultelor misterioase din Orientul Apropiat antic. Dacă vrem să pătrundem în secretele lor, trebuie să descoperim cumva numele ingredientelor lor principale, plantele şi medicamentele pe care profeţii şi medicii le administrau. Acum avem cel puţin avantajul de a cunoaşte cea mai veche limbă din zonă şi, în multe cazuri, putem începe să descifrăm numele plantelor şi ale îngerilor şi demonilor care le însoţesc. Dar trebuie să recunoaştem că, dintre toate ramurile de cercetare a vieţii lumii antice, identificarea numelor de plante este una dintre cele mai dificile.

Vechii botanişti erau la fel de conştienţi de această problemă ca şi cercetătorii moderni. „O dificultate suplimentară în botanică", scria Pliniu în urmă cu aproximativ o mie nouă sute de ani, „este varietatea numelor date aceleiaşi plante în diferite districte". Cu cât planta este mai „ciudată", cu cât caracteristicile sale sunt mai remarcabile, cu atât numărul denumirilor populare este mai mare. Dioscorides, de exemplu, dă aproximativ douăzeci de nume mandragorei, acel faimos afrodisiac cu care Lea a cumpărat o noapte de fericire conjugală cu Iacob (Gen. 30: 14fL) şi ale cărei proprietăţi narcotice nu au fost suficiente pentru a-i oferi bietului Othello „acel somn dulce pe care îl datorai ieri".

Până relativ recent, botaniştii nu dispuneau de metode adecvate de clasificare, astfel încât plantele tindeau să fie grupate pe baza a ceea ce în zilele noastre am considera caracteristici secundare. Astfel, vorbind despre pinul de pământ, Pliniu notează că: „un al treilea soi are acelaşi miros şi, prin urmare, acelaşi nume". Chiar şi în prezent, inexactitatea denumirilor locale ale plantelor este disperarea botaniştilor de teren. Pliniu se simţea la fel de crunt frustrat: „*Motivul pentru care mai multe ierburi nu sunt cunoscute", scrie el, "este că experienţa lor este limitată la oamenii de la ţară analfabeţi, care formează singura clasă de oameni care trăiesc printre ei. În plus, atunci când peste tot se întâlnesc mulţimi de medici, nimeni nu vrea să le caute. De asemenea, multe medicamente simple nu au nume, deşi proprietăţile lor sunt cunoscute ... Motivul cel mai ruşinos pentru aceste puţine cunoştinţe este că chiar şi cei care le posedă refuză să le predea, ca şi cum ar pierde ei înşişi ceea ce au împărtăşit altora*."

Avem acum un mare avantaj filologic faţă de toţi cercetătorii anteriori în identificarea numelor de plante. În ciuda decalajului lung de timp dintre botaniştii sumerieni şi succesorii lor greci şi romani, acum se pare că multe dintre numele importante de plante au rămas practic neschimbate. De-a lungul miilor de ani, acele titluri au fost ataşate diferitelor plante; de aici confuzia în nomenclaturi despre care vorbeşte Plinius. Dar dacă putem şti ce a însemnat iniţial numele, ce caracteristică a plantei sau a medicamentului său a fost primordială în mintea primilor săi cronicari, avem o şansă mult mai bună de a-i descoperi identitatea originală. De exemplu, cu toţii ştim cum arată Bujorul: o plantă perenă erbacee sau lemnoasă frumoasă, care poartă flori mari duble în culori carmin, trandafiriu, roz şi culori similare, o bucurie de văzut în grădinile noastre de la ţară în mai. Plinius spune că numele provine de la zeul medic Apollo, al cărui cântec de laudă poartă acelaşi nume, „**paean**"*. Dar el continuă spunând că „creşte pe munţi umbriţi, având o tulpină printre frunze de aproximativ patru centimetri înălţime, care are în vârf patru sau cinci excrescenţe asemănătoare migdalelor, în care se află o cantitate mare de seminţe, roşii şi negre. Planta previne, de asemenea, iluziile batjocoritoare pe care Faunii ni le aduc în somn." Aparent, trebuie să fii atent cum culegi această iarbă preţioasă. Cel mai bine se face noaptea, "pentru că ciocănitoarea lui Marte, dacă ar vedea actul, ar ataca ochii în apărare". Ei bine, desigur, acesta nu este Bujorul nostru carmin. Este o plantă magică, „prima care a fost descoperită", după cum ne spune botanistul nostru roman. Din diverse motive care vor deveni evidente, putem acum să diferenţiem acest „Paeony" foarte special de alte plante cărora li s-a dat acest nume şi să îl identificăm cu subiectul studiului nostru de faţă, **Amanita muscaria**, ciuperca sacră. Fără îndoială, floarea Paeony a primit acest nume iniţial pentru că se credea că floarea ei seamănă cu culoarea ciupercii cu vârf roşu. Relaţia dintre floare şi ciupercă nu ar fi putut fi dedusă doar pe baza

* „care vindecă boli prin magie"

descrierii făcute de Pliniu: trebuia mai întâi să se descifreze numele „Paeony” și să se descopere semnificația sa inițială și punctul de referință comun. În acest caz, putem vedea originea sa într-un sumerian ***BAR-IA-U-NA**, „*capsulă a fecundității; pântece*”, și o putem conecta cu o serie de alte denumiri de ciuperci referitoare la micul „pântece” sau ***vulva*** din care iese tulpina ciupercii.

Să luăm un alt exemplu: Grecul cunoaște planta Navelwort ca **Kotulēdōn,** Latinul **Cotyledon**. Cuvântul înseamnă orice cavitate în formă de cavitate, cum ar fi cea a articulației șoldului, sau interiorul unei cupe, sau cavitatea unei mâini. În limbajul botanic, cuvântul grecesc ajunge să însemne primele frunze sau „frunzele de sămânță” ale unei plante, de obicei de formă simplă, dar poate fi aplicat multor plante care au o parte din ele de forma unei „cupe” sau „cavități”. Pentru a descoperi o referință mai particulară a denumirii, este necesar să o urmărim până la elementele sale constitutive. Acest lucru îl putem face acum pentru prima dată, arătând că sursa sa sumeriană a furnizat o frază. ***GU-TAL-U-DUN**, care înseamnă „bilă și orbită” sau, aplicat în mod special, „penis și vulvă”. Aluziile sexuale ale denumirii sunt cele care, după cum vom vedea, au adus-o în domeniul nomenclaturii ciupercilor. În plus, referirea specifică în greacă a lui **Kotulēdōn** la „articulația șoldului” a dat naștere la o serie de mituri care au legătură cu figuri „ciupercă” care au șoldurile disjuncte sau care sunt străpunse în șold sau în partea laterală a corpului.

Descifrarea numelor de plante ne ajută nu numai să identificăm acele caracteristici care au făcut ca acestea să fie aplicate diferitelor specii, ci și să descoperim sursele și semnificațiile originale ale poveștilor care s-au dezvoltat în jurul plantelor și al drogurilor lor. Devine clar că multe dintre poveștile clasice și biblice se bazează pe bucăți de vegetație și, în special, pe ciuperca sacră. Există un fragment evident de mitologie a vegetației în parabola lui Iotham din *Cartea Judecătorilor* din *Vechiul Testament*. În poveste, copacii din pădure cer reprezentanților fiecărei specii să le fie rege. Măslinul, smochinul și vița de vie sunt prea ocupați să-și ofere roadele oamenilor și, în disperare de cauză, copacii apelează la micuța ciupercă (așa cum putem identifica acum, cel mai probabil, planta), care insistă ca, în acest caz, să se refugieze cu toții sub baldachinul ei, adică să o trateze ca pe protectorul lor, ca pe un adevărat rege („Judecători 9; 7-15”).

Aceasta este o parabolă, la fel ca unele dintre cele din *Noul Testament*, în care explicația este anexată pentru beneficiul ascultătorilor.

Poate că toată mitologia plantelor a început în acest fel, fiecare poveste având un punct de vedere care era evidențiat de explicația naratorului de la sfârșit. Cu timpul, elementul instructiv s-a pierdut, iar parabola a fost povestită și repovestită fără comentariul său exegetic, pentru a circula în cele din urmă doar ca o poveste bună. Pe măsură ce antichitatea a ajuns să acorde unor astfel de povestiri o gravitate poate neintenționată inițial, ele au devenit acceptate într-un corp de învățătură cultică de către autoritățile religioase, care s-au apucat apoi să ofere propriile explicații și omiletici și au acordat povestirilor o autoritate divină.

Un mit al vegetației ar putea fi adaptat de un scriitor ulterior, pe deplin conștient de semnificația sa originală, pentru a servi drept suport pentru o nouă învățătură. Acesta ar putea fi cazul poveștii lui Iona din *Vechiul Testament*, profetul căruia i s-a spus să propovăduiască pocăința la Ninive. Acum suntem în măsură să identificăm în mod pozitiv această poveste ca fiind una a unui grup de ciuperci, deoarece faimoasa plantă care i-a dat umbră lui Iona, care „a apărut într-o noapte și a pierit într-o noapte” și care era supusă pradă viermilor, era cu siguranță o ciupercă. Chiar și numele profetului Iona reflectă nomenclatura ciupercilor, iar motivul stingerii furtunii se regăsește în altă parte în mitologia înrudită. Dar „morala” poveștii, în măsura în care o putem înțelege, pare să nu aibă o semnificație deosebită pentru ciuperci.

Așa cum am spus, primul pas în descoperirea naturii poveștilor despre vegetație și a plantei sau copacului care a fost implicat inițial este descifrarea numelor proprii. Cu toate acestea, în cazul plantelor considerate deosebit de puternice sau „magice”, precum ciuperca, cercetătorul se confruntă cu probleme suplimentare. Formele ciudate și modalitățile de creștere ale ciupercii, precum și reputația sa otrăvitoare, se combină pentru a evoca sentimente de teamă și respect în mințile oamenilor simpli. Într-adevăr, trebuie să existe puțini oameni, chiar și astăzi, care să nu simtă o fascinație pe jumătate înfricoșătoare la vederea ciupercii și care să se ferească să o ia în mână. Întrucât anumite specii conțin droguri cu proprietăți halucinogene pronunțate, nu este

surprinzător faptul că ciuperca a devenit centrul unui cult misterios în Orientul Apropiat, care a persistat timp de mii de ani. Există dovezi clare că de acolo a pătruns în India, în cultul lui Soma, în urmă cu aproximativ 3 500 de ani; cu siguranţă a înflorit în Siberia până în vremuri destul de recente şi se găseşte chiar şi astăzi în anumite părţi ale Americii de Sud.

În parte din cauza utilizării religioase a ciupercii sacre şi a respectului înfricoşător cu care ţăranii au tratat-o întotdeauna, denumirile sale mai originale au devenit tabu, iar denumirile populare şi epitetele au proliferat pe seama lor. Este ca şi cum, în limba noastră, singurul nume sub care cunoşteam ciuperca era denumirea populară „ciupercă de broască", iar un cercetător din viitor s-ar fi confruntat cu problema de a decide ce specii de plante servesc drept adăpost obişnuit pentru broaştele mari. Astfel, s-a ajuns la situaţia extraordinară în care acest cult al ciupercilor extrem de important, din care a pornit o mare parte din mitologia Orientului Apropiat antic, a fost aproape complet ignorat de istorici. În *Biblie*, de exemplu, unde mitologia ciupercilor joacă un rol foarte important, cuvântul „ciupercă" nu a fost menţionat nicăieri, deşi unul dintre cele mai vechi nume ale sale, ebraicul **kotereth**, accadianul **katarru**, apare de multe ori în sensul său destul de simplu de „capitel în formă de ciupercă al unui stâlp" (1 Regi, 7: 16 etc.).

Chiar şi printre lucrările botanice greceşti şi romane există abia o duzină de cuvinte diferite care au fost recunoscute ca fiind legate în mod specific de ciuperci, iar întreaga literatură semitică existentă poate produce puţine altele. Micologia, aşa cum este numit studiul ciupercilor după grecescul **mukēs**, „ciupercă", este o ştiinţă relativ modernă. Deşi anticii ştiau că aparenta lipsă de seminţe a ciupercii o plasează într-o categorie de viaţă naturală de sine stătătoare, ei nu au diferenţiat-o întotdeauna de alte plante, astfel încât denumirile sale trebuie să fie separate de cele ale unor specii fără legătură între ele.

În căutarea denumirilor populare şi a epitetelor ciupercilor, una dintre sursele noastre principale va fi, evident, forma sa distinctivă de tulpină subţire care susţine un baldachin arcuit, ca o umbrelă de soare. Această caracteristică a fost foarte mult folosită în mitologie, cum ar fi poveştile lui Jotham şi Iona la care am făcut deja referire. Extinsă la proporţii gigantice, această figură este reflectată în imaginile unor oameni uriaşi precum Atlas, care susţin bolta cerească, sau ale unor munţi precum Olimp, care îndeplinesc dubla funcţie de a susţine cerul şi de a oferi o legătură între zei şi pământ.

Unul dintre modurile în care putem identifica acum **Mandrake** cu ciuperca este faptul că unul dintre numele sale greceşti, **Antimimon**. poate fi urmărit până la un original sumerian, însemnând „umbră cerească", o referire la bolta ciupercii deschise. De altfel, aceeaşi rădăcină, ***GiG-AN-TI**, a dat grecescul **gigantes** şi, în engleză, „giganţi", în conformitate cu imaginea „gigantului" care ţine sus bolta cerească.

Mai presus de toate, ciuperca a provocat imagini şi terminologie sexuală. Modul în care creşte rapid din vulvă sau „pântece", erecţia rapidă a tulpinii sale ca un penis excitat sexual şi capul său asemănător unui gland, toate acestea au stimulat denumiri falice. Printre acestea se numără ebraicul **kotereth**, la care tocmai am făcut referire, şi, provenind din acelaşi original sumerian, **GU-TAR**, „vârful capului: penis", cel mai comun nume semitic pentru ciupercă **phutr** (arabă), **pītrā'** (aramaică), descrisă în mitul *Noului Testament* ca Petru.

Una dintre denumirile date *Paeony* de Pliniu este **Glycyside**. Denumirea, care nu are sens în latină sau greacă, nu este decât o formă amestecată a unui vechi nume sumerian de plantă, **UKUSh-TI-GIL-LA**, care înseamnă „tărtăcuţă-şurub; ciupercă". Referirea la „şurub" este cauzată de cheia primitivă, care consta în principal dintr-o tijă încununată de un buton, cu un cot dreptunghiular la celălalt capăt. Acesta era împins prin gaura cheii şi ridica pur şi simplu zăvorul de pe partea cealaltă. Imaginea falică a „tijei cu buton" a conferit „cheii" o semnificaţie sexuală în scopuri de nomenclatură care apare în multe cazuri. Penisul-ciupercă era astfel, în termeni mitologici, „cheia" pământului, calea spre lumea subterană, „Petru", ca să spunem aşa, împotriva căruia porţile Hadesului nu puteau învinge (Mat. 16: 18 şi urm.; Apoc. 1: 18).

Descifrarea numelor plantelor şi drogurilor ne permite nu numai să împărtăşim imaginile pe care formele lor le provocau în mintea vechilor botanişti, ci şi să aflăm despre puterea demonică pe care ar fi trebuit să o exercite. Acest lucru este deosebit de important cu privire la ciuperca

Mandrake. Sumerianul din care provine grecul *Mandragoras* și „*Mandrake*-ul” nostru era ***NAM-TAR-AGAR**, „*demon sau plantă a sorții din câmp*”. Consoanele **m** și **n** și-au schimbat locul, iar **T** a trecut la sunetul strâns înrudit **d**.

Această descifrare particulară are interesul suplimentar de a dezvălui identitatea și sursa unui alt nume foarte faimos în folclorul drogurilor, „Nectarul” zeilor. **M**-ul sumerian **NAM-TAR** s-a transformat dialectal în indo-europeanul **k** și a produs astfel grecescul **Nektar**, nectarul nostru, care se pare că nu este altceva decât ciuperca sacră, hrana zeilor.

Din raționamentul filosofilor antici, descris mai devreme, rezultă că, dacă știi numele plantelor demonice, precum ciuperca sacră, le poți controla într-o oarecare măsură. Ar putea fi posibil să le faci să crească unde și când dorești și, după ce le-ai găsit, pronunțarea numelor ar permite celui care le găsește să ia planta din pământ cu impunitate. În plus, dacă, la fel ca Mandrake, aceasta avea proprietăți medicamentoase speciale care, luate fără suficientă grijă și pregătire, puteau provoca vătămări corporale, era necesar, în anumite momente ale ritualului cultic, să se pronunțe numele sacru.

A apărut, prin urmare, un corp de tradiție cultică preocupat în primul rând de transmiterea corectă a numelor speciale, oculte ale plantelor medicamentoase și a incantațiilor lor. Aceasta nu era altceva decât o extindere a cunoștințelor secrete ale vechilor fraternități de vrăjitori sau profeți. Combinația dintre o expertiză extrem de sofisticată în ceea ce privește natura și utilizarea drogurilor puternice și, uneori, o pretenție de putere politică, făcea din aceste comunități o amenințare pentru guvern și stârnea o reacție vicioasă din partea autorităților.

Ideea principală a unui cult de misterii era că puțini oameni îi cunoșteau doctrinele secrete. În măsura în care era posibil, inițiații nu își puneau în scris cunoștințele speciale. În mod normal, secretele sectei erau transmise pe cale orală, novicii fiind obligați să învețe pe de rost direct de la mentorii lor și să depună cele mai violente jurăminte pentru a nu dezvălui detaliile nici măcar sub tortură. Atunci când astfel de instrucțiuni speciale erau puse în scris, se avea grijă ca ele să fie citite doar de membrii sectei. Acest lucru putea fi realizat prin utilizarea unui cod special sau a unui cifru, așa cum este cazul anumitor manuscrise de la Marea Moartă. Cu toate acestea, descoperirea unui astfel de material codificat pe o persoană ar face-o suspectă pentru autorități. O altă modalitate de transmitere a informațiilor era ascunderea mesajului, a incantațiilor sau a numelor speciale într-un document care aparent se referea la un cu totul alt subiect.

Mitologia plantelor, cunoscută de mii de ani în întreaga lume antică, a oferit criptografilor *Noului Testament* „acoperirea” lor. Creștinii credeau, la fel ca frații lor esenieni, că sunt adevărații moștenitori spirituali ai Israelului antic. Prin urmare, a fost o modalitate evidentă de a transmite celulelor împrăștiate ale cultului amintiri ale celor mai sacre doctrine ale lor și nume și expresii incantatorii ascunse într-o poveste despre un „al doilea Moise”, un alt legiuitor, numit după succesorul patriarhului în funcție, Iosua (în greacă **Iēsous**, „Iisus”). Astfel s-a născut mitul evanghelic al *Noului Testament*. Cât de mult a reușit acesta să înșele autoritățile, evreiești și romane, este îndoielnic. În mod cert, documentele romane vorbesc cu ură despre creștini și aceștia au fost hăituiți cu o ferocitate extremă, rezervată celor care provocau probleme politice în cadrul regatului. Cei mai înșelați par să fi fost secta care a preluat numele de „creștin” și care a constituit baza Bisericii, a cărei istorie nu face parte din studiul de față. Ceea ce este mult mai important este că acum putem sparge codul și descoperi numele secrete ale Plantei Sfinte, așa cum a fost numită din cele mai vechi timpuri, și putem obține o înțelegere mai profundă decât a fost vreodată posibil până acum a naturii cultului și a locului său în lumea antică.

În capitolele următoare vom analiza în detaliu modul în care s-a realizat această codificare în cadrul povestirilor biblice. Primul dintre dispozitivele literare utilizate a fost jocul de cuvinte sau calamburul, deja bine stabilit ca un mijloc important și răspândit de a extrage semnificații ascunse din textele sacre.

CAP. 6 - CHEIA ÎMPĂRĂȚIEI

Într-un pasaj care tratează înțelepciunea și aparenta nebunie a predicării creștine, un scriitor din *Noul Testament* include aceste cuvinte:

Căci iudeii cer semne și grecii caută înțelepciune, dar noi predicăm pe Hristos răstignit, o piedică pentru iudei și o nebunie pentru neamuri... (I Cor. 1: 221).

În aceste cuvinte se află un joc de cuvinte ingenios sau un joc de cuvinte pe baza a două cuvinte pentru ciuperca sacră, „Hristos răstignit", și va servi ca exemplu al acestui dispozitiv literar și al utilizării sale extinse în *Noul Testament*.

Cuvântul „piedică" (grecescul **skandalon**, „scandal") este folosit în mod adecvat pentru o „capcană" sau „laț". Acesta denumește un băț sau un șurub pe care se pune momeala și care, dacă este atins de pradă, declanșează capcana în sine. Deci, metaforic, este folosit pentru orice obstacol care împiedică sau prinde în capcană o persoană neintenționată. Cuvântul grecesc **skandalon**, ne dăm seama acum, a însemnat inițial „bolț", la fel ca echivalentul său aramaic **tiqlā'**, și am văzut mai devreme cum ciuperca falică a fost numită „plantă-bolț", deoarece forma cheii primitive sau a bolțului era în esență o tijă scurtă surmontată de un buton, asemănată astfel cu un penis erect. Astfel, putem descifra prima parte a pasajului: „pentru evrei" (adică, în limba evreiască, aramaica), «Hristosul răstignit», ciuperca erectă, unsă cu spermă, este o **tiqlā'**, «plantă-bolț».

Un alt nume al ciupercii este grecescul **Mōrios**, iar cuvântul pentru „nebunie" este **mōria**, astfel încât scriitorul corintenilor adaugă „... și nebunie (**mōria**) neamurilor" (adică grecilor), completând astfel jocul de cuvinte și confirmând una împotriva celeilalte.

Un joc de cuvinte amuzant pe baza aceluiași nume aramaic **tiqlā'**, „șurub-ciupercă", apare în povestea întâlnirii lui Petru cu vameșii. „*La sosirea lor în Capernaum*", spune povestea, «colectorii impozitului de jumătate de **șekel** s-au apropiat de Petru și i-au spus: «Stăpânul tău nu plătește impozitul?» Petru i-a asigurat că da, ca orice bun evreu, deoarece era o taxă obligatorie pentru fondurile Templului. La primirea raportului său cu privire la incident, Isus a reacționat ferm. «Totuși, a concluzionat el, 'ca să nu le punem piedici (**skanda-lisōmen**), mergeți la mare și aruncați un cârlig, luați primul pește care iese și, când îi veți deschide gura, veți găsi un siclu' » (Mat. 17: 24ff.).

Jocul de cuvinte de aici se referă în principal la diferitele sensuri ale lui **tiqlā'** și ale cognaților săi: „ciupercă", «**șekel**» și «taxă». Absurdul intrigant despre ***șekelul*** din gura peștelui are toate aparențele unei piese de umor popular pământean. Epitetul ciupercii, **tiqlā'**. are puternice aluzii falice, după cum am văzut. Gura peștelui are, de asemenea, o conotație sexuală, fiind privită ca buzele mari ale organelor genitale ale femeii. Peștele „bărbos", în special, era creditat cu tendințe lascive și asociat cu uterul. A avea un „**shekel** (șurub) în gura peștelui" era probabil un eufemism pentru coit.

Pliniu are o mică notă curioasă care pare să susțină ideea că „**shekeli**" și ciupercile erau legate în folclor. El spune că știa „sigur" că, în urmă cu câțiva ani, un oficial roman din Spania „s-a întâmplat ca, mușcând o trufă (tubercul), să găsească în ea un *denar* care i-a îndoit dinții din față". Pliniu relatează acest „fapt" extrem de improbabil pentru a-și susține părerea destul de eronată că ciuperca misterioasă era o „bucată de substanță pământie strânsă laolaltă". Să fie oare o versiune latinizată a denumirii ciupercii „**shekel** în gura peștelui"?

Vechiul Testament conține, de asemenea, o poveste cu ciuperci bazată pe jocul de cuvinte **tiqla'**, „ciupercă-bolț" - „**shekel**". Este vorba despre mesajul misterios scris pe peretele sălii de mese a regelui Belshazzar. Reamintim că monarhul babilonian, în zilele profetului evreu Daniel, era pe punctul de a se așeza la ceea ce promitea să fie orgia babiloniană a vieții sale. Abia începuseră să curgă băuturile și petrecerea să se încălzească în general când o mână fără trup a apărut brusc în fața regelui uimit și a început să scrie ciudatul dispozitiv: MENE, MENE, TEKEL și PARSIN. (Dan. 5; 5-25). Foarte tulburat, el și-a chemat magicienii și alți oameni înțelepți pentru a-i explica cuvintele; dar totul a fost în zadar. În cele din urmă, disperat, l-a chemat pe eroul Daniel, care a ținut o lungă

cuvântare despre relele monarhiei babiloniene și, în special, despre Belshazzar și înaintașii săi. El a încheiat acest discurs lămuritor cu interpretarea sa a cuvintelor fatale: „MENE, Dumnezeu a numărat zilele împărăției tale și i-a pus capăt; TEKEL, ai fost cântărit în balanță și găsit necorespunzător; PERES, împărăția ta este împărțită și dată mezilor și perșilor”. În fiecare dintre cuvintele misterioase, Daniel a găsit un joc de cuvinte aramaic: MENE, pe rădăcina **m-n-y**, „număr”. TEKEL, pe rădăcina **t-q-l**, „cântărește” (cognat cu ebraicul **sheqel** „greutate, monedă”); și PERES, un joc de cuvinte dublu pe rădăcina **p-r-s**, „împarte în două”, și Parsu „persan”, dușmanii detestați ai babilonienilor.

Formula introductivă, MENE, MENE, este comparabilă ca formă și conținut cu invocarea *Eloi*, *Eloi* (**E-LA-UIA**) care a precedat denumirea secretă a ciupercii (a se vedea cap. 17). Se referă probabil la zeul semitic al sorții, Meni (Isa. 65: 11; **RSV** „Fortuna”), echivalentul sumerianului **NAM-TAR**, „demonul sorții”, sursa denumirilor ciupercilor Nectar și Mandrake. TEKEL este ciuperca noastră „bolț-”, iar PARSIN este sumerianul **BAR-SIL**, „pântece”, o referire la vulva ciupercii. PARSIN se întâlnește în forma greacă *Perseia*, ca plantă magică care a răsărit din pământ după ce Perseu a scăpat șnurul tecii sale (**mukēs**, care înseamnă și „ciupercă”) în timp ce se deplasa pe locul a ceea ce avea să devină Micene (orașul „ciupercă”). Combinația TEKEL și PARSIN va aparține atunci denumirii de ciupercă de tip „bilă și orbită”, „penis și vulvă”.

În pseudotraducerea sa a mesajului îngrozitor de pe zid, Daniel face referire la TEKEL la rădăcina semitică a cuvântului „shekel”, la fel ca în povestea evanghelică despre vameși. În afară de jocul de cuvinte implicat, interesul deosebit al povestirii pentru studiul nostru de față constă în faptul că autorul lui Daniel a arătat că dispozitivul folosit atât de des în *Noul Testament* de a urma un nume autentic pentru ciuperca sacră cu o traducere falsă de dragul intrigii, era o parte stabilită a mitologiei ciupercilor cu mult înainte ca autorul *Evangheliei lui Marcu* să „explice” Boanerges ca „fii ai tunetului”.

Expresia „piatră de poticnire” apare frecvent în *Noul Testament*, dar de remarcat este aplicarea ei la apostolul Petru în urma profeției lui Iisus despre suferința sa viitoare: „Petru l-a luat și a început să-l mustre, zicând 'Doamne ferește! Doamne! Acest lucru nu ți se va întâmpla niciodată!' Dar El s-a întors și i-a spus lui Petru: 'Treci în spatele meu, Satan! Tu ești o piedică pentru Mine...” (Mat. 16:22 și urm.).

Numele lui Petru este un joc de cuvinte evident cu cuvântul semitic **pītrā'**, „ciupercă”, și am văzut deja că patronimicul său, Bar-jonah, este de fapt un nume de ciupercă înrudit cu *Paeonia*, planta sfântă. Numit acum „piatră de poticnire”, el primește numele de **tiqlā'**, „ciupercă cu bolț”, o temă care se repetă în altă parte în acel pasaj supraevaluat și complet neînțeles despre deținerea cheilor împărăției:

Iar eu îți spun că tu ești Petru și pe această piatră voi zidi Biserica mea și porțile iadului nu vor birui împotriva ei. Eu îți voi da cheile împărăției cerurilor... (Matei 16: 18 și urm.).

Ciuperca sacră era ”bolțul” sau ”cheia” care dădea acces la rai și la iad, o dublă referire la forma sa de bolț cu buton pentru deschiderea ușilor și la capacitatea sa de a deschide calea către experiențe mistice noi și interesante.

Numirea apostolului „Satan” este în concordanță cu celălalt titlu al acestuia, Cefa. Ambele nume sunt de fapt jocuri de cuvinte pe denumiri ale ciupercii, văzute în altă parte ale acelei alte plante „cu bulb”, ceapa. Grecii și latinii aplică numele **sētanion**, **setania** la ceapă, iar latinii au **caepa**, **cepa** pentru această legumă, cognat cu francezul **cepe**, **ceps**, ”ciupercă”.

Binecunoscutul joc de cuvinte din Matei 16:18: „tu ești Petru (Petros) și pe această piatră (**petra**) voi zidi biserica mea...” poate fi văzut acum ca având o relevanță mult mai mare pentru cult decât un simplu joc de cuvinte cu titlul lui Petru, Cefa, și cu cuvântul aramaic pentru „piatră”, **kepha’**. Adevăratul sens al întregului pasaj este jocul de cuvinte cu numele ciupercii sacre pe care o reprezenta „Petru”.

Îndemnul de autoritate: „Îți voi da cheile împărăției cerurilor și tot ce vei lega pe pământ va fi legat în ceruri și tot ce vei dezlega pe pământ va fi dezlegat în ceruri” (Matei 16:19), își are baza

verbală într-un nume important de ciupercă sumeriană ***MASH-BA(LA)G-ANTA-TAB-BA-RI**, citit ca „tu eşti cel care permite (eliberează) împărăţia” printr-un joc de trei sau patru cuvinte aramaice extrase din titlul sumerian. Probabil că, la fel ca majoritatea celorlalte directive şi omilii din povestea „de acoperire”, nu are nicio semnificaţie în viaţa reală. Cu atât mai puţin ar fi fost înţeles pasajul de către membrii cultului că unul dintre ei ar trebui să-şi asume genul de autoritate spirituală indicat de lectura nominală a textului. Singura prerogativă de a „lega” şi „dezlega” îi aparţinea lui Dumnezeu. Pentru adoratorul ciupercii sacre, divinitatea era prezentă în ciupercă şi le oferea slujitorilor săi „cheia” către o nouă şi minunată experienţă mistică. Această „renaştere”, aşa cum era numită, era cea care ştergea datoriile trecutului şi promitea un viitor liber de „păcatul” cultic care distrugea comuniunea liberă a iniţiatului cu Dumnezeu.

A fost lăsată în seama unei dezvoltări ulterioare a cultului, care se autointitula „creştin” şi care citea cuvintele la valoarea lor nominală, să acorde liderului lor şi persoanelor desemnate de acesta o autoritate divină pentru iertarea păcatelor şi pronunţarea în chestiuni morale pe care iudaismul le-ar fi considerat detestabile, chiar blasfemiatoare.

Dacă ni se pare ciudat că scriitorii acestor poveşti au folosit atât de mult un procedeu literar banal precum jocul de cuvinte, trebuie să ne amintim că ei erau moştenitorii unei tradiţii foarte îndelungate a acestui tip de înşiruire a cuvintelor. *Vechiul Testament* este plin de astfel de practici, în special în ceea ce priveşte numele proprii, şi, cu siguranţă, multe alte cazuri se află sub suprafaţă, în care scriitorii se joacă cu forme dialectale ale cuvintelor care s-au pierdut de-a lungul secolelor. În plus, acum devine clar că multe dintre tradiţiile *Vechiului Testament* au ajuns la noi într-un dialect semitic care nu era cel în care au fost compuse, astfel încât jocul original de cuvinte pe care îl exprimau s-a pierdut.

Din nou, ceea ce noi numim „cel mai josnic tip de spirit” era mult mai semnificativ pentru scriitorul antic. Pentru el, cuvintele nu erau doar expresii vocale care comunicau idei de la o minte la alta; ele erau expresii ale unei puteri reale în sine. Cuvântul avea o entitate proprie; odată eliberat, acesta putea îndeplini dorinţa creatorului său. Cuvântul zeului sau al profetului era un lucru de temut şi, dacă era malefic, „întors”, cum ar spune *Biblia*. Cuvintele care arătau la fel, am putea crede că accidental, erau considerate de fapt a fi legate într-un fel. Prin urmare, derivarea unei poveşti morale sau a unei instrucţiuni religioase dintr-un singur cuvânt din textul sacru, chiar dacă acesta este interpretat într-un mod complet diferit de contextul său şi insuportabil din punct de vedere filologic, era destul de legitimă pentru comentatorul antic al Scripturilor, aşa cum pare să fie adesea printre predicatorii moderni.

Cu toate acestea, în scrierile *Noului Testament* este implicat un element suplimentar. Jocurile de cuvinte pot fi aici o deghizare intenţionată, un mijloc prin care numele speciale, secrete ale Plantei Sfinte puteau fi transmise iniţiatului prin intermediul liderului său de grup informat, fără ca acestea să fie dezvăluite străinilor.

În general, există cel puţin trei niveluri de înţelegere implicate în scrierile *Noului Testament*. La suprafaţă, există cuvintele greceşti în înţelesul lor simplu. Aici avem povestea lui Isus şi a aventurilor sale, fundalul real în care sunt plasate şi învăţăturile sale omiletice. Cât de multă realitate există la acest nivel este o chestiune care trebuie cercetată în continuare, dar probabil foarte puţină, în afară de materialul de fundal social şi istoric.

Sub greacă se află un nivel semitic de înţelegere (nu neapărat, sau chiar probabil, o formă semitică, adică versiuni semitice reale ale textelor greceşti). În principal, la acest nivel se fac jocurile de cuvinte. De exemplu, în ciclul de povestiri „piatra de poticnire” pe care tocmai l-am menţionat, jocurile de cuvinte se referă la diferitele sensuri ale cuvântului aramaic care stă la baza cuvântului grecesc **skandalon**, adică **tiqla'**, „piatra de poticnire” - „**sheqel**, taxă” - „**bolţ** - ciupercă”.

Sub aceasta se află din nou concepţiile de bază ale cultului ciupercilor. Aici se află adevărata materie a filosofiei misterului-fertilitate. De exemplu, pentru a-şi găsi parabolele despre Împărăţie, scriitorii fac comparaţii cu obiecte şi activităţi care, la nivelul superficial al înţelegerii, sunt adesea cu adevărat absurde, pe lângă faptul că sunt autotradictorii cu privire la modul şi forma venirii Împărăţiei. Pasajul care aseamănă Împărăţia cu un bob de muştar, de exemplu, şi apoi vorbeşte

despre păsările care îşi fac cuib în ramurile plantei crescute (Mat. 13: 3If., etc.), i-a împins pe naturaliştii biblici la distracţie căutând un „copac” de muştar potrivit ca cuib pentru păsările cerului. Ei ar fi putut să se scutească de această problemă, deoarece referinţa, la nivel „inferior”, este pur şi simplu un joc de cuvinte între semiticii **khardelā'**, „muştar” şi '**ardilā**', „ciupercă”. Mai mult decât atât, întreaga discuţie despre Regat provine dintr-un joc de cuvinte cu privire la cuvântul secret de ciupercă **TAB-BA-RI**, citit ca rădăcină semitică **d-b-r,** „a ghida, a gestiona, a controla”, adevăratul sens al acestui „Regat” mistic în care iniţiatul în mistere spera să treacă.

Pentru că, în ciuda naturii triviale a jocului de cuvinte prin care îşi găseşte expresia literară în *Noul Testament*, Împărăţia lui Dumnezeu era o experienţă foarte reală în mintea creştinilor. Aceasta însemna dominarea completă a minţii şi a trupului sărbătoritului de către dumnezeu. El era „entuziasmat” în sensul propriu al acestui cuvânt, „plin de dumnezeu”. La fel au fost, în vremurile lor respective, menadele lui Bacchus şi, poate mai puţin violent, metodiştii lui John Wesley. Modul şi mijloacele de „dominare” erau de cea mai mare importanţă pentru iniţiat, deoarece intra într-o experienţă extrem de periculoasă. Chiar şi cu toate cunoştinţele lor despre identitatea şi puterea drogurilor lor, aceşti închinători la tronul ciupercii „Iisus Hristos” ştiau bine că «Împărăţia» pe care o căutau ar putea fi eternă în ceea ce îi priveşte. Prin urmare, nu ar trebui să fim tentaţi să subestimăm nici inteligenţa participanţilor la cult, nici metodele lor literare de a-şi consemna în scris secretele vitale. Având în vedere ostilitatea pe care autorităţile vremii, romane şi evreieşti, le-o arătau, lucru de înţeles, scrierea *Noului Testament* era cu greu mai puţin periculoasă decât mestecarea ciupercii sacre.

Poate fi de interes să enumerăm aici cele mai importante nume secrete ale Ciupercii Sacre pe care se bazează o mare parte din mitologia şi omiletica *Noului Testament*. Formele complete prezentate aici sunt originalele sumeriene, găsite efectiv existente în textele care au supravieţuit, reconstituite din transliterări în alte dialecte sau compuse din valorile cunoscute ale cuvintelor pe modele existente în alt mod: ***LI-KUR-BA(LA)G-ANTA/AN-TI-TAB-BA-R/LI-TI**; ***LI-MASh-BALAG-ANTA**; **KUR-KUR**; ***MASh-TAB-BA-R/LI-TI; UKUSh-LI-LI-GI**; ***TAB-BA-RI-GI**; şi variantele.

Nu putem şti exact în ce forme cunoşteau creştinii aceste cuvinte; unele au fost transcrieri greceşti, altele în formă semitică. Din când în când, numele apar în vocabularele ataşate altor plante legate în vreun fel de ciupercă, iar forma lor sumeriană originală poate fi recunoscută. De exemplu, numele siriac şi arab pentru Hellebore, **khurbekānā'** şi, respectiv, **kharbaq**, pot fi urmărite până la sumerianul ***KUR-BA(LA)G-ANTA**, „con al falusului erect”, adică vârful ciupercii.

Sumerianul **KUR** înseamnă „munte” sau altă formă conică. Aşadar, un KUR dublat va indica uneori o plantă cu formă de con dublu sau cu cu capul mare. Ciuperca cu *volva* sa despicată a fost descrisă astfel, de unde şi numele grecesc derivat **Kirkaion** printre listele de Mandrake. Cuvântul nostru **Crocus** are aceeaşi origine sumeriană, referindu-se la forma falică a tulpinii şi a capului florii. Un alt nume comun de legume derivat astfel este Cicoarea, o formă variantă a numelui său grecesc fiind **Korkoron**. Acesta din urmă apare şi ca nume de ciupercă, iar descrierea lui Pliniu a „Cicoarei” arată că, oricare ar fi planta magică pe care o descrie, aceasta nu este rădăcina culinară pe care o cunoaştem atât de bine:

cei care s-au uns cu sucul întregii plante, amestecat cu ulei, devin mai populari şi îşi îndeplinesc dorinţele mai uşor ... atât de mari sunt proprietăţile sale benefice pentru sănătate, încât unii o numesc Chreston ....

Este clar că a existat o confuzie în tradiţiile referitoare la plantă, cu care putem identifica în mod rezonabil **Kirkaion**, Mandrake. Sucul trebuia „frecat?” sau „uns” (**khristos**), iar proprietăţile sale erau atât de benefice încât era numit **Chreston** (grecescul **khrestos**, „bun, cinstit, dătător de sănătate” etc.). Ne amintim de forma numelui prin care necreştinii vorbeau despre obiectul adoraţiei sectei, Chrestus. Astfel, Suetonius vorbeşte despre faptul că împăratul Claudius a trebuit să expulzeze evreii din Roma pentru că aceştia făceau scandal „la instigarea lui Chrestus”. Ceea ce

descrie Pliniu este deci ciuperca „Iisus Hristos” al cărei consum le-a adus creştinilor din primul secol defăimarea şi disprețul istoricilor romani.

Grecescul **Korkoron**, ciuperca „**Hristos**”, apare şi ca nume alternativ pentru Halicacabus, o altă denumire de „bolţ” a ciupercii. Numele său este înrudit cu cuvântul semitic pentru „stea”, privită ca un penis pe cer, un „soare” în miniatură. Cuvântul nostru „stea” provine, prin intermediul limbii greceşti, de la un cuvânt sumerian pentru „bolț cu noduri”. Despre Halicacabus, Pliniu spune:

Rădăcina de Halicacabus este luată în băutură de cei care, pentru a confirma noțiunile superstiționse, doresc să joace rolul profetului inspirat şi să fie văzuți în public delirând într-o nebunie fără margini.

El adaugă că rădăcina este „atât de antipatică naturii aspidelor, încât, dacă este adusă în apropierea reptilei, ea provoacă chiar această putere a lor de a ucide prin amețire”.

Astfel de aluzii la şerpi şi antidoturi pentru otrăvurile sau influențele lor malefice asupra minții implică, de obicei, o relație specială între plantă şi reptilă. Ciupercile şi şerpii sunt strâns legați în folclor, iar în acest caz ne amintim de pasajul din *Vechiul Testament* despre şarpele de aramă al lui Moise, după care se inspiră Iisus, conform căruia oricine „mușcat de un şarpe ar putea să se uite la el şi să trăiască” (Num. 21: 9).

Dintre celelalte elemente sumeriene care au intrat în componența numelor de ciuperci, **RI**. sau dialectal **LI**, însemna, de asemenea, „con” sau „chiflă”, **MASh (-TAB-BA)**, „geamăn”, astfel încât **LI-MASh** însemna „două conuri” sau „emisfere”, ca **MASh-TAB-BA-R/LI**. Cuvântul **GI** înseamnă „tulpină”, astfel încât **LI-LI-GI** putea descrie ciuperca ca două jumătăți ale *volvei* separate de tulpina erectă. Foarte comun în nomenclatura falică a ciupercii este sumerianul **BALAG**, „coroana penisului; gland”. Completat de **ANTA**, „ridicat”, vom întâlni cuvântul în denumirea dată Menadelor, Bacantelor şi în ebraică „plângătoare” pentru Tammuz. În sumeriană, *orgiastele* a căror sarcină era să provoace erecția organului masculin, iar în cult, ridicarea ciupercii falice, erau numite **BALAG-NAR**. Prin asocierea naturală de idei, acest cuvânt combinat a ajuns în greacă ca nume pentru mânerul unui topor, **pelekunarion**, care era introdus prin orificiul central al capului de topor dublu, **pelekus**.

Extinderea cuvintelor „penis erect” la țăruşi, bastoane, cuțite şi altele asemenea este comună în orice limbă. Dintre cuvintele derivate din **BALAG** putem cita grecescul **phalagx**, latinescul şi al nostru **phalanx**, care înseamnă „rolă, buştean sau rând de soldați”. Un alt nume de ceapă, referindu-se la „rădăcina noduroasă” a legumei care a provocat aluzii falice, a fost latinul **pallacana**, tocmai sumerianul nostru ***BALAG-AN(TA)**.

Naturaliştii antici vorbesc despre un păianjen otrăvitor al cărui nume Phalaggion provine din aceeaşi rădăcină. Legăturile sale cu organul genital sunt clare din descrierea efectelor mușcăturii sale:

Ochii devin injectați cu sânge, un tremur îi cuprinde membrele şi imediat pielea şi organele genitale devin încordate, penisul iese în afară, picurând o picătură murdară ... .

Printre antidoturile pentru această otravă înfricoşătoare este enumerat sparanghelul, un anti-afrodisiac bine cunoscut şi numit tot din sumerianul BALAG, probabil din cauza tulpinii sale drepte.

Semitica a făcut o serie de rădăcini din BALAG. „coroana penisului”, şi a găsit în acesta cuvinte care denotă o formă emisferică sau de «chiflă», precum cele pentru sânul ferm al unei tinere femei, vârtejul de formă similară al unui fus, o jumătate de coajă de rodie, un templu uman şi o prăjitură de smochine. Ca şi în cazul titlului „Bacchante”, „L”-ul mijlociu din BALAG a devenit asimilat consoanei următoare în pronunție, dând sunete precum „bacc-” sau (de la cognatul BULUG) „bucc-”. Latina a obținut astfel **bucca**, „obraz”, iar ebraica una dintre denumirile sale pentru ciupercă, **paqqū'ah**.

Din punctul de vedere al creatorului de mituri al *Noului Testament*, această dublă pronunție i-a lărgit mult posibilitățile de joc de cuvinte. El putea folosi BALAG în întregime pentru rădăcini semitice precum **p-I-kh**, „a face” („Pe această stâncă voi zidi (face) biserica mea”), dar putea să o scurteze pentru a ajunge la **MASh**-ul precedent al numelui ciupercii, găsind rădăcini precum **sh-b-kh**, „a binecuvânta, a lăuda” („Binecuvântat ești tu, Simon Bar-jonah...”) și **sh-b-qt** „a elibera, a ierta” („orice ai elibera pe pământ...”) și așa mai departe.

După ce am văzut cum scriitorii *Noului Testament* folosesc vechile nume sacre ale ciupercii pentru jocul lor de cuvinte, trebuie să ne uităm din nou la natura ciupercii în sine. Din modul său de creștere și din asemănările sale sexuale provin multe dintre aluziile „umane” din poveștile care au crescut în jurul ei. Părțile sale principale, „volva” și tulpina „penisul”, reprezentau trăsăturile distinctive esențiale ale bărbaților și femeilor, iar în mitologie au servit drept simboluri pentru personajele masculine și feminine din povești.

CAP. 7 - OMUL-COPIL NĂSCUT DINTR-O FECIOARĂ

Descriind creşterea ciupercii (*boletos*), Pliniu spune: „Pământul ... produce mai întâi un «uter» (vulva) ... şi apoi (ciuperca) însăşi în interiorul uterului, ca un gălbenuş în interiorul oului; iar puiului de ciupercă îi place să-şi mănânce haina la fel de mult ca puiului. Învelişul crapă atunci când (ciuperca) se formează pentru prima dată; în prezent, pe măsură ce creşte, învelişul este absorbit de corpul piciorului (*pediculi*)... la început este mai firav decât spuma, apoi devine substanţial ca pergamentul, iar apoi ciuperca... se naşte."

Mai prozaic, poate, procesul este descris astfel de un micolog modern: „În genul *Amanita*, o membrană înconjoară ciuperca tânără. În plus faţă de acest înveliş sau *volvă*, există o altă membrană, care se întinde de la marginea capacului şi este legată de tulpină, ca în ciupercă. Astfel, este ca şi cum „stadiul de buton" ar fi înconjurat de o piele exterioară. Pe măsură ce ciuperca se dezvoltă, aceasta este ruptă. În cazul în care textura sa este suficient de tenace pentru a o menţine unită, aceasta este lăsată sub formă de cupă la baza tulpinii ... Odată cu creşterea, membrana care acoperă branhiile se rupe şi rămâne ca un inel pe tulpină." Despre *Amanita phalloides*, scriitorul adaugă: „Înainte ca *volva* să se rupă, ciuperca arată oarecum ca un ou de porumbel pe jumătate îngropat, sau ca un mic „ou" falus. Este comună în luminişurile din păduri şi pe păşunile adiacente după primele ploi de vară şi continuă până la începutul toamnei". (J. Ramsbottom, *Mushroom and Toadstools*. Londra, 1953, p. 39.)

Fertilizarea „uterului" a fost cea care i-a nedumerit cel mai mult pe antici şi a rămas un mister până la sfârşitul secolului trecut. Pentru Pliniu, ciuperca trebuia să fie considerată una dintre „cele mai mari minuni ale naturii", deoarece „aparţinea unei clase de lucruri care izvorăsc spontan şi nu pot fi cultivate din seminţe". Era cu siguranţă „printre cele mai minunate lucruri" prin faptul că putea „să răsară şi să trăiască fără rădăcină". Până la inventarea microscopului, funcţia sporului, produs de fiecare ciupercă în milioanele sale, nu a putut fi apreciată. Într-adevăr, ciuperca nu are o sămânţă în sensul acceptat, germinând şi dând naştere unei rădăcini şi, mai târziu, unui vârf de tulpină cu sau fără frunze seminale. Pereţii fiecărui spor minuţios se extrudează pentru a forma tuburi filiforme care se ramifică şi mai mult, până când toate se unesc pentru a forma carnea spongioasă a ciupercii. Rezultatul nu este nici animal, nici vegetal, iar misterul clasificării sale corecte a persistat până în vremuri relativ moderne. Astfel, un naturalist din secolul al XVI-lea scria: „Ele sunt un fel de existenţă intermediară între plante şi natura inanimată. În această privinţă, ciupercile seamănă cu zoofitele, care sunt intermediare între plante şi animale".

O explicaţie pentru crearea ciupercii fără sămânţă aparentă a fost că „pântecele" a fost fertilizat de tunet, deoarece se observa frecvent că ciupercile apar după furtuni. Astfel, un nume dat acestora a fost *Ceraunion*, din grecescul **keraunios**, „trăsnet". Un altul a fost grecescul **hudnon**, derivat probabil din sumerianul ***UD-NUN**, „sămânţă de furtună".

Prin urmare, a fost născută în mod unic. Procesul normal de fructificare a fost ocolit. Sămânţa nu căzuse de la o plantă anterioară, pentru a fi hrănită de pământ până când, la rândul ei, a produs o rădăcină şi o tulpină. Zeul „vorbise", iar „cuvântul" său creator fusese purtat pe pământ de vântul-furtună, mesager angelic al cerului, şi implantat direct în *volvă*. Copilul care a rezultat din această uniune divină a fost astfel „Fiul lui Dumnezeu", mai reprezentativ pentru tatăl său ceresc decât orice altă formă de viaţă vegetală sau animală. Aici, în micuţa ciupercă, se manifesta Dumnezeu, „Isus" născut din Fecioară, „chipul Dumnezeului invizibil, întâiul născut al întregii creaţii... în El a binevoit să locuiască toată plinătatea lui Dumnezeu.. „ (Col. 1:15 ş.u.).

Forma falică a ciupercii se potrivea exact cu cea a tatălui său, pe care sumerienii îl numeau ISKUR, „Penisul puternic", semiticii Adad sau Hadad, „Tatăl cel mare", grecii Pater-Zeus, iar romanii Jupiter, „Dumnezeu-Tatăl". A vedea ciuperca însemna a-l vedea pe Tatăl, aşa cum în Isus Filipul neînţeles a fost îndemnat să îl caute pe Dumnezeu: „Cel care m-a văzut pe mine l-a văzut pe Tatăl ... Nu credeţi că eu sunt în Tatăl şi Tatăl în mine?" (Ioan 14: 9(1.). Chiar şi demonii l-au recunoscut ca fiind „Sfântul lui Dumnezeu" (Marcu 1: 24) şi ca „Planta Sfântă', ciuperca sacră a ajuns să fie cunoscută în întreaga lume antică.

Sucul vâscos al ciupercii care, la unele specii faloide, se revarsă peste „gland” și pe tulpină, părea pentru antici ca exudarea vâscoasă a organelor genitale înainte de actul sexual și ca scurgerea seminală la orgasm. Cuvântul ebraic pentru „neted, vâscos” derivă dintr-o expresie sumeriană care înseamnă „material seminal care se scurge” și apare într-o serie de aluzii biblice la ciupercă. Era cunoscut altfel sub numele de „scuipat”, iar Iov întreabă dacă există vreun gust în „scuipatul ciupercii” (așa cum ar trebui să citim acum numele acelei plante (Iov. 6: 6). A avea „scuipat în gură” era un eufemism în *Talmudul* evreiesc pentru „spermă în vagin”, iar relația strânsă dintre cele două fluide a dus la credința foarte răspândită că scuipatul avea puternice proprietăți curative și profilactice. Astfel, după cum sperma umană era un leac pentru înțepăturile de scorpion, potrivit lui Pliniu, saliva era un repelent pentru șerpi și un antidot pentru veninul de șarpe. Iisus este înfățișat făcând o cataplasmă de lut pentru a o pune peste ochii orbului din naștere (Ioan 9: 6), amestecând saliva sa cu praf, după cum Pliniu relatează că saliva folosită în fiecare dimineață ca unguent pentru ochi vindeca oftalmia.

Ploaia, sperma zeului, a țâșnit din penisul divin în timpul orgasmului său fulgerător din ceruri și a fost purtată sub formă de „scuipat” de la buzele glandului spre pământ de vântul furtunii. Magii credeau că această concentrație unică de spermatozoizi puternici în sucul „plantei sfinte” le va da tuturor celor unși cu ea o putere uimitoare. Ei puteau „obține orice dorință, alunga febra și vindeca toate bolile fără excepție”. Astfel, creștinul, „cel uns sau uns”, a primit „cunoștința tuturor lucrurilor” prin „ungerea sa de la Cel Sfânt” (I Ioan 2: 20). Ulterior, el nu a mai avut nevoie de niciun alt învățător și a rămas pentru totdeauna înzestrat cu toată cunoștința (v. 27).

Oricare ar fi fost ingredientele complete ale ungerii creștine, acestea ar fi inclus cu siguranță gume aromatice și mirodenii din uleiul tradițional de ungere israelit: smirnă, trestie aromatică, scorțișoară și *casia*, toate reprezentând sperma puternică a zeului. În anumite condiții de izolare, un amestec al acestor substanțe frecat pe piele ar putea produce genul' de credință intoxicantă în auto-omniscientă la care face referire *Noul Testament*. În plus, atmosfera camerei oraculare ar fi fost încărcată cu miros de tămâie sacră constând din „mirodenii dulci, *stacte*. și *onycha*, și *galbanum*, mirodenii dulci cu tămâie pură...” (Exod 30: 34), dând genul de efect hipnotic copleșitor la care face referire un scriitor creștin timpuriu atunci când vorbește despre „frenezia unui prezicător mincinos” ca fiind o „simplă intoxicare produsă de fumurile mirositoare ale sacrificiului”.

Faptul că aceste ingrediente constituiau doar o parte a formulei tămâiei sacre este bine cunoscut. Josephus spune că erau treisprezece elemente, iar *Talmudul* menționează unsprezece, plus sare și o „plantă” secretă care era adăugată pentru a face fumul să se ridice într-o coloană verticală înainte de a se răspândi spre exterior în partea de sus. Având în vedere forma caracteristică a ciupercii, putem ghici acum acest ingredient secret.

Cunoașterea și vindecarea erau două aspecte ale aceleiași forțe vitale. Dacă a fi frecat cu „planta sfântă” însemna să primești cunoașterea divină, însemna și să fii vindecat de orice boală. Iacov sugerează ca oricine din comunitatea creștină care era bolnav să cheme bătrânii pentru a-l unge cu untdelemn în numele lui Isus (Iac. 5: 14). Cei Doisprezece sunt trimiși printre semenii lor, scoțând demoni și ungând bolnavii cu untdelemn (Marcu 6: 13). Vindecarea prin ungere a persistat în Biserică până în secolul al XII-lea, iar ungerea muribunzilor, așa-numita „ungere extremă”, a persistat în Biserica Romano-Catolică până în zilele noastre. Principiul care stă la baza acestei practici rămâne același: „sămânța vieții” a zeului, sperma, care se găsește în apa de primăvară sau de ploaie, în seva sau în rășina plantelor și a copacilor și, mai ales, în mucusul vâscos al ciupercilor, dă viață celui bolnav sau celui mort.

Aici se află și ideea îmbălsămării cadavrelor cu unguente și mirodenii. Nu se aștepta ca acestea să oprească descompunerea, așa cum a apreciat Marta în cazul fratelui ei Lazăr, mort de patru zile (Ioan 11: 39), deși în Egipt se luau și măsuri suplimentare pentru a păstra chiar și carnea. Ebraica relatării despre îmbălsămarea lui Iosif timp de patruzeci de zile folosește cuvântul „vindecători” pentru practicanții acestei meserii (Gen. 50:2), iar cuvântul „îmbălsăma” înseamnă, de asemenea, „a reveni complet la viață, a se maturiza”, precum și „a face picant”. Rădăcina se întoarce la cuvintele sumeriene pentru „a vărsa sămânța”, iar concepția pare să fi fost aceea de a conferi viață și renaștere persoanei moarte în lumea subterană. Astfel, cele două Marii vin la

mormânt pentru a-l unge pe Iisus cel mort (Marcu 16: 1; Luca 23: 56), la fel ca Nicodim, care aduce smirnă şi aloe în acest scop (Ioan 19: 39), şi ca Maria, sora Martei, care îi unsese anterior picioarele cu nard, anticipând evenimentul (Ioan 12: 3).

Lucrurile, precum şi oamenii, puteau fi unşi cu spermă, astfel încât să devină „sfinţi", adică separaţi de serviciul zeului. Rădăcina semitică **q-d-sh**, „sfânt", este, după cum indică sensul probabil al rădăcinii sale, în esenţă un cuvânt de fertilitate. Are legătură în special cu uterul, cu „Sfânta Sfintelor" al femeii şi cu sanctuarul interior al templului. Astfel, mobilierul cultic era uns (Exod. 3: 26, 40: 10; Lev. 8: 11), şi în special altarul, acea replică a penisului care se afla în faţa portalurilor deschise ale templului. În povestea lui Iacov şi a visului său cu scara, când a văzut îngerii urcând şi coborând între pământ şi cer, el a luat piatra pe care îşi pusese capul în somn şi a ridicat-o ca un stâlp şi "a turnat untdelemn pe vârful ei" (Gen. 28: 10ff. cp. Gen. 35: 14).

Ungerea în sfinţenie a regilor şi preoţilor are din nou un caracter imitativ. Sarcina principală a regelui era să asigure fertilitatea pământului şi bunăstarea supuşilor săi. Multe dintre cuvintele greceşti şi semitice pentru „stăpân" şi „stăpânire" transmit această idee atunci când sunt văzute în forma lor originală. Funcţia preotului era, de asemenea, de a se asigura că zeul îşi îndeplineşte rolul în inseminarea pământului. Cel mai comun cuvânt ebraic pentru „preot", **kōhēn**, familiar ca nume de familie evreiesc bine cunoscut, provine dintr-un titlu sumerian, **GU-EN-NA**, literal, „gardianul materialului seminal". El avea grijă de casa zeului, considerată uterul în care acesta îşi îndeplinea rolul de creator. Turnarea spermei zeului pe capul acestor demnitari avea rolul de a-i reprezenta ca „zei", replici ale penisului divin din cer.

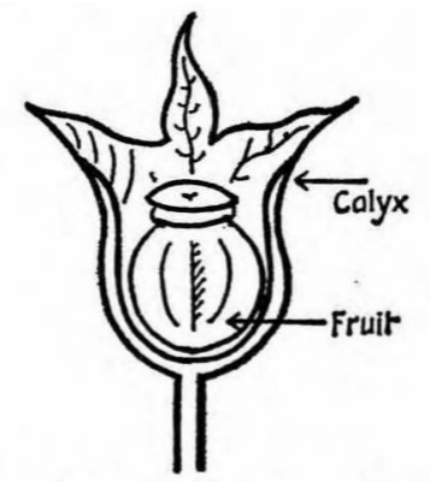

3. Secţiune prin caliciul şi fructul de Henbane (după F. Howarth, în Josephus, Jewish Antiquities [Loeb, iv] p. 399)

Capul marelui preot evreu, numit pur şi simplu „turban" în *Vechiul Testament* (Exod 28: 4. etc.), se pare că era destinat să reprezinte glandul penisului. Josephus are o relatare extinsă a acestei piese de vestimentaţie ceremonială. El o descrie făcând aluzie la mai multe plante diferite, toate având o relevanţă de ciupercă. Una dintre ele, într-adevăr, *Sideritis*, este de fapt un nume al plantei sfinte.

În primul rând, preotul poartă o calotă cranianăă (greacă *pilos*, Latin *pileus*, de altfel, numele botanic pentru capacul ciupercii), aşa cum este purtat de majoritatea preoţilor. Peste aceasta îşi pune un turban din broderii violete, înconjurat în continuare de o coroană de aur. Din vârful acesteia răsărea un caliciu de aur, sau vasul cu seminţe. Pentru a satisface curiozitatea cititorilor săi remarcabil de prost informaţi, Josephus continuă să descrie în detaliu natura şi forma caliciului, „pentru cei care nu sunt familiarizaţi cu el", comparându-l cu cel al Henbane, *Hyoscyamus niger* (fig. 3).

„Imaginaţi-vă", spune ingeniosul nostru autor, «o minge tăiată în două: caliciul de la tulpină prezintă jumătatea inferioară a acesteia, ieşind de la baza sa într-o formă rotunjită». Apoi, el se extinde asupra întoarcerii graţioase a laturilor până la „marginea" pe care „capacul emisferic aderă

strâns”. Acest caliciu, spune el, este învelit într-o coajă sau înveliș care se desprinde de la sine pe măsură ce fructul începe să se dezvolte. Aceasta nu este o descriere foarte exactă a caliciului Henbane și a ovarului său, dar se potrivește foarte bine cu *volva* ciupercii *Boletus* atunci când embrionul începe să se dezvolte. Josephus vorbește în continuare despre marginea zdrențuită a buzei caliciului, „ca niște spini foarte ascuțiți la capăt”. Aceasta este, probabil, o aluzie la coroana de aur cu trei trepte care înconjoară turbanul violet și, în termeni umani, la marginea prepuțului circumcis. Biblia nu menționează o coroană de aur, dar vorbește despre o „placă de aur” (sīs), fixată pe partea din față a turbanului preotului (Exod 28: 36). După cum Josephus știa foarte bine, cuvântul **sīs** este folosit în ebraica târzie pentru franjura de bucăți de prepuț rămase după o operație de circumcizie insuficientă, un fel de „coroană de spini” în jurul glandului dezgolit. În ceea ce privește ciupercile, această „margine” va fi membrana care unește marginea calotei *pileus*-ului cu tulpina înainte de dezvoltarea sa completă. Atunci când pielea se rupe, aceasta rămâne ca un inel zdrențuit în jurul tulpinii.

Semințe de Henbane

Imaginile *Noului Testament* îl prezintă pe Iisus încoronat cu spini și îmbrăcat în purpură regală (Ioan 19: 2). Capișonul roșu închis al ciupercii sacre i-a sporit semnificația falică în ochii anticilor și le-a oferit cuvinte pentru această culoare, după cum se va observa.

Acești oficiali, regi și preoți „încununați cu glandul” erau atunci mesia sau hristoșii, despre care *Vechiul Testament* spunea că sunt „unși cu Iahve” (I Sam. 26: 11; Ps. 2: 2), „având consacrarea sau coroana ungerii lui Dumnezeu asupra lor” (Lev. 21: 12). În această stare sfântă, ei nu aveau voie să părăsească incinta sanctuarului (Lev. 21: 12; cp. 10: 7), cu excepția cazului în care, printr-o întâmplare nefericită și un vis erotic, urmau să-și strice puritatea rituală prin amestecarea involuntară a propriului spermă de pe corpurile lor cu cea a zeului. În acest caz, ei erau obligați să părăsească zona sacră a templului din Ierusalim printr-un pasaj subteran care ducea în zona profană a orașului.

Atât cuvintele semitice, cât și cele grecești pentru „hristos”, „cel uns sau mânjit”, provin din termenii sumerieni pentru spermă sau săculeți rășinoși, MASh și ShEM. Folosite ca titluri descriptive în această limbă, ele apar ca ”MASh-man”, exorcist, adică preotul care alungă demonii, și ca «ShEM-man», un preparator de parfumuri, echivalentul celui din *Vechiul Testament* care amesteca uleiurile sfintelor ungeri.

În plus, semiticii au combinat ambele cuvinte sumeriene într-o nouă rădăcină **sh-m-sh** „a servi” (mesele, ca un administrator; templul, ca un preot; tronul ceresc, ca un înger; organele genitale, ca un penis sau o vulvă). Astfel, substantivul înseamnă administrator, preot, înger sau prostituată. O formă derivată independent a ajuns foarte devreme să fie folosită pentru cel mai mare „copulator” dintre toate, soarele, ebraicul **shemesh**, al cărui gland înflăcărat în fiecare seară se cufunda incandescent în vulva deschisă a pământului, iar dimineața „ieșea ca un mire din camera sa de nuntă” (Ps. 19:5).

Un alt cuvânt important pentru un slujitor al lui Dumnezeu în greacă era **therapeutēs**, verbul **therapeuō** implicând atât slujirea lui Dumnezeu, cât și îngrijirea corpului ca medici, sens în care am derivat „terapie”, „terapeutică” și altele asemenea. Această rădăcină are, de asemenea, o origine

sexuală, ca „dătător de viață”, și este legată de sumerianul DARA, „a naște”, apărând ca un nume pentru zeii fertilității și furtunii Ea și Adad.

Cuvântul **therapeutēs** prezintă un interes deosebit deoarece era titlul unei secte ascetice, contemplative, care a fost adesea comparată cu esenienii. Aceștia au trăit în principal în Egipt, la începutul epocii, dar probabil că au avut o istorie lungă înainte de această dată. Știm despre ei prin scrierile lui Filon, din secolul I, și Eusebiu, istoricul Bisericii (secolele III și IV). **Therapeutae**, așa cum sunt numiți, trăiau în comunități mixte, izolate de semenii lor, respingând proprietatea personală, complet celibatari, femeile fiind în majoritate „virgine în vârstă ... care și-au păstrat castitatea de bună voie, în dorința lor arzătoare de a învăța”. Toți se întâlneau doar în sabat, femeile fiind separate de bărbați printr-un perete despărțitor în sala de adunare. Dar în fiecare a șaptea săptămână, după cină, ambele sexe se amestecau, cântând și dansând până în zori, când se întorceau în camerele lor. Eusebiu a fost atât de impresionat de asemănarea terapeuților cu călugării creștini din vremea sa, încât s-a gândit că este posibil ca aceștia să fi fost creștini și că cărțile menționate de Filon drept „scrierile oamenilor din vechime care au fost fondatorii sectei” ar fi putut fi *Evangheliile* și *Epistolele* prin care s-au convertit. Părinții Bisericii l-au urmat în această privință și chiar Ieronim l-a socotit pe evreul Filon printre „istoricii Bisericii”.

Auzim, de asemenea, despre o sectă creștină neortodoxă numită *Sampsaeans* (greacă **Sampsēnoi**), al cărei nume este cu siguranță legat de rădăcina semitică **sh-m-sh** (și astfel s-a crezut până acum că indică „adoratori ai soarelui (*shemesh*)”). Epiphanius, scriitorul creștin din secolul al IV-lea, îi asociază pe acești oameni cu esenienii, dar credea că creștinismul lor era de tip fals, ceva între iudaism și credința adevărată. Se pare că în vremea sa locuiau în Transiordania, în Peraea, la granițele vechiului Moab și pe malul estic al Mării Moarte. Indiferent de legăturile lor sectare, numele lor, după cum putem vedea acum, demonstrează o relație filologică clară atât cu esenienii. „vindecători”, «dătători de viață», Therapeutae, și creștinii.

În ciuperca falică, „omul-copil” născut din pântecele „fecioarei”, avem realitatea din spatele figurii lui Hristos din povestea *Noului Testament*. Într-un fel, el este reprezentativ și pentru inițiații cultului, „creștini” sau „mânjiți cu spermă”, după cum înseamnă numele. Imitând ciuperca, dar și mâncând-o și sugându-i sucul sau „sângele”, creștinul lua asupra sa panoplia zeului său, așa cum și preoții din sanctuar se ungeau cu spermatozoizii zeului, aflați în sucurile și rășinile unor plante și arbori speciali. Așa cum preoții îl „slujeau” pe zeu în templu, pântecele simbolic al creației divine, tot astfel creștinii și asociații lor cultici își venerau zeul și se implicau mistic în procesul creativ. În limbajul cultelor de misterii, ei căutau să se „nască din nou”, atunci când, curățați din nou de păcatele trecutului, îl puteau percepe pe zeu într-un extaz indus de droguri.

Pentru a înțelege pe deplin rolul jucat de femei în cultul ciupercilor, este necesar să apreciem rolul lor în procesul creativ în sine. Ciuperca reprezenta un microcosmos al părții feminine a ciclului nașterii. „Bărbatul-copil” se năștea dintr-un pântece sau *volvă*, iar gestația și nașterea lui făceau parte din cultul femeii, la fel de mult cum nașterea unui copil uman necesită participarea activă a mamei și a moașei. Prin urmare, în capitolele următoare, vom acorda o atenție deosebită femeii și contribuției sale speciale la procesul de concepție și naștere, rolului său religios de prostituată cultică și rolului jucat de lamentația sa rituală în creșterea ciupercii sacre.

CAP. 8 - ROLUL FEMEII ÎN PROCESUL CREATOR

Gestația fătului în pântece a necesitat trei elemente: spiritul creator, sperma și sângele. Zeul l-a furnizat pe primul, bărbatul pe al doilea, iar femeia pe al treilea. Dintre contribuțiile umane, cea a femeii a fost cea mai puternică și a stârnit cea mai mare uimire în rândul anticilor. Ei credeau că sângele menstrual era cel care forma embrionul. Pliniu descrie procesul astfel: „(menstruația este) materialul pentru generația umană, deoarece sperma bărbatului, acționând ca un cheag, colectează această substanță în ea, care este apoi inspirată de viață și înzestrată cu corp".

Femeile care nu au menstruație, consemnează același autor, nu nasc copii, deoarece materia primă a concepției nu este prezentă în uter. Pe de altă parte, o femeie care are menstruație în timpul sarcinii are șanse să aducă pe lume „un urmaș bolnăvicios sau născut mort, sau unul plin de sânge". Se credea că cel mai bun moment pentru a concepe este începutul sau sfârșitul perioadei menstruale, motiv pentru care în povestea lui David și a Bathsheba din *Vechiul Testament* se spune în mod specific că îndrăgostiții au avut relații sexuale ilicite imediat după ce Bathsheba a avut menstruația (II Sam. 11:4).

Galen, medicul din secolul al II-lea, are o teorie mai sofisticată a procesului generativ, dar consideră în continuare că principalii factori sunt sperma și sângele menstrual. Acesta credea că sperma atrage la sine atât sânge cât poate, folosindu-l drept hrană pentru a construi fătul.

Regulile *Vechiului Testament* referitoare la menstruație (I-ev. 15: 19-25) subliniază natura sacră a sângelui. În această stare, tot ceea ce atinge femeia este considerat „necurat" și această „necurăție" se poate transmite altor persoane. Un bărbat care are relații sexuale cu ea în acest moment se expune aceleiași perioade de șapte zile de descalificare rituală ca și soția sa. Trebuie subliniat faptul că această „necurăție" nu are nimic de-a face cu morala sau igiena. Este o stare religioasă de *tabu*. O femeie care naște un fiu este în mod similar „spurcată" (a avea o fiică necesită paisprezece zile de separare), la fel ca un bărbat care vine în contact cu un cadavru (Num. 19: 11). Un preot devine „necurat" dacă atinge o reptilă sau o insectă, sau dacă elimină involuntar spermă (Lev. 22: 4, 5).

Rahela s-a folosit de starea ei menstruală reală sau prefăcută pentru a-l împiedica pe tatăl ei Laban, care era foarte presat, să descopere bunurile furate. Când, în cele din urmă, și-a prins fiica și ginerele fugari, Laban le-a cercetat corturile în căutarea unor bunuri de uz casnic pe care le luase Rahela. Ea le-a pus sub șaua cămilei sale și a cerut să fie scutită să se ridice, deoarece „felul femeilor era asupra ei" (Gen. 31: 34 și urm.). Chiar și atingerea șeii l-ar fi făcut pe Laban „necurat".

Menstrele puteau afecta aproape totul, atât prin influență la distanță, cât și prin contact direct. „Într-adevăr sălbatice", spune Pliniu, "sunt poveștile spuse despre puterea misterioasă și îngrozitoare a scurgerii menstruale ... El relatează câteva dintre ele și nu ne lasă nicio îndoială cu privire la teama și uimirea care însoțeau acest fenomen lunar în ochii anticilor. Desigur, venind din sediul creației, pântecele, sângele menstrual era creditat cu puteri vindecătoare minunate. Acesta putea vindeca guta, scrofuloza, tumorile parotidei, abcesele, erizipelul, furunculele, fluxurile oculare, hidrofobia și epilepsia, în timp ce febra quartanică, conform unei surse, putea fi contracarată prin relații sexuale cu o femeie care tocmai își începea menstruația.

Pe de altă parte, o astfel de sursă de putere era periculoasă. Conform principiului „ceea ce este asemănător respinge ceea ce este asemănător", care a jucat un rol important în filozofia antică, menstruația era, de asemenea, considerată a fi anabortizantă. O pată de sânge putea provoca un avort spontan și chiar să calci peste o pată putea aduce același efect cumplit. În mod similar, sângele putea face să avorteze pomii fructiferi, să usuce semințele, să distrugă recoltele, să acrească vinul, precum și să înnebunească câinii, să ruginească metalele și să umbrească oglinzile. Acest din urmă efect, de altfel, putea fi inversat dacă femeia se holba la partea din spate a oglinzii până când strălucirea din față era restabilită.

Caracteristica distinctivă a sângelui menstrual era culoarea sa închisă, care contrasta cu sângele mai luminos și oxigenat din restul corpului. Astfel, roșu închis, purpuriu, violet și nuanțe similare au ajuns să aibă o semnificație specială, fiind atât de strâns asociate cu fertilitatea. Regii și

magistrații purtau veșminte purpurii, iar latinescul *purpura* a ajuns să însemne nu numai veșmintele în sine, ci și înalta demnitate conferită de acestea.

Cea mai apreciată dintre toate era purpura tiriană, a cărei „glorie supremă”, potrivit lui Pliniu, „constă în culoarea sângelui închegat, negricioasă la prima vedere, dar strălucitoare atunci când este pusă la lumină; aceasta este originea expresiei lui Homer, «sânge de nuanță purpurie» Vopsirea ulterioară a unei țesături stacojii cu purpură tiriană a produs culoarea bogată numită în greacă **husginon**, a cărei origine sumeriană arată că însemna în mod corect «sânge albastru», un alt semn popular al aristocrației. Aceeași origine poate fi găsită pentru „Hyacinth”, în mitologia greacă numele tânărului ucis accidental de prietenul său Apollo și din al cărui sânge vărsat a crescut floarea cu același nume. Pliniu oferă o altă legătură între purpuriu și sângele menstrual atunci când spune că acesta din urmă afectează negativ această culoare, un alt exemplu de respingere a similitudinii.

Există o altă referire la sângele menstrual în descrierea pe care Pliniu o face unui dragon fabulos numit **basilisc**. Se pare că acesta putea să ucidă tufișuri cu respirația sa, să ardă iarba, să spargă stânci și să pună pe jar alți șerpi. Totuși, sângele său era cel mai căutat. Potrivit magilor, acesta ducea la bun sfârșit petițiile adresate zeilor și regilor, vindeca bolile și dezarma vrăjitoria. Această ultimă afirmație era făcută și pentru menstruație, dacă era stropit ca sângele de Paște (Exod 12: 7), pe stâlpii ușilor subiectului.

Numele de **basilisc** înseamnă, de fapt, „sânge de pântece”, adică menstruație. Pliniu adaugă că unii oameni îl numesc „sângele lui Saturn”, ceea ce pare o reminiscență a aceleiași origini verbale, deoarece numele Saturn este compus parțial dintr-un cuvânt sumerian **ShA-TUR**, „pântece”.

O caracteristică importantă a „sângelui lui Saturn” era aceea că avea culoarea și consistența smoalei. Anticii vedeau o relație strânsă între această substanță și sângele menstrual, crezând aparent că era echivalentul pământesc al menstruației umane. În această privință, se remarcă în special bulgării de bitum care ieșeau periodic la suprafața Mării Moarte, „în formă și mărime”, potrivit lui Josephus, „ca niște tauri decapitați”. El continuă: „muncitorii de pe lac vâslesc până la acestea și, apucând bulgării, îi trag în bărcile lor. Dar, după ce le-au umplut, nu este ușor să se desprindă de încărcătura lor, care, datorită caracterului său tenace și lipicios, se agață de barcă până când este desprinsă de secrețiile menstruale ale femeilor”. Această tradiție este menționată și de Tacitus, care face referire la alte autorități antice, printre care, știm, un Poseidonius din secolul al II-lea î.Hr. Așadar, relația dintre smoală și menstruație era deja bine stabilită și poate fi acum susținută lingvistic.

Legătura dintre smoală și pântece ne face să ne așteptăm ca aceasta să fie considerată ca având proprietăți vindecătoare. După cum afirmă Josephus, „este util nu numai pentru calfatarea navelor, ci și pentru vindecarea corpului, fiind un ingredient în multe medicamente”. Dioscoride enumeră pe larg caracteristicile curative ale asfaltului, inclusiv faptul că este eficient pentru „strangularea pântecelui” și că, luat împreună cu vin și ulei de ricin, „alungă menstruația”. Bitumul din Iudeea este cel mai bun, potrivit aceleiași autorități, și el notează că „strălucește ca purpura”.

Locuitorii din Iudeea trebuie să fi fost conștienți de faptul că extraordinara vale a Mării Moarte era mult mai joasă decât țara înconjurătoare. De fapt, după cum știm, solul de acolo este cel mai jos loc de pe pământ, la aproximativ 1.300 de metri sub nivelul mării. Nu era de mirare, așadar, că secreția menstruală a pântecelui mamei Pământ a fost purtată pe o distanță relativ scurtă până la suprafața Mării Moarte și că a fost nevoie de aplicarea menstruației din alte pântece pentru a-i slăbi strânsoarea lipicioasă.

Poate că apropierea Mării Moarte de centrul pământului și, prin urmare, de sediul cunoașterii, a jucat un rol în stabilirea, de-a lungul țărmului său vestic, a așezării eseniene de la Qumran, locul de origine al *Manuscriselor* de la Marea Moartă. Cu siguranță, căldura toridă a lunilor de vară, combinată cu credința că acolo se stătea mai aproape decât oriunde de focurile eterne ale Hadesului, a avut un rol important în formularea miturilor Sodomei și Gomorei și în distrugerea lor cu foc și pucioasă (Gen. 19: 24).

O dovadă suplimentară a apropierii solului de căldura fermentantă din centrul pământului a fost recunoscută în prezența izvoarelor fierbinți de pe partea de est a Mării Moarte, într-un loc

numit Callirrhoe. Acolo a fost dus Irod, muribund, pentru a încerca să găsească o ușurare a durerilor care îi chinuiau trupul cangrenat și suferind de dropică. Încă din secolul trecut, credința populară locală susținea că apa fierbinte a fost eliberată din regiunile inferioare de către spiritele rele, doar pentru a nu mai fi disponibilă pentru a calma durerile celor condamnați în iad. O altă legendă spune că regele Solomon a trimis un servitor să deschidă izvoarele atunci când a descoperit cât de subțire era scoarța pământului în acest punct. Totuși, pentru ca amenințările diavolilor subterani să nu-l descurajeze pe mesagerul său, înțeleptul monarh a avut grijă ca acesta să fie surd ca piatra.

În apropiere se afla marele palat al lui Irod, fortăreața Machaerus, iar în incinta sa, spune Josephus. „creștea o plantă de rug de o mărime uimitoare; într-adevăr, în înălțime și grosime, niciun smochin nu o întrecea". Rue era considerat principalul abortiv, după cum reiese din diferitele sale denumiri. Pliniu spunea că ar deschide uterul, ar favoriza menstruația, aducând după naștere și fătul mort, bună pentru „strangularea uterului", pentru organele genitale și anus, și care trebuie evitată cu orice preț de femeile însărcinate.

Digresiunea lui Josephus de a vorbi despre o anumită plantă Rue într-o relatare topografică a cetății Machaerus, așa cum a fost aceasta în timpul unei campanii romane vitale în Transiordania, este cel puțin ciudată. Dar am văzut deja, la descrierea podoabei de cap a marelui preot, că introducerea de către acest autor a fiziologiei plantelor și a folclorului într-o discuție care altfel nu este botanică implică, de obicei, o referință ascunsă la o chestiune pe care el este reticent să o scoată în evidență.

Imediat după descrierea Rue de dimensiuni uriașe și compararea acesteia cu un smochin, Josephus spune că într-o râpă din nordul orașului fortăreață se afla o plantă magică numită după numele localității. Ceea ce spune el despre plantă se potrivește în unele privințe cu relatările tradiționale despre Mandrake, pe care am identificat-o cu planta sfântă, ciuperca sacră. O metodă de a o scoate din pământ în siguranță era să legi un câine de ea, apoi să chemi animalul să o urmeze. Animalul a sărit să asculte, scoțând Mandrake-ul, și a murit imediat, „o victimă indirectă, ca să spunem așa, pentru cel care intenționa să scoată planta, deoarece după aceasta nimeni nu trebuie să se mai teamă să o mânuiască". Sacrificiul canin a meritat premiul, deoarece „posedă o virtute pentru care este apreciată; demonii - cu alte cuvinte, spiritele oamenilor răi care intră în cei vii și îi omoară dacă nu primesc ajutor - sunt expulzați rapid de această rădăcină, dacă este aplicată doar pe pacienți".

De interes mai imediat este metoda alternativă folosită pentru capturarea rădăcinii. „Ea scapă de îndemânarea persoanelor care se apropie cu intenția de a o smulge, deoarece se micșorează și poate fi făcută să stea în picioare doar turnând peste ea urina și menstruația unei femei". Astfel, agenții de eliberare pentru Mandrake erau aceiași ca pentru bitumul din Marea Moartă. În plus, ruda, care împărtășea unele dintre caracteristicile medicinale și abortive ale smoalei, era foarte apreciată în antichitate ca antidot împotriva otrăvurilor, în special a șerpilor și ciupercilor. Prin urmare, putem bănui că, prin menționarea în același pasaj a izvorului termal din Machaerus, a uriașului Rue și a Mandrakei, Josephus exprimă în mod discret convingerea curentă că această locație particulară de lângă Marea Moartă avea o relevanță specială pentru planta sfântă și antidotul său. Una sau două alte referințe susțin această idee, după cum vom vedea.

Anticii au recunoscut o omogenitate între smoala minerală și rășina arborilor, în special a pinului, căreia îi aparține mai degrabă numele de „smoală". Astfel, în greacă există termenul *pissasphaltos*, adică, după cum remarcă Pliniu, „smoală combinată cu bitum", iar acest autor afirmă că bitumul este în mod obișnuit falsificat cu smoală vegetală. Acacia a fost un alt copac a cărui sevă rășinoasă a fost comparată cu menstruația umană. Pliniu spune că „guma sa purpurie" avea cele mai bune proprietăți tonice și răcoritoare și „controla menstruația excesivă". Se spune că arabii fac amulete din guma de salcâm cu ideea că este sângele menstrual al copacului și că astfel se pot folosi de puterea sa. Salcâmul a împărțit cu cedrul onorurile de a furniza lemn pentru mobilierul sanctuarului evreiesc și a fost chiar folosit pentru a construi chivotul însuși (Deut. 10:3; Exod. 25:5; etc.).

O altă proprietate comună a bitumului și a rășinii este inflamabilitatea lor. Ambele sunt surse de foc, un ingredient necesar generării. Așa cum am spus mai devreme, ideograma sumeriană pentru

„iubire” consta într-o torță aprinsă într-un uter. Vârful roșu închis al penisului era văzut ca un foc aprins care aprinde cuptorul uterului, așa cum soarele aprinde în fiecare seară inima bituminoasă a pământului. După cum spune Iov: „Cât despre pământ, din el iese pâine, dar pe dedesubt este întors ca de foc”. (Iov 28: 5). Astfel, torța de pin era purtată în procesiunile de nuntă, așa cum fecioarele din parabola Împărăției din *Noul Testament* își purtau lămpile pentru a întâmpina mirele (Matei 25). În același mod, purtarea torței făcea parte din ritualurile de fertilitate ale lui Bacchus.

Același simbolism se află în spatele sfeșnicului cu șapte ramuri din fața Sfintei Sfintelor din templul evreiesc (Exod. 25: 3Iff.). Natura falică a lămpilor este ilustrată de terminologia descrierii sale biblice, începând cu baza ca fiind „pântecele” din care se ridică „tulpina” cu cele șapte brațe ale sale. În vârful fiecăruia se afla „o cupă în formă de migdală”, formată dintr-un „buton rotund”, sau «capitel», și o «floare», sau «boboc». Este la fel de dificil să ne imaginăm această ornamentație în termeni literali precum este descrierea lui Josephus a podoabei falice a capului Marelui Preot. Cu toate acestea, referirea la „migdal” este un indiciu al simbolismului dorit al întregului, deoarece numele copacului derivă dintr-un original sumerian care înseamnă „penis întins”, o aluzie la faptul că copacul este primul care își arată floarea. Erecția organului masculin era „trezirea” acestuia, iar în sumeriană ideea era folosită pentru a exprima „răsăritul soarelui”.

Lămpile din fața Sfintei Sfintelor din Templu își găsesc astăzi expresia în lumânările aprinse în fața Fecioarei Maria în Biserica Catolică. Semnificația fertilității a acestei practici este deosebit de clară în ritualul focului din Sâmbăta Mare, când Biserica se pregătește pentru învierea lui Hristos în ziua de Paște. „Focul nou” este aprins dintr-un cremene ca preludiu al ceremoniilor, iar cărbunii sunt aprinși din el în afara bisericii. Focul este binecuvântat și adus în biserică, în cele din urmă pentru a aprinde o lumânare în care au fost puse cinci boabe de tămâie. Spre punctul culminant al ritualului, după ce a fost citită povestea biblică a Creației, rolul jucat de apele creatoare este repetat în fața bazinului baptismal. Se rostește o rugăciune pentru ca Dumnezeu, „printr-un amestec secret al puterii sale divine, să facă roditoare această apă pentru regenerarea oamenilor: pentru ca cei care sunt sfințiți în pântecele imaculat al acestui izvor divin și se nasc din nou creaturi noi, să poată ieși ca urmași cerești ... De aceea, fie ca toate duhurile necurate, prin porunca Ta, Doamne, să plece de aici; fie ca toată răutatea vicleșugurilor diabolice să fie complet alungată ..”.

Mai târziu, preotul suflă de trei ori asupra apei în formă de cruce, spunând «Binecuvântează cu gura ta aceste ape curate ...și cufundă lumânarea de trei ori în apa „pântecelui imaculat”, spunând: „Fie ca puterea Duhului Sfânt să coboare în toată apa din acest izvor...”. După ce respiră din nou de trei ori asupra apei, continuă: „și face ca întreaga substanță a acestei ape să fie roditoare pentru regenerare”».

Exemplul clasic al focului veșnic aprins în fața unei zeițe virgine este cultul lui Hestia-Vesta, reprezentările grecești și romane ale divinității căminului. Numele și cultele zeițelor diferă în unele privințe, dar originea lor este aceeași. Numele grecesc Hestia este, de asemenea, cuvântul comun pentru „cămin” și „casă”, precum și pentru focul central al universului. Euripide o numește „Doamna Focului”. Domeniul ei se afla inițial în palatul regelui, dar în perioada istorică a fost transferat la primărie, camera de consiliu a magistraților, numită în greacă **prutaneion**.

Mitologia ei ne spune că ea a respins mâinile atât ale lui Poseidon, cât și ale lui Apollo: „ea nu a vrut, ba chiar a refuzat cu încăpățânare; și atingând capul tatălui ei, Zeus... acea zeiță frumoasă a făcut un mare jurământ care s-a împlinit cu adevărat, că va fi virgină în toate zilele ei”. Ca răsplată pentru acest mare sacrificiu, „Zeus tatăl i-a dat o mare onoare în locul căsătoriei, iar ea are locul ei în mijlocul casei și are cea mai bogată parte. În toate templele zeilor, ea are parte de onoare, iar printre toți muritorii este șefa zeițelor”.

Nu numai că Hestia era onorată în sălile de consiliu, dar la fiecare banchet se turna vin pentru ea la începutul și la sfârșitul mesei. Pentru că ea era primul și ultimul dintre copiii lui Zeus, începutul și sfârșitul creației zeului. Legenda spune că zeul i-a înghițit pe fiecare dintre copiii săi în momentul nașterii, dar în cele din urmă a fost nevoit să îi dezgroape. Hestia, fiind prima născută, a fost ultima care a fost regurgitată, meritând astfel acest titlu.

Această fantezie este doar o încercare de a pune în termeni mitici o caracteristică centrală a vechii filosofii a fertilității. Se credea că primul născut din pântece era cel mai puternic dintre toți

progeniturile, deoarece era format din sângele menstrual cel mai puternic. Alături de primul născut al femeii tinere, se afla copilul unei femei mai în vârstă care concepea pentru prima dată, chiar înainte de menopauză. Ideea pare să fi fost că, dintr-un anumit motiv, scurgerile menstruale neregulate erau mai puternice decât cele care aveau loc la intervale lunare normale. Astfel, prima menstruație a unei adolescente, ca și cea a femeii mai în vârstă care își păstrase virginitatea, era „spontană" și, prin urmare, atotputernică. Este suficient de puternică, spune Pliniu, „pentru a face iepele să avorteze chiar și la vederea ei pe distanțe lungi".

Menstruația era, în mod firesc, legată de lună, „regina stelelor" a cărei creștere și descreștere periodică controla sângele oamenilor și seva plantelor. După cum spune Pliniu: „Luna este considerată, pe bună dreptate, steaua spiritului ... care saturează pământul și umple corpurile prin apropierea sa și le golește prin plecarea sa ... sângele chiar și al oamenilor crește și scade odată cu lumina sa, iar frunzele și ierburile ... sunt sensibile la ea, aceeași forță pătrunde în toate lucrurile". În cazul în care scurgerea menstruală avea loc atunci când luna nu era vizibilă, sângele era considerat a avea o putere incontrolabilă: „dacă această forță feminină ar ieși atunci când luna sau soarele sunt în eclipsă, ea va provoca un rău iremediabil; cu atât mai mult atunci când nu există lună. În astfel de anotimpuri, actul sexual aduce moartea și boala asupra bărbatului".

În mitologia biblică, această idee a potenței primei și ultimei menstruații este exprimată în poveștile eroilor născuți din mame în vârstă, anterior sterpe sau virgine, precum Isaac (Gen. 17), Samuel (1 Sam. 1) și Iisus. *Noul Testament* îl descrie pe zeul-erou, precum Hestia, ca fiind „primul și ultimul, începutul și sfârșitul" (Apoc. 22: 13) și „întâiul născut al întregii creații" (Col. 1: 15). Isus este, de asemenea, „întâiul născut dintre mulți frați" (Rom. 8: 28), deoarece participarea la misterul ingerării ciupercii lui Isus însemna să se folosească de puterea primogeniturii sale.

Se va aprecia că această virginitate sacră, atribuită oarecum incongruent zeițelor care își petrec cea mai mare parte a vieții lor mitice sărind în și din pat cu zei și muritori, nu este legată în primul rând sau chiar în esență de faptul că au himenele intacte. „Virginitatea" lor consta în puterea pântecelui lor de a da naștere unei progenituri a cărei excelență provenea din sângele menstrual perpetuu cel mai puternic.

Versiunea romană a cultului căminului prezintă anumite caracteristici care sunt probabil mai primitive decât cele grecești. Caracteristica centrală a cultului lui Vesta era întreținerea unui foc sacru mereu aprins de către fecioare, numite *vestale*. Reprezentând inițial casa regală, aceste fecioare, la început în număr de două, apoi de patru și mai târziu de șase, erau numite „prințese" și li se acordau privilegii speciale în conformitate cu rangul lor presupus. Se îmbrăcau ca mirese, ceea ce indica virginitatea lor, și aveau vârste cuprinse între șase și zece ani, servind timp de cinci ani, adică până la apariția pubertății și a vârstei de căsătorie. În timpurile istorice, această perioadă de serviciu a fost extinsă la treizeci de ani, probabil în ideea de a le aduce în a doua cea mai puternică perioadă a vieții lor reproductive. Căsătoria era permisă după perioada lor de serviciu, dar era neobișnuită, fiind considerată ghinionistă.

Fetele au fost eliberate de sub controlul părinților atunci când au fost admise la oficiul sacru de *vestală*, dar după aceea au intrat sub responsabilitatea marelui preot, *pontifex maximus*. El era cel care le primea în Ordin, luând fiecare candidată de mână și pronunțând o formulă de admitere asupra ei. Părul ei era apoi tăiat și atârnat de un anumit copac.

Disciplina era severă. Dacă o *vestală* neglija să întrețină focul sacru în fața zeiței virgine, era bătută. Dacă își pierdea virginitatea, era zidită într-un mormânt subteran pentru a muri - sau pentru a fi salvată prin intervenția directă a zeiței pe care o trădase. Sarcinile ei includeau aducerea apei de la un izvor sacru pentru a fi folosită în sanctuar și prepararea unor alimente speciale. De asemenea, ea avea grijă de anumite obiecte din sanctuar. Deoarece nimeni, cu excepția *vestalelor,* nu avea voie să intre în sanctuarul interior, se cunosc puține lucruri despre ritualurile și obiectele sfinte din sanctuar. Ca și în cazul celor mai multe informații despre cultele misterioase, relatările care ne-au parvenit provin în mare parte din presupuneri.

În perioada Anului Nou roman, Paștele nostru, avea loc o ceremonie de stingere și reaprindere a focului sacru. Biserica scoate „focul nou" dintr-o piatră de cremene; vestalele foloseau

un burghiu de foc care găurea într-un bloc de lemn, invenție atribuită lui Hermes, cu care era asociată zeița căminului.

Sanctuarul în sine era o clădire cu boltă, reprezentând cuptorul olarului sau al rafinatorului. În filosofia fertilității, focul nu numai că genera o viață nouă, ci o purifica pe cea veche. Cuvântul semitic pentru un creuzet de rafinare este cel care stă la baza concepției *Noului Testament* despre „ispită", mai exact, „testare, încercare". Astfel, pentru teologi, focurile eterne ale iadului au devenit locul de purificare a sufletelor morților, iar mai târziu iudaismul și creștinismul au încorporat acest aspect al cultului fertilității în învățătura lor morală.

Forma altarului lui Vesta avea o altă semnificație pentru cultul ciupercilor, deoarece reprezenta, de asemenea, baldachinul bombat al capacului expandat al *Amanita muscaria*. În interiorul sanctuarului era păstrat un fulger aruncat de Zeus, se spunea, la întemeierea orașului Troia. Judecând după tradiția conform căreia acest obiect votiv era o replică a zeiței protectoare Pallas Athena, al cărei nume și epitet înseamnă amândouă „vulvă", și ținând cont de forma tradițională a trăsnetului divin, un fel de clopot sau emisfere divizate,

pare rezonabil să presupunem că Palladium, cum era numită această relicvă venerată, era de fapt o reprezentare a ciupercii sacre.

Focul și fertilitatea sunt legate în mod similar în persoana zeiței grecești a nașterii, Eileithyia. Ea este reprezentată stând în picioare, cu un braț ridicat ținând în mână o torță de pin, iar celălalt întinzând palma deschisă, un gest de rugăciune pentru o naștere ușoară. Ea era fiica lui Zeus și Hera, „semen" și „pântece", iar numele ei pare a fi un amalgam de două elemente care apar de altfel în denumirile grecești ale pinului, Elatē și Thuia. Ambele înseamnă la origine „fluid al generației", adică „menstruație". Confirmarea acestui lucru vine de la botanistul Theophrastus care spune despre extracția rășinoasă a bradului argintiu (Elatē că „este ceea ce profeții numesc «menstruația lui Eileithyia» și pentru care ei fac ispășire". Astfel, în Eileilhyia avem o personificare a sângelui menstrual, a rășinii de cedru și a focului creator.

Cuvântul sumerian comun pentru „Cedru" este ERIN, iar acesta apare într-un alt cuvânt grecesc pentru „torță" **helenē**, sau **helanē**. Aici se află și sursa și semnificația numelui eroinei și zeiței grecești, Elena. Așa cum am văzut mai devreme, ea este prezentată în mitologia clasică ca fiind fiica lui Nemesis (sau Leda) și a lui Zeus, rezultatul împerecherii tatălui ei cu mama ei sub forma unei lebede. Ea s-a născut astfel dintr-un ou, la fel ca frații ei Pollux și Castor. Nemesis, al cărei nume s-a păstrat ca personificare a pedepsei divine, este identic ca semnificație cu originalul sumerian al lui Nectar, „decidentul sorții", care apare de altfel ca Mandrake, ciuperca sacră sau, cum o numeau semiticii, „planta ouălor".

O altă legătură între Elena și Nectar apare în băutura Nectarion, vin condimentat cu un medicament minunat numit Helenion, numit după buna regină Elena. Legenda spune că, într-o ocazie în care o cină în palatul Menelaus părea să se prăbușească pe stâncile durerii excesive care a urmat relatării unei povești deosebit de dureroase, Elena a amestecat vinul companiei cu „un drog care calmează toate durerile și certurile și aduce uitarea tuturor relelor". Homer descrie în continuare acest analgezic:

„Oricine ar bea această băutură, când este amestecată în castron, nu ar lăsa în cursul acelei zile să cadă o lacrimă pe obrajii săi, nu, chiar dacă mama și tatăl său ar zăcea acolo morți, sau chiar dacă oamenii din fața sa ar ucide cu sabia pe fratele sau pe fiul său drag, iar proprii săi ochi ar vedea aceasta."

Pliniu spune că Helenion își are originile în „lacrimile" reginei, adăugând, pentru a face o măsură bună, că era deosebit de popular în insula Hellene. Presupunem că era deosebit de apreciat de doamne, deoarece se considera că „păstrează farmecul fizic și păstrează nealterat tenul proaspăt al femeilor noastre, fie al feței, fie al restului corpului. În plus, se presupune că, prin utilizarea sa,

ele dobândesc un fel de atractivitate și *sex-appeal* (*veneremque conciliari*)". De asemenea, ucide șoarecii. „Lacrimile Elenei" vor fi picăturile de rășină care exudă din pin. Pe lângă faptul că dă focul torței procesionale (grecescul **helenē**). și intoxicantul și înfrumusețatorul Helenion, ingredientul principal al Nectarionului, această rășină era considerată sursa Ciupercii sacre, *Amanita muscaria*. După cum spune Pliniu, „*ciupercile ... sunt toate derivate din guma care emană din copaci*". La guma de pin se adresează o incantație accadiană: «*O, kukru, kukru. kukru. în munții puri și sfinți ai născut „micuți" de la o prostituată sacră, „semințe de pin" de la o vestală ... cu rugămintea ca orice vrăjitorie care ar fi fost astfel născută să fie dispersată*». „Micuți" și expresia paralelă «semințe de pin» sunt în mod clar cuvinte-substitut pentru o vegetație magică prea puternică chiar și pentru a i se da numele propriu. Modul în care au fost „născute" de către prostituatele sacre și originea lor rășinoasă lasă puține dubii că este vorba aici de *Amanita muscaria*, nectarul care „decide soarta".

Numele prin care incantația se adresează rășinei de pin, **kukru**, este o altă legătură cu motivul „lebedei" din mitul nașterii Elenei. Ambele nume se întorc la o expresie sumeriană care înseamnă „păstaie": în cazul pinului, referindu-se la acea specie care are sâmburii ca niște „păstăi" cu păduchi mici, câștigând numele de „copac păduche", iar în ceea ce privește „lebăda", deoarece, la fel ca alte păsări ale fertilității, numele său era legat de „păstaia pântecelui".

Numele Helenei, după cum am văzut, înseamnă și „torță de pin", iar o sursă importantă de nume și mitologii aferente legate de *Amanita muscaria* provine din coroana sa roșie, presărată cu pete albe. În plus, capacul are un gust extrem de amar, „de foc", iar o combinație a ambelor caracteristici este parțial responsabilă pentru imaginile cu „cărbunele aprins" din Isaia: „*Atunci a venit la mine unul dintre serafimi, având în mână un cărbune aprins pe care îl luase cu cleștele de pe altar. Și mi-a atins gura ...*" (Isa. 6: 6, 7). Josephus descrie Mandraca lui Machaerus ca fiind „de culoarea flăcării și spre seară emițând o lumină strălucitoare". Este același tip de concepție care stă la baza viziunii „fiului omului" stând în mijlocul celor șapte sfeșnice de aur, cu fața „ca soarele strălucind în toată puterea" (Apoc. 1: 12 și urm.), și a lui Moise a cărui față „strălucea pentru că vorbise cu Dumnezeu" (Exod 34: 29).

În capitolele următoare, vom analiza mai detaliat aluziile în nume și culori la capacul roșu intens sau violet al *Amanita muscaria*. Chiar și petele albe provocate de fragmentele de *volvă* care aderă la suprafață făceau obiectul unor epitete speciale, nu numai din cauza efectului colorant deosebit, ci și pentru că aspectul „scabros" le amintea creatorilor de mituri de boli de piele, în special de lepră.

În acest capitol am văzut cum gestația umană a fătului în pântece era paralelă în ochii anticilor cu creșterea ciupercii sacre din rășinile asemănătoare menstruației ale anumitor copaci, în special coniferele. Acestea erau deosebit de puternice, personificate în mitologie de zeița nașterii. Eileithyia. și de Elena, sora perechii de ciuperci, Castor și Pollux. Echivalentul unui astfel de sânge menstrual la femeile umane nu poate fi găsit decât la virgine și la femeile care au primul lor copil. Iată, de asemenea, un alt motiv pentru a vedea în produsul volvei „virgine" a ciupercii o creștere foarte specială, înzestrată cu o putere anormală.

Dacă ciuperca sacră era legată prin nume și gestație de organele feminine, cultul axat pe *Amanita muscaria* depindea în mare măsură de participarea femeilor. Trebuie să analizăm acum rolul prostituatei cultice în această practică religioasă și în cele conexe.

CAP. 9 - PROSTITUATA SACRĂ

În incantația la rășină de pin citată în ultimul capitol, se spunea că „micuții” au fost generați de „o prostituată sacră”. Această funcție cultică era bine cunoscută în lumea antică. De obicei, se presupune că femeia se dedica serviciului zeului în calitate de partener sexual în cadrul unui ritual imitativ menit să stimuleze facultățile generative ale divinității fertilității. Fără îndoială, în multe dintre culte, ea a îndeplinit o astfel de funcție, copulând în fața altarului cu preoții sau cu alți adoratori de sex masculin la anumite festivaluri. Cu toate acestea, faptul că aceasta nu era singura sa formă de slujire și nici măcar funcția sa principală este indicat de referința la vegetație a incantației **kukru**.

În *Biblie*, titlul cultic este folosit într-un caz în care femeia joacă rolul unei prostituate obișnuite, atunci când Tamar și-a sedus socrul la marginea drumului (Gen. 38), dar în alte locuri prostituata sacră își joacă rolul religios propriu și este asociată, ca și sora ei din incantația **kukru**, cu dealuri și copaci. Astfel, Osea îi descrie pe israeliții apostați drept prostituate care „sacrifică pe vârfurile munților, aduc jertfe pe dealuri, sub stejar, plop și terebint, pentru că umbra lor este bună” (Os. 4: 13 [Evr. 14]).

Vechiul Testament vorbește, de asemenea, despre prostituate masculine, numite altfel „câini”. Este mai probabil ca aceste persoane să fi fost sodomiți decât să fi servit credincioșilor femei ca omologi ai prostituatelor feminine. În acest caz, epitetul „câine” nu este neapărat un termen de abuz, ci doar descriptiv pentru modul lor de copulație. Poate că este semnificativ faptul că unul dintre termenii sumerieni pentru „preot cântăreț” este GALA, care în altă parte înseamnă „uter”, cu un echivalent semantic, **USh-KU**, literal, penis-anus”. Principalul lor scop ar fi putut fi acela de a furniza sau extrage sperma în scopuri cultice, în special pentru ungerea preotului ca „falus” simbolic în fața zeului, un „christ”.

Oricum ar fi, funcția vegetativă a femeii-prostituată de cult este cea care trebuie să ne atragă atenția. În incantația **kukru**, ea este creditată cu nașterea „micuților” din „menstruația” copacului, rășina. Având în vedere forma falică a Ciupercii sacre, este rezonabil să presupunem că sarcina ei era să „seducă” micul „penis” din pământ prin viclenie sexuală. Josephus ne spune că, pentru ca Mandrake să nu se mai „micșoreze la atingere” și să stea „nemișcată”, era necesar să se toarne peste ea menstruația și urina unei femei. În cazul în care prostituata cultului era ea însăși prezentă, acest lucru se realiza probabil în mod direct, implicând expunerea organelor genitale ale acesteia la acea parte a solului unde se credea că ciuperca se află în stare latentă.

Autoexpunerea unei femei aflate la menstruație în scopuri vegetative este înregistrată în altă parte. Pliniu spune că, pentru a utiliza efectul nociv pe care se credea că menstruația îl are asupra „omizilor, viermilor, gândacilor și altor paraziți”, femeile cu menstruație „se plimbau goale prin lanul de porumb”, iar paraziții cădeau la pământ. Se spune că descoperirea efectelor menstruației în acest sens a fost făcută inițial în Capadocia. „din cauza unei molime acolo de muscă spaniolă, astfel încât femeile ... umblau prin mijlocul câmpurilor cu hainele trase deasupra feselor”.

Există indicii că se considera necesar să se facă un fel de cabină sau acoperire pentru vrăjitoare și planta magică în timpul seducției. Osea, în pasajul citat mai sus, specifică faptul că prostituatele sacre își practicau arta sub copaci, unde „umbra este bună”. Ezechiel, într-un pasaj foarte interesant care descrie activitățile femeilor necromante, vorbește despre un fel de văl de lungime întreagă prin care acestea „prindeau sufletele în capcană” (Ezechiel 13: 18). Planta sfântă trebuia dezrădăcinată la adăpostul întunericului, „pentru ca fapta să nu fie văzută de ciocănitoarea lui Marte” (probabil un nume popular pentru *Amanita muscaria* cu vârf roșu), sau „soarele și luna”.

Printre textele magice accadiene se află o instrucțiune pentru dezrădăcinarea **tigillei**, planta cu bolț sau falus, sau ciupercă. Am întâlnit deja originalul sumerian al acestui nume, **UKUSh-TI-GIL-LA**, a cărui versiune amestecată a dat numele grecesc Glukuside, Glycyside, pentru planta sfântă.

*Du-te, fiul meu [se spune], **tigilla**. care răsare de la sine în deșert - când soarele intră în locuința sa, acoperă-ți capul cu o pânză și acoperă **tigilla**, înconjurând-o cu făină, iar dimineața,*

înainte de răsăritul soarelui, scoate-o din locul său și ia-i rădăcina...

Necesitatea de a se acoperi pe sine și de a acoperi planta magică în timpul procesului de a o lua de pe pământ ne amintește de o altă paranteză aparent banală a lui Josephus atunci când îi descrie pe misterioșii esenieni. În mijlocul unui pasaj important despre modul lor de disciplinare, el se abate pentru a ne spune exact cum își îndeplinesc ei funcțiile naturale:

sapă un șanț adânc de 30 de centimetri cu un ciocan - aceasta este natura micului topor pe care îl prezintă neofitului - și își înfășoară mantia în jurul lor, pentru a nu ofensa razele divinității, și se ghemuiesc deasupra acestuia. Apoi înlocuiesc pământul excavat în șanț. În acest scop, ei aleg locurile cele mai pustii. Și, deși această evacuare a excrementelor este o funcție naturală, ei își fac o regulă din a se spăla după aceasta, ca și cum ar fi spurcați.

Totul aici, cu excepția purificării rituale, este decretat în legea iudaică (Deut. 23: 12 și urm.) și nu este mai mult decât o igienă de bun simț a taberei. Se pare că nu are niciun rost ca autorul iscusit să irosească spațiu descriind această practică normală, cu excepția cazului în care intenționează să transmită încă una dintre informațiile sale secrete pentru cei care doresc să se ascundă sub suprafață. Referirea la „razele divinității” și la lustrație ar putea da substanță ideii.

Umbrirea cu un văl sau o cabină a căutătorului de ciuperci era însoțită de alte mijloace de protecție magică. Se face referire la desenarea de cercuri în jurul plantei și a celui care o jefuia cu o sabie, metalul în sine fiind considerat plin de puteri supranaturale. O altă formă de protecție era împrăștierea de făină în jurul plantei, așa cum era instruit căutătorul de **tigilla** în incantația accadiană. În acest caz, încercuirea oferea o anumită măsură de protecție, iar făina era un semn de compensare a pământului pentru violul său, după cum spune Pliniu când se ia Asclepios, un alt nume pentru ciuperca sacră: „este o datorie pioasă să se umple gaura cu diferite cereale, ca o ispășire față de pământ". Același principiu se aplica și atunci când clarvăzătorii ofereau o ispășire Pinului la luarea prețioasei numite Eileithyia, „menstruația”.

Principiul fundamental al filosofiei fertilității era cel al echilibrului, după cum am menționat anterior. Pentru a lua oricare dintre fructele pământului era necesară o anumită măsură de compensare sau sacrificiu pentru zeu. Pentru a fi eficientă, această răsplată trebuia să fie cel puțin calitativ echivalentă cu darul primit, astfel încât numai ce era mai bun din recoltă, primul recoltat din porumb și primul născut din animale, era potrivit. În cazul unei plante deosebit de puternice, precum Ciuperca sacră, substituirea ispășitoare punea probleme speciale. Deoarece ciuperca era zeul însuși manifestat pe pământ, niciun sacrificiu ispășitor al muritorilor nu putea fi suficient. Căutătorul nu putea decât să aducă cu el planta sfântă sau un simbol al acesteia și aceasta este probabil explicația unei fraze curioase din descrierea lui Josephus privind prinderea mandragorei: ”*atingerea ei este fatală dacă nu reușești să aduci cu tine lucrul în sine, rădăcina, agățată de mână*”. Verbul pe care îl folosește, **epipherō**, se referă în alte locuri la aducerea zestrei de către o mireasă soțului său sau la aprovizionarea cu propriile rații de către soldatul însuși în timpul unei campanii. Cu alte cuvinte, numai zeul se poate ispăși pe sine, și aici se află baza doctrinei creștine a Întrupării și Ispășirii, pe care trebuie să o examinăm din nou în contextul său cultic într-un capitol ulterior.

Ezekicl, în descrierea ritualului necromantic al vrăjitoarelor, spune că acestea își prindeau „benzi magice” (**kesātōt**) la încheieturile mâinilor și cu ele „prindeau sufletele ca păsările” (Ezek. 13: 20). Acest cuvânt rar este înrudit cu sumerianul **KI-ShU**, care înseamnă un fel de întemnițare magică, dar trebuie să căutăm în greacă pentru semnificația sa precisă. În forma **kiste**. latină **cista**, apare ca un recipient folosit în anumite ritualuri misterioase ale cultului dionisiac, presupus pentru transportul unor instrumente secrete. De fapt, ori de câte ori această **cista** este reprezentată grafic, ea este înfățișată ca un coș din care iese un șarpe. Astfel, pe sarcofagele inscripționate cu scene bacchice, **cista** este prezentată ca fiind deschisă de Pan, iar șarpele se ridică din capacul întredeschis. Șarpele este o caracteristică importantă a cultului și imaginii dionisiace. Menadele din

Bacantele lui Euripide au şerpi împletiţi în păr şi în jurul membrelor, iar şarpele era emblema particulară a frigianului Sabazios (Sabadius) cu care Dionysos este identificat.

Nu este greu de înţeles raţionamentul din spatele legăturii antice dintre şarpe şi ciupercă, care a jucat un rol atât de important în folclorul şi mitologia ciupercilor. Ambele ieşeau din găuri în pământ într-un mod care aminteşte de erecţia penisului trezit sexual şi ambele purtau în cap o otravă arzătoare despre care anticii credeau că poate fi transferată de la una la alta. „Dacă gaura unui şarpe", scrie Pliniu, "a fost în apropierea ciupercii, sau dacă un şarpe ar fi respirat pe ea când s-a deschis pentru prima dată, înrudirea sa cu otrăvurile o face capabilă să absoarbă veninul. Aşadar, nu ar fi bine să mâncăm ciuperci până când şarpele nu a început să hiberneze".

Exemplul principal al relaţiei dintre şarpe şi ciupercă este, desigur, în povestea Grădinii Edenului din *Vechiul Testament*. Reptila vicleană îi convinge pe Eva şi pe soţul ei să mănânce din pom, al cărui fruct „i-a făcut dumnezei, cunoscând binele şi răul" (Gen. 3: 4). Întreaga poveste a Edenului este o mitologie bazată pe ciuperci, nu în ultimul rând în identitatea „copacului" cu ciuperca sacră, după cum vom vedea. Chiar şi în secolul al XIII-lea, o oarecare amintire a vechii tradiţii era cunoscută printre creştini, după cum reiese dintr-o frescă pictată pe peretele unei biserici în ruină din Plaincourault, în Franţa. Acolo, *Amanita muscaria* este înfăţişată în mod glorios, împletită cu un şarpe, în timp ce Eva stă ţinându-se de burtă.

Cista bahică şi „benzile magice" ale vrăjitoarelor lui Ezechiel erau, probabil, menite să reprezinte „cupa" inferioară a *volvei* ciupercii, micul „coş" din care ieşea tulpina ciupercii, ca un şarpe fermecat din cutia sa. În această concepţie se află originea unor poveşti precum Moise, „şarpele emergent", aşa cum îi putem înţelege acum numele, în chivotul său de papirus, şi Dionysos şi Iisus în „iesle" lor, în esenţă, „coşuri acoperite". Ca obiecte ataşate la încheieturile mâinilor prostituatelor sacre la ceremonia de ridicare a ciupercilor, aceste replici ale *volvei* împletite, poate deja divizate pentru a dezvălui tulpina ciupercii emergente, erau probabil menite să ofere un fel de încurajare imitativă ciupercii adormite să se deschidă şi să se dezvăluie.

Capacitatea unei femei, chiar şi prin prezenţa sa fizică, de a determina organul sexual al unui bărbat să prindă viaţă, aparent fără niciun control din partea proprietarului său, trebuie să fi fost o sursă de mare mirare pentru antici. Era vrăjitorie şi, ca atare, era privită cu teamă şi neîncredere de către oameni, în general, nu fără teamă religioasă. Acesta era în special cazul acelor ordine mistice care foloseau puterea sexuală a femeilor pentru ritualurile lor secrete. Despre esenieni, Josephus spune: „*Ei nu condamnă, într-adevăr, din principiu, căsătoria şi înmulţirea rasei umane, dar doresc să se protejeze împotriva desfrânării femeii, fiind convinşi că niciuna dintre ele nu îşi ţine promisiunea faţă de un singur bărbat*". Despre acel ordin al esenienilor care se căsătoreau, el spune: „*Ei cred că cei care refuză să se căsătorească taie principala funcţie a vieţii, propagarea rasei, şi, mai mult, că, dacă toţi ar adopta acelaşi punct de vedere, întreaga rasă s-ar stinge foarte repede. Cu toate acestea, ei le dau soţiilor lor trei ani de probă şi nu se căsătoresc cu ele decât după ce, prin trei perioade de purificare, au dat dovadă de fecunditate. Ei nu au relaţii sexuale cu ele în timpul sarcinii, arătând astfel că motivul căsătoriei lor nu este auto-indulgenţa, ci procrearea de copii*."

Ne amintește de edictul Bisericii, adesea reiterat, conform căruia scopul căsătoriei este procrearea copiilor. Ne șochează oarecum pe noi, cei din lumea occidentală, după secole de puritanism inspirat religios, să aflăm că anticii atribuiau înclinațiile mai mari spre indulgența sexuală femeilor. Se spunea că văzătorul Teiresias a fost ales de Zeus și Hera pentru a decide asupra întrebării dacă bărbatul sau femeia obține mai multă plăcere din actul sexual. El a răspuns că „din cele zece părți ale actului sexual, un bărbat se bucură doar de una; dar simțurile unei femei se bucură de toate cele zece pe deplin". Oricum ar fi, nu există nicio îndoială că puterea sexuală a femeilor a fost vitală pentru cultele misterioase și explică într-o mare măsură atractivitatea lor pentru femei încă din cele mai vechi timpuri. De asemenea, are mult de-a face cu antagonismul față de sexualitate în general și cu neîncrederea față de femei manifestată de Biserica ulterioară, precum și cu ușurința cu care presupuse vrăjitoare au fost vânate de creștini până în vremurile recente. Controlul telepatic asupra minții oamenilor exercitat de astfel de femei, cunoscut în întreaga lume sub numele de „ochiul rău", provenea inițial din această capacitate de a stârni pasiunile bărbaților. Cuvântul latin **jascinus**, de la care provine „fascinația" noastră, însemnând „fermecător", era, de asemenea, numele propriu al unei zeități al cărei emblemă era penisul erect și, într-adevăr, după cum putem aprecia acum, acesta este sursa originală a acestui cuvânt și a grecescului **baskanos**, „vrăjitor". Se credea că influențele malefice ale „fascinației", care au ajuns să se extindă la orice formă de dominație mentală, puteau fi evitate purtând pe persoană un model de penis, cam la fel ca simbolul creștin al Crucii, afișat în prezent de cei din și din afara Bisericii pentru a alunga răul. Cultul lui Fascinus a fost încredințat fecioarelor vestale, o altă indicație a naturii sexuale a focului lor sacru. O legătură similară între influența sexuală și vrăjitorie apare în derivarea cuvântului nostru „magie". Sursa sa imediată este latinescul **magus**, reprezentând vechiul persan **magush**, titlul unui oficial religios a cărui putere a minții și a corpului i-a adus o reputație de vrăjitorie. I-am întâlnit pe Magi mai devreme ca fiind una dintre principalele surse din scrierile antice pentru denumirile de plante și folclorul medicinal. Titlul lor poate fi acum urmărit până la o expresie sumeriană pentru „penis mare" și considerat înrudit cu grecescul **pharmakos**, „vrăjitor, magician", de la care provine „farmacistul" nostru.

Prin urmare, femeile aveau un rol important de jucat în cultul ciupercilor. Acesta le făcea în același timp respectate și temute. Puterea lor asupra bărbaților și în special asupra organului masculin părea magică, iar termenul tehnic pentru această influență, „fascinație", a devenit extins la orice formă de dominație mentală, de obicei cu caracter malefic.

Detaliile cu privire la modul în care prostituatele cultului scoteau ciuperca falică pot fi deduse doar din nume și referințe dispersate în literatură. Însă un termen pare a fi mereu prezent în descrierea activităților lor: „lamentație". Ce implică acest termen în sensul său religios este subiectul următorului nostru capitol.

CAP. 10 - LAMENTAȚIA RELIGIOASĂ

Plângerea religioasă este un fenomen curios. Această identificare simpatică a credinciosului cu un zeu suferind pare să fie o parte necesară a majorității religiilor, în special a celor în care femeile joacă un rol activ. Să vezi femei catolice, în special în țările mediteraneene, zguduite de o durere reală în perioada Paștelui, în timp ce contemplă Crucifixul și rănile Domnului lor, poate lăsa puține dubii că acestea suferă de o adevărată angoasă mentală. Fără îndoială, femeile care o venerau pe zeița Ishtar, plângându-se de soarta soțului ei Tammuz, indiferent în ce termeni era povestit mitul în Orientul Apropiat antic, erau la fel de emoționate ca și rugătoarea în lacrimi de la picioarele Crucii.

Se pare că există la ființele umane, și în special la femei, o capacitate de a compătimi durerea, care necesită o expresie dramatică, oricât de artificial ar fi stimulentul, oricât de istorice ar fi evenimentele și persoanele tragice pe care le reconstituie în imaginația lor. Aristotel, în urmă cu aproximativ douăzeci și două de secole, definea tragedia ca fiind „imitarea unei acțiuni care este serioasă și, de asemenea, ca mărime, completă în sine ... cu incidente care stârnesc mila și teroarea, cu ajutorul cărora să își realizeze purgațiile acestor emoții”.

Psihologul va deduce, fără îndoială, această capacitate feminină de suferință altruistă din constituția ei sexuală. Blestemul pronunțat asupra femeilor în Eden, că trebuie să-și găsească împlinirea fizică în durere, are o rezonanță profundă a adevărului psihologic: „Voi înmulți foarte mult suferința ta în timpul nașterii; cu durere vei da naștere copiilor, dar dorința ta sexuală va fi pentru bărbatul tău, chiar dacă el va domni peste tine” (Gen. 3:16). Cu siguranță, lamentația rituală are o semnificație sexuală, așa cum se poate demonstra acum prin terminologia sa. Oricare ar fi satisfacția emoțională interioară pe care a obținut-o practica lamentării zeului mort, intenția sa obiectivă a fost să-l readucă la viață. În cazul comunităților agricole, zeul mort nu este decât o personificare a fertilității solului, considerat că a pierit în timpul lunilor de vară fierbinți, dar capabil să fie revitalizat sub influența ploilor de toamnă și de primăvară, spermatozoizii zeului-părinte din cer. Astfel, ceremoniile de lamentație au fost menite să întinerească penisul latent al zeului fertilității. Cuvântul ebraic obișnuit pentru lamentație este **qinah**, folosit pentru un ritm deosebit de compulsiv de trei bătăi grele, urmate de un „ecou” de încă două. Cuvântul provine din sumerianul **GI-NA**, „erect”, coalescența într-un singur cuvânt **GIN**, cu aceeași semnificație. Urmat de **URA**, „penis”, se găsește în greacă ca **kinura** și în ebraică ca **kinnor**, „harpă” sau „liră”, în mod corespunzător, deci, instrumentul muzical care avea puterea de a provoca stimulare sexuală la bărbat și la zeu. **Kinnor**-ul ebraic era instrumentul prostituatei, potrivit lui Isaia (23:16), avea sunetul „zgomotului măruntaielor” (Isa. 16:11) și era cântat de David pentru a-l ușura pe maniacul Saul (I Sam. 16:16, etc.). Dacă, în vremurile istorice, eforturile vocale ale interpreților de **kinura** puteau fi considerate melodioase, lamentația rituală nu a fost concepută inițial pentru a apela la urechea muzicală. Unul dintre titlurile sumeriene pentru preotul lamentației a fost **I-LU-BALAG-DI**, a cărui ultimă parte, care înseamnă „agitator de penis”, are un echivalent semitic care înseamnă „strigăt, urlet, vaiet” și se găsește în arabă ca titlul păunului, „Strigătorul”. Această rădăcină semitică este ea însăși derivată dintr-o expresie sumeriană care înseamnă „uragan”, deci putem presupune că o parte din ideea de lamentație rituală a fost de a imita vântul furtunii urlând spre crescendo-ul său, o indicație că zeul fertilității din cer se apropia de orgasmul și ejacularea sa puternică. Se presupune că țipetele aveau un efect erotic oarecum, iar psihologic, poate exista o legătură aici cu zgomotul extraordinar produs de fanii adolescenți ai cântăreților pop. Utilizarea unor astfel de tactici de către seducătoarele feminine ale Mandragorei a găsit poate recunoaștere în tradiția de lungă durată conform căreia, atunci când planta magică este smulsă din pământ, emite un țipăt demoniac.

Rădăcina lui **kinura**, „liră”, și a cognaților săi apare în mitologia greacă ca nume al regelui Ciprului, Cinyras. Se spune că acesta a fondat cultul Afroditei în această insulă, iar numele său este dat Cinyrades, preoți ai cultului fertilității Afrodita-Astarte din Paphos. Cinyras are, de asemenea, reputația de a fi introdus prostituția sacră în Cipru și de a fi fost muzician.

Aceeași idee de stimulare sexuală apare și în alți termeni muzicali și, în general, atunci când este vorba de „lăudarea” zeului. Într-adevăr, cuvântul nostru „muzică”, ca una dintre artele Muzelor grecești, are la bază expresia sumeriană pentru „ridicarea inimii”, care indică în altă parte stimularea sexuală. În lumea clasică, zeul Dionysos împarte onorurile cu fratele său adoptiv Apollo ca „lider al Muzelor”. Un alt epitet al său era Dithurambos, Dithyramb, a cărui semnificație originală a fost mult timp un mister. Este folosit pentru un cântec dionisiac care avea o calitate contagioasă care i-a determinat pe votanții săi să îl adopte ca cântec ritual. Mai târziu, a devenit subiect de competiție la festivalurile dionisiace și, odată cu formalizarea sa, a pierdut orice spontaneitate pe care ar fi putut-o avea inițial. Fragmentele de ditiramb care au supraviețuit nu arată nimic care să sugereze legătura sa inițială cu această zeitate a fertilității și cu atributele sale.

Cu toate acestea, acum este clar din sursa sa sumeriană că „dithyramb” se încadrează filologic în modelul altor termeni muzicali cultici, însemnând literalmente, „cântec pentru erecția penisului”. De altfel, acest lucru confirmă opinia scriitorului Athenaeus din secolul al II-lea, conform căreia zeul și acest epitet **Dithuramhos** erau legate de zeitatea falică Priapus, de la numele căreia provine cuvântul nostru „priapism” sau „erecția penisului”. Se confirmă, de asemenea, sugestia că grecescul **dithurambos** are aceeași rădăcină ca latinescul **triumpus**, al nostru „triumf”. Acest termen era folosit în mod adecvat pentru procesiunea victorioasă prin capitală care era acordată unui general victorios la întoarcerea din război. Replica din lemn a falusului care împodobea carul său sublinia caracterul esențial viril al „triumfului”.

Semnificația inițială a ditirambului este de oarecare importanță pentru natura și originea muzicii dionisiace și, într-adevăr, pentru istoria tragediei în general. La începutul secolului al V-lea î.Hr., tragedia făcea parte din Marea Dionisie, festivalul de primăvară al lui Dionysos Eleuthereus. Trei poeți concurau, fiecare contribuind cu trei tragedii și o piesă satirică. Aceasta din urmă era interpretată de coruri de cincizeci de cântăreți într-un cerc, îmbrăcați ca satiri, parte oameni, parte bestii, și purtând în fața lor replici uriașe ale penisului erect, în timp ce cântau *ditiramburi*. Cuvântul grecesc **tragoidia**, "tragedie", a fost legat de **tragos**, "țap", fie pentru că corul satirilor purta piei de țap, fie pentru că un țap era premiul oferit concurenților de succes. De fapt, referirea la "țap" a cuvântului este secundară; semnificația sa principală, așa cum arată acum originalul sumerian, era o "jale ridicată pentru a stimula fecunditatea". Astfel, intenția inițială a tragediei, cântarea jelaniilor rituale și a *ditiramburilor,* era erotică. Un nume prin care Dionysos era cunoscut în lumea antică era Bacchus. Un imn din secolul al IV-lea î.Hr. în onoarea lui Dionysos conține invocarea: "*Vino la noi, Rege Ditiramb. Bacchus, zeul cântului sfânt*." Numele Bacchus, grecesc **Bakkhos**, latin **Bacchus** este o formă prescurtată a sumerianului ***BALAG-USh**, "penis erect", făcută prin asimilarea **L**-ului din mijloc la consoana următoare. Cuvântul **BALAG** este format din două elemente, **BAL**, "sfredelitor", și **AGA**, "coroană", deci întregul însemna în mod corespunzător vârful penisului, glandul, sau, în alte circumstanțe, partea de sfredelit a unei freze. Aceeași pierdere a **L**-ului a avut loc în anumite forme derivative. Astfel, conectat direct cu "jelirea" erotică, ebraica a dezvoltat o rădăcină verbală **b-k-h**, "a plânge, a se lamenta", astfel încât, de exemplu, lamentatorii lui Ezechiel Tammuz sunt **mebakkoth**, un participiu feminin al acestui verb. Latina, pe de altă parte, a păstrat L și ne-a dat cuvântul "plagă", propriu-zis o "lovitură", de la **plango**, "a bate (pieptul, capul, în lamentare), a plânge, a se lamenta". În testele sumeriene existente, **BALAG**, "penis" este folosit în mod specific pentru instrumentul erotic în sine, precedat sau urmat de cuvântul pentru instrumentist, **NAR**, "erotic". Omologul ei în greacă era **pallakis**, latină **pellex**, ebraică **pilegesh**, unde cuvântul ajunsese să însemne, în general, "concubină", sau pur și simplu, "femeie tânără". Femeile care îl venerau pe zeul falus Bacchus erau cunoscute sub numele de Bacante, adică cele al căror cult se centra pe ***BALAG-AN-TA**, "ciuperca/penisul ridicat". Ele erau caracterizate de forme extreme de emoție religioasă intercalate cu perioade de depresie intensă. Într-un moment se învârteau într-un dans frenetic, dând din cap, împingându-se una pe alta cu țipete și cu zarva sălbatică a instrumentelor muzicale, în altul, scufundate în cea mai profundă letargie și o tăcere atât de intensă încât a devenit proverbială. Bacantele posedau zeul și erau posedate de el; al lor era un entuziasm religios în sensul propriu al termenului, adică "plin de zeu". După ce au mâncat Bacchus sau Dionysos, ele au preluat puterea și caracterul lui, așa cum creștinii "purtau în trupurile lor moartea

lui Isus, astfel încât viața lui Isus să se arate în trupurile lor" (II Cor. 4: 10). După cum spune *Vechiul Testament*, mâncând din fructul pomului vieții, inițiații deveniseră "ca unul dintre noi", zeii (Gen. 3:22).

Străinilor le era interzis, sub pedeapsa cu moartea, să participe la ritualurile secrete, așa cum a constatat Penteu în mitul pe care Euripide și-a bazat tragedia, *Bacantele*. Așadar, relatările tradiționale cu privire la detaliile Dionisiacului, ca și ale oricăror alte mistere, trebuie să fie oarecum distorsionate, dacă nu pur imaginare. Acest lucru este valabil în special pentru chestiunea foarte importantă a identității mesei sacre prin care se realiza uniunea mistică dintre zeu și adorator. Ceea ce știm acum că a fost *Amanita muscaria* este denumit în mod tradițional „pui de cerb" sau „copii mici", despre care se presupune că au fost smulși și mâncați cruzi în timp ce sângele era încă cald. Adevărul este că una dintre denumirile ciupercii era „**faon**" sau „gazelă", denumită astfel în principal datorită unei asemănări observate între ochii mari, rotunzi și strălucitori ai acestor animale (de la care provine denumirea de „gazelă"), și vârful ciupercii. *Cântarea Cântărilor* biblică, pe care acum putem începe să o înțelegem ca pe o odă dramatică adusă ciupercii sacre și căutătorului ei, o descrie pe Sulammite în astfel de termeni: „cei doi sâni ai tăi sunt ca doi cerbi, gemeni ai unei gazele" (Cântarea Solilor. 4: 5, 7: 3[Evr. 4]). Un alt animal strâns legat de zeu și de veneratorii săi este pantera. În acest caz, subiectul comparației este culoarea și semnele pielii, care corespund roșului închis și petelor albe sau gălbui ale *Amanitei muscaria* și, mai mult, *Amanitei pantherina*, strâns înrudită, al cărei nume este derivat în mod similar.

„Copilașii" despre care se spune că au fost sfâșiați de Bacantele dezlănțuite vor fi din aceeași categorie cu cei «uciși printre vrăjitoare, sub stâncile crăpate» de «fiii vrăjitoarelor» lui Isaia, care căutau «lucruri netede» turnându-le băuturi și ofrande de cereale (Isa. 57: 5, 6). Am mai văzut utilizarea acestui cuvânt-substitut în incantația accadiană la rășina **kukru** a pinului, ai cărei „micuți" sau „conuri de pin", prostituatele cultice au „generat".

Același tip de denaturare a faptelor în legătură cu cultele secrete ale fertilității poate fi văzut în practică în tradițiile *Vechiului Testament*. Spre sfârșitul secolului al VII-lea, tânărul rege Iosia a încercat să curețe Ierusalimul de vechiul cult al fertilității. Printre actele sale de profanare s-a numărat pângărirea Tophetului „*care se află în valea fiilor lui Hinnom, pentru ca nimeni să nu-și ardă fiul sau fiica ca ofrandă lui Moloc*" (II Regi. 23: 10).

Ieremia vorbește, de asemenea, despre acest cult al lui Moloc atunci când spune despre oamenii rătăciți din Ierusalim: „Au zidit înălțimile lui Baal în valea fiului lui Hinnom, pentru a-și jertfi fiii și fiicele lui Moloc ..." (Ier. 32: 35).

Comentatorii ne-au desenat imagini îngrozitoare cu oameni răi care îi împing pe micuții Solly și Rachel pe rugul funerar din fața zidului de sud al Ierusalimului, în beneficiul acestei zeități păgâne, Moloc. Indiciul pentru ceea ce s-a intenționat cu adevărat și, într-adevăr, ceea ce a fost probabil scris în primele ediții ale cărților *Regi* și *Ieremia*, trebuie găsit în pasajul corespunzător din Lege. Acesta apare în contextul reglementărilor cu privire la „perversiunile" sexuale, în principal cu privire la gradele de rudenie în cadrul cărora bărbatul nu poate avea relații sexuale, mamă, soacră, soră, nepoată și așa mai departe. Se merge mai departe:

Să nu-ți dai sămânța pentru a o închina lui Moloc. Să nu comiteți sodomie. Să nu faci sex clandestin și nici o femeie să nu aibă relații sexuale cu o fiară; aceasta este perversiune (Lev. 18: 21-23).

Versiunile în limba engleză cad în aceeași capcană ca și primii redactori ai II *Regi* și *Ieremia*. Interdicția din *Levitic* nu spune "să nu-ți dedici copiii lui Moloc", ci, literal, «sămânța ta», adică spermatozoizii tăi. Cuvântul „sămânță" poate fi, desigur, extins pentru a însemna urmași, dar contextul arată că povara legii este că nu trebuie să poluezi sperma dumnezeiască, după care a fost numit Yahweh, prin folosirea ei în mod greșit fie în anusul altui bărbat, fie în organele genitale ale unui animal, fie, într-un fel oarecare, prin folosirea ei în cultul lui Moloc.

Numele Molech este legat filologic de acel grup de plante mucilaginoase numit „Mallow", de planta magică Moly și de grecescul **Mukēs**. „ciupercă". Rădăcina tuturor se află în ideea de

penis erect, astfel încât putem deduce în mod rezonabil că practica contestată aici implica dedicarea într-un fel sau altul a spermei umane într-un ritual falic probabil legat de ciuperca sacră.

În liniștea îngrozitoare care s-a așternut periodic peste Bacanal, adâncită fără îndoială de contrastul ei cu delirul maniacal care a precedat-o, putem avea un indiciu despre o altă trăsătură curioasă a esenismului, relatată de Josephus. „*Niciun zgomot sau tulburare nu le poluează vreodată locuința*”, spune el, ”*ei vorbesc pe rând, fiecare făcând loc vecinului său. Pentru cei din afară, tăcerea celor dinăuntru apare ca un mister îngrozitor...*” Explicația pe care o oferă, și anume că limitarea rațiilor lor la strictul necesar a impus o restricție asupra eforturilor lor, nu justifică cu greu lauda sa pentru autodisciplina lor și nici nu explică în mod adecvat tăcerea profundă care pare pentru cei din afară ca un „mister îngrozitor”. Mai aproape de adevăr este, probabil, comentariul unui cercetător cu privire la „tăcerea bacchică”: „Este”, se întreabă el, ”epuizarea care urmează exaltării excesive sau este chiar zenitul atins de zborul spiritului atunci când vocile și sunetele sunt înăbușite, iar în tăcere sufletul se simte cel mai aproape de Dumnezeu? Teosofii antici știau că aceasta este o metodă de a ajunge la cea mai înaltă și mai profundă comuniune, iar acest proverb misterios sugerează că ar fi putut fi cunoscut de adepții zeului trac sălbatic."

De fapt, exista un motiv mai clinic pentru letargia bacchică. Otrăvurile conținute în capacul de *Amanita muscaria* favorizează perioade de excitație intensă, însoțite de delir, halluncinații și o mare animație, dar acestea sunt urmate de perioade de depresie profundă. Pentru a cita un martor al intoxicației cu *Amanita muscaria*: „Persoana intoxicată cu *Fly-Agaric* (un nume popular pentru *Amanita muscaria*) stă liniștită legănându-se de pe o parte pe alta, neparticipând nici măcar la conversația cu familia sa. Brusc, ochii i se dilată, începe să gesticuleze convulsiv, conversează cu persoane pe care își imaginează că le vede, cântă și dansează. Apoi se instalează din nou un interval de odihnă ...

Cu toate acestea, caracteristica bacchanaliană a excitației dezinhibate, urmată de calm, nu a fost un simplu accident al terapiei medicamentoase. Mâncatul zeului a făcut posibilă inducerea și, într-o oarecare măsură, controlul unei experiențe care era fundamentală pentru filosofia fertilității. Crizele repetate de excitație stimulată de droguri erau de natura orgasmelor sexuale violente și prelungite în mod nefiresc, indiferent dacă duceau sau nu la erecție și ejaculare din partea bărbaților sau la contracții vaginale spasmodice din partea femeilor. Așa cum coitul este de obicei urmat de somn și de o stare de spirit ușor depresivă, fiecare frenezie bacchică era urmată de o perioadă de calm.

Din punct de vedere emoțional și poate spiritual, aceste perioade de relaxare fizică erau la fel de esențiale pentru experiența mistică a adoratorului lui Dionysos ca și pentru actele de iubire umană. Ele erau la fel de necesare pentru ciclul de fertilitate al lumii naturale. Așa cum somnul urmează coitului, iar o pace proaspătă și parfumată succede furtunii, tot așa și pământul rămâne în paragină după „nașterea” recoltei. Mitologii evrei au urmărit ziua lor de odihnă obligatorie, Sabatul („fereastra inimii”), până la odihna zeului lor din munca sa creatoare, atunci când a făcut lumea (Gen. 2: 2f.). Dar agricultorul evreu recunoștea un ritm sabatic regulat în natură, care necesita un an sabatic după fiecare șase, când câmpurile se puteau odihni pentru a-și reface forțele și a restabili echilibrul esențial (Lev. 25: 3f.). După patruzeci și nouă de ani, „servitutea inimii” se aplica la fiecare latură a experienței umane, familială, economică, precum și agricolă (Lev. 25: 8-17). Poate că, pe măsură ce ritmul vieții crește, va trebui într-o zi să insistăm ca toate ființele umane să își reaproprieze acest principiu al anului sabatic al filosofiei fertilității și să îl aplice, precum jubileul ebraic, fiecărui aspect al vieții noastre familiale, economice și sociale.

Prin urmare, creșterea ciupercii sacre a necesitat recurgerea la „prostituate cultice”, ale căror excreții corporale și fascinație sexuală erau considerate generatoare de „copilași”. Era nevoie de compensații pentru ca echilibrul naturii să nu fie afectat atunci când planta sfântă era ridicată de pe pământ. Dar aceste sacrificii ispășitoare necesitau nu mai puțin harul zeului, astfel încât acceptarea darului său suprem presupunea sacrificii suplimentare din partea acestuia.

Lamentațiile ritualice care marcau ceremoniile dedicate ridicării ciupercii sacre aveau un caracter erotic, așa cum, se pare, aveau toate muzicile și dramele în intenția lor inițială. Femeile care

îl venerau pe zeul Bacchus au fost principalele exponente ale cultului ciupercii în lumea antică, iar în excitația lor orgiastică, intercalată cu perioade de letargie extremă, vedem ritmurile experienței sexuale și agricole.

CAP. 11 - „OUL” DE CIUPERCĂ ȘI PĂSĂRILE DIN MITOLOGIE

Așa cum zeița virgină joacă un rol important în cultele fertilității din întreaga lume antică, la fel și *volva* virgină a ciupercii sacre, omologul ei din viața reală din natură, figurează în mare măsură în nomenclatura și mitologia ciupercilor. Cu toate acestea, ciuperca este în anumite privințe hermafrodită, prezentând caracteristici ale ambelor sexe. Cu tulpina întinsă la maximum, așa cum am văzut, *Amanita muscaria* părea pentru antici ca un penis erect, cu vârful de foc. Dar dacă *volva* este tăiată înainte ca aceasta să se despartă de la sine, înăuntru se găsește o ciupercă complet formată care așteaptă să se extindă, ca un fetus în uter sau un pui într-un ou (fig. 4). Nu este de mirare, așadar, că se vorbește despre ciupercă ca despre un „uter” și multe dintre denumirile și imaginile sale populare provin din acest concept.

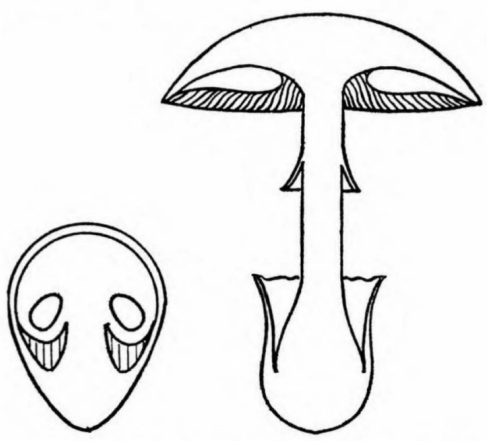

Fig. 4. Secțiune schematică a (i) unei volve înainte de „naștere” (ii) unei ciuperci mature

Un astfel de nume l-am observat deja în *Paeony*, planta sfântă, și, în termeni mitologici, „Petru, Bar-jona”. Folosind același element sumerian în ultima parte a acestui cuvânt, ***IA-U-NA**, „fertilitate; pântece”, și prefațat de cuvântul sumerian **GIG**, „umbră, protecție”, tema a ajuns în semitică numele **qīqayōn**, „plantă păstăi”, folosit pentru umbrela de soare cu ciuperci a lui Iona. Același cuvânt în ebraică reprezenta, de asemenea, o plantă de o natură cu totul diferită, dar care avea, de asemenea, fructe asemănătoare unor păstăi sau pântece care conțineau laxativul cu care ne-au familiarizat prea mult tulburările de burtă din grădinițe, uleiul de ricin. Traducătorii noștri englezi ai poveștii lui Iona l-au prezentat uneori pe nefericitul profet căutând umbră de soare sub un copac cu ulei de ricin.

Cuvântul nostru „uter” provine în cele din urmă dintr-o expresie sumeriană ***USh-TAR** cu același înțeles. O formă mai completă de „Bar-jona” a combinat ***BAR-IA-U-NA** cu ***USh-TAR** pentru a obține numele grecesc al plantei sfinte, *Peristereōn*, care a devenit foarte important pentru mitologia ciupercilor în lumea vorbitoare de greacă și în special în *Noul Testament*. Vechii botaniști au făcut, nu în mod nefiresc, o legătură între nume și „**porumbel**”, grecescul **peristera**, crezând că Planta Sfântă trebuie să fi fost habitatul natural al acestor păsări. De fapt, legătura este mult mai directă. Numele păsării în greacă, ca și echivalentul său **yonah** în semitică (numele lui Iona este același cuvânt), înseamnă de fapt „pântece”; referința la pasăre este secundară.

O serie de păsări, precum *porumbelul*, sunt asociate în nomenclatura și mitologia antică cu fertilitatea și uterul și, prin urmare, cu ciuperca. Porumbelul este asociat în mod tradițional cu *pacea*, cuvântul pentru care, atât în greacă, cât și în semitică, are o semnificație de bază de „fertilitate” și „rodnicie”. În ebraică, cuvântul plăcut, **shālōm**, este folosit, ca și echivalentul său arab, **salām**, ca un salut tradițional, „Pace!” Dar este mai mult decât a nu fi în război cu nimic sau cu nimeni; are, ca și sunetul cuvântului însuși, un sens de a fi plin, mulțumit, în termenii vechii filosofii a fertilității, într-o stare de echilibru cu tine însuți și cu lumea. Acei oameni din Orientul Apropiat antic, care ne-au dat cultura noastră, ar fi privit cu incredulitate preocuparea noastră pentru

pilulă. Pântecele sterp era o molimă a zeului; o femeie fără un făt în pântece era o insultă la adresa sexului şi bărbatului ei. În acea casă nu putea exista niciun **shālōm**, nicio „pace”.

Porumbelul simboliza fecunditatea. Aşa cum natura este compusă din opusuri şi aşa cum fătul se naşte din sperma albă a bărbatului şi sângele roşu închis al femeii, porumbelul alb îşi are omologul în corbul negru. De asemenea, numele său poate fi urmărit în greacă şi semitică până la ideea de pântece, şi tot el a fost asociat în mod tradiţional cu fertilitatea. Grecii invocau corbul la nunţi şi exista ideea curioasă că, la fel ca porumbelul, corbul îşi depune ouăle sau se împerechează prin ciocul său. Pliniu dispreţuia această idee şi credea că era doar un mod de a săruta. Cu toate acestea, el citează „povestea babelor” conform căruia femeile însărcinate ar trebui să evite să mănânce ouă de corb pentru a nu-şi naşte copiii prin gură. Aceeaşi observaţie privind modul de curtare al acestor păsări i-a determinat pe romani să numească „corb” un bărbat care se săruta labial în timpul actului sexual.

Corbul a fost primul care a fost trimis din arca lui Noe pentru a cerceta lumea inundată, iar porumbelul trimis mai târziu a fost cel care a adus dovezi ale unei noi creşteri în ciocul său (Gen. 8: 6 şi urm.).

În relatarea *Vechiului Testament* despre Creaţie, spiritul lui Dumnezeu pluteşte ca o pasăre deasupra mării primordiale, purtând cu bătaia aripilor sale suflarea lui Dumnezeu în nămolul din care a fost făcută lumea (Gen. 1:2). Astfel, Pliniu vorbeşte despre „acea faimoasă suflare (*spiritus*) care generează universul prin fluctuaţii încoace şi încolo ca într-un fel de pântece”. Este cam aceeaşi imagine care înfăţişează Duhul Sfânt fluturând pe capul lui Isus la botezul său (Mat. 3: 16.), făcându-l şi pe el un „Bar-jona”, „Fiul unui porumbel”.

Un alt exemplu important al motivului creaturii înaripate - fertilitatea în *Vechiul Testament* este ideea heruvimilor. Imaginea populară modernă a heruvimului ca un copil cu obraji rozalii şi îmbrăcat sumar, cu aripi mici, se datorează mai mult concepţiilor artistice târzii ale angelologiei evreieşti post-biblice decât *Vechiului Testament*. Acolo, heruvimul este înfăţişat ca o creatură hibridă ciudată, având două, patru sau şase aripi (considerând „serafimii” lui Isaia ca fiind de acelaşi ordin) şi unul, două sau patru capete, umane şi bestiale. Yahweh călăreşte pe un heruvim, „iute pe aripile vântului” (Ps. 18: 10 [Evr. 11] - II Sam. 22: 11) şi este „cel întronat pe heruvimi” (I Sam. 4: 4 etc.). Această ultimă figură se referă la tronul lui Yahweh din Sfânta Sfintelor din templul din Ierusalim, unde doi heruvimi stau de o parte şi de alta a unui baldachin arcuit („scaunul milei”) deasupra chivotului mărturiei (Exod 25: 17 şi urm.). Aripile întinse ale heruvimilor formează tronul lui Yahweh, iar acolo zeul promite să se întâlnească cu Moise şi cu succesorii săi mari preoţi pentru consultări oraculare.

Heruvimii exercită aici o funcţie de protecţie, aşa cum o fac în Grădina Edenului (Gen. 3: 24), scena creaţiei primordiale. În mod similar, Ezechiel vorbeşte despre ei ca despre „heruvimii de proiecţie ai ungerii” din grădina lui Dumnezeu (28: 13 şi urm.). În mitologia clasică, omologii heruvimilor biblici sunt grifonii care păzesc o sursă de comori lângă o peşteră numită „Zăvorul Pământului”, intrarea în pântecele mamei Pământ. La fel ca heruvimul, grifonul este înfăţişat purtând zeul pe spate şi trăgând carul zeiţei fertilităţii Afrodita cu călăreţul ei Eros.

Ezechiel şi, după el, mistica evreiască târzie, fac mare caz de heruvimi şi de imaginile legate de care. Profetului, aflat într-o formă de transă halucinantă, îi apar ca nişte apariţii groteşti într-o furtună, înconjurate de fulgere şi tunete (Eze. 1: 4, 24). Ei se mişcă nu numai cu aripile întinse, ci şi cu roţi care se învârt, străbătute de ochi, având în ele „spiritul vieţii”, şi poartă gloria lui Yahweh din pridvorul Templului (cap. 1, 10). Deasupra capetelor lor se află un baldachin, iar sub el sunt întinse aripile lor, două pentru zbor şi două pentru a-şi acoperi trupurile (Ezec. 1: 6, 23).

Imaginea ciupercilor este aici dramatic de evidentă. Profetul vede *Amanita muscaria*, cu capacul său roşu aprins, presărat cu fulgii albi ai peliculei rupte din *volvă*. În această peliculă se află drogul halucinant, una dintre proprietăţile căruia este de a spori facultăţile de percepţie, făcând culorile mai strălucitoare şi obiectele mult mai mari sau mai mici decât dimensiunea reală.

De asemenea, din punct de vedere filologic, heruvimul-grifon este înrudit cu ciuperca. Denumirile din indo-europeană şi semitică se întorc la un alt cuvânt „păstaie” sau „pântece”, ***GUR-UB**, asemănător ca semnificaţie cu sursa numelui cunoscutei plante păstăi, **Carob**. Acest

Carob a fost cel care a furnizat păstăile în formă de corn sau uter mâncate de fiul risipitor (Luca 15:16). Pliniu le-a descris ca fiind „nu mai lungi decât degetul unui om, uneori curbate ca o seceră, cu grosimea degetului mare al unui om”. Numele avea însă o altă referinţă în lumea antică. Botaniştii din Accadia folosesc acelaşi cuvânt semitic pentru roşcove pentru a descrie planta sumeriană „Sămânţa vieţii”, ciuperca.

Asocierea dintre păsări şi uter trebuie să se fi datorat în parte similitudinii observate între puiul de pasăre în pelicula oului şi fătul în membrana uterină, la fel cum Pliniu a făcut o paralelă între puiul de ciupercă în „*volva*” sa şi puiul de pasăre în ou. Dar pentru ideea aripilor întinse ale păsărilor uterine, cum ar fi heruvimul-grifon, ar trebui să ne uităm la asemănarea imaginară dintre aripi şi aşa-numitele ”coarne” ale uterului, trompele lui Fallopian, care se ramifică din partea superioară şi se termină în ovare. O stilizare de acest tip apare în hieroglifa egipteană care prezintă uterul bicornat al junincii,

Acest tip de imagine a fost cel care a adus împreună numele palmierului, Phoenix, cu cea mai faimoasă dintre toate „păsările uterine” din mitologie. Relaţia dintre palmier, cu tulpina sa lungă încununată de un baldachin de frunze, şi ciupercă va fi discutată mai târziu, dar asemănarea dintre acestea şi uterul stilizat va fi imediat evidentă.

Pasărea Phoenix a fost timp de secole o temă preferată a mitologiei şi filosofilor, păgâni şi creştini. Se credea că, la sfârşitul unei vieţi extrem de lungi, pasărea se ardea de vie în propriul cuib, iar din corpul sau din cenuşa sa fecundată ieşea un alt Phoenix. În unele versiuni, acest urmaş a fost creat de la început ca o replică perfectă a părintelui său sau, conform altor relatări, a crescut dintr-un stadiu larvar preliminar, ca un vierme.

Mitologia păsării Phoenix este o altă parte a folclorului ciupercilor. Aşa cum fătul este generat în cuptorul uterului, tot aşa este creată şi ciuperca, acel „ferment malefic al solului”, cum o numeşte Nicander (secolul al II-lea î.e.n.), un „uter” într-un "uter”, ca să spunem aşa. Asemenea fabulosului Phoenix, ciuperca se autogenerează şi regenerată, izbucnind din *volvă*, doar pentru a muri la fel de repede şi apoi aparent miraculos să reapară, o înviere a propriului sine.

O mare parte din mitologia Orientului Apropiat antic se bazează pe tema zeului care moare şi învie. De obicei, şi în mod corect, aceasta este văzută ca un simbolism sub formă de poveste a proceselor naturii prin care, în căldura verii, verdele pământului dispare în moarte, pentru a reapare în primăvara următoare într-o nouă naştere. Dar, după cum vom vedea, în ciclul de viaţă al ciupercii, acest ciclu natural a fost accelerat la o chestiune de zile sau chiar ore. Ciuperca era un microcosmos al întregului proces de fertilitate, esenţa lui Dumnezeu comprimată în pântecele şi penisul ciupercii hermafrodite.

Cu mult timp în urmă s-a sugerat că pasărea Phoenix era barza, tip şi emblemă a afecţiunii materne şi filiale. Numele latin al acestei păsări, **ciconia**, este aproape sigur derivat din sumerianul ***GIG-IA-U-NA**, „păstaie a fertilităţii”, ebraicul **qīqāyōn** al ciupercii de soare a lui Iona. Faptul că motivul formei a fost cel care i-a adus păsării acest nume de ciupercă pare să fie indicat de utilizarea lui **ciconia** în latină pentru un instrument în formă de „T” pentru măsurarea adâncimii şanţurilor de pe câmp, ca şi cum aceasta ar fi fost caracteristica evidentă a păsării care stătea pe un picior, corpul său formând „baldachinul”.

Lebăda este o altă pasăre a fertilităţii. Probabil că gâtul său lung şi curbat părea să reprezinte pasajul vaginal, în timp ce corpul său alb era uterul, iar aripile sale întinse erau trompele uterine. Denumirile greceşti şi latine ale păsării, prin care am primit „**cygnet**-ul” nostru, sunt nume de păstăi, derivate din sumerianul ***GUG-NU**. „păstăi de semințe”. În mitologia clasică, Zeus ia forma unei lebede pentru a se împerechea cu Leda, iar din această uniune a rezultat un ou din care au ieşit eroina-zeiţă Elena şi fraţii ei gemeni Castor şi Pollux. Toată această poveste este inspirată de ciuperci, după cum vom vedea, iar mitologia gemenilor, foarte răspândită în lumea antică, provine direct din cultul ciupercilor.

Atunci când oul sau *volva* ciupercii se împarte în două, o jumătate este lăsată în pământ, iar cealaltă este forțată în sus de tulpina sau falusul în expansiune, fiind purtată în sus ca un baldachin spre cer. În acești termeni simplificați, oricum, vechii creatori de mituri au văzut dezvoltarea ciupercii și, pornind de la această concepție, au formulat numeroase povești și personaje care au de-a face cu copii gemeni, purtând nume legate de „pântece” și „penis”. Atunci când progeniturile sunt reunite într-o singură persoană, precum Adonis, Apollo, Dionysos etc., acesta este adesea înfățișat ca un tânăr frumos, mai degrabă efeminat, o temă preferată a sculptorilor clasici. Ocazional, această persoană este un hermafrodit, un amestec al ambelor sexe, al cărui prim exemplu era, după cum sugerează și numele, urmașul lui Hermes (sumerianul ***ERUM-USh**, „penis erect”) și al Afroditei (***A-BURU-DA-TI**, „organ al fecundității”, adică „pântecele”). În capitolul următor vom analiza câteva povești despre „gemeni” derivate din ciuperca „hermafrodită” și simbolismul evocat de aceasta.

CAP. 12 - GEMENII CEREȘTI

La prima vedere, portretizarea unei zeități-erou a fertilității, precum Apollo sau Dionysos, ca un copil cu pielea netedă, fără barbă, cu trăsături și comportament aproape de fată, pare să contrazică legăturile lor cu sexualitatea și fecunditatea naturii. De o inconsecvență similară sunt acele zeițe „virgine” care par să-și petreacă cea mai mare parte a timpului blocate în îmbrățișări copulative cu soți și iubiți. Din fericire pentru moștenirea noastră literară, logica joacă un rol foarte mic în mitologia religioasă.

În cazul poveștilor cu „gemeni”, pare la fel de ciudat că, de obicei, copiii sunt prezentați ca fiind amândoi de același sex, de obicei băieți sau bărbați. Dacă ei reprezintă aspectul masculin sau feminin al ciupercii, „penisul” sau „uterul”, poate fi determinat doar prin referire la semnificațiile originale ale numelui lor (o problemă discriminatorie cu care astăzi nu suntem complet nefamiliarizați). Acest lucru îl putem face acum, datorită faptului că suntem capabili să urmărim numele până la originea lor sumeriană. Astfel, frații biblici, Cain și Abel, reprezintă „pântecele” și, respectiv, „penisul”. Primul nume provine din sumerianul ***GAR-EN**, „container de semințe”, iar al doilea din BAL, „burghiu, falus”. O formă mai completă a numelui lui Abel, incluzând cuvântul **TI**, „organ”, „instrument”, a produs numele propriu biblic **Tubal-Cain**, patronul prelucrării metalelor, fiul lui Zillah (Gen. 4: 22).

Aceste ultime referințe oferă o bună ilustrare a modului în care *Biblia* preia numele fungice ale eroilor și eroinelor sale și le oferă personajelor „părinții” și „meseriile” lor. Mama lui Tubal-Cain este Zillah, ceea ce, în comunitatea vorbitoare de aramaică în care trebuie să fi provenit aceste povestiri, ar fi însemnat că el ar fi putut fi numit „Bar-Zillah”, adică „fiul lui Zillah”. Cuvântul semitic pentru „fier” (propriu-zis „cap de topor”) este **barzelā'**, deci, în mod firesc, Tubal-Cain este un „lucrător în metal”. Referința la ciupercă este la un alt sens al cuvântului **barzelā'**, „pântece”, de fapt „inghinal” feminin (sumerian ***BAR-SIL(A)**. „joncțiunea” corpului, unde picioarele se întâlnesc cu trunchiul sau, în cazul „toporului”, unde axul este introdus în capul în formă de „V”). Așadar, două nume pentru ciupercă, combinate Tubal-Cain și **barzelā'** sunt țesute de creatorii miturilor biblice într-un erou, numele mamei sale și meseria sa.

Botaniștii antici ne dau un nume de plantă androgină Eryngion (greacă *Eruggion*), în care putem recunoaște acum „Hermes” (ERUM) (falusul) și „Cain” (pântecele). Pliniu spune despre această plantă:

Minunat este faptul că rădăcina sa crește sub forma unui sex sau altul. Acest lucru este rar întâlnit, dar dacă forma masculină ajunge în posesia bărbaților, aceștia devin adorabili în ochii femeilor. Se spune că acesta este modul în care Phaon din Lesbos a câștigat dragostea lui Sappho, existând multe discuții inutile pe această temă nu numai printre magi, ci și printre pitagoreici.

Printre numeroasele sale proprietăți terapeutice reputate, se spunea că Eryngion corecta „o deficiență sau un exces în menstruație și toate afecțiunile uterului”. Era cunoscută și sub numele de Hermaion, referindu-se pur și simplu la primul element din numele său, ERUM, „penis”; „Hermes”. Un alt nume falic al plantei era Moly, în mod corect „planta cu noduri”, o denumire comună a ciupercii magice în mitologie.

Eryngion apare, de asemenea, printre numele date Aloei, altfel numită Amphibion. „viață dublă”. Se spune că profetul Tiresias a fost „amfibiu” pentru că a trăit atât ca bărbat, cât și ca femeie; așadar, poate că designerii noștri de modă și-au găsit un nou cuvânt în locul lui „uni-sex”. Pliniu spune despre Aloe că rădăcina sa bulboasă seamănă cu o Squill, „rădăcina este unică, ca un țăruș înfipt în pământ”. Adică, iarba androgină avea un bulb (*volva*) și o tulpină falică.

S-ar putea să găsim în Eryngionul dublu sexuat, indiferent de forma în care numele a apărut în semitică, un nume de ciupercă și originea unei părți a poveștii lui Cain și Abel. După ce Cain l-a ucis pe fratele său Abel, Iahve îl condamnă să fie un fugar și un rătăcitor pe pământ (Gen. 4: 12). Cain se plânge amarnic că pedeapsa sa este mai mult decât poate suporta. Fiind un proscris, fără protecția tribului, el va fi la mila tuturor: „Oricine mă va găsi mă va ucide”. „Nu este așa”, răspunde

Yahweh, «Fiecare ucigaș al lui Cain (*horēg-Qayin*) va fi supus unei răzbunări de șapte ori». Fraza ebraică amintește puternic de numele plantei noastre bi-sexuale Eryngion (***ERUM-GAR-EN**; greacă *Eruggion*).

Întâmplător, o altă frază din această poveste este un joc la fel de inventat pe numele ciupercii, încă în uz astăzi. După crimă, când Yahweh îl caută pe Abel, îi cere lui Cain: „Unde este Abel, fratele tău?". Ticălosul răspunde destul de obraznic cu o întrebare care a devenit un cuvânt-cheie în discuțiile privind responsabilitatea socială a individului: „Sunt eu păzitorul fratelui meu (*shōmēr-ākhī*)?"

Chiar și acum, în Persia, ciuperca este cunoscută sub numele de **samārukh**, care provine din sumerianul ***ShU-MAR-UGU/AGA**, „coroana pântecelui", adică „glandul" sau partea superioară a ciupercii.

Cei mai cunoscuți gemeni din mitologia clasică sunt Castor și Pollux. Ei s-au născut dintr-un ou, rod al unirii mamei lor cu Zeus, care i-a apărut sub forma unei lebede. Sora lor a fost Elena, legată, așa cum am văzut mai devreme, de rășina coniferelor, sursa *Amanita muscaria*, după cum se credea, afinitățile cu ciupercile ale gemenilor sunt deci bine stabilite.

Cei doi băieți sunt cunoscuți împreună sub numele de „Dioscouroi", pe care scriitorii clasici l-au considerat a fi o formă dublă a expresiei grecești **dioskouros**, „fiul lui Dumnezeu". Prin urmare, ei i-au numit pe băieți „fiii lui Zeus". De fapt, numele lor nu este o formă de plural, nici măcar greacă. Este un titlu sumerian amestecat, ***USh-GU-RI-UD**, „falusul erect al furtunii". Rearanjarea greacă a diferitelor elemente verbale a început cu ***ud-ush-gu-ri**, a devenit ***di-us-ku-roi**, și astfel la Dioskoroi sau, așa cum este altfel scris în texte, *Dioskouroi*.

Le cunoaștem numele sub forma transmisă cu mai multă acuratețe de **USh-GU-RI-UD**, „Iscarioteanul", numele trădătorului lui Iisus din povestea *Noului Testament*. În altă parte, scriitorii și teologii citesc numele *Dioscouroi* în maniera clasicilor, prin împărțirea unui presupus singular în două, „fiul lui Dumnezeu", ca titlu pentru eroul lor Iisus. Interesant este că originalul sumerian a ajuns în persană ca un alt nume al ciupercii, **saqrātiyūn**.

Numele Castor este înrudit cu grecescul **gastēr**, „burtă, pântece" (al nostru „gastric" etc.) și din sensul mai general de „păstaie", numele a ajuns să fie aplicat plantei din ale cărei păstăi provine medicamentul, uleiul de ricin. Am observat deja cum această semnificație mai largă de „păstaie" i-a determinat pe comentatorii biblici să se întrebe cum a găsit Iona umbră de soare sub tufa de ulei de ricin. O neînțelegere similară stă la baza credinței larg răspândite în rândul anticilor că acest medicament valoros putea fi obținut din testiculele castorului (latină *castor*):

Castorii din regiunea Mării Negre [scrie Pliniu] practică autoamputarea (testiculelor) atunci când sunt în pericol, deoarece știu că sunt vânați de dragul secreției lor, al cărei nume medical este „ulei de castor" (castoreum). În afară de aceasta, castorul este un animal cu o mușcătură formidabilă, care taie copacii de pe malurile râurilor ca și cum ar fi cu fierul; dacă pune mâna pe o parte din corpul unui om, nu-și relaxează mușcătura înainte ca oasele fracturate să se audă zdrobindu-se împreună...

Așadar, Nicander vorbește despre „testiculul care este fatal castorului". Confuzia este aici între „sacul cu semințe" al bărbatului, testiculul sau „oul", și uterul femeii, „fetusul-container". Dar referirea la tăierea copacilor, destul de precisă pentru animalul de pe malul râului, poate conține și o aluzie la ciuperca a cărei prezență pe lemnul rupt și putrezit trebuie să fi părut o dovadă a aceleiași puteri distructive pe care o avea castorul. Se poate conchide, de asemenea, că nota adăugată referitoare la faptul că, după ce a apucat „o parte a corpului unui bărbat", aceasta nu-și va elibera stăpânirea, își are originea într-o bucată de umor pământean referitoare la organul feminin.

Pollux era omul puternic. Numele său este o formă oarecum amestecată a expresiei sumeriene **LU-GEShPU**, „om puternic", deci „gardian, temnicer", din care a derivat și cuvântul grecesc **phulax**, cu același înțeles. În mitologie, Pollux este descris ca un „boxer, unul bun cu pumnii", imaginea astfel prezentată fiind cea a antebrațului și a pumnului încleștat, cu aceleași aluzii falice care au fost implicate în termenul serviciilor pentru penis, „braț scurt". Dezvoltarea

numelui Pollux şi a grecescului **phulax** din sumerianul **LU-GEShPU** prezintă un interes deosebit pentru noi. Ultima silabă **PU** a fost desprinsă şi plasată înaintea restului frazei, dând **pu-lu-gesh**, şi astfel adusă în formele sale derivate (forma greacă mai lungă a numelui geamănului, **Poludeukes**, provine din acelaşi original la care s-a adăugat un cuvânt **DU**, „adversar” a fost adăugat, în întregime ***LU-GEShPU-DU**).

Acelaşi **GEShPU**, „om puternic”, (preformativul **LU** indică pur şi simplu sensul de „om” pentru cele ce urmează) este cel care formează partea principală a numelui *Noului Testament* pentru fraţii Iacov şi Ioan, „Boanerges”. Întreaga sintagmă sumeriană din care provine porecla grecească era ***GEShPU-AN-UR** (a se citi **pu-an-ur-ges**) însemnând „om puternic (care ține sus) bolta cerului”, o imagine fantezistă a tulpinii care susține bolta ciupercii, văzută în termeni cosmografici. Într-un capitol ulterior, ne vom ocupa mai detaliat de cosmografia ciupercilor în general, bazată pe o viziune a universului care vedea cerul şi pământul ca fiind născute din *volva* unei vaste ciuperci primordiale.

Numele „Boanerges” a dat multe bătăi de cap cercetătorilor în trecut. În primul rând, s-a presupus că este aramaică, un fel de poreclă semi-jocărească aplicată fraților cu temperament de foc de către Isus în aramaica colocvială din Palestina secolului I, dar care este de neînțeles în orice dialect aramaic cunoscut. Textul adaugă „explicația” numelui ca „fii ai tunetului” (Marcu 3: 17). Din nou, s-a presupus că referința este la sugestia fraților de a chema focul asupra satului samaritean care nu i-a primit pe Învățător şi pe prietenii săi (Luca 9: 54). Problema a fost că „Boanerges” nu, şi în această formă nu poate însemna „Fiii tunetului”. În primul rând, prima parte „**Boane**-” nu este **bnē**-, semitic „fii ai”, chiar dacă sună ceva asemănător; în al doilea rând, partea rămasă, -**rges** nu înseamnă „tunet”. Cu toate acestea, întreaga frază are un aer de autenticitate care ar putea înşela cititorul superficial, iar aceasta a fost cu siguranță intenția sa. Adevărata sa semnificație era un nume secret al ciupercii, regăsit altfel în „Pollux” şi în alți termeni cu acelaşi înțeles de susținător al unui baldachin ceresc.

Am presupus prea uşor, în căutarea unei explicații pentru ciudata incompatibilitate dintre „Boanerges” şi „traducerea” sa, că textul era defectuos, că scribii de mai târziu, nefiind familiarizați cu aramaica, au scris greşit porecla. Acum, datorită descoperirilor noastre actuale, putem aprecia mai bine meseria de criptograf al *Noului Testament*. Nici el, nici copiştii săi nu au făcut o greşeală; noi am făcut-o, luând textul la valoarea sa nominală. Numele nu a fost o expresie glumeață dată de un rabin vorbitor de aramaică celor doi prieteni ai săi. Nu este, după cum ne dăm seama acum, aramaică. Indiciul afinităților sale cu ciupercile a stat tot timpul în „traducerea” care, ca atare, este desigur falsă. Dar „fiii tunetului” este un nume binecunoscut pentru ciupercă, care se regăseşte în alte texte semitice şi este susținut de vechiul nume grecesc **keraunion**, „ciuperca tunetului”, după **keraunos**, „tunet”. Referința este la credința că ciupercile se nasc din tunet, vocea zeului în furtună, deoarece s-a observat că ele apar în pământ după furtuni.

Mai târziu, va trebui să examinăm din nou acest grup "Boanerges-Fiii Tunetului", căci este un exemplu deosebit de clar al unui număr de astfel de cazuri în textul *Noului Testament*, unde un nume autentic de ciupercă este urmat de o traducere falsă de dragul intrigii poveştii. Ca şi aici, traducerile false au de obicei o relevanță particulară pentru ciuperca sacră, chiar dacă nu interpretează, aşa cum afirmă, cuvântul străin însoțitor. Ceea ce indică foarte clar este natura ireală a întregii povești de suprafață a *Evangheliilor* şi a *Faptelor Apostolilor.* Spus foarte simplu, dacă scriitorul s-a chinuit intenționat să-şi ascundă numele secret al ciupercii, dându-i o traducere înşelătoare, suficient de aproape în acest caz pentru a-l înşela pe cititorul superficial, atunci rezultă că în spatele poveştii lui Isus şi a însoțitorilor săi se află un strat secret de semnificație care nu a fost menit să fie citit sau înțeles de către străini. Deoarece ciupercile nu apar nicăieri în povestea de suprafață şi, cu toate acestea, sunt clar implicate în numele criptice, trebuie să însemne că nivelul secret de înțelegere este cel semnificativ pentru cititorul vizat, ca şi pentru criptograf; ceea ce apare la suprafață este ireal şi nu se aştepta niciodată să fie luat în serios de cei din cult. Nu există nicio scăpare din această dilemă: dacă noua noastră înțelegere a "Boanerges" este corectă, istoricitatea şi validitatea poveştii *Noului Testament* sunt în ruină. O stratagemă de această natură, care se referă la ceea ce vedem acum că a fost un cult al ciupercilor răspândit şi foarte vechi, nu poate însemna decât

că "adevăratul" creştinism era puternic implicat în el; caz în care povestea lui Isus a fost o farsă în beneficiul autorităţilor evreieşti şi romane angajate în persecutarea cultului. Vom acorda o atenţie mai amplă acestei probleme mai târziu. Pentru a ne întoarce la Pollux: el reprezintă latura falică a figurii ciupercii, sprijinul pentru jumătatea superioară a "pântecelui" fratelui său Castor. Căci atunci când calota ciupercii este complet răspândită, apare o nouă imagine, şi una de o importanţă deosebită pentru simbolismul *Noului Testament*. Această calotă întinsă era jumătatea superioară a *volvei*, aşa că era firesc să se imagineze tulpina ca un falus uman care susţine zona inghinală deschisă a femeii. Cu alte cuvinte, tija a fost înfiptă în capul toporului, în acest fel,

Această configuraţie de verticală care susţine un vârf sau o furcă a ajuns să aibă o semnificaţie sexuală profundă. Stâlpul era braţul puternic sau penisul erect care susţinea „povara" pântecelui. Însuşi cuvântul „povară" din sumerianul **GUN** a ajuns, prin latinescul **cunnus**, în denumirea noastră actuală nepoliticoasă a organelor genitale feminine, „păsărică". „Organul de povară", **AR-GUN**, apare dialectal în numele muntelui Hermon, versiunea canaanită a Olimpului, susţinătorul arcului ceresc.

Chiar şi arborii care aveau o coroană largă ca o ciupercă mărită erau investiţi cu puteri sexuale. Platanul a avut această semnificaţie de la începutul istoriei înregistrate. Umbra lui a ispitit-o pe zeiţa sumeriană Inanna, obosită de călătoriile ei lungi, să doarmă o vreme. Arborele se afla în grădina unui anume Shukallituda, care a găsit-o pe frumoasa zeiţă dormind şi nu a putut rezista tentaţiei pe care i-o oferea. Când s-a trezit şi a descoperit că nu dormise singură, ea a aruncat un blestem teribil asupra pământului. Pământul şi fântânile au fost inundate cu sânge, la fel ca pământul şi râul Egiptului atunci când Faraon a refuzat să-i lase pe israeliţi să plece (Exod. 17:17 şi urm.).

Femeia, din cauza vulvei sale, ce rău a făcut! Inanna, din cauza pântecelui ei, ce a făcut! Toate fântânile ţării le-a umplut cu sânge..

În mod similar, la umbra platanului, Zeus a făcut dragoste cu Europa, după ce a adus-o în Creta de pe continent sub înfăţişarea unui magnific taur alb.

Numele ebraic al platanului, **'armōn**, provine în cele din urmă din aceeaşi expresie sumeriană **AR-GUN** care a dat numele muntelui Hermon. Cuvântul nostru „armonie" provine, de asemenea, din aceeaşi sursă, deoarece cuvântul înseamnă în mod corect „o îmbinare", potrivirea dintre purtător şi povară. Cel care face acest lucru în tâmplărie este un „armonizator". El face gaura şi potriveşte îmbinarea; ca şi Phereclus, constructorul de corăbii, el este un **Harmonidēs**, „fiu de tâmplar". La fel este numit şi Iisus în *Noul Testament* (Matei 13:55; cf. Marcu 6:3), pentru că ciuperca era considerată atât „burghiul", cât şi „îmbinarea" realizată.

Forma străveche a burghiului nu se deosebea de cea a ciupercii. În esenţă, era o tijă scurtă surmontată de un cap în formă de chiflă, ca un fus pentru înfăşurarea aţei. La capătul inferior se afla un vârf de fier sau de silex. Îl putem vedea astfel reprezentat în hieroglifele egiptene ca:

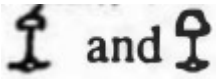

Ideograma sumeriană pentru „tâmplar" este:

vârtejul crestat în acest caz fiind destinat să preia coarda arcului care dădea rotirea instrumentului.

Organul masculin este „burghiul" în „vagin, iar latinescul **phallus** provine din sumerianul BAL, «borer», care desemnează şi fusul ţesătorului (ideograma) şi ciuperca. Atunci când penisul

alunecă în vagin, sau arborele în capul toporului, „armonia” a fost atinsă, iar anticii considerau că ciuperca extinsă reprezintă această stare fericită.

Acum, că putem înţelege semnificaţia sexuală pentru mintea antică a formaţiei în „V” inversat, este posibil să apreciem de ce din coasta lui Adam a fost făcută partenera sa:

Omul a dat nume tuturor vitelor, păsărilor cerului şi tuturor animalelor de pe câmp; dar pentru om nu s-a găsit un ajutor pe măsura lui. Iahve Dumnezeu a făcut să cadă un somn adânc peste om şi, în timp ce dormea, i-a luat una din coaste şi a închis carnea la locul ei. Şi coasta pe care o luase de la bărbat a făcut o femeie şi a adus-o la bărbat... (Gen.2:20 şi urm.).

Numele ebraic pentru „coastă”, **selā’**, este sumerianul **SILA**, reprezentat prin forma „V”, iar ceea ce avea în vedere în mod clar scriitorul **Vechiului Testament** era o coastă care se întindea pe ambele părţi ale coloanei vertebrale, dând forma arcuită asociată cu inghinalul deschis şi vârful ciupercii. Din această „coastă” zeul a modelat partea semnificativă a femeii, furnizând baldachinul pentru tulpina erectă şi „armonia” pentru Adam, lipsit până atunci.

Forma de „V” inversat, reprezentarea unghiulară a capacului ciupercii, era şi forma vechiului jug care era aşezat pe umerii servitorului sau animalului. Din nou, este vorba de sumerianul **GUN**, „povară”, care se află la baza cuvântului nostru „jug” (prin latinescul **jugum**, grecescul **zugon**). În ciuperca extinsă:

a fost văzută imaginea unui gât purtând un jug, iar această idee a intrat în mitologia gemenilor prin portretizarea lui Castor ca un „jocheu ” al cailor, adică un dresor de cai.

„Jugul” unui car era crucea fixată pe stâlpul central, de o parte şi de alta a căruia erau fixate animalele. În cel mai simplu mod, capătul de tracţiune al carului de război putea fi reprezentat de o cruce,

Cuvântul grecesc **harma**, „îmbinare”, la fel ca latinescul **jugum**, „jug”, ar putea exprima „car”, la fel ca sumerianul **MAR**, „cap de topor; curcubeu; şi inghinal”. Din această „povară bifurcată” au provenit aluziile sexuale ale carelor şi carului remarcate anterior. A „conduce un car” însemna, aşadar, a avea un rol activ în actul copulatoriu. Soarele este marele „căruţaş” (grecescul **harmelatēr**) al cerurilor, în timp ce străbate cerul şi se cufundă în *vulva* mamei Pământ la apus. Astfel, Yahweh, zeul creator, este văzut călare pe heruvimi (Ps. 18: 10 [Evr. 11] etc.) şi, printre eroii mai mici, Iehu „a condus cu furie” (II Regi. 9: 20).

Cuvântul grecesc pentru „călăreţ” este **elatēr**. În derivare este mai legat de „afinităţile sexuale ale acţiunii decât de cele ecvine, deoarece provine din sumerianul ***E-LA-TUN**, «apa puternică a pântecelui (uterului)», adică, în aplicaţia sa sexuală, «spermatozoizi». Ca **Elatērion**, îl găsim ca nume grecesc al castravetelui „*Squirting Cucumber*”, **Ecballium elaterium**, a cărui formă falică şi exudarea periodică a unui suc mucilaginos i-au dat aluzii sexuale pe care arabul modern le recunoaşte atunci când numeşte planta „castravete de măgar”. În realitate, sucul intens amar al Elateriumului nu este deloc productiv pentru fertilitate, fiind un purgativ violent şi un abortiv. Dar, la fel ca Hellebore, „apă puternică de defecare”, aşa cum derivarea sa sumeriană arată că înseamnă numele, Castravetele Vărsător a adunat la sine multe denumiri care aparţineau în primul rând *Amanitei muscaria*, nu mai puţin amară şi cu efecte gastronomice şi intestinale similare.

În mitologie, tema conducerii cailor şi a vitelor apare frecvent. Nou-născutul Hermes sare din leagăn şi goneşte cu precocitate vitele fratelui său vitreg Apollo. Castor se luptă cu verii săi pentru că aceştia alungă vitele şi este ucis în luptă.

Jugul pus pe gâtul unui servitor sau al unui animal sau stâlpul vertical al unei trăsuri, avea o altă aplicaţie, mai sinistră. De asemenea, era **crux** („cruce”) sau **jurca** („furcă”) pe care criminalul o

purta pe umeri până la locul de execuție, încheieturile mâinilor fiind prinse la fiecare capăt. La spânzurătoare, în acest stadiu pur și simplu stâlpul înfipt în pământ, **stauros**-ul grecesc, condamnatul era ridicat astfel încât picioarele sale să se ridice de la sol și lăsat acolo să moară expus. Pentru a ușura legăturile de la încheieturile mâinilor, stâlpul era uneori prevăzut cu un țăruș orizontal pentru a susține cârja, un fel de șa (Latinescul **sedile**).

A „lua jugul" sau „crucea" era astfel sinonim cu a fi răstignit și este o temă constantă în *Noul Testament*. Va fi fost, de asemenea, un eufemism pentru copulația sexuală, „jugul" fiind „povara" cârjei femeii purtată galant de penisul în erecție. Cu această implicație, crucea a devenit simbolul zeului falic Hermes. Ea consta în principiu dintr-o bucată de lemn în poziție verticală cu o cruce la nivelul umerilor, iar în formele sale mai sofisticate cu un penis erect într-un loc potrivit pe ax, indicând implicațiile sale falice. Uneori, partea superioară a stâlpului era sculptată cu o reprezentare cu două fețe a capului zeului. Simbolul crucii lui Hermes era cunoscut în întreaga lume clasică, iar în picioare, la răscruci de drumuri, era primit ca o sursă de confort și inspirație de către călător.

Asemănarea dintre acest simbol al fertilității și instrumentul de execuție trebuie să fi fost evidentă pentru toți, până la detaliul **sedil**-ului de susținere a cârjei de la spânzurătoare care își găsește paralela în replica falusului la jumătatea înălțimii Hermesului vertical. Este interesant faptul că bisericile orientale păstrează acest detaliu în forma lor tradițională a crucifixului cu cruce dublă:

Castor și Pollux erau, de asemenea, reprezentați prin grinzi de lemn încrucișate în Sparta, iar grecii numeau spânzurătoarea „copacul gemenilor" (*xulon didumon*). Gemenii purtau, de asemenea, o cruce sau o stea pe cap, surmontată de o căciulă de pâslă strânsă, după cum se poate vedea din monedele pe care sunt reprezentați frații:

Este de presupus că această pălărie caracteristică a fost menită să reprezinte jumătatea de ou (Castor) a ciupercii și tulpina și baldachinul lui Pollux. În iconografia creștină acest simbol a devenit globul:

iar ideograma sumeriană pentru „fertilitate"

este posibil să fi exprimat același motiv.

Ideea răstignirii în mitologia ciupercilor era deja consacrată înainte ca creatorii de mituri din *Noul Testament* să-l prezinte pe eroul lor din ciuperci, Iisus, murind prin această metodă. Se pare că ciuperca însăși era cunoscută sub numele de „Mica Cruce", iar în *Vechiul Testament* cei șapte fii ai lui Saul au fost răstigniți ca sacrificiu ispășitor pentru Yahweh. Povestea spune că o foamete de trei ani în țară l-a determinat pe David să caute la Yahweh o explicație pentru defavorizarea sa. Zeul i-a spus că exista o vină de sânge asupra Israelului, deoarece predecesorul lui David, Saul, îi executase pe gibeoniți. Aceste morți trebuiau să fie ispășite înainte ca fertilitatea pământului să poată fi restabilită. Prin urmare, David i-a chemat pe gibeoniți, care au cerut moartea ispășitoare prin răstignire a celor șapte fii ai lui Saul, unul dintre numele cărora era Armoni, „tâmplarul, dulgherul". După comiterea faptei, mama lui Armoni, Rizpah (ebraică **r-z-p**, „îmbinare"), „a luat un sac și și l-a întins pe stâncă (de execuție), de la începutul secerișului și până când ploaia a căzut din cer peste ei (cei răstigniți); și nu a permis păsărilor cerului să se pogoare peste ei ziua, nici fiarelor câmpului noaptea" (II Sam. 21: 10).

Abia după ce David a dat jos trupurile și a îngropat rămășițele, precum și pe cele ale lui Saul și Ionatan, care fuseseră expuse în mod similar, „Dumnezeu și-a permis să fie implorat în numele țării” (v. 14).

Verbul folosit în această poveste macabră pentru „a răstigni” înseamnă în mod corect „a disjunge”. În povestea luptei lui Iacov cu îngerul, el exprimă dislocarea articulației șoldului:

Când a văzut omul că nu-l învinge pe Iacov, s-a atins de scobitura coapsei sale; și coapsa lui Iacov a fost scoasă din articulație în timp ce se lupta cu el... de aceea până în ziua de azi israeliții nu mănâncă sinusul șoldului care este pe scobitura coapsei, pentru că el s-a atins de scobitura coapsei lui Iacov pe sinusul șoldului (Gen. 32:25.32).

Motivul „șoldului” este o temă recurentă în mitologia ciupercilor.

Adonis-Na'iman a fost ucis, conform legendei, fiind străpuns prin șold de un mistreț, trimis, spun unii, de Artemis din gelozie. Dionysos, adesea legat de Adonis, ar fi fost născut din șoldul tatălui său Zeus. Mama sa, Semele, o zeiță a pământului, a fost fecundată de zeul-tatăl, dar înainte ca fiul ei să se nască, a fost lovită de un fulger. Iubitul ei divin a smuls fătul din pântecele ei și l-a implantat în propriul șold, din care s-a născut la momentul potrivit tânărul Dionysos.

Din nou, în timp ce Iisus atârna pe cruce, un soldat l-a străpuns cu sulița în lateral (Ioan 19: 34). Rana rezultată a lăsat un semn suficient de mare pentru ca Toma, cel care se îndoia, să își pună pumnul în el (Ioan 20: 25, 27). În toate aceste referințe, aluzia este la imaginea de bilă și articulație prezentată de articulația șoldului, de capul penisului în vaginul femeii sau, așa cum a fost imaginat în mod fantezist, de tulpina în capacul ciupercii, și separarea uneia de cealaltă prin mijloace violente.

Așa cum răstignirea era privită în primul rând ca o despărțire a membrelor, flagelarea avea și ea o conotație similară. Victima era întinsă pe un cadru pentru a primi loviturile, ca o stea de mare întinsă pe nisip. Astfel, în povestea lui Iisus, acesta este biciuit înainte de a fi crucificat. În acest caz, este implicat și un joc de cuvinte, deoarece titlul său, Hristos, cel „uns sau uns cu spermă”, se potrivește în aramaică cu un verb care înseamnă „a întinde”.

Figura pare să se potrivească foarte bine ciupercii, prin despicarea *volvei* din interior, precum și prin întinderea tulpinii și extinderea învelișului. O astfel de terminologie referitoare la ciupercă explică, probabil, poveștile despre menadele bacchice care desfac animale și copii, membru cu membru. Sub formă dramatică, Euripide îl prezintă pe Penteu întins pe un copac de către Dionysos și apoi tras în jos și sfâșiat de către Menade în extazul lor indus de droguri. În această versiune a mitului, mama lui Penteu ia o parte activă la proces și se întoarce de la distracție cu capul fiului său în fața sa, mândră. În versiunile *Vechiului* și *Noului Testament*, mamele victimelor principale sunt în fruntea grupului de doliu.

Pentru a rezuma: Divizarea *volvei* ciupercii în două jumătăți a dat naștere unei mitologii „gemene”. Deoarece cele două componente ale ciupercii au fost privite ca bărbat și femeie, aceasta este uneori personificată ca hermafrodită, iar numele sale, precum Tubal-Cain și grecul Eryngion, conțin atât elemente masculine, cât și feminine. Alternativ, povestea ciupercii prezintă două figuri, de obicei masculine, precum Castor și Pollux, Cain și Abel și așa mai departe.

Cei mai cunoscuți dintre toți gemenii mitologici sunt Castor și Pollux, respectiv „volva” și „tulpina” ciupercii. Numele lor comun, *Dioscouroi*, înseamnă „falusul furtunii” și apare în *Noul Testament* ca nume al trădătorului lui Iisus, Iscarioteanul, și ca titlu al lui Iisus însuși, „fiul lui Dumnezeu”.

Ciuperca înviată, cu baldachinul întins, era văzută de antici în aceiași termeni sexuali ca inghinala deschisă a unei femei penetrate de organul masculin sau ca un cap de topor în care a fost introdus axul. Era reprezentată simbolic prin forma unei cruci, ca un om sau un animal purtând un jug, sau ca un criminal răstignit. Astfel, ciuperca era cunoscută drept „crucea mică”, iar dezmembrarea ei drept „răstignire”, dând în parte acea temă a mitului creștin.

Imaginile care relaționau ciuperca și crucea s-au extins și la imaginile „stelelor”, așa cum am observat în cazul pălăriei Dioscouroilor. În multe privințe, ciuperca sacră era copilul a două lumi, cerească și terestră, și, așa cum arabul modern numește ciuperca „steaua pământului”, în mitologie au existat întotdeauna legături astrale puternice în cultul ei. Unele dintre acestea le vom examina în capitolul următor.

CAP. 13 - STEAUA DIMINEȚII

Ca Gemeni, Gemenii Cereşti, Dioscouroi, au fost identificaţi în mod specific cu steaua de dimineaţă şi de seară. În mod similar, Isus se proclamă vizionarului din cartea *Apocalipsei* drept „steaua strălucitoare şi de dimineaţă” (Apoc. 22: 16). În parte, acesta este un joc de cuvinte cu unul dintre cele mai importante nume greceşti ale Sfintei Plante, **Peristereōn**, ortografiat la comunităţile creştine bilingve ca aramaicul **Bar-**, „fiul lui” şi grecescul **astēr**, „stea”, şi **heōs**, „de dimineaţă”. Titlul „Fiul stelei” avea deja o profundă semnificaţie mesianică în cadrul iudaismului, derivând ideea din promisiunea din *Vechiul Testament*: „o stea va ieşi din Iacov şi o cometă se va ridica din Israel” (Num. 24:17). Liderul rebelilor evrei ai celei de-a doua revolte din secolul al II-lea a adoptat acest titlu ca fiind al său, continuând tradiţia zeloţilor conform căreia răsturnarea romanilor detestaţi de către un lider evreu născut într-o stea era o etapă preliminară necesară pentru zorii noii ere.

Relaţia mai precisă dintre ciuperca sacră şi „steaua luminoasă de dimineaţă” este observată în oracolul lui Isaia, adresat regelui Babilonului. El descrie duşmanul în termenii ciupercii a cărei viaţă, atât de glorioasă în concepţia şi împlinirea sa paradisiacă, este totuşi atât de scurtă:

Cum ai căzut din cer, Strălucitorule, Fiu al Zorilor! Cum eşti doborât la pământ, tu care ai doborât naţiunile! Tu ai spus în inima ta: „Mă voi înălţa la cer; deasupra stelelor lui Dumnezeu îmi voi aşeza tronul meu sus; voi şedea pe muntele adunării în nordul îndepărtat; mă voi înălţa deasupra înălţimilor norilor, mă voi face asemenea Celui Preaînalt”. Dar tu eşti coborât în Sheol. în adâncurile gropii... (Isa. 14: 12-15).

Aplicarea epitetului de ciupercă monarhului mesopotamian a fost posibilă datorită unei asemănări între numele oraşului „Babilon” şi cel al ciupercii, care a ajuns în greacă sub numele de **Boubalion**, ataşat, ca multe alte nume de ciuperci, castravetelui stropitor, Elatērion. Legăturile falice în cazul acestei plante sunt evidente, ca şi în cazul ciupercii, iar numele comun provine de fapt dintr-o expresie sumeriană, **GU-BAR**, „vârful capului; glandul penisului”.

Un exemplu amuzant al aceleiaşi asocieri, de data aceasta neintenţionate, între numele oraşului mesopotamian şi ciupercă este detectabil în descrierea lui Pliniu a unui anumit parazit care pune stăpânire pe un tufiş de spini „babilonian”:

Nu trebuie să omitem o plantă care la Babilon creşte pe tufele de spini, pentru că nu va trăi în altă parte - la fel cum vâscul creşte pe copaci, dar planta în cauză nu va creşte decât pe ceea ce se numeşte „spinul regal”. Este remarcabil faptul că înmugureşte în aceeaşi zi în care a fost plantată - acest lucru se întâmplă chiar la răsăritul stelei câinelui - şi pune foarte repede stăpânire pe întregul copac. Este folosit la fabricarea vinului condimentat şi este cultivat în acest scop. Acest spin creşte şi pe zidurile lungi de la Atena.

Această ultimă frază este cea care, mai mult decât orice, identifică „spinul” în cauză. Tradiţia trebuie să fi ajuns la Pliniu prin intermediul surselor semitice care au păstrat un nume original pentru ciupercă bazat pe sumerianul ***GUL-TAL-U-DUN**, „bilă şi orbită; penis şi vulvă”, deja observat. Aceasta va fi fost înţeleasă în mod eronat ca expresia semitică **kōtel- Attūnā’**, „zidul lung al Atenei” şi, prin urmare, ciudata limitare a creşterii parazitului său de către Pliniu la acest singur loc. Prin astfel de jocuri de cuvinte intenţionate şi neintenţionate asupra numelor, referinţele botanice au fost confundate şi aplicate greşit, iar acum, în unele cazuri, pot fi restabilite.

Steaua de dimineaţă şi de seară este, desigur, Venus. Pentru a aprecia relevanţa acestui luceafăr pentru ciuperca sacră, trebuie să încercăm să înţelegem locul său în sistemul astral, aşa cum era el înţeles în vechime, şi puterea fertilizatoare pe care trebuia să o exercite. În fiecare dimineaţă, înainte ca zeul-soare să-şi retragă penisul din teaca vaginală a pământului, un rival al tatălui ceresc se strecoară din camera nupţială şi anunţă venirea zorilor. Această stea este a doua ca strălucire după soare şi lună şi le uzurpă o parte din glorie, luminând cerul estic dimineaţa şi ţinând departe vălul

nopții până la răsăritul lunii. Această stea era numită Venus, Juno, Isis sau Afrodita. Așa spune Pliniu:

Înainte ca soarele să se rotească, o stea foarte mare numită Venus, care își variază cursul alternativ și ale cărei nume alternative în sine indică rivalitatea sa cu soarele și luna - atunci când este în avans și răsare înainte de zori primește numele de Lucifer, fiind un alt soare și aducând zorii, în timp ce atunci când strălucește după apusul soarelui este numită Vesper, ca prelungind lumina zilei, sau ca fiind adjunct pentru lună ... În plus, ea depășește toate celelalte stele în mărime și este atât de strălucitoare încât este singura dintre stele care aruncă o umbră prin razele sale. În consecință, există o mare competiție pentru a-i da un nume, unii numind-o Iunona, alții Isis, alții Mama Zeilor.

După cum putem înțelege acum, numele lor de „stea" arată că anticii își imaginau aceste lumini ca pe niște penisuri pe cer, lumina lor fiind văzută în mod fantezist ca „strălucirea" coroanei de foc a giganților. La prima vedere, pare ciudat ca acestei stele, cea mai puternică dintre toate, să i se dea nume feminine precum Venus și Iunona. Referința, însă, este la puterea sa generatoare. Atunci când acest penis mai mic al cerului a alunecat din bolta conjugală în fața stăpânului său, a venit picurând cu sperma pântecelui terestru. Soarele, bâjbâind și întinzându-și traiectoria înflăcărată pe cer, va șterge picăturile parfumate împrăștiate de înaintașul său. Până atunci, ele vor rămâne ca roua pe pământ, cel mai puternic fluid conceptual al naturii. Din nou Pliniu:

Influența sa este cauza nașterii tuturor lucrurilor pe pământ; la ambele sale răsărituri împrăștie o rouă genitală cu care nu numai că umple organele conceptive ale pământului, dar le și stimulează pe cele ale tuturor animalelor.

Chiar și creaturile marine erau afectate de acest lichid seminal venit din cer. Perlele se „năsteau" în cochilie prin influența directă a rouăi; Afrodita ar fi putut fi înfățișată navigând pe coasta Ciprului într-un astfel de „pântec" din fundul mării. Din nou Pliniu:

Sursa și locul de reproducere a perlelor sunt scoici, care nu diferă prea mult de scoicile de stridie. Acestea, ni se spune, atunci când sunt stimulate de sezonul generativ al anului, se deschid, ca să spunem așa, și se umplu de rouă și, prin urmare, atunci când sunt grele, nasc, iar progeniturile scoicilor sunt perle care corespund calității rouăi primite: dacă a fost un aflux pur, strălucirea lor este evidentă, dar dacă a fost tulbure, produsul devine, de asemenea, murdar în culoare. De asemenea, dacă cerul a fost coborât, spun ei, perla are o culoare palidă: căci este sigur că a fost concepută din cer și că perlele au mai multă legătură cu cerul decât cu marea...

Dacă roua ar putea pătrunde până la aceste „*volve*" ale mării, ar fi de așteptat ca stropirea ei nediluată pe uscat să producă medicamente puternice:

După răsăritul fiecărei stele, dar mai ales al stelelor principale, sau al unui curcubeu, dacă nu urmează ploaia, dar roua este încălzită de razele soarelui... se produc droguri (medicamenta), daruri cerești pentru ochi, ulcere și organe interne. Și dacă această substanță este păstrată atunci când răsare steaua câinelui și dacă, așa cum se întâmplă adesea, răsăritul lui Venus, Jupiter sau Mercur cade în aceeași zi, dulceața și puterea ei de a readuce bolile muritorilor din moarte este egală cu cea a Nectarului zeilor.

Așa se face că, atunci când israeliții s-au trezit în deșert după o seară în care și-au umplut pântecele cu carne de prepeliță, au descoperit că „emisia spermală" a rouăi lăsase în urma ei Manna, „pâinea" cerului, pe care o putem identifica cu ciuperca sacră (Exod 16: 13 și urm.).

Vom vedea mai târziu cum cultul ciupercilor era strâns legat de necromanție, adică de ridicarea spiritelor morților pentru ghicire. În acest context trebuie să citim acum un pasaj din Isaia:

„O, locuitori din țărână, treziți-vă și cântați de bucurie! Căci roua Ta este o rouă de lumină și pe pământul umbrelor (Rephaim) îl vei lăsa frumos” (Isa. 26: 19).

„Rephaimii”, așa cum poate fi înțeles acum numele lor, erau cei «doborâți din cer», îngerii căzuți din capitolul al șaselea al Genezei și o temă comună a mitologiei iudaice. Așa cum roua de dimineață a dat naștere ciupercii sacre, tot așa, în ochii profetului, ea ar fi dat viață acestor locuitori ai lumii subterane. Pliniu stabilește o legătură suplimentară între rouă și planta sacră atunci când spune că până și puterea demonică a mandragorei crește atunci când este atinsă de roua de dimineață.

Așadar, într-un mod cu totul special, ciuperca sacră era urmașul Stelei Dimineții, așa cum Iisus se proclamă a fi pentru mistici. Ea avea astfel capacitatea unică de a forma o punte între om și zeu, nefiind în întregime divină și nici doar muritoare. Ea le dădea oamenilor puterea de a deveni pentru o vreme ca zeii, „cunoscând binele și răul”. La fel ca ciuperca însăși, ea le permitea muritorilor să devină „Dioscouroi”, așa cum înțelegeau grecii numele ciupercii sacre, „fii ai lui Dumnezeu”. Așa cum spune scriitorul *Noului Testament* despre Iisus:

Tuturor celor care l-au primit, care au crezut în numele lui, le-a dat putere să devină copii ai lui Dumnezeu; care s-au născut, nu din sânge, nici din voia cărnii, nici din voia omului, ci din Dumnezeu. Și Cuvântul s-a făcut trup și a locuit între noi, plin de har și de adevăr; am văzut slava lui, slavă ca a Fiului unic de la Tatăl... (Ioan 1, 12s.)

Misterele pe care ”Jesus"-fungusul le putea împărtăși erau de origine cerească, deoarece el însuși, așa cum sugerează și numele său ebraic, este «Ceea ce vine din ceruri».

Adevărat, adevărat, vă spun, noi vorbim despre ceea ce știm și mărturisim ceea ce am văzut... Nimeni nu s-a înălțat la cer, decât Cel care S-a coborât din cer, Fiul Omului (Ioan 3: 1 și urm..)

Deoarece afinitățile ciupercii erau în primul rând cerești, se credea că poate controla fenomenele cerești, atmosfera, vânturile și furtunile. Dioscouroi au fost văzuți în descărcarea electrică atmosferică cunoscută sub numele de focul Sfântului Elmo și de aviatorii noștri în război ca „gremlins” care îi însoțeau în misiunile lor. Astfel, din nou, Pliniu:

Stelele iau naștere și pe mare și pe uscat. Am văzut o strălucire cu aspect de stea agățată de făcliile soldaților aflați în misiune de pază noaptea, în fața bastioanelor; iar în timpul unei călătorii, stelele aterizează pe șantierele și în alte părți ale navei, cu un sunet asemănător unei voci, sărind de pe un perișor pe altul în felul păsărilor. Acestea, atunci când vin singure, sunt dezastruos de grele și naufragiază navele, iar dacă cad în cală le ard. În cazul în care sunt două, ele denotă siguranță și prezic o călătorie reușită; se spune că apropierea lor pune pe fugă steaua teribilă numită Helena: din acest motiv sunt numite Castor și Pollux, iar oamenii se roagă la ele ca la zei pentru ajutor pe mare. De asemenea, ele strălucesc în jurul capetelor oamenilor la lăsarea serii; aceasta este o mare prevestire. Toate aceste lucruri nu pot fi explicate cu certitudine; ele sunt ascunse în grandoarea naturii.

În calitatea lor de salvatori ai oamenilor în timpul furtunilor, autorul imnurilor homerice îi laudă astfel pe Dioscouroi:

Muze cu ochi strălucitori, vorbiți despre Tyndaridae, fiii lui Zeus, copiii glorioși ai Ledei cu inele îngrijite; Castor, îmblânzitorul de cai, și ireproșabilul Polydeuces. După ce Leda s-a culcat cu întunecatul Fiu al lui Cronos, ea i-a născut sub vârful marelui deal Taygetus, copii care sunt izbăvitori ai oamenilor pe pământ și corăbii rapide atunci când furtuna se dezlănțuie pe marea nemiloasă. Atunci marinarii îi cheamă pe fiii marelui Zeus cu jurăminte de miei albi, mergând la

partea din față a prora. Dar vântul puternic și valurile mării scufundă corabia, până când, deodată, cei doi sunt văzuți săltând prin aer pe aripi cenușii. Ei potolesc suflul vânturilor puternice și calmează valurile de pe suprafața mării albe; sunt semne frumoase și izbăvire de chinuri. Și când navigatorii le văd, sunt fericiți și se odihnesc de durerea și munca lor. Așa se face că „corabia alexandrină" a lui Pavel din Malta să poarte semnul Dioscouroi la capul catargului (Fapte 28: 11).

Cel puțin o parte din credința străveche că Dioscouroi ar putea preveni furtunile constă în ideea că, în natură, lucrurile asemănătoare se resping. Antidotul oricărei otrăviri va fi găsit într-un obiect sau drog care seamănă cel mai mult cu sursa blestemată. Din moment ce Dioscouroi, Pollux și Castor, sunt practic demoni ciupercă, iar sursa „fiilor tunetului" este furtuna, rezultă că ciuperca sacră va avea puterea de a respinge furtuna. În mod similar, deoarece *Amanita muscaria* este un locuitor al pădurilor de conifere și își primește ființa din partea mamei, ca să spunem așa, din „sângele menstrual" al cedrului, această substanță poate, de asemenea, să afecteze furtunile. Astfel, Pliniu:

Se spune că furtunile de grindină și vârtejurile de vânt sunt alungate dacă lichidul menstrual este expus chiar la sclipirile de lumină: că vremea furtunoasă este astfel ținută departe și că pe mare expunerea, chiar și fără menstruație (reală), previne furtunile.

În presupusa putere a ciupercii asupra vremii stă la baza mitologiei stingerii furtunii din *Noul Testament* și a lui Iona:

Dar Iahve a aruncat un vânt mare pe mare și a fost o furtună puternică pe mare, astfel încât corabia amenința să se rupă. Atunci marinarii s-au speriat și fiecare a strigat către dumnezeul său; și au aruncat în mare încărcătura care era în corabie, ca să o ușureze pentru ei. Dar Iona coborâse în măruntaiele corăbiei și se culcase și adormise. Căpitanul a venit și i-a spus: „Ce s-a întâmplat, adormitule? Scoală-te și cheamă-ți zeul! Poate că zeul ne va da un gând ca să nu pierim".

După ce au tras la sorți pentru a afla cine era de vină dintre ei pentru situația lor și pentru mânia zeului, marinarii descoperă că Iona era vinovatul, deoarece fugea de fața lui Iahve.

Atunci ei i-au zis: „Ce să-ți facem, ca să se liniștească marea pentru noi?" Pentru că marea devenea din ce în ce mai furtunoasă. El le-a spus: „Luați-mă și aruncați-mă în mare; atunci marea se va liniști pentru voi".

Ceea ce marinarii au făcut în cele din urmă, rugându-se în același timp să fie eliberați de vina sângelui pe seama lui Iona, „și marea a încetat să se mai agite" (Iona 1: 4-15).

Comparați acum povestea lui Isus și a ucenicilor săi pe marea Galileii:

În ziua aceea, când s-a înserat, le-a zis: „Să trecem dincolo". Și lăsând mulțimea, l-au luat cu ei, așa cum era, în barcă. Și alte bărci erau cu el. Și s-a pornit o mare furtună de vânt și valurile băteau în barcă, așa că barca deja se umplea. Dar el era în pupa, dormind pe pernă; iar ei l-au trezit și i-au zis: „Învățătorule, nu-ți pasă dacă pierim?" Iar El s-a trezit și a mustrat vântul și a spus mării: „Pace! Liniște!" Și vântul a încetat și a fost un mare calm. Iar El le-a zis: „De ce vă temeți? Nu aveți credință?" Iar ei au fost cuprinși de spaimă și au zis unii către alții: „Cine este deci Acesta, încât și vântul și marea ascultă de El?" (Marcu 4: 35-41).

În ambele povești, factorul de bază este presupusa capacitate a ciupercii sacre de a liniști furtunile. Cu toate acestea, la fel ca în cazul altor mituri expuse în *Biblie*, există mai multe straturi de construcție literară. De exemplu, în spatele întregii povești a lui Iona se află probabil un joc cu numele ciupercii sacre, cunoscută în ultima vreme în greacă sub numele de *Peristereōn*, dar inițial sumeriană ***BAR-USh-TAR-IAU-NA**. Indiferent de forma în care era cunoscut printre semiți,

numele putea fi transformat de creatorii de mituri în ceva de genul **bar-setārā'-yōnā',** „Iona-fiul ascunderii, al disimulării”, pe baza căruia se pare că a fost folosit acel element din povestea lui Iona despre fuga sa din prezența lui Yahweh.

În *Noul Testament* putem pătrunde în cel de-al doilea strat al compoziției literare, unde fiecare cuvânt al povestirii poate fi examinat pentru eventuale jocuri de cuvinte. Astfel, de exemplu, „reducerea la tăcere a furtunii” este un joc de cuvinte pe baza numelui ciupercii ***MASh-BA(LA)G ...**, care le-a furnizat creatorilor de mituri rădăcina semitică s**h-b-kh**, „pacifica”, și care este folosită astfel pentru Yahweh în Psalmul 65: „care liniștește (ebraică **mashbīakh**) vuietul mărilor, vuietul valurilor lor ...” (v. 7 [Evr. v. 8]). Numele sumerian **GI-LI-LI(LI-LI-GI)**, propriu-zis „trestia cu două conuri”, care descrie cele două jumătăți ale *volvei* separate de tulpina ciupercii, a dat prin joc de cuvinte rădăcina semitică **g-l-l**, „valuri” și numele propriu Galileea, Prin urmare, ciuperca sacră era o ființă din două lumi, cerească și terestră. Afinitățile sale în ceruri erau cu stelele și, într-un sens special, era copilul lui Venus, steaua de dimineață și de seară. Se considera că roua cerească pe care acest luceafăr o împrăștie pe pământ are o putere deosebită, iar apariția ciupercilor pe pământ în zori părea dovada unei relații speciale între stea și ciupercă.

Gemenii cerești, Gemenii sau Dioscouroi, erau identificați cu Steaua Dimineții, așa cum este și Iisus în *Noul Testament*. Acestor ciuperci li se atribuia în mod similar puterea asupra furtunilor, deoarece ciuperca sacră era ea însăși un produs al zeului furtunii în furtună.

Până acum am analizat acele aspecte ale ciupercii care au oferit mitologilor material pentru descrieri și povestiri pornind de la forma sa caracteristică și de la concepția sa unică ca „copil al lui Dumnezeu”. Am văzut cum forma sa sexuală, masculină și feminină, a dat naștere la nume și epitete androgine și cum conjuncția dintre penis și vulvă, așa cum este ea văzută în forma sa cea mai dezvoltată, a oferit posibilitatea de a compara actul copulativ uman și imaginile sexuale similare din capul de topor și cruce. Semnificația originii sale cerești apare în acele povești despre ciupercă care înfățișează eroii stingând furtunile și, din punct de vedere teologic, în faptul că transmite adoratorilor săi o cunoaștere a lucrurilor cerești care, în mod normal, nu este la îndemâna simplilor muritori.

Putem acum să mergem mai departe în căutarea noastră și să descoperim cum alte caracteristici ale ciupercii, și ale *Amanita muscaria* în special, au oferit un domeniu de aplicare și mai larg creatorului de mituri, clasic și biblic. Culoarea sa, în special, pare să fi făcut o impresie profundă asupra lumii antice, judecând după modul în care numele ciupercilor sunt folosite pentru coloranți roșii și purpurii. În plus, capacul *Amanitei muscaria* are un aspect ciudat, cu pete albe, care provine de la particulele de *volvă* încă aderente la suprafață. Aceasta, după cum vom vedea, a dat naștere unui ciclu de povești despre ciuperci cu totul aparte.

CAP. 14 - CULOARE ȘI CONSISTENȚĂ

Cum, s-ar putea întreba, se poate fi sigur că a fost un anumit membru al speciei de ciuperci care a făcut obiectul cultului sacru al ciupercilor? Chiar și tipul Boletus cu baldachin oferă o gamă largă de specimene și mai mult de un tip din această varietate are în capac un drog halucinant. Răspunsul este că ciuperca sacră era caracterizată în denumire și mitologie prin coloritul său distinctiv, roșul intens al capacului contrastând cu tulpina albă și cu „negii” albi sau gălbui care se detașează de roșu, rămășițe ale *volvei* rupte din care a crescut. În capitolul următor vom analiza denumirile care derivă din culoarea și forma „scabroasă” a *Amanita muscaria* și modul în care aspectul său distinctiv a contribuit în mare măsură la uimirea impresionantă cu care adoratorii săi priveau ciuperca și poveștile țesute în jurul acesteia.

Mantaua de pluș

Caracteristicile cromatice ale ciupercii sacre au oferit folclorului o serie de aluzii cotidiene, printre care și aceea că vârful roșu presărat cu particule albe semăna cu o mantie sau „lână” de stofă roșie. Cel mai faimos dintre miturile clasice derivate din această caracteristică este povestea căutării „lânii de aur” de către Iason și Argonauții. Prin „auriu” în acest context trebuie să ne gândim la aurul roșu cel mai răspândit în lumea antică, mai degrabă decât la metalul galben, mai pur, din bijuteriile moderne. Povestea este următoarea:

Phrixus și Helle, cei doi copii ai regelui boetian Athamas, erau urâți de mama lor vitregă Ino. Viețile lor au fost amenințate și Hermes le-a dăruit un berbec fabulos pe care au fugit în siguranță. Berbecul avea o blană de aur și putea să zboare, dar și să raționeze și să vorbească. Cei doi copii s-au urcat pe spatele lui și au zburat. Helle a căzut când au traversat marea numită după ea, Hellespont, „Marea lui Helle” (Dardanele), dar Phrixus a reușit să rămână la bord până când au ajuns în Colchis, la Marea Neagră. Nefericitul berbec a fost apoi sacrificat, iar minunata sa lână oferită regelui acelei țări, Acetes, care a agățat-o într-un copac și a pus un dragon să o păzească zi și noapte.

Între timp, la Iolcus în Tesalia, un anume Jason, încercând să-și recupereze o parte din moștenirea de drept a regatului de la unchiul său viclean Pelias, a fost pus în sarcina de a găsi și a aduce Lâna de Aur. Cu ajutorul Herei și al Atenei, el a construit o navă cu cincizeci de rame, numită Argo, în care a pus o creangă de stejar profetic al lui Zeus de la Dodona. Printre echipajul său eroic se aflau Dioscurii, pecetluind cu fermitate sigiliul ciupercii pe mit. După multe aventuri, Argonauții au reușit să adoarmă dragonul și să pună stăpânire pe Lână și să-și facă evadarea, cu ajutorul fiicei regelui Medeea, care a plecat cu ei. Ea s-a căsătorit cu Jason și au trăit fericiți timp de zece ani înainte ca eroul să se îndrăgostească de altă femeie și să o abandoneze pe Medeea. Ea s-a răzbunat trimițând noii mirese o robă costisitoare care, imediat ce a fost pusă pe ea, a consumat-o cu foc inextingibil.

Berbecul a fost un simbol de seamă al fecundității în lumea antică, dar această poveste ilustrează o altă virtute a lui: părul său era de mare importanță pentru țeserea hainelor exterioare și a pânzelor de cort. În sumeriană, același cuvânt **DARA** este folosit pentru animal și pentru păr vopsit roșu. Când era necesară ultima semnificație, un determinativ **SIG**, „păr”, putea fi pus în fața cuvântului. Din combinația inversată **DARA-SIG**, grecii au obținut cuvântul lor pentru „păr” în general, **thrix**, prin ***tra-igs**. În mod corespunzător, acesta însemna „păr roșu” și probabil cu acest sens este folosit un cuvânt derivat în mod similar Thraikos pentru oamenii din Tracia, „tracii”, „oamenii cu capul roșu”.

Dionysos era un zeu tracic, iar Menadele sale frenetice erau numite Threiciae. Dar referința de aici nu este, probabil, în primul rând la patria cultului, ci la „mantia roșie” *Amanita muscaria* care le făcea să înnebunească. Este posibil ca acest lucru să fi fost ceea ce Josephus a avut în vedere într-o referire specială la regele-preot evreu Alexander Jannaeus. În urma unei revolte eșuate a supușilor săi evrei împotriva sa, se spune că regele a crucificat opt sute dintre supușii săi în

Ierusalim, în jurul anului 83 î.Hr. Astfel, spune Josephus, oamenii l-au numit „trac”. Este posibil ca aceasta să fi fost o aluzie la suspiciunea că el însuşi mânca ciuperca sacră sau la imaginile populare care legau ciuperca de crucea crucificării. S-ar părea, după una dintre denumirile date de Dioscoride mandragorei, că aceasta era numită şi „tracă”. Ar fi interesant de ştiut dacă oamenii din Tracia, în afară de interesul lor religios pentru *Amanita muscaria* cu „părul roşu”, erau ei înşişi „roşcaţi”, aşa cum sugerează numele lor. Cert este că erau renumiţi pentru cruzimea lor pe câmpul de luptă şi este interesant faptul că ideea care asociază oamenii cu părul roşu cu temperamentul iute persistă şi în zilele noastre.

În *Vechiul Testament*, povestea despre modul în care vicleanul Iacob, cu pielea netedă, a reuşit să îl păcălească pe fratele său roşcat, cu pielea aspră, Esau, pentru a-i lua dreptul de naştere, este o altă prezentare a temei ciupercii „cu mantie roşie” în mitologie:

Iacov i-a zis Rebecăi, mama sa. „Iată că fratele meu Esau este un om păros, iar eu sunt un om neted. Poate că tatăl meu mă va pipăi, iar eu voi părea că-mi bat joc de el şi voi aduce asupra mea un blestem şi nu o binecuvântare.” Mama sa i-a spus: „Pe mine să fie blestemul tău, fiule; doar ascultă-mi cuvântul şi du-te, adu-i (pe copii) la mine”. Şi s-a dus, i-a luat şi i-a adus la mama sa; iar mama sa a pregătit mâncare gustoasă, aşa cum îi plăcea tatălui său. Rebeca a luat hainele cele mai bune ale lui Esau, fiul ei mai mare, care erau cu ea în casă, şi le-a îmbrăcat pe Iacov, fiul ei mai mic, iar pe mâinile lui şi pe partea netedă a gâtului i-a pus pieile copiilor; şi a dat mâncarea gustoasă şi pâinea pe care le pregătise în mâna fiului ei Iacov.

Acesta a intrat la tatăl său şi a zis: „Tatăl meu!” Iar el a zis: „Iartă-mă; cine eşti tu, fiul meu?” Iacov a răspuns tatălui său: „Eu sunt Esau, întâiul tău născut.” Atunci Isaac a zis: „Apropie-te, ca să te pipăi, fiul meu, ca să ştiu dacă eşti cu adevărat fiul meu Esau sau nu”. Şi s-a apropiat Iacov de tatăl său Isaac, care l-a pipăit şi a zis: „Vocea este vocea lui Iacov, dar mâinile sunt mâinile lui Esau”. Iar el nu l-a recunoscut, pentru că mâinile lui erau păroase ca mâinile fratelui său Esau... (Gen. 27; 11-23).

Numele lui Esau, după cum putem recunoaşte acum, provine din sumerianul ***E-ShU-A**, „baldachin ridicat”, un epitet potrivit pentru cel care a reprezentat în formă mitică pălăria *Amanita muscaria*, aşa cum fratele său Iacob (sumerianul ***IA-A-GUB**, „stâlp”) a fost tulpina ciupercii. „Roşeaţa” pielii sale este remarcată în povestea naşterii gemenilor:

Isaac s-a rugat lui Yahweh pentru soţia sa, pentru că era stearpă; Yahweh i-a ascultat rugăciunea şi Rebeca, soţia sa, a rămas însărcinată. Copiii se zbăteau în ea şi ea a zis. „Dacă este aşa, de ce trăiesc eu?” Aşa că s-a dus să-L întrebe pe Iahve, iar Iahve i-a spus: „Două naţiuni sunt în pântecele tău şi două popoare născute din tine vor fi împărţite; unul va fi mai puternic decât celălalt, cel mai mare va sluji celui mai mic”. Când s-au împlinit zilele în care trebuia să nască, iată că în pântecele ei erau gemeni. Primul a ieşit tot roşu, tot trupul lui ca o mantie păroasă; aşa că i-au pus numele Esau” (Gen. 25:21-25).

Culoarea capacului *Amanitei muscaria* era atât de izbitoare încât a dat numele unor coloranţi roşii sau purpurii în lumea antică. Unul dintre acestea a fost grecescul **phoinix**, „Phoenix”, numele palmierului, al păsării şi al coastei levantine, precum şi al unui celebru colorant violet. După cum vom vedea, cuvântul grecesc a fost derivat dintr-o expresie sumeriană „om puternic care susţine cerul”, un epitet descriptiv fantezist al ciupercii. Cuvântul latin **tablion**, care desemnează, de asemenea, franjura purpurie a autorităţii, derivă tot din sumerianul ***TAB-BA-LI**, literal „con dublu” sau „cupă”, fiind cele două jumătăţi ale *volvei* ciupercii despicate. De un interes deosebit pentru studiul nostru este cuvântul sumerian **GAN-NU**. folosit pentru colorantul roşu *cochineal*. Acesta derivă, de asemenea, foarte probabil, din vârful roşu al *Amanita muscaria*, deoarece **GAN** înseamnă, de asemenea, o formă conică sau emisferică, cum ar fi capacul unui castron sau pieptul unei femei. Din această ultimă utilizare în expresia sumeriană mai completă **AGAN**, „sân”, greaca a

obținut numele pentru ciupercă, **Amanita**, propriu-zis „obiect în formă de sân”, referindu-se la capac.

Din sumerianul **GAN-NU**, care desemnează vopseaua roșie, provine cuvântul ebraic **khānūn**, care desemnează căciula roșie sau panglica pusă ca protecție pe capul oilor la pășunat. O astfel de calotă roșie descrie foarte bine pileul *Amanitei muscaria*, și a oferit un epitet foarte util pentru ciuperca sacră pentru creatorii de mituri din *Noul Testament*. Căci **khānūn** seamănă exact cu un alt cuvânt semitic care înseamnă „fii milostiv”, sursă a multor nume de persoane din *Vechiul Testament*, precum **Khānān**, Hanan: **Khānūn**, Hanun; **Khannah**, Hannah; **Yo-khānān** („Yahweh a fost milostiv”), Ioan (grecescul **Iōannēs**), și așa mai departe. Astfel, căutând nume personale semitice pentru personajele lor din povestirile evanghelice, scriitorii au avut în aceste nume „grațioase” din *Vechiul Testament* o rezervă bogată din care să aleagă. Avem astfel un „Anna”, un „Annas” și mai mulți „Johns”. Referința de culoare a acestui din urmă nume este deosebit de clară în cazul lui Ioan, fratele lui Iacov, Boanerges. Numele James este, desigur, reprezentarea în limba engleză a lui „Jacob” (grecescul **Iakōbos**, ebraicul **Ya’aqōb**), al cărui frate în povestea *Vechiului Testament* este Esau, cel cu „pielea roșie”, și omologul lui „John” din *Noul Testament*.

În mai cunoscutul „Ioan Botezătorul”, referința la culoare este, de asemenea, proeminentă. Creatorii de mituri au adăugat pur și simplu la nume epitetul semitic **Tabbal**, „cel care înmoaie” (baptizer) sau „vopsitor”, derivat în cele din urmă din același sumerian ***TAB-BA-R/LI**, „ciupercă”, care a dat accadianei **tabarru**, „vopsea roșie”, și latinei **tablion**, „franjuri purpurii”, menționate mai sus. Numele și titlul de „Ioan Botezătorul” din povestea *Noului Testament* nu înseamnă mai mult decât „ciuperca cu vârful roșu”, dar dându-i numele adăugat de ciupercă, ***TAB-BA-LI**, povestitorii i-au putut atribui un rol important în poveste ca „botezator” al lui Iisus și al altora. În descrierile și poveștile adăugate ale acestui profet al deșertului în *Evanghelii* au fost folosite și alte nume și epitete de ciuperci.

Acum Ioan purta o haină din păr de cămilă... (Mat. 3: 4).

Descrierea profetului este modelată, desigur, pe cea a lui Ilie, profetul din *Vechiul Testament* care „purta o haină de păr” (II Regi. I: 8). Dar adaosul scriitorului *Noului Testament*, potrivit căruia părul provenea de la o „cămilă”, este o ilustrare interesantă a modului în care el și colegii săi exegeți adaptează tradițiile străvechi pentru a se potrivi scopurilor lor. Ideea cu „cămilă” aici este că numele ebraic pentru animal, **kirkarah**. a format un joc de cuvinte util sau un joc de cuvinte cu numele grecesc pentru *mandragore*, **Kirkaia**. De fapt, acum putem urmări ambele cuvinte până la o rădăcină sumeriană comună, **KUR-KUR**, un nume al plantei sfinte. Înseamnă „două conuri”: aplicat ciupercii, desemna cele două jumătăți ale *volvei*, la fel ca **TAB-BA-LI** de mai sus, iar pentru cămilă, cocoașa dublă.

... și hrana lui era lăcuste și miere sălbatică (Mat. 3:4).

Partea cu „lăcustele” din dieta profetului le-a dat multe bătăi de cap naturaliștilor biblici. Existau, desigur, lăcuste comestibile cunoscute în acele vremuri, dar tradiția populară a considerat că *roșcovele* (Carob) este cea mai probabilă referință a textului, iar astăzi *Ceratonia Siliqua* este cunoscută sub numele de „Pâinea Sfântului Ioan”. Din păcate, acest **carob** nu este o plantă de deșert, astfel încât discuțiile privind identitatea „lăcustei” au continuat fără încetare. De fapt, acum pare mult mai probabil ca sursa referinței să fie un alt joc de cuvinte între semiticul **gōbāy**, **gūbā’** „lăcustă comestibilă”, și **gab'a**, „ciupercă”. Similaritatea nu este întâmplătoare: ambele provin dintr-o rădăcină sumeriană, **GUG**, „păstaie”, referința la lăcustă fiind la larva insectei, iar cea la ciupercă la *volva* din care se dezvoltă. Chiar și denumirea populară a **carobului** ca „pâinea Sfântului Ioan” nu este atât de departe de adevăr, deoarece **carobul**, după cum am văzut, împărtășea cel puțin în Accadia antică același nume ca și ciuperca.

Nicio poveste din *Noul Testament* nu a captivat atât de mult imaginația autorilor, artiștilor, libretiștilor de operă și a altora, precum cea a morții lui Ioan Botezătorul la instigarea unei femei geloase:

Iar Irod, auzind despre aceasta, a zis: „Ioan, pe care l-am decapitat, a înviat”. Căci Irod trimisese și prinsese pe Ioan și-l legase în temniță din pricina Irodiadei, soția fratelui său Filip, pentru că se însurase cu ea. Căci Ioan a zis lui Irod: „Nu-ți este îngăduit să ai nevasta fratelui tău”. Irodiada i-a purtat pică și a vrut să-l omoare. Dar n-a putut, pentru că Irod se temea de Ioan, știind că este un om drept și sfânt, și l-a ținut în siguranță. Când l-a auzit, a fost foarte nedumerit și totuși l-a ascultat cu plăcere. Dar a venit o ocazie când Irod, de ziua lui, a dat un banchet pentru curtenii și ofițerii săi și pentru oamenii de seamă din Galileea. Când fiica Irodiadei a intrat și a dansat, ea i-a plăcut lui Irod și oaspeților săi.

Și regele i-a spus fetei: „Cere-mi tot ce-ți dorești și-ți voi da”. Și i-a jurat: „Orice îmi vei cere, voi da, chiar și jumătate din regatul meu”.

Ea a ieșit și a întrebat-o pe mama ei: „Ce să cer?” Iar ea a zis: „Capul lui Ioan Botezătorul”. Și a intrat îndată în grabă la împărat și a cerut, zicând: „Vreau să-mi dai imediat capul lui Ioan Botezătorul pe un platou”. Iar împăratului i-a părut nespus de rău, dar din cauza jurămintelor și a oaspeților săi nu a vrut să-și încalce cuvântul față de ea. Și imediat regele a trimis un soldat din gardă și a dat ordin să aducă capul lui. Acesta s-a dus și l-a decapitat în temniță, i-a adus capul pe un platou și i l-a dat fetei; iar fata i l-a dat mamei sale... (Marcu 6: 16-28).

Întreaga poveste este țesută din nume de ciuperci sacre. Cel mai evident joc de cuvinte este între numele „Botezătorului”, **Tābbāla**’; „platoul” (latină **tabula**, împrumutată ca **tablă** în semitică); și ciuperca **TAB-BA-LI**. Dar alte jocuri de cuvinte, mai subtile, au furnizat majoritatea detaliilor, cum ar fi „banchetul pentru oamenii din Galileea”, oferirea de daruri „pentru jumătate din împărăția mea”, profetul fiind „legat în închisoare” și așa mai departe. „Fiica Irodiadei” sau «heruvimul cel mic», așa cum înseamnă numele, este o bucată de nomenclatură ciupercă, la fel ca și folosirea numelui «Irod» în sine pe parcursul povestirii. Aici, ca și în alte părți, personaje reale apar în poveste, altfel destul de fictive, în mare parte pentru că numele lor se pretau la jocuri de cuvinte ușoare cu nume sau epitete de ciuperci.

Roșu și alb

Roșul intens al coronamentului *Amanita rnuscaria* este cel care atrage mai întâi atenția. Dar o examinare mai atentă arată că fundalul roșu este pătat cu alb, rămășițele verucoase ale *volvei* care aderă la capac.

Natura „sfărâmicioasă” a particulelor albe a contribuit, de asemenea, la nomenclatura și folclorul ciupercilor. În povestea lui Esau, de exemplu, nu doar roșeața pielii sale îl deosebea de fratele său neted, Iacob, ci și textura aspră a acesteia, o aluzie la capacul „scabros” al ciupercii. În viziunea *Amanita muscaria* care trebuie să pară acum referința cea mai probabilă a primului capitol din cartea *Apocalipsei*, misticul, fiind „în Duh”, după cum spune el, a văzut această pată albă a feței strălucitoare a ciupercii, asemănătoare „soarelui”, ca pe o „lână albă”:

Am auzit în spatele meu un glas puternic, ca o trâmbiță, care spunea: „Scrie într-o carte ceea ce vezi ... Apoi m-am întors să văd glasul care îmi vorbea și, întorcându-mă, am văzut șapte sfeșnice de aur, și în mijlocul sfeșnicelor unul ca un fiu al omului, îmbrăcat cu o haină lungă și cu un brâu de aur în jurul pieptului; capul și părul lui erau albe ca lâna albă, albe ca zăpada; ochii lui erau ca o flacără de foc, picioarele lui erau ca bronzul ars, rafinat ca într-un cuptor, iar glasul lui era ca vuietul multor ape; în mâna lui dreaptă ținea șapte stele, din gura lui ieșea o sabie ascuțită cu două tăișuri, iar fața lui era ca soarele strălucind în plină putere (Apoc. 1: 10-16).

Un aspect atât de distinctiv și izbitor precum cel prezentat de capacul *Amanita muscaria* ne oferă un mare avantaj în căutarea denumirilor vechi de ciuperci. Dar ne conduce în locuri ciudate și în comparații cu cele mai improbabile obiecte, animale, plante și chiar pietre prețioase care, în afară de caracteristicile lor cromatice, au prea puțin de-a face cu ciuperca. Acesta este în mare parte motivul pentru care mitologia și simbolismul ciupercii sacre au reușit să își păstreze secretele atât de mult timp.

Pantera

În Talmudul evreiesc, Iisus este uneori numit „Bar Pandera”, „Fiul (Panterei)”. Cele mai fanteziste idei au fost exprimate cu privire la cineva numit „Pantera”, ale cărui relații cu Sfânta Fecioară și paternitatea Pruncului au făcut obiectul multor speculații bogate din partea evreilor din vremurile ulterioare, spre supărarea creștinilor. Dar epitetul a rămas un mister și a supraviețuit chiar și activităților zeloase ale cenzorilor creștini în mare parte pentru că relevanța sa fusese uitată. Acum putem vedea că este, de fapt, un titlu descriptiv al ciupercii sacre, cuvântul semitic fiind o transliterare a grecescului **panthēr**, „pantera” noastră. Trimiterea este la semnele de pe blana animalului, descrise de Pliniu ca fiind „pete mici ca ochii pe un sol deschis”. Botaniștii antici trebuie să fi folosit numele animalului pentru ciupercă, la fel cum, astăzi, ruda apropiată a *Amanita muscaria*, *Amanita pantherina*, este denumită astfel de micologii moderni.

Amanita pantherina

Referirile la figura creștină a lui „Iisus” apar doar sporadic în vechile tradiții evreiești, deoarece aici cenzorii creștini, care au ajuns să controleze majoritatea bibliotecilor lumii civilizate, au fost, de înțeles, cei mai activi. Acolo unde numele apare, acesta este adesea atașat unor epitete sau „incidente” a căror semnificație s-a pierdut. Acestea necesită acum o reexaminare amănunțită, deoarece referințele la „Pandera” arată în mod concludent că primii evrei erau conștienți de natura originală de ciupercă a cultului creștin, chiar dacă, mai târziu, prin persecuție și trecerea timpului, această cunoaștere s-a pierdut sau, cel puțin, nu a mai fost exprimată în formă literară.

În *Noul Testament*, se face un joc de cuvinte pe seama titlului descriptiv al ciupercii, atunci când se spune că unul dintre personajele „cu bască roșie”, Anas, a fost „socrul” (în greacă **pentheros**) lui Caiafa (Ioan 18:13). Această informație nu poate fi susținută de sursele istorice și, probabil, este complet falsă. Este doar un element dintr-un grup de epitete cu ciuperci care includ și titlul marelui preot, Caiafa, corect „Supraveghetor”, dar folosit în *Noul Testament*, împreună cu numele de familie al lui Petru, „Cefa”, ca un joc de cuvinte cu ciuperci, latinescul **cepa**.

Suntem acum în măsură să urmărim originea și, prin urmare, sensul de bază al cuvântului grecesc **panteră**. Acesta provine din sumerianul **BAR**, „piele”, și din cuvântul pe care l-am întâlnit anterior cu sensul de „lână roșie”, **DARA**. O altă utilizare a cuvântului **DARA** este cu semnificația de „pătat, variat în culoare” și astfel ***BAR-DARA** va fi însemnat „piele pătată, variată”, și a ajuns dialectal în greacă ca *panteră*, ca titlu descriptiv al animalului deosebit de marcat.

În ebraică, aceeași frază originală poate fi recunoscută acum în spatele cuvântului său pentru guma **Bedōlakh** (latină *Bdellium*). *Vechiul Testament* o include printre sursele de comparație atunci când descrie Manna trimisă de cer în pustie (Num. 11: 7). Manna, după cum am menționat deja, trebuie înțeleasă ca fiind ciuperca, iar referirea la *Bdellium* se datorează aspectului acestei gume, care conține, după cum spune Pliniu, „un număr de pete albe, ca niște unghii”.

Opalul, sau Paiderōs. „cel iubit”

Aceeași derivare și același aspect ne conduc pe tărâmul pietrelor prețioase în căutarea noastră de epitete pentru ciuperci. Piatra Opal, latinescul *Opalus*, este probabil înrudită prin coloritul său distinctiv cu ciuperca, al cărei nume (sumerian ***U-BAL**) îl poartă. Grecii numeau piatra **Paiderōs** și, din nou, ne întoarcem la Pliniu pentru o descriere timpurie a acestei pietre prețioase:

Defectele opalului sunt o culoare care tinde spre cea a florii plantei numite Heliotrope, a cristalului de stâncă sau a grindinei, precum și apariția unor pete asemănătoare cu sarea, a unor locuri aspre sau a unor puncte care distrag privirea... culoarea dominantă a Paederos este un amestec de albastru cer și violet... Cele în care strălucirea este întunecată de culoarea vinului sunt superioare celor în care aceasta este diluată cu o nuanță apoasă.

Numele *Paiderōs* este dat și unui spin, *Akanthos*, „cu o rădăcină roșiatică și un cap ca un *thyrsus* (penis)”, și unui colorant vegetal de culoare purpurie. Un punct de interes deosebit al numelui este faptul că Pliniu presupune că provine din grecescul **pais**, **paidos**, „băiat, fiu”, și **erōtis**, „iubit”, și că este legat de grecescul **paiderastēs**, „iubitor de băieți”, de obicei în sensul rău al „pederastului” nostru. El spune că piatra și-a câștigat numele prin faptul că este „excepțional de frumoasă”.

Noul Testament, recunoscând aparent aplicarea specifică a numelui de ciupercă, care înseamnă „piele cu pete roșii și albe”, joacă pe această înțelegere a **Paiderōs** în mai multe ocazii. De exemplu, atunci când Isus este botezat de Ioan în Iordan, o voce din cer strigă: „Acesta este fiul meu, cel iubit” (Matei 3: 17), exact etimologia falsă **pais-erōtis** a lui **Paiderōs** prezentată de Pliniu în descrierea sa a opalului.

În mod similar, luând „fiu” ca însemnând „discipol”, creatorii de mituri din *Noul Testament* ne oferă epitetul criptic, atât de mult timp subiect de speculații, „discipolul pe care Isus l-a iubit”, adică „fiul iubit”, **pais-erōtis**, **Paiderōs**. Un exemplu deosebit de interesant al acestui epitet apare în povestirea ultimei cine:

După ce a vorbit astfel, Isus a fost tulburat în duh și a mărturisit, spunând: „Adevărat, adevărat vă spun, unul dintre voi Mă va trăda.” Ucenicii s-au uitat unii la alții, neștiind despre cine vorbește. Unul dintre ucenicii Săi, pe care Isus îl iubea, zăcea în sânul lui Isus; Simon Petru i-a făcut semn și a zis: „Spune-ne cine este cel despre care vorbește.” Așadar, zăcând astfel, în sânul lui Isus, el I-a zis: „Doamne, cine este?” Isus a răspuns: „Este acela căruia îi voi da bucățica aceasta după ce o voi înmuia.” Deci, după ce a înmuiat bucățica, i-a dat-o lui Iuda, fiul lui Simon Iscarioteanul (Ioan 13: 21-26).

Aici avem din nou tema „scufundării” derivată dintr-un joc de cuvinte între numele ciupercii ***TAB-BA-LI** și rădăcina semitică **t-b-l**, „scufundare, vopsire”. Cuvintele „ucenicul pe care îl iubea Iisus”, *Paiderōs*, „piele pătată cu roșu și alb”, continuă aluziile cromatice ale pasajului.

„Cea scorojită” și Lapis Lazuli

Aspectul caracteristic al *Amanitei muscaria*, care se decojește, se reflectă și în nomenclatura și mitologia sa. Arabii numesc ciuperca „cea scorojită” și probabil la această caracteristică a ciupercii sacre se referă Isaia atunci când le avertizează pe „fiicele Sionului” implicate în vrăjitorie că „*Domnul vă va face coroanele scorojite și vă va denuda vulva* (?)” (Isaia 3: 17). Profetul pare să facă aluzie la „cel scabros” pe care îl adorau în cultul lor, iar referința este probabil aceeași atunci când îl pune pe Yahweh să se plângă lui Israel că a plantat-o ca pe o viță de vie și a sperat să culeagă „dreptate” (**mishpat**), dar a primit pentru durerile sale doar „fungi”, cruste (**mispakh**), făcând un joc de cuvinte cu cele două cuvinte (Is. 5: 7).

După cum cititorul va aprecia, abia acum, când începem să înțelegem semnificația cultului ciupercilor în lumea antică, poate fi înțeleasă relevanța multor astfel de pasaje și aluzii din scrierile profetice ale *Vechiului Testament*. Aceasta nu este o chestiune pe care o putem aprofunda în această lucrare, dar, în mod clar, o necesitate pentru orice studiu viitor al scrierilor profetice va fi să încercăm să eliminăm toate aceste referințe cultice și, poate, să descoperim în ce măsură mișcarea profetică din Israel era complet împotriva cultului ciupercilor și în ce măsură iahviștii din secolul al VIII-lea î.Hr., să zicem, nu făceau decât să ia poziție împotriva anumitor aspecte ale vechii religii.

Un lucru este acum destul de sigur: situația nu a fost niciodată opoziția clară dintre Yahwism și vechile culte ale fertilității pe care teologii evrei și creștini de mai târziu preferau să o presupună. Yahweh însuși era un zeu al fertilității, iar cultul ciupercii sacre împotriva căruia Isaia pare să se revolte în anumite pasaje, precum cele de mai sus, nu era decât o dezvoltare ezoterică a acestei religii a fertilității.

Dar să ne întoarcem la ciuperca noastră „scorojită”. După cum era de așteptat, descuamarea suprafeței *Amanita muscaria*, cu „particulele sale verucoase de piele albă pe fundul roșu al pălăriei”, le-a amintit creatorilor de mituri de bolnavii de lepră și de alte boli de piele. Așadar, ar trebui să fim pregătiți să găsim în povestirile biblice referitoare la leproși aluzii la ciupercă. În *Evanghelii*, oamenii astfel afectați sunt frecvent menționați, dar un personaj „ulceros” reclamă atenția noastră specială, în principal datorită numelui său, Lazăr (Luca 16: 19-31).

La prima vedere. „Lazăr” este pur și simplu o formă a numelui Eleazar din *Vechiul Testament*. Dar aici, ca atât de des în cazul numelor din *Noul Testament*, avem într-o aproximare a unui nume biblic un epitet al ciupercii. Criptograful *Noului Testament* a avut în vedere aici, în „Lazăr”, cuvântul pe care îl cunoaștem în limba engleză sub numele de „**Lazuli**”, care se găsește de obicei împreună cu „Lapis” („piatră”) pentru a descrie un mineral albastru care conține pete de aur, așa cum îl descrie Pliniu, adăugând că poate fi „nuanțat cu purpuriu”.

Numele nostru „Lazuli” provine din persanul **Lazhurward** și, după cum putem urmări acum, în cele din urmă dintr-o expresie sumeriană ***AR-ZAL-DARA**, „piatră (rocă) strălucitoare”. Forma persană este pur și simplu o formă amestecată a celei sumeriene, iar din aceasta semiticii au derivat **Lazrad**, formă pe baza căreia a fost realizat jocul de cuvinte din *Noul Testament* cu „Lazăr”. Pentru autorul *Evangheliei*, semnificația numelui constă în culoarea pestriță, violacee a *Amanitei muscaria*, la care, în descrierea nefericitului cerșetor, a adăugat aspectul „scabros, ulceros” dat de suprafața verucoasă a bonetei: „mai mult, câinii veneau și îi lingeau rănile” (v. 21).

Barnaba, „fiul mângâierii”

Referința la Lapis Lazuli ne deschide în plus o linie de abordare care ne ajută să rezolvăm o altă problemă intrigantă a nomenclaturii *Noului Testament*. Numele propriu sumerian al mineralului este **ZA-GIN**, „piatră pătată”. Aceste cuvinte au ajuns în semitică într-o varietate de forme; consoanele au suferit diverse modificări dialectale pe parcurs și s-au amestecat din pozițiile lor inițiale. Cu toate acestea, este de obicei posibil să se distingă noile forme, acum că corespondențele fonetice pot fi recunoscute. În ebraică, de exemplu, **Z-G-N** din sumeriană a devenit **s-p-r**, dând **sappir**, „Lapis Lazuli”, iar aceeași formă se găsește în greacă **sappheiros**, „safirul” nostru, de obicei atașat unei alte pietre. Din punctul nostru de vedere mai apropiat, o evoluție mai interesantă a fost aceea de a produce grupul **n-b-s**. Astfel, accadienii aveau **nabāsu**, „lână vopsită în roșu”, iar în

aramaică **nabūsa** este numele unei anumite omizi lânoase roșii care infectează arborele Service, *Sorbus domestica*. Motivul „roșu presărat cu alb” continuă în denumirile grecești și latine ale „girafei”, **nābūs**, pe care Pliniu o descrie ca fiind „un animal cu gâtul ca al unui cal, picioarele și gambele unui bou, capul ca al unei cămile și care are o culoare roșiatică cu pete albe”, ceea ce este o bună descriere a culorii *Amanitei muscaria*. Este, după cum vedem acum, același grup verbal **n-b-s** care este partea semnificativă a numelui personajului din *Noul Testament*, „Iosif, numit Barnaba”:

Cei ce credeau aveau o singură inimă și un singur suflet, și nimeni nu zicea că vreunul din lucrurile pe care le avea era al lui, ci aveau totul în comun... Nu era nici un nevoiaș printre ei, pentru că toți cei care aveau pământuri sau case le-au vândut și au adus venitul din ce s-a vândut și l-au pus la picioarele apostolilor; și s-a împărțit fiecăruia după cum avea nevoie. Astfel, Iosif, care a fost supranumit de apostoli Barnaba (care înseamnă Fiul Încurajării), un levit, originar din Cipru, a vândut un teren care îi aparținea, a adus banii și i-a pus la picioarele apostolilor (Fapte 4: 32-37).

Numele de familie al acestui filantrop le-a cauzat comentatorilor multe probleme în trecut, deoarece criptograful *Noului Testament* ne-a oferit o altă pseudo-traducere a sa, spunându-ne că „Barnaba” înseamnă „Fiul Încurajării”. El implică astfel că prima parte „**Bar-**” este aramaica „Fiul lui” și că **nabas** de la sfârșit reprezintă un alt cuvânt semitic care înseamnă ”Încurajare”. De fapt, nu există nicio rădăcină existentă care să ofere acest sens și care să semene cu -**nabas**. De fapt, numele nu este deloc aramaic: primul element este **BAR**-ul sumerian, „piele”, iar al doilea este cuvântul nostru «girafă», «roșu cu pete», întregul fiind încă un epitet al *Amanitei muscaria*.

Pseudo-traducerea, „Fiul încurajării”, nu se referă la Barnaba, ci provine dintr-un joc de cuvinte pe care l-am întâlnit deja, între rădăcinile **kh-n-n**, „încurajare grațioasă” și **kh-n-n**. „roșu” (al nostru ”cap-roșu”). Scriitorul indică el însuși calea descifrării atunci când spune că Barnaba era „originar din Cipru” (*Kuprios*). El și cititorii săi știau bine că cuvântul grecesc pentru vopseaua roșie „Henna” este **kupros**, ebraicul **kōpher**, aramaicul **kuphrā**. Similaritatea care a făcut posibil jocul de cuvinte de aici nu este, după cum putem aprecia acum, pur întâmplătoare. Ambele trimit la un original sumerian **GU-BAR**, „vârful capului; glandul penisului”; în cazul insulei din largul mării, trimiterea este la vechea geografie a fertilității din zonă, care vedea insula ca fiind vârful unui penis care așteaptă să intre în „*zona inghinală*” a continentului. Vopseaua „Henna”, **kuphrā**, dă o culoare care, în vechime, părea să semene cu roșul sufocat al glandului penisului.

Chiar și prenumele filantropului, Iosif, avea probabil o referință similară în mintea mitografului. Numele înseamnă, după cum am văzut, „Yaweh (spermă)-penis”, din sumeriană ***IA-U-SIPA/SIB**. Înrudită cu aceasta este denumirea pietrei prețioase pe care o cunoaștem sub numele de „Jasper”, greaca **iaspis**, ebraica **yāshepheh**, toate derivând din sumerianul *IA-SIPA/SIB, „piatra penisului”, referindu-se din nou la culoarea glandului.

Ideea poveștii în sine, vânzarea câmpului și donarea valorii sale, este o altă aluzie la tema „Akeldama” din povestea lui Iscariote. Ne vom aminti că povestitorul a jucat în acel caz pe ideea că banii de sânge ai răufăcătorilor au fost folosiți pentru a cumpăra un „câmp” care, din cauza asocierilor sale, a devenit cunoscut drept „Câmpul de sânge” (Fapte 1: 19). După cum vom vedea, există un joc de cuvinte între aramaicul **dema’**, „sânge” și **dāmē**, „preț, valoare”, și între **'akal**, „hrană”, și **khaqual**, „câmp”. Adevărata relevanță a numelui „Akeldama” era „hrană de compensare” sau „ispășire”, fiind echivalentă cu alte denumiri ale plantei sfinte care se refereau la ea ca fiind jertfa ispășitoare a lui Dumnezeu făcută pe pământ în numele omului, „prețul” mântuirii. Astfel, în povestea darului făcut de Barnaba din veniturile obținute din vânzarea „câmpului” său, tema este aceeași, oferindu-ne un nume al ciupercii sacre, împreună cu o aluzie la titlul de „Akeldama” și la semnificația sa cultică.

„Haina de multe culori” a lui Iosif

Munca noastră ne permite acum să deschidem o nouă linie majoră de abordare a miturilor patriarhale din *Vechiul Testament*, dar, la o scară mai mică, ajută, de asemenea, la rezolvarea unui

număr de probleme de filologie ebraică care, deşi nu sunt importante în sine, au servit pentru a ne reaminti continuu de ignoranţa noastră cu privire la atât de mult vocabular semitic timpuriu. Una dintre aceste probleme a fost descrierea tunicii date unui Iosif mai faimos de către tatăl său adorator, Iacov/Israel:

Israel îl iubea pe Iosif mai mult decât pe oricare dintre copiii săi, pentru că era fiul bătrâneţii sale; şi i-a făcut o „haină de multe culori" (sau, aşa cum spun traducerile noastre moderne, „o haină lungă cu mâneci") (Gen. 37: 3).

Înţelegerea mai veche a naturii tunicii provine de la primii traducători greci care au primit o tradiţie conform căreia cuvântul ebraic rar **passīm** însemna „multicolor, pătat". Traducătorii mai recenţi au preferat o interpretare alternativă care descrie nu culoarea veşmântului, ci forma şi dimensiunea acestuia. Ei au văzut în **passīm** un cuvânt care înseamnă „palmele mâinilor", astfel încât, oarecum improbabil, descrierea implica faptul că mânecile tunicii ajungeau până la „palme", de unde „haina lungă cu mâneci".

Din fericire, datorită sugestiei descifrării cuvântului „Barnaba", putem face o nouă evaluare a rarului cuvânt ebraic, găsind în el o rădăcină înrudită cu ultima parte a numelui Barnaba, şi însemnând „roşu, pătat cu alb", sau, aşa cum denotă un cuvânt aramaic înrudit, „pistruiat". Traducătorii greci ai *Genezei* sunt astfel îndreptăţiţi, iar noi, tradiţionaliştii, ne putem agăţa de „haina noastră de multe culori" (AV, RV).

În concluzie: nu este deloc surprinzător faptul că închinătorii ciupercii sacre au găsit în coloritul său distinctiv şi în textura suprafeţei o sursă bogată de material pentru epitete descriptive şi povestiri populare. Scriitorii noştri moderni de basme nu sunt mai puţin atraşi de broasca cu vârf roşu care decorează coperţile atâtor cărţi pentru copii. Povestea clasică a lănţişorului de aur provine din natura „lânoasă" a pălăriei de ciupercă, aşa cum o concepeau anticii, iar cuvintele vechi pentru „vopsire în roşu" se referă iniţial la *Amanita muscaria*. În *Noul Testament*, creatorii de mituri au profitat de similitudinea dintre cuvântul semitic pentru „pălărie roşie", pentru a denumi o serie de personaje, inclusiv pe Ioan „Botezătorul". Evreii au reuşit să păstreze un nume pentru Iisus, „Pantera", sau „Pielea pătată", ceea ce arată că, la început, oricum, semnificaţia reală a mitului şi cultului creştin nu a fost pierdută de contemporanii lor.

Descifrarea numelui „ulcerosului" Lazăr a condus la aprecierea pentru prima dată a naturii şi semnificaţiei „Fiului încurajării" al criptografului *Noului Testament*, aplicat ca pseudo-traducere la epitetul de culoare al ciupercii sacre, „Barnabas".

Unul dintre efectele revendicate pentru drogurile halucinante din capacul *Amanita muscaria* este acela că subiectul vede obiecte şi culori mai mari şi mai strălucitoare decât viaţa. Aplicat la ciuperca în sine, exemplul principal al unei astfel de viziuni inspirate de droguri se găseşte la începutul „*Apocalipsei lui Ioan*", observat în mai multe rânduri. Dar, după cum putem aprecia acum, această viziune lărgită asupra obiectului adoraţiei lor a oferit cu mult timp înainte anticilor o sursă majoră pentru cosmografiile lor, relatări ale începuturilor lumii. Ei vedeau întregul univers ca pe o ciupercă monstruoasă, pământul ca pe „cupa" inferioară a *volvei*, cerul întins deasupra ca pe un mare **pilleus**, sprijinit pe un stâlp al unui munte sacru.

Din această concepţie au rezultat poveştile cu giganţi care susţineau bolta cerească şi o altă sursă de nume populare şi mitologie a ciupercii. În plus, acum putem începe să înţelegem denumirile date împrejurimilor Ierusalimului şi relevanţa proximităţii Mării Moarte pentru cultele fertilităţii axate pe acest oraş. La o scară mai largă, este posibil să se aprecieze derivarea şi semnificaţia denumirilor zonelor care se învecinează cu estul Mediteranei, considerate drept „cârja" pământului şi, prin urmare, intrarea în pântecele său.

La început a fost *volva*...

CAP. 15 - COSMOGRAFIA CIUPERCILOR

Cultul ciupercii a produs propria sa cosmografie. *Volva* unei vaste ciuperci primordiale s-a despicat, emisfera inferioară conținând lichidul amniotic al creației, „adâncul” biblic, iar cea superioară fiind forțată să se ridice în sus pentru a forma baldachinul cerului. În versiunea accadiană a mitului, creatorul, zeul falic Marduk, ”favorizatorul pântecelui”, este cel care desparte *volva*. În acest caz, *volva* este văzută ca oul unui șarpe puternic numit Tiamat, echivalentul biblicului **tehōm**. „adânc subteran”, sau, așa cum sugerează originea sa sumeriană, «pântece». Corpul lui Tiamat este cel care formează în cele două părți ale sale cerul și pământul. Propriu-zis, „șarpele” din fiziologia ciupercii este tulpina care se ridică din *volvă* pentru a purta jumătatea superioară ca un cap extins sau, în termeni falici, glandul penisului. Cosmografic, tulpina ciupercii este reprezentată de un mare munte al cărui vârf se pierde în norii cerului. Acesta era sediul zeilor, Olimpul la greci, **Sāphōn** („nord”) la semiți, ambele denumiri făcând referire la funcțiile lor cosmice. Se poate demonstra acum că Olympus înseamnă „cetatea de sprijin a cerului”, semitul **Sāphōn**, „nord”, înseamnă propriu-zis „pivotul”.

În mitologia greacă Atlas este un uriaș puternic care stă în picioare în vest, ținând sus cerurile pe brațele întinse. Numele său, ca și cel al muntelui din nordul Africii care a fost identificat cu el, înseamnă „umbra cerească”, sumerianul ***ANDUL-AN**. Am observat anterior cum propriul nostru cuvânt „gigant” provine dintr-o denumire sumeriană similară, regăsită în formă grecească ca nume al ciupercii.

În lumea semitică a Canaanului, Muntele Hermon, „organ de susținere”, era cel care susținea cerul. Mai la sud, Ierusalimul, „orașul pântecelui ceresc”, după cum putem interpreta acum numele, era conceput ca purtând „pântecele” cerului, așa cum un falus poartă picioarele depărtate ale unei femei în coit, iar un topor capul. Celălalt nume sub care era cunoscut Orașul Sfânt, „fiica fecioară a Sionului”, avea o conotație similară.

Tipul „Atlas” al unui bărbat cu brațele întinse care susține acoperișul l-am întâlnit mai devreme în discutarea originii numelui Pollux, tulpina ciupercii care susține baldachinul, jumătatea superioară a „pântecelui” fratelui său Castor. S-a văzut acolo că derivarea lui „Pollux” din sumerianul **LU-GEShPU**, „om puternic”, a fost paralelă în formarea numelui nou-testamentar al fraților Iacob și Ioan, „Boanerges”, așa-numiții „Fii ai Tunetului”. Într-un caz, **LU-GEShPU** a devenit ***pu-lu-ges** și astfel „Pollox”, în celălalt, o frază ***GEShPU-AN-UR** a devenit ***pu-an-ur-ges** și astfel „Boanerges”. În termeni de ciuperci, James (Iacob) este „stâlpul”, iar John este bolta cu vârf roșu.

O amestecătură vocală foarte asemănătoare din sumeriană a avut loc în cazul unui alt cuvânt grecesc de ciupercă care s-a extins în domenii de referință extraordinar de disparate, **phoinix**, Phoenix-ul nostru. Ca denumire a palmierului, acesta semnifică în mod fantezist un fel de ciupercă crescută în exces, frunzele cu frunze reprezentând bolta, iar trunchiul înalt, tulpina ciupercii. Cuvântul grecesc provine din sumerianul ***GEShPU-IMI**. cu același sens ca ***GEShPU-AN-UR**, „om puternic (care ține sus) cerul”, Boanerges. Evoluția a fost următoarea: ***pu-imi-ges** la ***pu-ini-ges** la grecescul **phoinix**. Aceeași legătură cu ciupercile este cea care a adus Phoenix-ul în categoria „păsărilor pântece” menționate anterior. Am observat că Phoenixul a fost în centrul multor speculații ale scriitorilor clasici și creștini cu privire la învierea din morți.

Numele comun sumerian pentru palmier, **GIShIMMAR**, ca și cognatul ebraic **tamar**, conține elementul **MAR**, reprezentând o formă de „V” inversat. Astfel, apare în cuvintele pentru capul unui topor dublu sau a unei roabe, pentru un curcubeu și pentru cârja sau pântecele unei femei. Cuvântul ebraic și cognații săi se extind la forme precum un stâlp de semnalizare, o coloană de fum care se răspândește într-un „nor ciupercă” la vârf. „Micul palmier” constituie o parte importantă a decorațiunilor Templului (I Regi, 6:29).

Relația strânsă dintre o ciupercă și un palmier ne poate ajuta să înțelegem o referință curioasă din descrierea lui Pliniu despre esenienii de la Marea Moartă. El spune că, după ce au renunțat la toate plăcerile sexuale în existența lor ascetică, ei s-au mulțumit cu „compania palmierilor” (*socia palmarum*). Chiar și varietatea feminină a palmierului ar fi considerat că nu este

o consolare adecvată pentru celibat. Este mai probabil ca autorul nostru să fi auzit că cultul se concentra în jurul „ciupercii Phoenix” sau „-**gourd**” și să fi cunoscut numele doar ca referindu-se la copac.

Poate că termenul grecesc **phoinix** este cel mai bine cunoscut pentru forma sa derivată Phoinikia, locuința de pe coasta levantină a acestor marinari neînfricați ai lumii antice, fenicienii. Această utilizare geografică a numelui ridică un alt aspect interesant al cosmografiei ciupercilor. În acest caz, ciuperca trebuie imaginată orizontal, așezată pe o parte, astfel încât învelișul să formeze linia de coastă palestiniană. Aceasta este, așadar, „cârja” pământului, „picioarele” fiind reprezentate de coasta Asiei Mici la nord, și de Egipt și Africa de Nord la sud (fig. 1). Pentru creatorul de mituri mesopotamian, globul luminos al soarelui se scufunda în fiecare seară în această „vulvă” a vestului. Concepția despre masa de pământ de la capătul estic al Mediteranei ca fiind intrarea vaginală a pământului este reflectată în numele biblic al zonei, Canaan, ebraică Kena’an, care acum trebuie recunoscut ca provenind din sumerianul ***KI-NA-AN (-NA)**. „divanul nupțial al cerului”. În cadrul aceluiași concept general de geografie a fertilității, insula cipriotă din largul coastelor a fost considerată un „gland” pregătit să intre în pântecele canaanit, după cum sugerează nu numai numele său, grecescul *Kupros*, de la sumerianul ***GU-BAR-USh**, „capul penisului erect”, ci și importanța cultelor fertilității lui Cinyras, deja menționat, și a Afroditei.

În orice centru de populație din Orientul Apropiat antic în care era practicată o religie a fertilității, orașul regal și centrul său cultic, palatul-templu, erau sediul activității creatoare a zeului. Astfel, era „uterul” care urma să fie sfințit și fertilizat de prezența sa. În aceşti termeni trebuie înțelese topografia și nomenclatura Jerusalem/Zion.

O poveste privind alegerea locului pentru Templul evreiesc îl plasează pe „aria lui Araunah” (II Sam. 24: 151T.). David făcuse un recensământ al poporului, premisă necesară pentru un sistem eficient de impozitare a veniturilor. Iahve (care îl sugerase [v. I]) a pedepsit acest act de impietate trimițând asupra lui Israel o ciumă din cauza căreia au murit șaptezeci de mii de oameni în trei zile. Îngerul răzbunător era pe punctul de a lovi Ierusalimul într-un mod similar, când zeul a cerut o oprire, iar în acel loc David a ridicat un altar lui Yahweh, iar mai târziu fiul său Solomon a construit Templul.

În mod corespunzător, locul era o arie de treierat, al cărei cuvânt ebraic înseamnă inițial, după cum vedem, „container de semințe”. Numele proprietarului, Araunah, poate fi explicat în mod similar din sumeriană ca „ciocanul pântecelui”, adică falusul care macină ingredientele în „mortarul” uterin. Așadar, locul activității creatoare a zeului pentru viitor era „pântecele” orașului și, cel puțin în ochii religioșilor locali, al lumii. Astfel, astăzi, centrul pământului, „buricul”, este reprezentat în Biserica Sfântului Mormânt din Ierusalim, așa cum, în epoca clasică, închinătorii lui Apollo l-au găsit în templul din Delphi.

La sud de zona Templului se afla fortăreața iebusită a Sionului propriu-zis, ca un fel de *mons veneris* al orașului (fig. 5.).

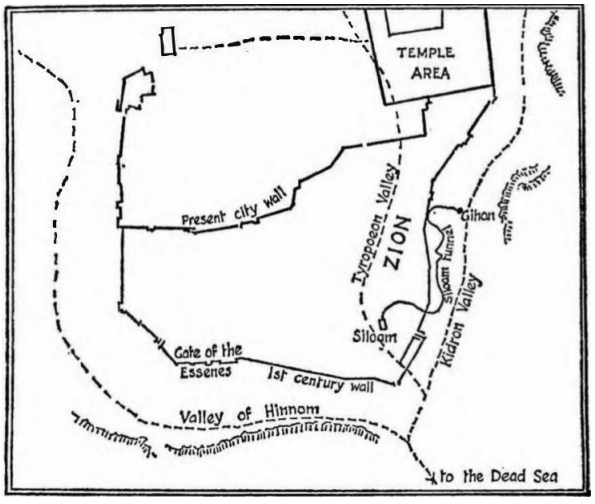

5. Sionul și văile Kidron și Hinnom

Pe flancul său sud-vestic se afla Bazinul de la Siloam („locul de spălare”), unde Isus l-a trimis pe orb să se spele de cataplasma de lut pe care și-o pusese pe ochi (Ioan 9: 7). Apa bazinului provenea dintr-o conductă subterană tăiată pe vremea lui Hezekiah de la izvorul Gihon de pe cealaltă parte a dealului. Era considerată atât de sfântă încât cultul Templului cerea ca numai apa din Siloam să fie folosită în ritualurile sale speciale.

Sub *mons veneris* se afla joncțiunea celor două văi care înconjurau orașul pe trei laturi (fig. 5). Dinspre vest și ocolind sudul, se afla valea „fiului (fiilor) lui Hinnom”, locul, după cum am văzut mai devreme, al cultului lui Moloc. Numele văii în ebraică este pur și simplu o încercare de a pune în semitică recognoscibilă o expresie a cărei original sumerian însemna „învelișul penisului”, adică „vagin” (***BAR-ERUM**). Mai jos de Sion, valea se unea cu o alta, Kidron, care tăia brusc orașul la est și îl separa de Muntele Măslinilor. Depresiunea rezultată cobora prin deșert spre sud și est până în bazinul Mării Moarte, măruntaiele pământului (fig. 6).

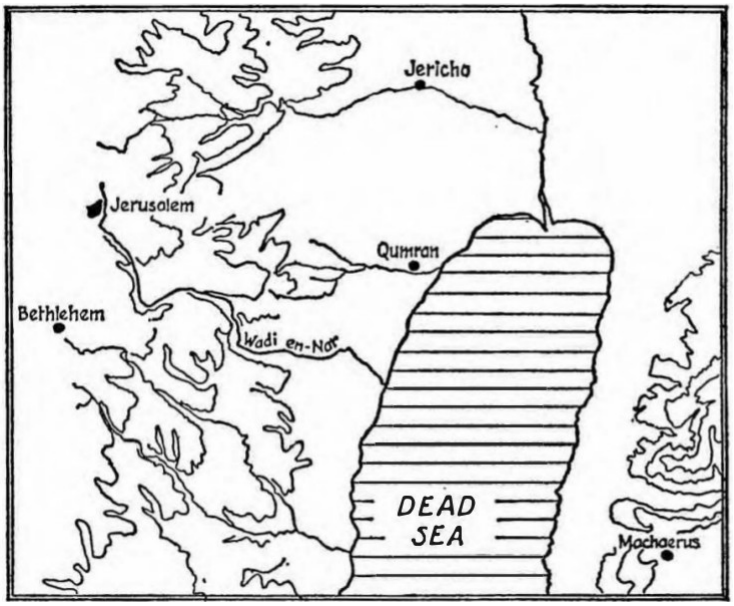

6. De la Ierusalim la Marea Moartă

Acest defileu a fost inițial „valea umbrei morții”, așa cum este greșit tradusă denumirea sa ebraică **salmaweth** în Psalmul 23: 4 și în alte locuri. Adevăratul sens al originalului sumerian ***SILA-MUD** înseamnă mai degrabă opusul, „calea nașterii”, adică „canalul nașterii”. Acum se vede clar rostul ceremoniilor de „dedicare a spermei” ale lui Molech aici. De asemenea, poate fi apreciată preocuparea psalmistului ca Dumnezeul său păstor, Yahweh, să-l călăuzească prin ,,toiag și armăsar” prin vale, ca să nu se teamă de niciun rău. Așa cum corpul fragil al unui copil are nevoie de mâna fermă, dar blândă a moașei atunci când este împins la viață prin vagin, tot așa misticul religios avea nevoie să își pună mâna în mâna zeului său atunci când trecea prin experiența renașterii.

Arabii numesc valea Muntele de foc. Este bine numită. Nu numai că soarele de vară ridică temperatura din defileurile sale la cote aproape insuportabile, dar la capătul său inferior se varsă în Marea Moartă, cel mai apropiat punct de pe suprafața lumii de cuptoarele generatoare ale pântecelui mamei Pământ. Teologii de mai târziu au asociat această căldură la care sufletul se întoarce pentru curățare și renaștere cu pedeapsa retributivă pentru păcatele comise, astfel încât „valea fiilor lui Hinnom”, sau Gehenna, cum a devenit cunoscută, a fost identificată cu focul iadului, care nu prea avea legătură cu conceptul inițial de fertilitate.

Revenind încă o dată la aspectul „vertical” al cosmografiei ciupercilor, avem un bun exemplu în mitul din *Vechiul Testament* al lui Iacov și al scării sale (Gen. 28: 10 și urm.).

Iacov a ajuns la un loc și a rămas acolo în noaptea aceea, pentru că apusese soarele. A luat una din pietrele locului, a pus-o sub capul său și s-a culcat în locul acela să doarmă. Și a visat că

era o scară așezată pe pământ, iar vârful ei ajungea până la cer și iată că îngerii lui Dumnezeu urcau și coborau pe ea! ... Atunci Iacov s-a trezit din somn și a zis: „Cu siguranță că Iahve este în locul acesta și eu nu am știut”. I-a fost frică și a zis: „Cât de minunat este locul acesta! Aceasta nu este altceva decât Casa lui Dumnezeu și aceasta este poarta cerului”.

Numele lui Iacob înseamnă „stâlp”, mai exact „piatră de rezistență” (sumeriană ***IA-A-GUB**). Echivalentul său în mitologia gemenilor din lumea clasică este Pollux, „omul puternic care susține cerul”. În *Noul Testament*, el este reprezentat de Iacov (greacă *Iakōbos*), unul dintre frații Boanerges, și un „stâlp” al Bisericii (Gal. 2: 9).

În termeni de ciupercă, Iacov este tulpina ciupercii, iar fratele său Esau, „cu pielea roșie”, este bolta stacojie a *Amanita muscaria*. Ca tulpină falică a ciupercii, Iacov este „unsul” care curge cu „sperma” prețioasă a zeului. În lumina acestui aspect al fiziologiei ciupercilor, așa cum era văzut de antici, trebuie înțeles restul poveștii scării lui Iacov.

Iacov s-a sculat dis-de-dimineață, a luat piatra pe care o pusese sub capul său, a așezat-o ca pe un stâlp și a turnat untdelemn deasupra ei... (vv. 18 și urm.).

O altă poveste bine cunoscută din *Vechiul Testament* care ilustrează ideea de ciupercă a unui stâlp care ajunge până la bolta cerească este mitul lui Moise și al Muntelui Sinai. Numele muntelui sacru, după cum putem recunoaște acum, înseamnă „cuptor” (sumerian ZA-NE), de unde și descrierea sa ca fiind „învăluit în fum ... ca fumul unui cuptor«» (Exod 19: 18). La capul în flăcări al acestui „cuptor” se întâlnește Moise cu Yahweh și constată după întrevedere că fața sa strălucește atât de mult încât poporului îi era teamă să se apropie de el (Exod 34: 29). Un alt detaliu important al mitului este scrierea de către degetul lui Dumnezeu a celor zece porunci pe table de piatră (Exod 24: 12).

Originea temei „tăbliţelor” este forma „chiflă” a tăbliței primitive de lut, care seamănă cu vârful unei ciuperci. Într-adevăr, de la unul dintre numele ciupercii, sumerianul ***TAB-BA-LI**, „con geamăn”, am primit, prin greacă și latină, cuvântul „tabletă”. Cele două plăci de piatră din poveste reprezintă cele două jumătăți ale *volvei* ciupercii despicate. Cele „zece porunci” sau „zece cuvinte”, așa cum sunt cunoscute în *Biblie*, prin numărul și conținutul lor, nu sunt decât jocuri de cuvinte pe nume sumeriene de ciuperci. Mai târziu vom analiza mai îndeaproape aceste „cuvinte” atunci când vom discuta despre conținutul moral al scrierilor biblice.

Pentru cosmograful ciupercilor, așadar, universul era o ciupercă „gigantică” (la propriu). La bază se afla *volva* în formă de cupă care conținea apele creației. Pilonul central, identificat în diferite moduri cu munții sacri, susținea bolta cerească. În termeni sexuali, stâlpul falic susținea cerul, ca inghinalul unei femei monstruoase. Pe plan orizontal, aceeași imagine de ansamblu prezenta masa terestră din estul Mediteranei drept „cârja”, iar insulele din larg drept vârfurile unor penisuri care așteptau să intre în vaginul pântecelui pământesc. Pe uscat, Ierusalimul era pântecele lumii, cel puțin pentru cultele fertilității centrate în acest oraș, și era începutul defileului tot mai adânc al Gheenei care se cufunda în falia Mării Moarte, „măruntaiele” pământului.

Aici, din nou, este un domeniu pentru cercetări suplimentare. Dacă nume precum Ierusalim și Sion sunt în primul rând sumeriene și nu semitice, atunci trebuie să căutăm o influență sumeriană foarte timpurie în această zonă, care a lăsat locuitorilor de mai târziu nu numai denumiri ale orașului și văilor, ci și o cosmografie a fertilității în care Ierusalimul a jucat un rol central. Alte popoare din alte părți vedeau o importanță egală în propriile lor centre religioase, așa cum grecii venerau Delphi, dar cel care a numit Ierusalimul „orașul inghinalului ceresc” a înțeles această zonă ca fiind burta pământului și, prin urmare, sediul principal al activității zeului creator. Prin urmare, ideea că un rege evreu pe nume David a fost cel care, în jurul anului 1000 î.Hr., a instituit cultul lui Yahweh aici, într-un ținut anterior „păgân” (II Sam. 6), trebuie pusă serios la îndoială. Într-adevăr, aceste descoperiri actuale privind locul adorării ciupercilor în religia Israelului antic, precum și originea și natura unei mari părți a mitologiei *Vechiului Testament*, ridică astfel de îndoieli cu privire la istoricitatea multor aspecte ale poveștii israeliților. În capitolul următor vom vedea că până și

relatarea şederii în Egipt trebuie să fie reexaminată în mod radical... Este foarte îndoielnic dacă va fi vreodată posibilă trasarea unei linii clare de distincţie între realitate şi ficţiune în înregistrările biblice. Povestea lui David, regele-erou, este un prim exemplu al îndoielii care trebuie să planeze acum asupra *Vechiului Testament* ca fiind în vreun fel o lucrare de istorie sau bazată pe istorie.

CAP. 16 - DAVID, EGIPTUL ȘI RECENSĂMÂNTUL

În *Vechiul Testament*, David, „amantul” sau „iubitul”, după cum îi putem reda numele, este omologul lui Adonis semitic şi clasic, primul dintre zeii-eroi ai fertilităţii din lumea antică. Numele Adonis este înrudit cu substantivul comun semitic **'adōn**, „stăpân”. Înţelesul rădăcinii amândurora poate fi urmărit până la acelaşi sumerian **ANDUL**, „umbră cerească”, care a dat numele Atlas puternicului om al mitologiei care ţine sus baldachinul cerului. Concepţia de bază este una de „protecţie” şi, prin urmare, de „stăpânire”, în sensul de a proteja pământul şi oamenii de relele exterioare. Aceeaşi imagine este prezentată într-un alt nume al zeului, **Na'iman**, care poate fi urmărit acum până la sumerianul ***NA-IM-A-AN**, „întins pe cer”. Astfel, în cadrul cultului ciupercii, ambele nume, Adonis şi Naiman, pot avea o referinţă specifică la bolta ciupercii, privită în termenii cosmografici pe care tocmai i-am discutat. Mai târziu, ne vom uita din nou la figura Adonis-Naiman în aplicarea sa particulară la cultivarea şi utilizarea ciupercii sacre. Pentru moment, îl putem studia mai ales pe reprezentantul său din **Vechiul Testament**, David, ale cărui legături cu Adonis şi cu fertilitatea sunt clar stabilite în oracolul atribuit paternităţii sale:

Oracolul lui David, fiul lui Isai; oracolul falusului erect (V.S.R.: „omul care a fost ridicat la înălţime”), *cel uns cu spermă* (V.S.R.: „uns”) *de Dumnezeul lui Iacov, Na'im* („baldachinul ceresc”. V.S.R.: „dulce”) *al penisului întins* (V.S.R.: „psalmist”) *al lui Israel* (II Sam. 23: 1).

Epitetul „patronimic”, „fiul lui Isai”, este de fapt o încercare de a ebraiza un original sumerian ***BAR-USh-SA**, „penis erect”, conformându-se astfel celorlalte nume falice date figurii eroului. Expresia prezintă un interes deosebit deoarece, sub forma *Briseus* sau *Brēseus*, o putem recunoaşte acum printre titlurile falicului Dionysos/Bacchus. În descrierea lui David ca „*Na'im al penisului întins* (**z-m-r**) *al lui Israel*” există o legătură clară cu un pasaj din Isaia despre „plantaţiile lui Adonis”: „Voi plantaţi plantele lui Na'iman (Adonis), voi semănaţi penisul (**z-m-r**) câmpului (?)” (Isaia, 17: 10).

Versiunile în limba engleză redau de obicei cuvântul din oracolul lui David ca „cântece”, deoarece rădăcina **z-m-r** înseamnă şi „a cânta”. Dar acesta este doar un alt exemplu al ideii că a cânta era în primul rând o activitate sexuală a cărei funcţie era de a stimula o nouă viaţă, în mod demonstrabil prin provocarea unei erecţii în organul masculin. Este, prin urmare, un cuvânt cultic, deoarece *cântatul*, ca şi *lamentaţia*, făcea parte din cultul stimulator al divinităţii fertilităţii.

În acest sens cultic falic găsim **z-m-r** folosit din nou în viziunea lui Ezechiel despre practicile abominabile care se desfăşurau în Ierusalim în timpul absenţei sale. După ce i-au fost arătate femeile care îl plângeau pe Tammuz/Adonis la intrarea porţii de nord a Templului:

... m-a dus în curtea interioară a Casei Domnului; şi iată, la uşa templului Domnului, între pridvor şi altar, erau vreo douăzeci şi cinci de bărbaţi, cu spatele la templul Domnului şi cu faţa spre răsărit, închinându-se soarelui spre răsărit. Apoi mi-a zis: „Ai văzut aceasta, fiu al omului? ... Iată, ei întind falusul erect înaintea lor” (R.S.V.: «le pun creanga la nas») (Ezechiel 8:17).

Purtarea falusului era o caracteristică marcantă a procesiunilor dionisiace, dar, după cum ştim acum, aceasta avea mai mult decât o semnificaţie pur fiziologică. Penisul nu era doar semnul generării umane, ci în cadrul cultului ciupercilor simboliza însăşi ciuperca sacră, „falusul lui Dumnezeu”.

Rădăcina **z-m-r**, „a se întinde” nu este decât o formă amestecată a unei alte rădăcini **m-s-r** sau **m-z-r** cu acelaşi înţeles, derivată, după cum ne putem da seama acum, dintr-un cuvânt sumerian **SUR**, „a se întinde, a măsura un hotar”. Utilizarea sa şi jocul de cuvinte în mitologia cultică au cauzat, probabil, mai multe neînţelegeri în generaţiile următoare cu privire la istoria evreilor decât aproape orice altceva. Se întâmplă să ştim că unul dintre numele ciupercii era „*dovleac întins*”, deoarece a ajuns până la noi, transliterat în greacă din vechea limbă a semiţilor nord-africani, sub numele de **Koussi Mezar**, şi confundat, aşa cum se întâmplă adesea cu numele ciupercii, cu

Castravetele care se întinde. Rădăcina **m-z-r**/**m-s-r** este, de asemenea, cunoscută în semitică ca denumire a ţării Egipt, „Teritoriul”, sau în forma dublă, aşa cum este în mod normal în ebraică, „Cele două teritorii”, adică. Egiptul de Sus şi Egiptul de Jos. Astfel, botaniştii moderni au înţeles vechea denumire semitică **Koussi Mezar** ca fiind „dovleacul egiptean”. Iar ceea ce modernii au făcut fără să-şi dea seama, vechii creatori de mituri au făcut intenţionat: ciuperca sacră era cunoscută drept „ciuperca egipteană”, iar din această denumire jucăuşă s-a născut mitul şederii israeliţilor în acel ţinut.

Noul Testament a preluat, de asemenea, tema şi pune Sfânta Familie să fugă în Egipt pentru a scăpa de persecuţia extrem de improbabilă a lui Irod „a tuturor copiilor de sex masculin din Betleem şi din toată regiunea aceea care aveau doi ani sau mai puţin” (Mat. 2: 13 şi urm.). El citează ca justificare a exerciţiului textul din Osea:

Când Israel era un copil, l-am iubit şi din Egipt l-am chemat pe fiul meu (Os. 11: 1).

Israel ca fiu întâi născut al zeului în Egipt este tema întregului ciclu de captivitate şi eliberare al Exodului. Astfel, lui Moise i se porunceşte să se apropie de Faraon cu aceste cuvinte:

Aşa vorbeşte Yahweh: «Israel este fiul meu întâi născut şi eu îţi spun. „Dă-i drumul fiului meu ca să-mi slujească”; dacă refuzi să-i dai drumul, iată, îţi voi ucide fiul întâi născut» (Exod. 4:23).

Punerea în aplicare a acestei ameninţări de a ucide toţi primii născuţi din ţara Egiptului constituie cadrul instituirii Paştelui. După evadare, Yahweh porunceşte:

Consacraţi-mi pe toţi întâii născuţi; tot ce va deschide primul pântecele în poporul lui Israel, atât om cât şi animal, este al meu (Exod 13:2).

Mai devreme în această carte am examinat filozofia religiilor fertilităţii din lumea antică cu privire la favoarea specială atribuită primului născut, legată de puterea primului sânge menstrual al fecioarei. Obiceiurile cereau ca această progenitură special înzestrată să fie restituită zeului ca semn al restabilirii echilibrului naturii perturbat de naşterea şi însuşirea sa de către om.

Acesta este fundalul cultic al tradiţiei Paştelui Exodului, dar povestea în sine se bazează pe jocul dintre numele ciupercii **Mezar**, „erect, întins”, şi **Masōr**, „Egipt”, pentru a stabili locul mitului; şi pe numele semitic comun al ciupercii, **pītrā’**, şi rădăcina **p-t-r** care dă „primul născut”, „eliberare” şi „azime”. Astfel, povestitorul evreu avea în numele şi epitetul ciupercii ingredientele principale ale povestirii sale despre Exod.

Scriitorii *Noului Testament* nu au întârziat să vadă posibilităţile acestui epitet **mezar** al ciupercii pentru crearea miturilor lor. Rădăcina **m-s-r** în diferitele sale forme oferă o recoltă bogată de jocuri de cuvinte pentru povestire, iar *Noul Testament* abundă în exemple. Poate cel mai cunoscut este epitetul dat lui Iuda Iscarioteanul care l-a caracterizat pe el şi pe cei numiţi după el în întreaga lume civilizată, ”cel care l-a trădat”. Verbul **m-s-r** înseamnă „a preda” ca o trădare, în special către neamuri, astfel că Iscarioteanul este arhi-**māsōr**, „trădătorul” din toate timpurile.

Un alt cuvânt cu rădăcină diferită, dar cu sunet asemănător este **mēsōr**, care înseamnă „legături, închisoare”. Pornind de la acest cuvânt şi de la **Mezor** al ciupercii, împreună cu rădăcina **p-t-r**, care dă „Petru”, apostolul, şi **pattīrā‘**, „azime”, avem povestea din *Faptele Apostolilor* care începe cu:

... şi când a văzut el (Irod) că le place iudeilor, a procedat la arestarea şi a lui Petru. Aceasta se întâmpla în timpul zilelor Azimilor. Şi, după ce l-a prins, l-a băgat în temniţă... (Fapte 12: 3f.).

„Plăcerea evreilor” provine din numele sumerian al ciupercii **MASh-TAB-BA-RI**, citit ca

«*ceea ce este plăcut ebraicilor* (evreilor)», printr-un joc de cuvinte cu aramaica. Numele Herod, care înseamnă „*heron*” (latină **ardeola**) servește în tot *Noul Testament* ca un joc util cu semiticele **'Ardilā**, „ciupercă”, așa cum face și forma feminină „Rhoda”, care i-a deschis ușa lui Petru după eliberarea sa din închisoare (Fapte 12: 13).

O altă formă de „restricție” este brâul sau pânza lombară, iar cuvintele pentru aceasta în semitică se formează în mod similar, așa cum **mēsarā’** aramaică a luat vechiul nume punic **Koussi Mezar** (corect ***kisshu'ath mesōrah**, sau ceva asemănător), ca model, creatorii de mituri au format piesa „brâu-îmbrăcăminte” (**kēsayā’**), adică „brâu, sau pânză lombară”. În simbolismul profetic consemnat de clarvăzătorul Agabus, din numele ciupercii sunt extrase jocuri atât pentru „brâu”, cât și pentru „trădare, predare”:

... un prooroc numit Agabus s-a pogorât din Iudeea. Și venind la noi, a luat brâul lui Pavel și și-a legat singur picioarele și mâinile și a zis: „Așa zice Duhul Sfânt. Așa vor lega iudeii din Ierusalim pe omul care posedă acest brâu și-l vor da în mâinile neamurilor (Fapte 21: 10 ș.u.).

Patronimicul prin care David este cunoscut în Oracolul citat mai sus și în alte locuri, „fiul lui Iesei”, este, după cum am văzut, și un vechi nume sumerian pentru falusul erect, ***BAR-USh-SA**. Același cuvânt **USh-SA** apare din nou în numele unuia dintre fiii lui Iacov. Issachar. Povestea nașterii sale este un bun exemplu de joc de cuvinte bazat pe un nume cunoscut. Dar aici jocul se bazează pe o derivare ebraică fantezistă a numelui și într-adevăr, scriitorul ne-o explică în foarte multe cuvinte:

În zilele secerișului grâului, Ruben [un alt fiu al lui Iacov] a ieșit și a găsit mandragore pe câmp și le-a adus mamei sale Lea. Atunci Rahela [soția stearpă a lui Iacov] i-a spus Leei: „Dă-mi, te rog, câteva din mandragorele fiului tău”. Dar ea i-a răspuns: „Este oare puțin lucru că mi-ai luat soțul? Vrei să iei și mandragorele fiului meu?” Rahela a zis. „El poate să doarmă cu tine la noapte pentru mandracile fiului tău”.

*Când Iacov a venit seara de la câmp, Lea i-a ieșit în întâmpinare și i-a spus: „Trebuie să ai relații sexuale cu mine, pentru că te-am angajat (**s-k-r**) cu mandragorele fiului meu”. Așa că el s-a culcat cu ea în noaptea aceea. Și Dumnezeu a favorizat-o pe Lea și ea a conceput și i-a născut lui Iacov un al cincilea fiu. Leea a spus: „Dumnezeu mi-a dat plata (**s-k-r**) ... ...”, așa că i-a pus numele Isahar* (Gen. 30: 14-18).

Autorul acestei mici povestiri își găsește tema în înțelesul imaginat al numelui Issachar ca **‘īsh**, „om” și **sākar**, „el a angajat”, luând numele ca și cum ar fi ebraic. În ciclul de povești despre naștere și nume cuprinse în acest capitol și în cel anterior, autorul a încercat să găsească în fiecare dintre numele copiilor lui Iacov o rădăcină ebraică pe baza căreia să facă o referire ironică la un aspect al originii sau caracterului său. Astfel, „Ruben” este înțeles ca și cum ar conține rădăcinile **r-'-h**, „a vedea”, și **'-n-h**, „a suferi” - „Yahweh s-a uitat la suferința mea”; „Simeon”, ca și cum ar conține rădăcina **sh-m-’**, „a auzi” - „Yahweh a auzit că sunt urât”; „Levi”, ca și cum ar fi din rădăcina l-w-h, «alăturare» - «de data aceasta soțul meu se va alătura mie»; «Iuda», ca și cum ar fi din rădăcina **y-d-h**, «laudă» - «Îl voi lăuda pe Iahve», și așa mai departe.

Chiar dacă numele ar fi semitic, darămite ebraic, unele dintre presupusele derivații ar fi imposibile din punct de vedere filologic. Din fericire, creatorii de mituri nu erau pedanți academici, altfel lumea ar fi fost lipsită de una dintre cele mai bune literaturi ale sale. Astfel de povești nu indică neapărat dacă oamenii care le-au compus pierduseră sau nu semnificațiile reale ale numelor până în acel moment, deoarece, după cum am văzut, jocurile de cuvinte în rândul anticilor erau un mijloc legitim de expunere religioasă și o sursă de povestire cultică. În scopul complotului și al moralei sale, era în regulă să se inventeze vechile nume patriarhale în acest mod exagerat, dacă produsul final servea cauzei unei omiletici pioase.

Cu toate acestea, există pasaje în unele dintre cele mai vechi oracole ale *Vechiului Testament*

în care este clar că scriitorii erau conştienţi de semnificaţiile numelor vechi. De exemplu, Debora cântă despre Isacar:

De ce te-ai culcat între staulele oilor, ascultând behăitul turmelor? (Jud. 5:16).

Cam aceeaşi frază apare despre Isahar în vechiul oracol al lui Iacov despre fiii săi:

Isacar este un ... măgar, culcat între turmele de oi; şi a văzut un loc de odihnă că era bun şi ţara că era dulce (na'imah); şi a pus umărul la povară şi a fost pentru el o muncă de muncitor (Gen. 49: 14 şi urm.).

Acum, în astfel de frânturi oraculare avem un joc de cuvinte de un ordin foarte diferit faţă de poveştile pe care tocmai le-am citat. Şi pentru că acestea se referă la semnificaţiile reale ale numelor tribale, spre deosebire de jocurile fanteziste cu presupuse rădăcini semitice, până acum nu am reuşit să înţelegem multe dintre referinţe şi aluzii. Acum, în sfârşit, vom putea începe să le descifrăm, dar nu va fi o sarcină uşoară. Deoarece au încetat să mai fie înţelese de la o vârstă relativ fragedă, există şanse ca multe dintre cuvintele-cheie să fi fost schimbate în timpul transmiterii. Din fericire, tradiţiile orale nu sunt atât de susceptibile la schimbare precum cele care sunt transmise prin cuvântul scris. Copiii îşi vor aminti pe de rost o poezie sau un cântec fără să înţeleagă neapărat fiecare cuvânt. Fără îndoială, cu toţii ne-am întrebat în tinereţe de ce un „deal verde" ar avea nevoie de un „zid de cetate". Astfel, timp de secole, cântecele şi oracolele *Vechiului Testament* vor fi fost transmise exact din gură în gură, chiar dacă dialectele lor au încetat să mai fie folosite sau cuvintele au fost purtate în afara teritoriilor lor originale.

Cu toate acestea, va veni o vreme când poemele vor găsi o formă scrisă, iar scribii se vor gândi la forme şi cuvinte destul de ciudate pentru ei. Aceştia le vor ghici semnificaţiile şi, pe alocuri, le vor înlocui cu cuvinte mai comune sau chiar vor adăuga „explicaţia" colocvială alături de original. Cercetătorul modern trebuie să încerce să distingă diferitele filoane literare. Dar dacă el însuşi a pierdut cheia - în cazul celor mai vechi scrieri ebraice, natura cultului din care provin -, nu poate face altceva decât să aştepte şi să spere că descoperirile arheologice sau filologice ulterioare pot arunca o lumină nouă asupra punctelor dificile.

Din nefericire, atunci când scrierile devin sursa centrală de autoritate pentru o altă religie sau pentru o dezvoltare greşită a celei vechi, există tentaţia de a da sens scrierilor moştenite în toate punctele şi cu orice preţ. În astfel de cazuri, principiile de bază ale gramaticii şi sintaxei şi o admitere liberă a ignoranţei lexicografice cedează prea adesea în faţa nevoii de expunere pioasă.

Să ne întoarcem la Issachar. „ghemuit între staulele de oi". Batjocura Deborei se bazează pe un joc de cuvinte pe numele sumerian al ciupercii. ***LI-MASh-BA(LA)G-ANTA-TAB-BA-RI**. se citeşte „*de ce te odihneşti* (semitic **sh-b-kh**, «stai liniştit, în pace») *în păşune?*" Următorul rând al binecuvântării lui Iacov: „*şi a văzut un loc de odihnă şi era bun ...*" oferă o interpretare mai evidentă a numelui ciupercii Adonis Na'iman (semitic **n-'-nu**, «să fii dulce»). Ultima frază: „*a fost pentru el munca unui muncitor*" (ebraică **mas'ōbēd**) oferă un bun exemplu de modificare a textului la un moment dat, când cuvântul original a devenit dialectal demodat. Probabil că textul s-a citit iniţial **mas-palakh** şi a fost gândit ca un joc de cuvinte cu **MASh-BALAG** din numele ciupercii. Ambele expresii însemnau acelaşi lucru „muncă forţată" şi, dacă judecăm după numărul de ori în care această temă apare în miturile *Vechiului Testament*, autorii lor au folosit-o ca sursă preferată de jocuri de cuvinte.

Munca forţată la care au fost supuşi israeliţii în timpul şederii lor mitice în Egipt a fost în acest fel derivată din numele ciupercii sacre, succesorul lui David pe tron. Solomon, cu toată înţelepciunea sa mult lăudată atunci când s-a oferit să împartă cu un cuţit un copil între mamele sale pretendente rivale (I Regi 3:16-28), a dat dovadă de mai puţină perspicacitate atunci când a cerut muncă forţată supuşilor săi (I Regi 12:4). În plus, aceeaşi expresie avea şi implicaţia de a face un recensământ al poporului şi de a administra astfel un sistem de impozitare, precum şi un sistem de impozitare a muncii. Nu în mod nefiresc, acest tip de avans administrativ nu a fost binevenit. Una

dintre explicațiile căderii în dizgrație a lui David a fost că el a conceput un astfel de recensământ și a fost pedepsit de Dumnezeul său pentru acest lucru (II Sam. 24).

Tema **MASh-BALAG**-„recensământ" din mitologia ciupercilor i-a oferit povestitorului *Noului Testament* mijloacele dramatice de a o aduce pe Maria, însărcinată, peste o sută de mile, pe unul dintre cele mai accidentate terenuri din lume, de la Nazaret la Betleem, pentru a naște copilul Iisus. Pedantul nerecunoscător sau religiozitatea prea zeloasă sunt cei care se preocupă prea mult de probabilitatea ca vreun guvernator roman să fi fost atât de nebun încât să le ceară tuturor celor de pe teritoriul său să facă un fel de „popas general" la locul de origine tribală pentru a fi numărați (Luca 2:3).

Cu toate acestea, autorul respectiv ar fi putut să-i scutească pe cititorii următori mai puțin imaginativi de o mulțime de griji și de cerneală vărsată dacă nu ar fi profitat de amintirea numelui unui guvernator sirian, Quirinius, pentru a adăuga culoare poveștii. Din păcate, Quirinius a devenit guvernator abia în anul 6 d.Hr., iar regele Herod, în timpul căruia se presupune că a avut loc nașterea lui Iisus, a murit cu aproximativ zece ani mai devreme. Totuși, chiar și cei mai buni creatori de mituri nu pot avea totul în felul lor. Ideea cu Quirinius (grecescul **Kūrenios**) este că numele său este un excelent joc de cuvinte cu **Grunon** și **Geraneion**, nume grecești ale ciupercii.

Aluziile la ciuperci din frânturile de cântece despre Issachar nu sunt doar verbale. Adăpostul de oi „loc de odihnă" avea o semnificație specială în imagistica ciupercilor. Ea consta, în esență, din două bariere dispuse ca o pâlnie, sau ca o formă de „V" deschis, prin care oile puteau fi conduse în staulul lor. Avem în această structură, configurația stilizată a pălăriei ciupercii, susținută de tulpină, „situată între falduri". În termeni fiziologici umani, Isahar, „penisul puternic", se află între picioarele deschise ale femeii și, văzând „un loc de odihnă că era bun și țara că era dulce, își pune umărul la povară..." Pentru a folosi o altă metaforă a ciupercii, Isahar este gata să „ia jugul" sau să „își poarte crucea".

Jocul de cuvinte folosit pentru a produce acest „loc de odihnă al animalelor" din ***LI-MASh-BA(LA)G-ANTA-TAB-BA-RI**, le-a servit și scriitorilor *Noului Testament* pentru povestea lor despre „grajdul" din Betleem:

Și pe când erau ei acolo, a venit vremea ca ea să nască. Și a născut pe fiul ei întâi născut și l-a înfășurat în scutece și l-a culcat într-o iesle, pentru că nu era loc pentru ei înăuntru (Luca2: 6-7).

Autorii au derivat din acest nume al ciupercii sacre „*pentru el un loc de odihnă în grajdul unui animal*", precum și jocul mai evident dintre **pītrā'**, „ciupercă", și **peter**, „primul născut". La un nivel mai elementar al mitologiei ciupercilor se afla imaginea ciupercii ca o „iesle" cu un baldachin de protecție susținut de tulpină deasupra „leagănului" sau „jgheabului" din jumătatea inferioară a *volvei*. Este posibil ca Euripide să cunoască o tradiție similară poveștii creștine atunci când Pentheus ordonă ca Dionysos, nerecunoscut, să fie dus și „*legat acolo unde sunt legați boii; să zacă într-o iesle și să privească în întuneric*".

Adonis a fost, așadar, principalul zeu-erou al fertilității din lumea semită antică și clasică. Am văzut cum numele sale se încadrează în tiparul ciupercilor și este, de asemenea, evident că figura ebraică a lui David este reprezentată în aceeași formă falică. Oracolul care îi este atribuit îl zugrăvește în acești termeni fără nicio îndoială, iar presupusul său patronimic, „Fiul lui Isai", nu este decât o încercare de a reproduce în formă ebraică un nume sumerian al falusului și probabil al ciupercii. Numele tribal Issachar are o derivare similară și, din nou, în cele mai vechi oracole care se referă la acest personaj, natura sa de ciupercă este clar evidentă.

Se pare că în *Vechiul* și *Noul Testament*, unul dintre vechile nume semitice pentru ciupercă, existent într-o versiune punică din Africa de Nord, a fost înțeles greșit ca sugerând o origine egipteană pentru ciupercă, iar o mitologie rezultată a adus Israelul și Sfânta Familie din acea țară.

Acum trebuie pusă din nou întrebarea, așa cum, de altfel, aceste studii trebuie să provoace în permanență întrebarea: cât de mult, dacă este cazul, din aceste tradiții biblice este istorie? În ciuda

aluziilor evidente la un fundal Adonis pentru multe dintre epitetele lui David din oracole şi din poveştile relatate despre el, a existat vreodată un rege David real ale cărui cronici de curte să ofere un anumit cadru istoric cel puţin pentru poveşti? A existat, de altfel, vreun Exod, vreun Moise, vreun Avraam? O dificultate în a deosebi realitatea de ficţiune în basmele populare este că personajele sunt adesea atât de umane încât ascultătorului îi este destul de uşor să şi le imagineze ca fiind oameni reali, chiar să se identifice cu ele. În cazul în care aceleaşi teme au fost tratate de-a lungul secolelor de povestire, naratorii succesivi au brodat poveştile şi au făcut personajele din ce în ce mai credibile, până în momentul în care chiar şi cele mai ciudate aventuri, cele mai improbabile exploatări, amatorii, războinice sau musculare, nu ne împiedică să ne întrebăm dacă în spatele lor nu a existat un adevărat Adonis, un adevărat Hercule, un adevărat David ...

Ei bine, poate că a existat. Ceea ce ne preocupă în lucrarea de faţă nu este să încercăm să separăm ficţiunea de realitate, omul David de „penisul întins al lui Israel”, ci să aflăm ce putem din numele şi epitetele şi din diferitele mitologii ale lumii antice, în ce măsură şi în ce fel a fost venerată ciuperca sacră şi în ce măsură cultul ei a fost responsabil pentru religiile de mister de mai târziu din Orientul Apropiat şi pentru creştinism în special. Nu ar fi surprinzător ca regii şi eroii reali să fi primit de la părinţii sau admiratorii lor nume trasabile la titlurile ciupercii, dacă au fost adepţi ai cultului plantei sacre. Istoricitatea lor nu este astfel dovedită sau infirmată. Cu toate acestea, dacă tot ceea ce ştim despre un personaj în înregistrările noastre rare din lumea antică reflectă doar mitologia ciupercilor, cum ar fi Iacob şi Esau, de exemplu, sau Cain şi Abel, atunci nu prea are sens să susţinem că au fost vreodată oameni reali. Dacă a existat un Iacob real, bine; dar atunci trebuie să admitem că ştim foarte puţine despre el.

Cu toate acestea, situaţia este cu totul diferită în ceea ce priveşte personajele *Noului Testament*. Aici, din motive deja expuse şi care acum ar trebui să fie evidente pentru cititor, avem de-a face cu un document criptic. Acesta este un tip diferit de mitologie, bazat nu pe mărirea pioasă a admiratorilor de mai târziu, aşa cum s-a presupus atât de des în trecut, ci o încercare deliberată de a induce în eroare cititorul. Există toate motivele pentru care nu ar fi existat un adevărat Iisus din Nazaret, cel puţin nu unul legat de secta creştinilor, nici un adevărat Ioan Botezătorul, Petru, Ioan, Iacov şi aşa mai departe. A-i fi numit, a le localiza casele şi familiile ar fi adus dezastrul asupra asociaţilor lor într-o sectă care şi-a câştigat ura autorităţilor.

CAP. 17 - MOARTEA ŞI ÎNVIEREA

Am vorbit anterior despre tratarea morţii şi învierii în filosofia fertilităţii. Anticii ştiau bine că viaţa şi moartea sunt doar faţete ale aceluiaşi proces creativ. Pentru a avea recolte primăvara, pământul trebuie să moară toamna, iar multe dintre miturile lor tratează despre „uciderea" naturii după recoltă şi readucerea ei la viaţă odată cu noul an agricol. Aceeaşi experienţă a morţii şi învierii se află în centrul formelor mai sofisticate ale cultului fertilităţii, religiile misterioase, dintre care creştinismul este cel mai cunoscut exemplu. Misticilor li s-a părut că ar fi posibil să pună în practică în minte şi în corp o „moarte" şi o „înviere" spirituală, astfel încât, oricât de ancorat ar fi cadrul muritor într-o existenţă terestră, sufletul să poată fi eliberat ca la moarte şi să primească libertatea pe care ei credeau că a experimentat-o înainte de naştere şi că o va face din nou la moarte. Astfel, Josephus spune despre esenieni: *„Este o credinţă fixă a lor că trupul este coruptibil şi materia sa constitutivă impermanentă, dar că sufletul este nemuritor şi nepieritor. Emanând din eterul cel mai fin, aceste suflete se încurcă, ca să spunem aşa, în închisoarea trupului, în care sunt târâte de un fel de vrajă naturală, dar când odată sunt eliberate din legăturile cărnii, atunci, ca şi cum ar fi eliberate de o lungă servitute, se bucură şi sunt purtate în sus..."*

Calea către această eliberare a sufletului era ascetismul şi în special postul, dar aceleaşi efecte puteau fi obţinute şi mai rapid prin folosirea drogurilor, precum cele despre care Josephus spune că esenienii le căutau „care fac pentru bunăstarea sufletului şi a trupului". Mai presus de toate, ciuperca sacră, *Amanita muscaria*, le dădea iluzia unui suflet care pluteşte liber pe distanţe mari, separat de trupurile lor, aşa cum le mai dă şi acum celor suficient de nebuni să caute această experienţă. Creştinii au pus problema astfel: „*Dacă Hristos este în voi, deşi trupurile voastre sunt moarte prin păcat, duhurile voastre sunt vii prin neprihănire. Dacă Duhul Celui care l-a înviat pe Isus din morţi locuieşte în voi, Cel care l-a înviat pe Isus Hristos din morţi va da viaţă şi trupurilor voastre muritoare prin Duhul Său care locuieşte în voi*" (Romani 8: 10,11).

Nu numai că drogul conţinut sub pielea ciupercii sacre îi putea da iniţiatului, la voinţă, această iluzie a învierii spirituale, a victoriei asupra morţii, dar în concepţia şi creşterea ciupercii el putea vedea un microcosmos al întregii ordini naturale. În faţa ochilor săi, ciclul vieţii şi al morţii se desfăşura într-o chestiune de ore. *Amanita muscaria* era mediul regenerării spirituale şi, în acelaşi timp, în sine, exemplul suprem al procesului recreativ din lumea naturii. Nu este de mirare că ciuperca a stârnit atâta uimire în rândul anticilor sau că a inspirat unele dintre cele mai mari epopei ale literaturii.

Pentru mistici, mica ciupercă cu vârful roşu trebuie să fi părut umană în formă şi totuşi divină în puterea sa de a schimba oamenii şi de a le oferi o înţelegere a misterelor universului. Era în lume, dar nu făcea parte din ea. În mitul *Noului Testament*, scriitorii au încercat să exprime această idee a dualităţii naturii prin portretizarea ca personaj central a unui om care părea destul de uman la suprafaţă, dar prin care strălucea o calitate dumnezeiască care se manifesta prin înfăptuirea de miracole şi o atitudine autoritară unică faţă de Lege. Măsura în care au reuşit poate fi văzută astăzi în simpatia şi admiraţia amestecate cu care este privit Iisus în lumea occidentală, chiar şi în rândul oamenilor pentru care religia creştină nu oferă nicio atracţie.

Mitul zeului care moare şi se ridică este tratat în mod diferit în cadrul ciclului ciupercilor. Una dintre cele mai cunoscute poveşti este cea a Persefonei/Kore, a mamei sale Demeter şi a unchiului malefic Pluto. Frumoasa fecioară care este eroina poveştii prezintă în numele ei dublu echivalentul bărbatului efeminat hermafrodit. Cele două nume ale ei pot fi văzute acum ca două aspecte ale ciupercii, Persefona fiind *volva* (sumeriană ***BAR-SIB-U-NI**, „recipientul penisului fecundităţii"), iar Kore tulpina „falusului" (sumeriană ***GU-RI**, ca în numele zeului furtunii, ***USh-GU-RI[ISKUR]**).

În alţi termeni de folclor funciar, Kore este „şarpele" fermecat şi erect, care deschide oul Persefonei. În acest sens, ***SIB-U-NI** ajunge în ebraică, sub forma **siph'ōnī**, „viperă", care are o referinţă specifică ciupercii într-un pasaj din Isaia. Profetul avertizează că cei care „despică" „ouăle **siph'ōnī**, vipera", vor aduce moartea asupra lor, iar cei care ţes cu „fusuri de păianjen" (**qōrē**, tija

fusului cu vârtejul său) nu vor țese niciodată o pânză care să le acopere malversațiunile cultice (59: 5 și urm.). Fără îndoială, aceste două expresii vor fi fost nume populare comune pentru ciupercă.

Persefona/Kore a fost iubită cu pasiune de la distanță de unchiul ei Pluto, zeul lumii subterane. Deși tatăl ei, Zeus, a fost de acord cu această căsătorie, mama ei, Demeter (inclusă, alături de numele fiicei sale, printre cele ale Plantei Sfinte), s-a opus cu fermitate acestui aranjament, nu în ultimul rând pentru că domiciliul conjugal ar fi fost în afara influenței sale. Cu toate acestea, Pluto, cu complicitatea fratelui său, a aranjat ca o floare mare și frumoasă să apară într-o zi la picioarele iubitei sale în timp ce aceasta se plimba în casa ei siciliană. Neputând rezista florii, fata a cules-o. Imediat, o prăpastie a apărut la picioarele ei, dezvăluindu-l pe pretendentul ei cu tot cu car și cai pentru a o duce cu greu în palatul său subteran.

Nu în mod nefiresc, mama ei a fost supărată de această întorsătură a evenimentelor și a început o lungă și divers povestită căutare a fiicei sale. Din nefericire, chiar și atunci când a aflat unde se află, a descoperit că nefericita copilă mâncase o plantă magică care o împiedica să părăsească Hadesul pentru totdeauna. În cele din urmă, s-a ajuns la o înțelegere ca fetița să rămână în casa soțului ei o treime (sau jumătate) din an, iar restul timpului să și-l petreacă pe pământ cu mama sa.

Cercetătorilor li s-a părut ciudat ca Pluto, zeul lumii subterane, să fie considerat în altă parte un zeu al fertilității. Este adevărat că o mare parte din tradiția noastră clasică și semitică occidentală ne-a făcut să ne gândim la Hades ca la un loc al lipsei de viață plictisitoare sau chiar al torturii pedepsitoare a damnaților. Mai originală, după cum am văzut, este concepția despre măruntaiele pământului ca sediu al creației, unde toată viața este concepută și recreată după moarte. În cuptorul subteran, lichidul seminal al zeului este transformat în materie vie, iar Cuvântul se face trup.

Numele Pluto, grecescul **Plouton**, este în primul rând un cuvânt de fertilitate, recunoscut acum ca provenind de la un original sumerian ***BURU-TUN**, „eliberator al pântecelui”, al cărui element **BURU**, „a elibera, a lăsa”, este cognat cu grecescul **bruō**, „a umple, a fi plin, a izbucni”. Același cuvânt sumerian apare în nume precum Apollo. Afrodita (de la care provine „afrodiziacul” nostru), și numele plantei Abrotonon, „lemn de sud”, o crenguță din care sub pernă, Pliniu ne spune că „*este cea mai eficientă contracarare a tuturor poțiunilor magice date pentru a produce impotență sexuală*”.

O poveste cu un final asemănător cu cel al mitului Persefonei se găsește relatată de Castor și Pollux. În urma morții lui Castor în luptă, în mâinile verilor săi care au alungat niște vite, fratele Pollux a fost aruncat în disperare. În cele din urmă, ca răspuns la o rugăciune adresată lui Zeus pentru ca și el să moară și să părăsească acest pământ pentru a se alătura fratelui său geamăn în Hades. Tatăl Zeus a fost de acord ca el să-și petreacă o zi alături de semenii săi, zeii, iar cealaltă pe pământ, cu fratele său. „*Astfel*”, spune Homer, ”*acești doi pământul, dătătorul de viață, îi acoperă, deși vii, și chiar și în lumea de jos au onoare de la Zeus. O zi trăiesc în rândul lor, iar într-o zi sunt morți; și au o onoare asemănătoare cu cea a zeilor*”.

Povestea morții și învierii lui Iisus urmează modelul tradițional al mitologiei fertilității, așa cum a fost recunoscut de mult timp. Eroul se naște miraculos, moare violent, se întoarce în lumea subterană și apoi este trezit la o nouă viață. Acum putem merge mai departe și să conectăm mai strâns detaliile poveștii la cultura ciupercilor din care face parte. Într-adevăr, referința este clară în text, unde Iisus este făcut să relateze moartea sa viitoare prin „ridicare” cu șarpele de aramă al lui Moise: „*După cum Moise a înălțat șarpele în pustie, tot așa va fi înălțat și Fiul omului, astfel încât toți cei care cred în el vor avea viața veșnică*” (Ioan 3: 14). Referirea este la incidentul consemnat în Numeri 21: 9: „*Și Moise a făcut un șarpe de aramă și l-a pus pe un stâlp de semnalizare, astfel încât, dacă cineva era mușcat de un șarpe, să se uite la șarpele de aramă și să trăiască*”.

Paștele și echivalentul său dionisiac

În fiecare primăvară, lumea creștină sărbătorește Paștele, când Biserica își concentrează atenția asupra morții și învierii lui Iisus. Prin ceremonia focului sacru și prin înmuierea lumânărilor (penisului) într-un izvor (pântecele), menționate anterior, tradiția demonstrează în mod clar natura sexuală a evenimentului. Suntem acum în măsură să stabilim câteva paralele importante între

festivalul creştin şi sărbătoarea de primăvară a Antesteriei dionisiace. În a douăsprezecea zi a lunii care poartă acest nume (de la sfârşitul lunii februarie până la începutul lunii martie), începea un festival de trei zile cu trei părţi: Pitlioigia, Choes şi Chutroi. Din documente se cunosc prea puţine detalii despre această mare ocazie; în mod inevitabil, au fost implicate ritualuri misterioase care nu erau destinate vizionării sau înregistrării publice. Cu toate acestea, acum suntem într-o poziţie mai bună pentru a cerceta secretele sale, nu în ultimul rând pentru că putem descifra numele sale.

În primul rând, „Pithoigia" nu avea nimic de-a face cu „carafele de vin" (**pithoi**). Într-adevăr, Anthesteria nu era în primul rând o sărbătoare a viţei de vie, în ciuda tradiţiilor timpurii în acest sens, iar Bacchus/Dionysus nu era cu adevărat un zeu al vinului, în ciuda tuturor imaginilor colorate pe care numele le-a evocat mult timp. Confuzia a apărut în principal din cauza simbolismului „mănunchiului de viţă de vie", care constituia o parte atât de importantă a regaliilor bacchice.

Strugurele de viţă de vie, ca şi strugurele de iederă care apare, de asemenea, reprezentat în mod liber în simbolistica *bacchiei*, evocă forma capătului conic al penisului erect, glandul. Forma este bine ilustrată în cea mai veche ideogramă sumeriană pentru viţă de vie,

Legătura este explicită în vechile denumiri ale viţei de vie, precum grecescul **botrus** şi ebraicul **'eshkōl**, ambele derivate, după cum ne dăm seama acum, din expresii sumeriene care înseamnă „vârful penisului erect". Aşadar, adoratorii lui Bachus simbolizau legăturile falice şi cu ciupercile ale zeului lor purtând cu ei un baston lung, împletit cu iederă şi purtând la capătul său un ciorchine de viţă de vie sau de iederă. Acest toiag este numit Thyrsus, "favorizator al pântecelui; penis", aşa cum derivarea sa sumeriană arată acum că a însemnat iniţial. O versiune arabă modernă a numelui este utilizată pentru ciupercă.

În timpul festivalului atenian Skira, doi adoratori de sex masculin ai zeiţei Atena, îmbrăcaţi ca nişte fete, transportă ciorchini de viţă de vie între templul zeiţei lor şi cel al lui Dionysos. Cuvântul grecesc rar atribuit acestor obiecte, **oskhos**, îl putem lega acum, prin forma sa sumeriană originală, de ebraicul **'eshkol**, „ciorchine de vie". În *Cântarea Cântărilor*, sânii Sulamitei sunt comparaţi cu astfel de „mănunchiuri de viţă de vie", unde referinţa este cu siguranţă la pălăria ciupercii.

„Strugurele de viţă de vie" a devenit, astfel, un sinonim util pentru ciuperca sacră şi este folosit cu această aluzie într-o imagine compusă a Pomului Vieţii din Grădina Edenului, prezentată în cartea post-biblică a lui Enoh. Am observat mai devreme cum Josephus a folosit acest dispozitiv literar ciudat pentru a descrie într-un mod ocolit semnificaţia falică şi de ciupercă a coifului Marelui Preot. O serie de plante sunt reunite pentru a ilustra diferite aspecte ale obiectului real descris în mod criptic. Luată la valoarea ei nominală, imaginea rezultată este absurdă, dar fiecare dintre plantele astfel aduse conţine o aluzie, prin formă sau pur şi simplu printr-un joc de cuvinte cu numele său, care, pentru cei iniţiaţi, transmite semnificaţia intenţionată a întregului. În cazul Copacului Vieţii, al cărui fruct i-a făcut pe Adam şi Eva nişte zei, scrierea apocrifă spune că acesta avea „înălţimea unui brad, frunze ca un **carob** şi fructe ca un ciorchine de viţă de vie".

Fiecare dintre comparaţii se referă la ciuperca sacră, *Amanita muscaria*. „Bradul" pentru că este un locuitor al pădurilor de conifere; «carobul» pentru că acest nume de «păstaie» a fost dat atât ciupercii, cât şi hranei porcilor şi a «fiilor risipitori»; şi «ciorchinele de viţă de vie» pentru că pălăria roşie a ciupercii a fost astfel reprezentată, aşa cum am văzut mai sus.

Fiii fără noroc ai profeţilor care au găsit „moartea în oală" când Elisei a venit la cină, şi-au cules ciupercile dintr-o „viţă de vie de pe câmp" (II Regi 4: 38-41). Această expresie are toate aparenţele unui nume popular pentru ciupercă, deoarece „vița de vie a pământului" a fost păstrată în siriacă ca nume al *mandragorei*, Aceeaşi expresie este folosită în cartea *Apocalipsei* pentru recolta la care este chemat îngerul cu secera ascuţită:

Pune-ţi secera şi culege ciorchinii viţei de vie de pe pământ, căci strugurii ei sunt copţi (Apoc. 14:18).

Aceeași imagine a „viței de vie” îl descrie pe Isus ca fiind „vița adevărată” (Ioan 15:1, 5), iar în literatura iudeo-creștină ca fiind „vița lui David”.

Așadar, oricare ar fi fost răcorirea care a înveselit inimile petrecăreților bacchici, putem fi siguri că nu a fost doar vinul, iar imaginea viței de vie din regalul lor transmitea inițiaților un mijloc de intoxicare mai puternic decât doar sucul de struguri. Foarte probabil, ei foloseau o formă uscată și pulverizată de *Amanita muscaria* pentru a-și îmbogăți băutura și cu această băutură aprinsă își spălau vârfurile de ciuperci pe care le mestecau. În orice caz, multe dintre cele mai importante festivaluri dionisiace aveau loc iarna, când cultura viței de vie nu prea avea ce să ofere ca scuză pentru o orgie de băut vin.

A doua și a treia zi a Anthesteriei erau numite **hoi Khoes** și, respectiv, **hoi Khutroi**, care au fost interpretate ca însemnând „ulcioarele” și „oalele” și ca făcând referire la o anumită parte a ceremoniei de fabricare a vinului. Cu toate acestea, acum că nu mai trebuie să vedem festivalul mistic de la Anthesteria ca o simplă sărbătoare a recoltării viței de vie sau a fabricării vinului, putem găsi o semnificație mult mai semnificativă în denumirile diferitelor sale părți. Denumirea celei de-a doua zile, **hoi Khoes**, citită ca substantiv și articol singular, amintește în mod remarcabil de ceremonia **oskhos** menționată mai sus, în care obiectele purtate sunt „ciorchinii de vie” ai lui Dionysos.

Numele **khutroi** dat celei de-a treia zile a festivalului Anthesteria este înrudit cu semiticul **kōtereth**. „ciupercă”. Cuvântul grecesc **kuthros** (*kutros*), „oală”, cu care numele a fost identificat până acum, provine tot din aceeași sursă ultimă (sumerianul **GU-TAR**, «vârful capului; falus»), dar este probabil secundar, referindu-se la forma de ciupercă sau falică a recipientului.

Revenind la numele sărbătorii în sine, Anthesteria, putem găsi acum sursa sa într-o expresie sumeriană care înseamnă „ridicarea penisului” (***ANTA-AShTAR**), unde „penis” va avea sensul său dublu în cultul organului masculin și al ciupercii falice. Faptul că ambele aspecte ale cuvântului erau implicate este indicat de faptul că festivalul includea o căsătorie rituală între zeul Dionysos și soția arhontelui sau a magistratului șef. Se spune că a implicat o solemnizare și o consumare a acestei uniuni mistice, dar nu putem ști exact ce a avut loc fizic. Am discutat mai devreme despre rolul jucat de prostituatele cultice în ceremoniile de cultivare a ciupercilor și, probabil, ceva de acest gen a stat la baza acestei căsătorii sfinte între zeu și preoteasa sa muritoare. Reamintind că expunerea organelor genitale feminine și aplicarea sângelui menstrual erau considerate o parte esențială a eliberării ciupercii, este demn de remarcat faptul că cel puțin una dintre zilele Anthesteriei era marcată drept „tabu” (**miara**), în mod corect „pătată de sânge”.

O altă confirmare a acestui fapt este tradiția conform căreia, în ziua de Choes, sărbătoriții își ungeau ușile cu smoală, a cărei relație cu sângele menstrual în filosofiile antice a fost remarcată anterior. Ne amintim, de asemenea, de ungerea profilactică a stâlpilor și a liniei ușilor cu sângele mielului pascal de către israeliți în Egipt (Exod 12:7.22).

Invocarea și Rugăciunea Domnească

Strigătul cultic al bacantelor era „paeanul”, **eleleu**, **eleleu**. Elementele acestei invocații pot fi acum urmărite până la aceleași cuvinte sumeriene care le-au dat evreilor numele divinității lor Elohim, tradus „Dumnezeu” în *Bibliile* noastre. Era o combinație între sumerianul **E-LA**, „apă puternică, suc”, și **IA-U/UIA**, „suc al fecundității, spermatozoizi”, cu alte cuvinte, numele semitic comun pentru zeu, „El”, combinat cu numele zeului tribal Yahweh („Jehovah”). În invocație, originalul **E-LA** este dublat, și tocmai această formă a ajuns în **Biblie** în cântecul de laudă „Halleluia!”

Strigătul **eleleu**, **eleleu** a fost o trăsătură atât de marcantă a riturilor bacchice încât bacantele au devenit cunoscute sub numele de Eleleides, iar cântecul în sine „Paean”, și asociate cu Apollo, care avea același epitet, Paian, în greacă. Cuvântul, așa cum am văzut mai devreme, este un alt nume al ciupercii, echivalentul lui „Bar-jona” din *Noul Testament*, numele de familie al lui Petru. Acum putem înțelege o referire în relatarea botanistului Dioscoride, la planta pe care o numește „Hellebore”, dar pe care o putem identifica cu ciuperca: „când o dezgroapă, stau și se roagă lui Apollo și lui Esculapiu. Acesta din urmă este, de asemenea, un nume pentru „Hellebore” și

înseamnă pur și simplu „capul penisului erect, glandul” sau, în termeni de ciupercă, „capacul”. În mod evident, în momentul în care ciuperca sacră era scoasă din pământ, sau poate în momentul în care era stimulată să se ridice, sărbătoriților li se cerea să cânte „cântecul” zeului ciupercii, „**eleleu**, **eleleu**”.

În povestea de Paște a *Noului Testament* se regăsește aceeași expresie incantatorie, pusă în gura personajului Iisus, întins ca ciuperca pe cruce:

În ceasul al nouălea, Iisus a strigat cu glas tare. „Eloi. Eloi. lama sabachthani!” care înseamnă: «Dumnezeul meu, Dumnezeul meu, de ce m-ai părăsit?». Iar unii dintre trecătorii care au auzit au spus: „Iată că îl cheamă pe Ilie” (Marcu 15: 34 ș.u., etc.).

Numele „Elijah” este format din aceleași elemente ca numele divin Elohim și strigătul bahic „eleleu” și, fără îndoială, a fost menit să servească drept indiciu pentru criptograful precedent. Cuvintele „*Eloi, Eloi, lama sabachthani*”, dar cu îndoială, înseamnă „Dumnezeul meu, Dumnezeul meu, de ce m-ai părăsit?” după cum știe orice semitic. „Traducerea” este o altă „relatare falsă” a *Noului Testament* a unor nume sau invocări cultice speciale, culese de data aceasta din binecunoscutul pasaj din *Psalmul* 22:1. Ebraica de aici nu este nicăieri redată prin cuvintele „*Eloi, Eloi, lama sabachthani*” care, în orice caz, sunt o aramaică ciudată. Aluzia din textul Psalmilor este doar o „acoperire”: **lama sabachthani** este o aproximare inteligentă a importantului nume sumerian al ciupercii sacre ***LI-MASh-BA(LA)G-ANTA**, sursa, prin joc de cuvinte, a unei mari părți din mitul *Noului Testament*. Aceasta este a doua parte, sau „Aesculapius”, a incantației despre care Dioscorides spune că era pronunțată de cei care tăiau „Hellebore”. Întreaga expresie invocatorie secretă, din care tradiția clasică a adus doar prima parte, era un echivalent colocvial al unui original sumerian ***E-LA-UIA**, **E-LA-UIA**, **LI-MASh-BA(LA)G-ANTA**. Datorită creatorilor de mituri și criptografilor din *Evanghelie*, suntem acum capabili să furnizăm partea pe care observatorii festivalurilor bahice nu au auzit-o sau nu le-a fost permis să o audă. O altă formulă incantatorie care apare, în mod neobișnuit, la suprafața înregistrărilor *Noului Testament* și, prin urmare, a provocat multe speculații în rândul criticilor și teologilor, este pasajul din epistola către Efeseni:

Trezește-te, adormitule! Scoală-te din morți și Hristos îți va da lumină! (Efes. 5: 14).

Îndemnurile adresate „adormiților” de a se „trezi” sunt destul de frecvente în povestirile evanghelice, în special în cele care tratează agonia din grădină înainte de răstignire (Matei 26: 40 și urm. Etc.). Interesul acestei incantații particulare constă în faptul că este formată dintr-o combinație inteligentă și un joc de cuvinte cu numele ciupercii sacre și chiar și în forma sa greacă finală este legată în mod deschis de cultul necromantic din care provine. Spargerea codului său ne conduce la alte nume importante ale plantei sacre și la o nouă înțelegere a celei mai faimoase incantații, Rugăciunea Domnească.

Strigătul „Trezește-te, adormitule!” este un joc de cuvinte la nivel aramaic al expresiei sumeriene ***AN-BAR (AB-BA)-NA-IM-A-AN**, „*bolta cerului întinsă deasupra*”, un epitet descriptiv al ciupercii. Ultima parte, **NA-IM-A-AN**, conține numele antic al zeului-erou al fertilității Adonis, Na'iman. O formă prescurtată a întregii fraze a dat ebraicii numele tribal „Efraim” și, în urma unei evoluții dialectale și vocale diferite, numele patriarhal „Abraham”, „tatăl” lui Israel.

Primul element al numelui, **AN-BAR**, care se regăsește și sub forma **AB-BA**, - ”tată”, prezintă un interes deosebit pentru noi în acest studiu. În sens literal, înseamnă „întinderea cerului”, adică oferă imaginea unui baldachin de protecție deasupra capului, și astfel este folosit pentru „tatăl” sau „protectorul” unei familii, sumerianul ajungând direct în semitică ca **‘ab**, **‘abbā’**, cu acest sens. Atunci când, pentru terminația **NA-IM-A-AN** a numelui ciupercii de mai sus, se adaugă terminația alternativă sumeriană **TAB-BA-RI**, putem rezolva în sfârșit o altă mică problemă derutantă legată de invocațiile din *Noul Testament*.

În trei locuri, scriitorii *Noului Testament* ne oferă o frază care este o combinație a unui cuvânt străin, presupus de obicei a fi aramaic, și o „traducere” anexată: „**Abba**, tată”. Acum. este perfect adevărat că grecescul **ho patēr**, „tată”, reprezintă cu exactitate aramaicul „abba”, dar ne-am fi gândit că acest cuvânt semitic extrem de comun pentru „tată” ar fi fost suficient de bine cunoscut chiar și într-o zonă vorbitoare de greacă din primul secol pentru a nu fi nevoie de o traducere de fiecare dată când apare într-un text. Deoarece, de asemenea, în fiecare caz în care apare în *Epistole*, este legat de mărturia Duhului lui Dumnezeu în inima credinciosului, iar în al treilea caz este pus în gura lui Isus în Grădină, rugându-se lui Dumnezeu (Marcu 14: 36), ar putea exista în orice caz motive pentru a-l considera ca o expresie incantatorie cu o semnificație mai mult decât obișnuită.

Când strigăm „Abba, tată!”, Duhul însuși mărturisește împreună cu spiritul nostru că suntem copii ai lui Dumnezeu (Rom. 8:16).

Și pentru că sunteți fii, Dumnezeu a trimis Duhul Fiului Său în inimile noastre, strigând: „Abba, tată!” (Gal.4: 6).

Strigătul „**Abba, (ho) pater!**” este pur și simplu un joc de cuvinte pe baza expresiei sumeriene cu ciuperci ***AB-BA-TAB-BA-RI**, **B/P** și **T** fiind transpuse.

Pâinea zilnică

Invocația „Tatăl” ne amintește de cuvintele de început ale Rugăciunii Domnești, repetate de milioane de ori pe zi în întreaga lume creștină. În gura lui Isus, cuvintele de început „*Tatăl meu (nostru) care ești în ceruri*” sunt folosite frecvent ca surogat pentru Dumnezeu. Însăși plenitudinea frazei a părut curioasă, acolo unde ne-am fi așteptat la un simplu „Dumnezeu” sau „Tată” sau altele asemenea. Explicația stă în titlul ciupercii ***AB-BA-TAB-BA-RI-GI**, o versiune mai amplă a celei citate mai sus și care stă la baza expresiei „Abba, Tată”. Criptografii au extras din sumeriană un **‘abbā’ debareqīā’** aramaic: „*O, Tatăl meu (nostru) care ești în ceruri!*” După ce am pătruns în deghizare și am dezvăluit expresia originală sumeriană și fraza aramaică derivată din aceasta, o putem recunoaște acum ca pe o expresie pe care o cunoaștem cu toții din cărțile noastre pentru copii de mult timp: „**abracadabra**”. Inițial, aceasta avea o intenție mult mai serioasă și se găsește pentru prima dată în scrierile lui Q. Serenus Sammonicus din secolul al II-lea-al III-lea d.Hr., un medic din secta pe care o cunoaștem sub numele de gnostici. Acest autor a lăsat instrucțiuni precise pentru utilizarea acestei fraze cabalistice, despre care se credea că invocă spirite benefice împotriva bolilor și nenorocirilor. Cuvântul magic trebuie cusut sub forma unei cruci și purtat ca amuletă la piept timp de nouă zile și, în final, aruncat cu spatele înainte de răsăritul soarelui într-un curs de apă care curge spre est. Secta gnosticilor oferă una dintre cheile majore pentru dezlegarea misterului modului în care creștinii închinători la ciuperci au devenit Biserica de mai târziu. Gnosticii erau grupuri de asceți, disprețuind în întregime plăcerile cărnii și convinși că posedau o cunoaștere secretă și misterioasă refuzată muritorilor de rând, încredințată lor prin revelație de la Dumnezeu. Ei pretindeau că sunt conectați la zeul lor salvator și la primii creștini printr-o tradiție secretă și că posedă anumite scrieri mistice pe care numai ei le puteau interpreta. Obiectivul final al credinței lor era o mântuire individuală, asigurarea unui destin binecuvântat pentru fiecare suflet după moarte. Ei posedau multe astfel de formule ca „abracadabra” și, având locul de frunte deasupra tuturor cunoștințelor lor secrete, erau numele demonilor. Numai atunci când fiecare suflet cunoștea astfel de nume și putea astfel controla puterea lor, putea repeta formulele sfinte și afișa simbolul corect, și era uns (adică „botezat”) cu un ulei sfânt, putea găsi calea către al șaptelea cer, împărăția luminii. Astfel, o caracteristică principală a gnosticismului era transmiterea unora altora în cel mai strict secret a doctrinelor despre ființa, natura, numele și simbolurile celor Șapte Demoni sau Îngeri care, altfel, le-ar fi blocat calea spre atingerea scopului final.

Mișcarea a devenit proeminentă în secolul al II-lea d.Hr. și a atins cea mai mare influență în al treilea sfert al aceluiași secol, după care a început să scadă și a fost înlocuită de mișcarea maniheistă, strâns legată și mai puternică. Cu toate acestea, multe dintre ideile sale au supraviețuit în cercurile mistice cel puțin până în secolele al IV-lea și al V-lea.

Ceea ce devine creştinismul „ortodox” a purtat un război cu gnosticismul pe care l-a câştigat în cele din urmă, iar cărţile „ereziei” au fost distruse sistematic. Cea mai mare parte din ceea ce ştim despre sectă provine din scrierile oponenţilor săi ecleziastici, dar în ultimii ani, unele dintre cărţile lor pierdute din perioada ulterioară au fost găsite în nisipurile Egiptului, conservate în mod minunat, printre care *Evanghelia Adevărului*. Putem spera la mai multe lucrări şi mai vechi, dar, din nou, trebuie să ne reamintim că, oricât de valoroase ar fi aceste lucrări pierdute, este puţin probabil ca doctrinele cu adevărat secrete să fi fost scrise în „clar”, iar cel mai bun lucru la care putem spera este o altă scriere criptică precum *Noul Testament*. Cu toate acestea, un fruct al acestor cercetări actuale trebuie să fie reexaminarea materialului gnostic care a supravieţuit pentru a găsi „abracadabre” mai descifrabile.

„*Tatăl nostru care eşti în ceruri*” este, aşadar, un mod criptic de a exprima numele zeului-mântuitor, ciuperca sacră. După ce am spart codul în această măsură, este posibil să abordăm alte probleme nerezolvate ale textului De exemplu, cerem „*pâinea cea de toate zilele*” pe „această zi”. De fapt, nu am avut niciodată o justificare textuală pentru a face acest lucru, deoarece nimeni nu a putut oferi vreodată o traducere definitivă pentru foarte rarul cuvânt grecesc **epiousion** pe care textul îl foloseşte pentru a descrie „pâinea”. Redarea „zilnic” este probabil cea mai puţin probabilă posibilitate; lectura marginală a R.S.V., „**pâinea noastră pentru mâine**”, nu este cu mult mai bună. Numai atunci când recunoaştem numele sumerian pentru ciuperca sacră din care întreaga „Rugăciune” a fost ţesută prin joc de cuvinte, putem vedea de ce criptografii au ales acest epitet grecesc şi de ce cealaltă lectură alternativă principală „**dă-ne (pâinea) de care avem nevoie**” este cea corectă. Este o încercare de a reda verbul semitic **s-p-q**, „**dă-ne ceea ce este necesar**”, derivat dintr-un joc de cuvinte pe ***MASh-BA(LA)G-ANTA-TAB-BA-RI** citit ca „**ceea ce este necesar - dă-ne - acum - pâinea**”.

Ispita şi pregătirea pentru mistere

Puţine părţi din Rugăciunea Domnească au dat mai multe bătăi de cap creştinului care se roagă şi mai multe posibilităţi exegetului decât versetul:

Şi nu ne duce pe noi în ispită, ci ne izbăveşte de rău (Mat. 6:13).

Cuvântul grecesc pentru „ispită”, **peirasmos**, a intrat în atenţia specială în momentul descifrării *Manuscriselor de la Marea Moartă*. Cercetătorii şi-au dat seama în mod corect că în spatele acestei expresii din *Noul Testament* se află cuvântul semitic pentru un loc de „testare” a metalelor, adică creuzetul rafinatorului. Esenienii din *Manuscrise* vorbesc despre „timpul de încercare care va veni” folosind acest cuvânt tehnic. Aşadar, aici, în Rugăciune, jonglerii de cuvinte au preluat echivalentul său aramaic, **kūr bukhānā’**, „creuzetul de încercare”, din ***LI-KUR-BA(LA) G-ANTA**, numele ciupercii. Fraza rezultată este deosebit de interesantă, deoarece este aproape exact numele aramaic al ciupercii, aşa cum a ajuns în literatură, **khūrbakhnā’** sau **khūrbekhānā’** (arabă **kharbaq**), ataşat, ca atâtea cuvinte de ciuperci, plantei Hellebore.

A lua ciuperca sacră sau, în limbajul *Noului Testament*, a „mânca trupul” lui Hristos, trebuie să fi fost o „încercare” **peirasmos**, foarte reală, a trupului şi a spiritului. Nu ar fi fost o întâmplare pentru sărbătoritul cultic faptul că numele ciupercii şi expresia pentru „cuptorul de foc al încercării” apar la fel. Traducerea obişnuită a acestui concept puternic prin „ispită” este aproape ridicolă, amintind de experienţele din tinereţe în dulapul cu gem sau în spatele magaziei de lemne cu fata de alături. Scriitorul din *Corinteni* ar putea emite acest avertisment:

Prin urmare, oricine mănâncă pâinea sau bea paharul Domnului în mod nevrednic va fi vinovat de profanarea trupului şi sângelui Domnului. Omul să se examineze pe sine şi astfel să mănânce din pâine şi să bea din pahar. Căci oricine mănâncă şi bea fără să-şi trateze critic trupul, mănâncă şi bea o „criză” asupra sa. De aceea mulţi dintre voi sunt slabi şi bolnavi, iar unii au murit... (I Cor. 11: 27-30).

Isaia cu mult timp înainte exprimase aceeași avertizare cu privire la plantarea Adonisului (Na'iman): *„chiar dacă le faci să crească în ziua în care le plantezi și le faci să înflorească în dimineața în care semeni, totuși recolta va fugi, într-o zi de jale și durere incurabilă”* (Isa. 17: 10 și urm.).

Amanita muscaria este, la urma urmei, o ciupercă otrăvitoare. Deși nu sunt cele mai periculoase, drogurile sale au un efect grav asupra sistemului nervos și, luate în mod regulat pe o perioadă lungă de timp, ar ucide în cele din urmă dependentul. Printre drogurile sale izolate până în prezent se numără *muscarina*, *atropina* și *bufotenina*.

Muscarina provoacă vărsături și diaree și stimulează sistemul nervos parasimpatic, astfel încât consumatorul este capabil de mari eforturi musculare și de rezistență. Poveștile despre forța fantastică a eroilor cultici, oricât de mitice ar fi evenimentele descrise, au probabil un element de realitate. De asemenea, ideea că menadele, în sălbăticia lor prin pădurile de conifere, erau capabile să sfâșie animalele membru cu membru, nu era complet lipsită de adevăr.

Atropina stimulează mai întâi sistemul nervos și apoi îl paralizează. Această otravă este responsabilă în primul rând de convulsiile musculare care trebuie să fi părut spectatorului ca demonii dinăuntru, luptându-se cu puterea nou asimilată a zeului.

Bufotenina, o secreție care se găsește în glandele sudoripare ale broaștei africane, scade pulsul și temperatura. În consecință, consumatorul de ciuperci are senzația ciudată de a-și simți pielea fierbinte și rece simultan: fierbinte în unele locuri, rece în altele. El se simte hipersensibil la atingere, lumină și sunet. În ziua următoare „călătoriei”, toate mirosurile i se par urâte, iar gustul neplăcut persistă în gură. Simte o nevoie urgentă de a urina, dar nu o poate face.

Din păcate, nu suntem informați despre astfel de observații clinice în literatura antică. Inițiații cultului ciupercilor au explicat astfel de senzații în termenii demonologiei. Ei credeau că zeul a cărui carne o mestecau sau al cărui sânge îl beau în vinul lor drogat, se afla de fapt în corpul lor. Era de așteptat ca venirea și plecarea lui să fie însoțite de experiențe fizice și mentale teribile, iar corpul avea nevoie de o pregătire îndelungată pentru „încercarea” prin foc. Consumul efectiv al vârfului de ciupercă amară, usturătoare, băutul vinului amestecat și, poate, prizatul prafului de *agaric*, ar fi fost doar la sfârșitul zilelor de pregătire religioasă și fizică. Pentru a obține o idee despre natura acestor pregătiri și despre groaza cu care erau abordate, putem citi ce spune Pliniu despre Hellebor. Am observat mai devreme că multe dintre numele de ciuperci au ajuns până la noi atașate de această iarbă puternică și nu este improbabil ca ceea ce ne spune botanistul din primul secol despre administrarea de Hellebor să reflecte în mod similar tradiții pe care le-a cules cu privire la utilizarea ciupercii:

> *Cel mai bun Hellebor alb este cel care provoacă strănutul cel mai rapid. Cu toate acestea, este mult mai înfricoșător decât soiul negru, mai ales dacă citim în vechile noastre surse despre precauțiile elaborate luate de cei care urmează să-l bea, împotriva tremuratului, sufocării, somnului copleșitor și necorespunzător, sughițului prelungit sau strănutului, fluxurilor de stomac, vărsăturilor, prea lente sau prea lungi, puține sau prea excesive. De fapt, ei dădeau de obicei alte lucruri pentru a promova vărsăturile și eliminau Helleborul însuși prin medicamente sau clismă, sau adesea foloseau chiar sângerarea. Mai mult, chiar și atunci când Helleborul se dovedește a fi un succes (ca purgativ), diferitele culori ale vărsăturilor sunt terifiante de văzut, iar după vărsături vine grija de a urmări scaunele, de a supraveghea baia, de a acorda atenție întregului corp, toate aceste necazuri fiind precedate de marea teroare cauzată de reputația sa, deoarece se spune că carnea, dacă este fiartă cu ea, este consumată.*
>
> *A fost o greșeală a medicilor antici că, din cauza acestor temeri, obișnuiau să administreze acest Hellebor în doze mici, deoarece cu cât este mai mare doza, cu atât este eliminat mai repede. Themison a dat doze de cel mult două drachme; succesorii săi au crescut de fapt cantitatea la patru, din cauza mărturiei bune date Helleborului de către Herophilus, care l-a comparat cu un general cu adevărat curajos; după ce a trezit pe toți din interior, el însuși iese în frunte...*

Trebuie avut grijă, chiar și cu un tratament favorabil, să nu se administreze Hellebor într-o zi înnorată; căci, făcând acest lucru, este urmat de o tortură insuportabilă. Într-adevăr, nu există nicio îndoială că vara este un sezon mai bun pentru a-l administra decât iarna. Cu șapte zile înainte, corpul trebuie pregătit cu alimente acide (sau cu gust puternic) și prin abstinență de la vin; în a patra și a treia zi înainte, trebuie luat un emetic, iar în ziua precedentă ar trebui să existe abstinență de la cină.

Hellebore-ul alb se administrează chiar și într-un mediu dulce [soiul negru era considerat periculos dacă gustul său amar era atât de mascat cu un acompaniament dulce încât se lua mai mult decât organismul ar putea tolera], deși cel mai potrivit este în linte sau ciorbă. Recent, a fost descoperită metoda de a despica ridichi, de a introduce Hellebore și apoi de a presa din nou ridichile, astfel încât să pătrundă în ele proprietatea purgativului: Hellebore este astfel administrat într-o formă modificată.

Vărsăturile încep după patru ore, iar totul se termină în șapte ... Hellebore nu este niciodată prescris pentru bătrâni sau copii, sau pentru cei care sunt moi și efeminați la trup sau la minte, sau pentru cei slabi sau delicați. Pentru femei este mai puțin potrivită decât pentru bărbați, nepotrivită și pentru cei nervoși sau când hipocondriile sunt ulcerate sau umflate, foarte rea atunci când există scuipat de sânge, durere în lateral sau durere în gât...

Amestecat cu orz perlat omoară șobolanii și șoarecii. Atunci când vânează, galii își înmoaie săgețile în Hellebore și spun despre carne că atunci când carnea din jurul rănii a fost tăiată, are un gust mai fraged.

Și muștele mor dacă se presară Hellebore alb și lapte.

Această ultimă utilizare a Helleborei oferă o legătură interesantă cu *Amanita muscaria*. sau *Musca-Agaric*, așa cum este cunoscută popular - Linnaeus a dat ciupercii numele latin (musca. „muscă”) tocmai datorită practicii străvechi de a ucide muștele sau gândacii cu ea. Atestată pentru prima dată în epoca medievală, se spune că pe continent încă se practică spargerea ciupercii în lapte pentru a stupefia muștele. În Polonia și Cehoslovacia se prepară în acest scop o soluție de zahăr sau se presară zahăr pe capac. Poate că este vorba despre utilizarea sa pentru uciderea paraziților, cum ar fi gândacii, atunci când Pliniu raportează despre „Hellebore negru” că „cu el se fumighează și se curăță casele, se stropește pe oi și se adaugă o rugăciune oficială”. La fel spune și Theophrastus: „Oamenii purifică caii și oile cu el, scandând în același timp o incantație” (probabil una dintre denumirile speciale ale drogului). Aceeași autoritate afirmă că „Helleborele albe și cele negre nu par să aibă nimic în comun, cu excepția numelui”.

Ne amintim de zeul filistin *Baal-zebub*, „Stăpânul muștelor”, pe care Ahazia a căutat să-l consulte pentru un pronostic asupra sănătății sale după ce a căzut pe fereastra dormitorului său (II Regi. 1: 2 și urm.). De asemenea, zeul elan Muiagros era invocat atunci când un roi de muște aducea ciuma; muștele mureau imediat ce se făcea sacrificiul. În mod similar, sacrificiul zeului Myiodes („Zburătorul”) la Jocurile Olimpice, a dus la emigrarea în masă a muștelor de pe teritoriu. Trebuie să ne amintim că în acele clime și pe fondul lipsei obișnuite de igienă, muștele erau mai mult decât o simplă pacoste. Atunci când au „ruinat” țara Egiptului ca urmare a intransigenței faraonului (Exod. 8: 24), ele erau o manifestare a zeului ciumă însuși, motiv pentru care demonul sumerian al dăunătorilor **NAM-TAR**, în greacă Nectar sau Mandrake, putea ucide dăunătorii atunci când toate celelalte eșuau. Astfel, a presăra „Hellebore” în jurul casei, după cum spune Dioscorides, era considerat a o feri de spiritele rele.

Plinius considera ciudat faptul că Helleborus, "odinioară considerat cu groază, a devenit ulterior atât de popular încât majoritatea savanților îl luau în mod regulat pentru a-și ascuți creierele pentru studiile lor". Poate că, pentru creșterea facultăților perceptive, pe care medicamentul *Amanita muscaria* se spune că le oferă, ar trebui să căutăm o explicație pentru afirmația curioasă a lui Plinius că Helleborus nu ar trebui administrat într-o "zi înnorată; căci acest lucru este urmat de o tortură insuportabilă. Într-adevăr, nu există nicio îndoială că vara este un anotimp mai bun pentru a-l administra decât iarna". În povestea vizitei lui Lot de către îngeri la Sodoma, bărbații locului, ignorând legile tradiționale ale ospitalității orientale, au amenințat că vor sparge ușile lui Lot, cu

excepția cazului în care el și-ar elibera vizitatorii pentru atenția lor pervertită. În ciuda ofertei generoase a lui Lot de a-și da fiicele virgine în locul lor, bărbații din Sodoma au persistat în eforturile lor de a ajunge la nou-veniți, care i-au lovit în cele din urmă cu o orbire misterioasă, "astfel încât s-au obosit căutând o ușă" (Gen. 19: 1-11). Aceeași orbire bruscă este cea pe care Yahweh, la cererea lui Elișa, o trimite asupra forțelor siriene care asediau Dothan și care le-a permis să fie conduse într-o ambuscadă (II Regi. 6: 18ff.). Cea mai apropiată aproximare a cuvântului ebraic neobișnuit pentru această orbire se găsește într-o incantație aramaică împotriva unui demon care provoacă aceeași condiție, descrisă de comentatorii evrei ca "lumina orbitoare a soarelui care vine prin crăpături sau rupturi în nori, fiind mai rea decât soarele neacoperit". Aceasta sună ca atacuri de migrenă, caracterizate de astfel de bliţuri de lumină orbitoare și durere în spatele ochilor. Dar numele indică sensuri mai legate de o purjare sau de un avort decât de "orbire" și pot reflecta un alt nume pentru *Amanita muscaria*.

Percepția senzorială crescută despre care se spune că este o caracteristică a drogului ciupercă ar însemna că sclipirile bruște de lumină, precum razele soarelui prin nori, ar fi extrem de inconfortabile, dacă nu chiar extrem de dureroase. Poate că aici avem baza acelor povești despre orbirea bruscă a Sodomei și Doneţanului și pentru iluminarea revelatoare care l-a lovit pe Pavel pe drumul Damascului (Fapte 9: 3). Misticul aflat sub influența drogului ciupercă ar putea foarte bine să creadă că metafora comună care asociază cunoașterea inspirațională cu lumina în întuneric a devenit realitate. Un fel de mit precum cel în care „o lumină bruscă din cer a străfulgerat în jurul lui Pavel ... și când i s-au deschis ochii nu a mai putut vedea nimic”, ar părea o expresie naturală sub formă de poveste a acestei experiențe mistice.

Un aspect interesant al relatării lui Pliniu despre pregătirea corpului pentru a primi Hellebore este recurența numărului șapte. Cu șapte zile înainte, abdomenul trebuie să fie supus unei diete speciale cu alimente cu gust înțepător, cu un emetic în a patra și a treia zi și abstinență de la cină în ajunul administrării medicamentului. Apoi, vărsăturile vor începe după patru ore, și "totul se termină în șapte". În altă parte, el spune că viața ciupercii nu este mai mult de șapte zile. Desigur, numărul șapte avea o putere foarte specială pentru filosofii antici și, în special, după cum am văzut, pentru gnostici. Întreaga creație era împărțită în șapte. Biblia alocă șapte zile pentru ciclul Creației; erau șapte lămpi pe sfeșnicul din Templu, reprezentând, conform tradiției, cele șapte planete. Grecii credeau că întregul corp se reînnoia la fiecare șapte ani și că anumite cicluri de șapte ani erau de o importanță deosebită, cum ar fi vârsta de paisprezece ani, când un băiat ajungea la pubertate; la douăzeci și unu de ani atinge maturitatea sexuală deplină; la patruzeci și doi de ani, o femeie ajunge la "marea climacterică", menopauza; la șaizeci și trei de ani, bărbații suferă o slăbiciune sexuală tranzitorie. *Biblia* permite omenirii doar "„treizeci de ani și jumătate" după calculul normal. Cu toate acestea, numărul șapte pare legat în special de ciuperci și de etapele pregătitoare ale tratamentului necesar utilizării acesteia ca medicament. În *Apocalipsă*, misticul vorbește despre "șapte biserici din Asia" pe care apoi le descrie foarte criptic (Apoc. 1: 1 și urm.). Numele geografic "Asia" este aproape sigur un joc de cuvinte cu cuvântul semitic pentru vindecare, **‘-s-y**, dând **‘asyā’**, "medic", încă cea mai probabilă sursă semitică pentru numele sectar, "Esenieni". Cu aceste "șapte biserici ale vindecării" putem compara două referințe din sulurile eseniene de la Marea Moartă care au apărut recent. Într-una, secta este numită "cele șapte diviziuni ale penitenților Israelului". Cealaltă, din păcate ruptă, citează două pasaje biblice:

Promisiunile lui Yahweh sunt promisiuni pure - argint rafinat într-un cuptor ... purificat de șapte ori (Ps. 12: 6 [Evr. 7]).

... piatra pe care am pus-o înaintea lui Iosua, pe o singură piatră cu șapte fațete, este gravată inscripția ei, zice Yahweh ... (Zah. 3: 9).

Comentariul fragmentat care urmează acestor citate începe. „Și voi vindeca... Prin urmare, se pare că aici, ca și în referirea din *Noul Testament*, există o concepție de purificare de șapte ori, sau „vindecare". Figura „cuptorului de purificare" din citatul din *Psalmi* este exact cea a motivului „ispitirii" din *Suluri* și *Noul Testament*, bazată, după cum am văzut, verbal și clinic, pe ciuperca

sacră. În pregătirea corpului și a minții necesară înainte ca participantul la mistere să ajungă la apogeul ritualului de mâncare de ciuperci, trebuie, așadar, să fi existat șapte etape de purificare interioară. Cele șapte grade de inițiere ale religiei răspândite a lui Mithras, zeul-soare persan, pot servi drept ilustrare, chiar dacă legătura nu merge mai adânc. Deoarece mithraismul era, de asemenea, o religie misterioasă, știm prea puțin despre doctrinele și secretele sale. Dar cele șapte etape ale inițierii au fost lăsate marcate în modelul pardoselilor mozaic ale locurilor lor de întâlnire și, după design, se pare că a existat o pauză majoră între primele trei și ultimele patru etape. Ne amintim de relatarea lui Plinius despre pregătirea pentru Hellebore: un emetic trebuie luat în a patra și a treia zi înainte, ca și cum s-ar crede că corpul a atins în acea etapă un anumit punct de criză. În mithraism, cele șapte etape sunt legate de cele șapte „planete", Mercur, Venus, Marte, Jupiter, Saturn, cu soarele și luna. Și în *Noul Testament*, cele „șapte biserici" sunt identificate conștient cu „șapte stele":

În ceea ce privește taina celor șapte stele pe care le-ați văzut în mâna mea dreaptă și cele șapte sfeșnice de aur (spune ciuperca vizionară, deținătoarea cheilor morții și ale lumii subterane), cele șapte stele sunt îngerii celor șapte biserici, iar cele șapte sfeșnice sunt cele șapte biserici (Apoc. 1:20).

Substituirea și ispășirea

În teologia creștină, Iisus este marele sacrificiu ispășitor făcut de Dumnezeu pentru omenire. „Fiul lui Dumnezeu", imaginea sau replica Tatălui divin, este trimis pe pământ și sacrificat ca ispășire pentru a vindeca ruptura care s-a deschis între Dumnezeu și lume:

Toate acestea sunt de la Dumnezeu, care, prin Hristos, s-a împăcat cu noi și ne-a dat slujba împăcării (schimbului) (II Cor. 5: 18).

Am văzut, într-un capitol anterior, cum starea de dezechilibru sau „păcatul" produsă atunci când culturile au fost prădate de la mama pământ și, mai ales, când Sfânta Plantă a fost smulsă din pântecele ei, a trebuit să fie împăcată prin ofrande compensatorii. Numai zeul însuși putea ispăși în mod satisfăcător acest „sacrilegiu". Am observat că prostituata sacră trebuia să aducă la sarcina de a „fascina" ciuperca falică o replică a „lucrului în sine, atârnat de mâna ei", după cum spune Josephus.

Un liturgist. în jurul anului 1400 î.Hr. în Siria antică, a strigat către Baal să trimită o ofrandă compensatorie pentru eliberarea Mandrakei. El o numește, în alfabetul consonantic ugaritic, **'-r-b-d-d**, pe care, datorită sumerianei, îl putem descifra acum ca „Apărătorul de brazde" (***URU-BAD-BAD**) și îl recunoaștem în numele grecesc al plantei sfinte, *Orobadion*. Imnul antic îi cere, așadar, zeului fertilității să trimită „echivalentul" Mandrakei pentru a compensa pământul pentru privarea sa.

În numele primei zile a ceremoniei Anthesteria, **Pithoigia**, putem recunoaşte acum aceeași activitate religioasă: ofrandă compensatorie ca o ispășire pentru planta sfântă. Sumerianul din care putem urmări acum derivarea cuvântului grecesc era expresia **GI-DU**, „masă erf ofrande", și **IGI**, „față", adică „ofrande ale prezenței", echivalentul exact al ebraicului „pâine a prezenței sau a feței", așa-numita „Pâine de Paște" care era pusă înaintea lui Yahweh în Templu (Exod. 25: 30).

Aceste „pâini" sunt pur și simplu un alt exemplu al darurilor ispășitoare despre care vechii botaniști vorbeau ca despre „prăjituri", „pâini" sau „faguri de miere" pentru a umple gaura lăsată liberă în pământ de planta sfântă și descrise mai precis de Josephus ca fiind „echivalentul" Mandrakei necesar pentru îndepărtarea în siguranță a acestei plante.

Toate se referă la ciuperca însăși prin aluzie la forma caracteristică de „chiflă" a capacului foarte important care conține medicamentul. Atunci când erau uscate și spânzurate pentru conservare, aceste „pastiluțe" de ciuperci erau reprezentate de pâinile deshidratate („*massoth*") ale „azimilor" din mâncarea de Paște a israeliților, probabil înrudite din punct de vedere lingvistic, dacă nu material, cu **mazōnele** din sărbătorile dionisiace cu „prăjituri".

Noul Testament leagă răstignirea ispășitoare a lui Isus de sacrificiul mielului pascal din Exodul 12:21: *„pentru că Hristos, iedul nostru pascal, a fost sacrificat*” (I Cor. 5:7). Povestea din *Vechiul Testament* care este avansată pentru a explica originea acestei ofrande a mielului de primăvară se bazează în parte pe un joc de cuvinte. Numele animalului pesakh este legat în mod fantezist de verbul **pasakh**, „a trece peste”, și face referire la un mit în care demonul ciumei a fost determinat să evite casele israeliților atunci când a lovit primii născuți din Egipt, oameni și animale. Pentru a obține această îndurare, poporul trebuia să sacrifice un miel pentru fiecare familie și să stropească cu sângele său stâlpii ușilor și linţolii casei în care era mâncat (Exod 12).

Numele sărbătorii derivă de fapt dintr-o altă rădăcină semitică **p-s-kh**, „liniștire, împăcare”. Aceasta semnifică acea pace care vine după agonia parturiției, când durerea este uitată și copilul sau animalul nou născut se odihnește alături de mama sa. Din punct de vedere cultural, festivalul **Pesakh**, „Paștele”, combina recunoștința față de divinitatea fertilității pentru noua naștere și o încercare ritualică de a ispăși violul uterului printr-un sacrificiu al primelor roade.

În Anthesteria bacchică și în Paștele creștin, acest principiu al „Paștelui” a fost consacrat în cult și mitologie. Creștinii îl vedeau pe Hristos al lor, „unsul” și „întins, scos” (jocul dublu pe rădăcina **m-sh-kh**), ca ofrandă înlocuitoare trimisă de divinitate pentru violul recoltei de ciuperci. El este „ridicat” ca „crucea mică”, sacrificat, se întoarce pe pământ de unde a venit și apoi înviat la o viață nouă. El este un microcosmos al ordinii naturale. El stabilește modelul și oferă mijloacele prin care celebranţii misterelor pot fi „răstigniți cu Hristos” și pot intra într-o experiență mistică a unui suflet purificat și renăscut, adus din nou din pântecele creator al pământului:

„Adevărat, adevărat îți spun”, îi spune Isus lui Nicodim, «dacă cineva nu se naște din nou, nu poate vedea împărăția lui Dumnezeu». Nicodim I-a zis: „Cum se poate naște un om când este bătrân? Poate el să intre a doua oară în pântecele mamei sale și să se nască?” Isus i-a răspuns: „Adevărat, adevărat îți spun, dacă cineva nu se naște din apă și din Duh, nu poate intra în Împărăția lui Dumnezeu.” (Ioan 3: 3 și urm.)

În povestea trădării și crucificării lui Iisus, criptografii *Noului Testament* au țesut o altă denumire specială, „compensatorie”, pentru ciuperca sacră. Aceasta se află în incidentul de după crucificare, când Iuda, copleșit de remușcări pentru „trădarea” sa, cumpără, sau a cumpărat în numele său, o bucată de pământ numită „Câmpul sângelui”, presupus a reprezenta un toponim popular aramaic „Akeldama”. Povestea se desfășoară după cum urmează:

Când Iuda, trădătorul său, a văzut că a fost condamnat, s-a pocăit și a adus înapoi cei treizeci de arginți preoților șefi și bătrânilor, spunând: „Am păcătuit trădând sânge nevinovat”. Ei au zis: „Ce ne pasă nouă? Ocupă-te tu însuți de aceasta”. Și aruncând bucățile de argint în templu, a plecat; și s-a dus și s-a spânzurat. Dar preoții cei mai de seamă, luând piesele de argint, au zis: „Nu este îngăduit să le punem în vistierie, de vreme ce sunt bani de sânge”. Deci, s-au sfătuit și au cumpărat cu ei câmpul olarului, ca să îngroape străinii. De aceea, acel câmp a fost numit Câmpul Sângelui, până în ziua de azi (Mat. 27: 3-8).

O versiune puțin diferită a povestirii adaugă mai multe detalii interesante și atribuie cumpărarea câmpului lui Iuda însuși:

Iar omul acesta a cumpărat un câmp cu răsplata răutății sale; și aplecându-se, s-a spart la mijloc și i-au căzut toate măruntaiele. Și a devenit cunoscut de toți locuitorii Ierusalimului, așa că acel câmp a fost numit în limba lor Akeldama, adică Câmpul sângelui (Fapte 1: 18 și urm.).

Detaliile poveștii, cum ar fi cei „treizeci de sicli” și cumpărarea unui câmp prin dreptul de răscumpărare, sunt, desigur, împrumutate de povestitor din pasaje din *Vechiul Testament* (Zah. II: 12-13; Ier. 32: 6-15). Alte elemente grafice, cum ar fi pierderea de către bietul Iscariotean a conținutului pântecelui său, se datorează umorului oarecum pământean, ca să nu spun igienic, al

scriitorului, deoarece ciuperca sacră, al cărei nume îl purta arhicunoscutul trădător, era un purgativ puternic. Mult mai semnificativ, de fapt ideea întregii poveşti improbabile (de ce ar avea nevoie poliția templului să fie ghidată într-un loc aflat la câteva sute de metri de zidurile orașului și să i se indice persoana pe care o supravegheau de zile întregi?), este titlul „câmpului”, Akeldama. Ni se oferă aici o altă pseudo-traducere a criptografului, care citeşte cuvântul ca şi cum ar fi aramaicul **khaqal demā’**, „câmp de sânge”, în timp ce ceea ce reprezenta de fapt era aramaicul **‘akal dāmē’**, „hrană de preț sau compensație”. Se poate urmări linia de gândire a povestitorului care și-a țesut povestea în jurul ideii de „preț”, prezentând-o ca fiind banii de sânge primiți de trădătorul Iuda și asociind-o cu pasajul ciudat din Zaharia despre salariul plătit „păstorului turmei condamnate la tăiere”. Dar, de asemenea, putem vedea acum pentru prima dată cum un astfel de nume ca „hrană de compensare” se încadrează exact în modelul unor epitete pentru planta sfântă precum **Orobadion**. „împăciuitor de brazde”, și «pâinea prezenței» din templul evreiesc și din Anthesteria bacchică.

Învierea morților

Ridicând ciuperca sacră, participanții la festivalul Anthesteria chemau morții. Scriitorii antici afirmă în mod expres că Anthesteria era dedicată îngrijirii sufletelor celor plecați și că, în timpul festivalului, se presupunea că morții se înalță în lumea de sus. Cultul ciupercii sacre era, așadar, o manifestare a necromanției, „divinația prin morți”.

Această practică extraordinară, atestată în întreaga lume antică, trăiește în diferite tipuri de spiritism. Ideea de bază este că, din moment ce sufletele și-au părăsit trupurile și s-au întors în măruntaiele pământului, ele sunt în contact mai strâns cu „apele cunoașterii”, cum era numit abisul subteran. Rezultă că, dacă cineva le poate atrage într-un fel înapoi, ele pot transmite informații despre viitor care sunt ascunse de ființele încă prizoniere ale trupului lor. În *Vechiul Testament*, avem povestea lui Saul care, în disperare de cauză pentru a fi îndrumat cu privire la evenimentele viitoare, Yahweh a renunțat la dispozitivele sale oraculare obișnuite, consultând o vrăjitoare care locuia la En-Dor (I Sam. 28: 7-14).

La început suspicioasă cu privire la intențiile sale, deoarece Saul, într-un acces de entuziasm pios, alungase anterior mediumi spiritişti de felul ei, vrăjitoarea a fost în cele din urmă convinsă să îl deranjeze pe Samuel de la odihnă. „Ce vezi?", îl întreabă Saul. „Îl văd pe Dumnezeu ('Elohim) ieșind din pământ”, răspunse ea. „Cum arată?”, îl întreabă clientul său. „Ca o „erecție” (așa spun versiunile antice) purtând o robă”. După care Saul a recunoscut fantoma lui Samuel cel mort, deși, cu toată mângâierea pe care i-o aducea această sursă oarecum nesuferită, ar fi putut să se scutească singur de deranjul vizitei sale.

Această legătură dintre ciuperca sacră și sufletele omnisciente ale morților face ca numele ei să fie adesea legate de demonii morții. Astfel, sumerianul **NAM-TAR**, care a ajuns în greacă sub numele de Nektar, nectarul nostru, este folosit în general pentru „demonul ciumei”, iar Lilith din *Vechiul Testament*, așa-numita „vrăjitoare a nopții” pe care Isaia o amenință că va bântui un Edom pustiit (34: 14), este probabil un cuvânt original de ciupercă.

În *Noul Testament* se face referire rar la o sărbătoare numită Agape, așa-numita sărbătoare a iubirii (Iuda v. 12; II Pet. 2: 13(?)). Traducătorii sirieni, în orice caz, au crezut că această practică are legătură cu alinarea morților, iar acest lucru se potrivește cu siguranță bine cu sensul cuvântului **agapaō**, „dragoste”. Acest cuvânt grecesc, atât de favorizat de scriitorii *Noului Testament*, este folosit de tragedieni pentru afecțiunea față de morți și, în mod specific, în *Biblie* pentru relația dintre om și Dumnezeu. În versiunea greacă a *Vechiului Testament* este folosit în mod corect pentru a traduce un cuvânt ebraic care înseamnă „a seduce, a atrage”. Originalul său sumerian **AG-AG** înseamnă „iubire” și, de asemenea, „a întinde, a măsura”, semantic egal cu semiticul **m-sh-kh**. „a extrage”. Un verb cognat în greacă este **ago**, „a conduce; a aduce, a scoate etc.”, folosit în cuvinte precum **nekragōgos**, „a scoate morții”, **psukhagōgeō**, „a conjura sufletele din lumea de jos” etc.

Agape pare să fi implicat un fel de masă comună, deși referințele din *Noul Testament* sunt prea criptice pentru a ne spune prea multe, iar relatările post-biblice despre **Agape**, ca și despre majoritatea celorlalte aspecte ale naturii reale a creștinismului și a riturilor sale, sunt prea puțin fiabile. Dacă, așa cum se bănuiește, **Agape** este de fapt un alt nume pentru ciuperca însăși, atunci

sărbătoarea va fi inclus mâncarea cărnii ciupercii şi băutura sucului său, cu alte cuvinte, va fi fost identică cu „Cina Domnului”, mâncarea lui Hristos înviat sau „răstignit”:

Am fost răstignit cu (ridicat cu) Hristos; trăiesc, dar nu mai sunt eu, ci Hristos trăieşte în mine (Gal. 2, 20).

Ulterior, sărbătoritul posedă „cunoaşterea lui Dumnezeu” mistică, atât de mult dorită de adepţii misterelor:

Îmi plec genunchii înaintea Tatălui ... ca El să vă dea să fiţi întăriţi cu putere prin Duhul Său în omul lăuntric şi Hristos să locuiască în inimile voastre prin credinţă; ca voi ... să aveţi puterea să înţelegeţi împreună cu toţi sfinţii care este lăţimea şi lungimea şi înălţimea şi adâncimea şi să cunoaşteţi dragostea lui Hristos, care întrece orice cunoaştere, ca să fiţi plini de toată plinătatea lui Dumnezeu (Ef. 3: 14-19).

Isaia a aşteptat, de asemenea, manifestarea duhurilor celor morţi. El le-a identificat cu „uriaşii” din vechime, Rephaim, al căror dar de cunoaştere pentru omenire s-a dovedit a fi o binecuvântare nu lipsită de amestec:

Morţii voştri vor trăi, trupurile lor se vor ridica.
O, locuitori în ţărână, treziţi-vă şi cântaţi de bucurie!
Căci roua ta este o rouă de lumină
şi pe pământul umbrelor (Rephaim) o vei lăsa să cadă (Isa. 26: 19).

Am remarcat acest pasaj anterior atunci când am discutat despre ciupercă ca fiind „Steaua dimineţii”, germinată de roua care a căzut de pe Venus înainte de zori. S-a subliniat acolo că Refaimii erau cei „aruncaţi din cer”, identificaţi cu îngerii căzuţi din Geneza şi mitologia iudaică. Potrivit *Bibliei*, aceşti „fii ai lui Dumnezeu” au fost seduşi de frumuseţea femeilor muritoare şi au generat o rasă de supraoameni (Gen. 6:1 şi urm.). Tradiţia evreiască ulterioară spune că seducţia lor a fost, cel puţin parţial, din vina lor, deoarece ei le-au învăţat pe fete arta cosmeticii şi astfel au început progresul îngrozitor al omenirii spre degenerare şi abandon sexual. Mai important, „*le-au învăţat farmece şi descântece, tăierea rădăcinilor şi le-au familiarizat cu plantele* ...” (Enoh 7: 1 şi urm.).

Trezirea acestor spirite adormite ale morţilor era calea spre iluminare. Cu toate acestea, zgomotele produse de cei prin care vorbeau spiritele nu erau neapărat inteligibile. Isaia vorbeşte despre astfel de necromanţi sau ventriloci („vorbitori din burtă”) cu dispreţ, spunând că „ciripesc şi murmură”, atunci când îşi caută prin oracole zeul prin „morţi, în numele celor vii” (8: 19). În *Noul Testament* se numeşte „vorbirea în limbi”. Astfel, credincioşii sunt încurajaţi să „urmărească dragostea (agape), să fie zeloşi pentru darurile spirituale, mai ales ca să profeţiţi. Căci cel care vorbeşte în limbi nu vorbeşte cu omul, ci cu Dumnezeu; pentru că nimeni nu-l înţelege, ci el rosteşte taine în Duhul Cel care prooroceşte este mai mare decât cel care vorbeşte în limbi, dacă nu interpretează cineva, pentru ca Biserica să fie zidită... Dacă nici măcar instrumentele fără viaţă, cum ar fi flautul sau harpa, nu dau note distincte, cum va şti cineva ce se cântă? La fel şi cu voi înşivă: dacă vorbiţi într-o limbă care nu este inteligibilă, cum va şti cineva ce se spune? Căci veţi vorbi în aer... Prin urmare, cel care vorbeşte într-o limbă ar trebui să se roage pentru puterea de a interpreta... limbile sunt un semn nu pentru credincioşi, ci pentru necredincioşi, în timp ce profeţia nu este pentru necredincioşi, ci pentru credincioşi. Prin urmare, dacă întreaga biserică se adună şi toţi vorbesc în limbi, iar cei din afară sau necredincioşii intră, nu vor spune ei că sunteţi nebuni? ...” (I Cor. 14: 1-23); ceea ce era poate mai bine decât a-i acuza, la fel ca apostolii de la Rusalii, că sunt „plini de vin nou” (Fapte 2: 13).

Privind înapoi la discuţiile din acest capitol, putem vedea cum cultul ciupercii cuprindea

fiecare aspect al proceselor naturii. Atunci când practica religioasă modernă pare uneori îndepărtată de realitate, o relaxare de sâmbătă sau duminică, chiar un divertisment, mai degrabă decât un efort concertat de a influența divinitatea sau de a fi influențat de aceasta, merită să ne reamintim că pentru antici era o chestiune de viață sau de moarte. Dacă zeul nu răspundea cererilor lor de ploaie sau soare, ei, copiii lor, culturile și animalele lor mureau.

Atunci când, în fața ochilor lor, verdele pământului dispărea sub căldura ofilitoare a soarelui de vară, locuitorii din Orientul Apropiat priveau atunci, ca și acum, viitorul cu îngrijorare. Totul depindea de generozitatea zeului în toamnă și primăvara următoare. Inamicul, în termenii lor mitologici, îl ucisese pe eroul fertilității; oare Anul Nou îl va vedea înviat?

În micuța ciupercă, oamenii puteau vedea un prim exemplu al tranzitivității darurilor naturii: dimineața apărea, iar până la căderea nopții viermii o consumau. Zeul însuși a fost printre ei; ei l-au căutat și l-au prins, dar manifestarea sa a fost ceva temporar. Pentru o clipă efemeră, el și-a îndeplinit promisiunea că cei care îl primeau puteau deveni „copiii lui Dumnezeu”.

Adoratorul nu se putea apropia de zeu cu mâinile goale. El trebuia să aducă cu el un dar, el însuși dăruit de zeu, ca o ispășire față de pământ. Numai astfel, și invocându-l simultan pe zeu pe nume, putea rezista puterii demonice a ciupercii. Pentru că a mânca zeul însemna a muri împreună cu el; în scurtele ore de comuniune completă a inițiatului cu divinitatea, el „murise” pentru lume. Atunci el se afla în cel mai înfricoșător pericol, iar zilele de pregătire atentă pentru misterul suprem erau supuse celei mai cruciale încercări. Aceasta era perioada de „încercare” sau „ispită” prin care trecea fiecare participant la cult.

A ridica ciuperca sacră însemna a ridica spiritele morților și, astfel, a comunica cu sursa cunoașterii subterane. Acest lucru îl putem identifica acum cu Anthesteria bacchică și posibil cu sărbătoarea **Agape** a Bisericii, „ridicarea” ciupercii falice. Mult mai timpurie decât înregistrarea documentară a oricăreia dintre aceste practici cultice este creșterea ciupercii în așa-numitele „grădini ale lui Adonis”. Mult timp, această practică mistică a rămas obscură în ceea ce privește detaliile sale, deși au existat puține îndoieli că avea legătură cu plângerea și învierea zeului mort și, prin urmare, se presupunea că era legată de un cult agricol. Pentru prima dată, putem descifra numele implicate și putem astfel să punem cap la cap o serie de alte referiri la religia ciupercilor și la cei care participau la ritualurile sale.

CAP. 18 - GRĂDINA LUI ADONIS, EDEN ȘI DESFĂTARE; ZELOȚI ȘI MUSULMANI

Cea mai explicită referire la plângerea pentru divinitatea fertilității din *Vechiul Testament* se găsește în relatarea viziunii profetului Ezechiel asupra Templului. Într-o transă psihedelică, el şi-a imaginat că este purtat sute de kilometri din Mesopotamia până la Ierusalim:

> *Apoi m-a dus la intrarea porții de nord a casei lui Yahweh; și iată, acolo stăteau femei plângându-l pe Tammuz. Apoi mi-a spus: „Ai văzut asta, fiu de om? Vei vedea abominații și mai mari decât acestea”* (Ezec. 8:14 și urm.).

Ieronim îl traduce aici pe Tammuz prin Adonis, în mod corect, deoarece zeitatea erou Mesopotamian nu era decât o altă reprezentare a lui Adonis semitic și grec, cunoscut și venerat, în special de femei, în tot Orientul Apropiat antic. Ieronim consemnează, de asemenea, că în Betleemul din vremea sa (secolul al IV-lea - al V-lea) exista încă o livadă legată de Adonis. În așa-numitele „grădini ale lui Adonis”, femeile obișnuiau să se adune în jurul ghivecelor în care fuseseră plantate superficial anumite răsaduri și să încerce să le stimuleze germinarea prin diverse mijloace, inclusiv prin lamentații puternice pentru zeul mort. Căldura soarelui și metoda de plantare și fertilizare par să fi avut un efect aparent magic, dar, în condițiile în care au fost înmulțite, lăstarii s-au uscat repede. Oricare ar fi fost plantele pe care femeile le-au ales ulterior pentru ritualul lor agricol, un fel de magie simpatică pentru a favoriza creșterea recoltelor, originea cultului se vede clar în căutarea ciupercii sacre în „munții sfinți” din nord.

Natura trecătoare a „grădinilor lui Adonis” este exemplificată prin creșterea rapidă și dispariția la fel de rapidă a ciupercii.

Ciuperca „umbrelă de soare” a lui Iona a fost mâncată de viermi a doua zi după apariția ei: „a apărut într-o noapte și a pierit într-o noapte” (Iona 3: 10). Un observator modern al *Amanita muscaria* a detectat prima sa apariție la ora 8 dimineața, iar până la ora 16.00 a aceleiași zile ciuperca era adultă și începea să putrezească. Specia faloidă, la fel ca *Phallus impudicus*, se ridică cu aproximativ cinci centimetri într-o jumătate de oră, iar întreaga erecție este completă într-o oră și jumătate.

Isaia comentează aceeași caracteristică a „plantei Adonis” atunci când vorbește astfel despre practica cultică:

> *Pentru că L-ați uitat pe Dumnezeul mântuirii voastre și nu v-ați adus aminte de Stânca refugiului vostru; de aceea, chiar dacă plantați plantele lui Na'iman (R.S.V.' „plante plăcute”) și semănați ciuperca sacră (R.S. V. : „așezați slovele unui dumnezeu străin”), chiar dacă le veți face să crească în ziua în care le plantați și le veți face să înflorească în dimineața în care le semănați, totuși recolta va fugi într-o zi de jale și durere incurabilă* (Is. 17: 10 și u.).

Numele Adonis și Na'iman date zeului, cunoscut în Mesopotamia sub numele de Tammuz („Fiul Vieții”), au cam același înțeles pe care l-am văzut anterior. Adonis provine probabil dintr-o expresie sumeriană ***ANDUL-AN**, „umbră cerească”, astfel încât utilizarea numelui în *Biblie* ca epitet divin și substantiv obișnuit care înseamnă simplu „stăpân”, implică funcția de „protecție, umbrire” a stăpânirii. În mod similar, Na'iman derivă din sumerianul ***NA-IM-A-AN**, „întins peste ceruri”, astfel încât atât Adonis, cât și Na'iman pot avea o referință botanică specială la capacul ciupercii.

Această nouă urmărire a numelor Adonis/Na'iman până la sursa lor ne permite să descoperim originea expresiei „grădinile lui Adonis”, utilizată de scriitorii antici. De asemenea, indică originea poveștii „Grădina Edenului” și legăturile sale cu ciupercile. Putem chiar să privim mult mai departe în timp și să descoperim pentru prima dată sursa și natura numelui și asociațiilor acelor patrioți războinici ai lumii evreiești, „zeloții” din primul secol, așa cum erau ei numiți.

În primul rând, motivul „grădinii” care este atât de răspândit în cultura și mitologia ciupercilor. Acesta derivă dintr-o neînțelegere, sau interpretare fantezistă) a unui cuvânt sumerian. **GAN**. Acesta are două semnificații generale: în primul rând, o „zonă închisă”, un „câmp” sau o „grădină”, și cu această semnificație a ajuns în lumea semitică ca **gan**. În al doilea rând, **GAN** însemna vârful „baldachinului” ciupercii, sau orice altceva de formă rotunjită similară. Prefațat de **NA-IM-A-AN**. „întins peste ceruri”, ar avea ultima conotație, «baldachin arcuit, întins peste ceruri», o descriere a capacului ciupercii, scris mare, cum ar veni. Cu toate acestea, coborât ca nume al ciupercii sacre în semitică, ca **gan**-Na'iman, ar fi fost citit ca „grădina lui Na'iman, Adonis”. Cu alte cuvinte, ceea ce botaniștii înțelegeau drept „livadă” sau „grădină” dedicată zeului, era, de fapt, doar un nume al ciupercii în sine.

Numele ciupercilor au început să fie folosite pentru a exprima în general ideea de „viață bună, lux”. În semitică, Na'iman a dezvoltat o rădăcină care înseamnă „a fi dulce, plăcut, încântător”. Astfel, expresia „**gan**-Na'iman” a ajuns să fie înțeleasă nu numai ca „grădina lui Adonis/ Na'iman”, ci și ca „grădina plăcerii”. Substantivul echivalent în ebraică pentru acest tip de luxurianță este **'ēden**, și astfel a fost născut numele patriei primilor noștri părinți, „Grădina Edenului”. În Scripturile musulmane, *Coranul*, Paradisul primește forma mai originală, „*gan*-Na'iman”, în arabă **gannati-nna’imi**.

Pe scurt, Grădina Edenului biblică, „grădinile de desfătare” coranice, „Tammuzul” pe care femeile îl plângeau la poarta Templului și plantele Na'iman despre care Isaia spunea că vor fugi îndurerate sunt toate probabil de identificat cu ciuperca sacră.

Zeloții

Ne putem uita acum la „zeloții” care au provocat astfel de tulburări și dezastre în istoria evreilor. Cuvântul sumerian la care tocmai ne-am referit, **GAN**, pe lângă faptul că însemna capacul ciupercii cu vârf roșu, a ajuns să însemne și culoarea „roșu” și să fie folosit pentru colorantul roșu *cochineal*. Printre cuvintele semitice derivate din această rădăcină a fost unul, **qannā’**, „a fi roșu la față”, implicând astfel o emoție reprimată precum gelozia, zelul, rivalitatea dornică și altele asemenea. Este astfel folosit pentru Dumnezeu, ca gelos pe onoarea Sa, și pentru oameni ca „zeloși” sau, cum am putea spune, ca manifestând o emoție înfierbântată, lăsându-și inima să le conducă capul. Josephus vorbește despre rebelii macabei din al doilea secol precreștin ca fiind „zeloși pentru legile țării lor și pentru cultul lui Dumnezeu”. În acest sens, el vorbește cu o aprobare evidentă. Dar el folosește același adjectiv ca nume propriu sau titlu al unui alt grup de rebeli din secolul I d.Hr. care a format nucleul dur al rebeliunii evreiești împotriva Romei și care avea să distrugă Templul și să împingă poporul evreu din Palestina să îngroașe rândurile Diasporei. Josephus nu prea îi iubea pe acești „zeloți” (greacă *Zēlōtai*): „căci așa își spuneau acești ticăloși, ca și cum ar fi fost zeloși pentru cauza virtuții și nu pentru viciu în forma sa cea mai josnică și extravagantă”. Este posibil ca acest lucru să nu fi fost pe deplin corect, dar cu siguranță acțiunile lor au adus moartea a mii de oameni nevinovați. Crezând că dețin o putere și cunoștințe speciale, zeloții au provocat o revoltă în întreaga Palestină, care a adus asupra evreilor de pretutindeni puterea Romei.

Romanii erau toleranți față de religiile și superstițiile altor popoare, dar nu puteau în niciun caz să permită ca dezbinarea politică să se instaleze în cadrul imperiului, sub un pretext religios oricât de prețios. Acest lucru se întâmpla în special în Palestina, care a fost dintotdeauna și este în continuare centrul de furtună al emoțiilor politice și religioase din lume. Când revolta zeloților a început în Cezareea, în anul 66 d.Hr., romanii au acționat rapid și nemilos împotriva rebelilor, conducându-i spre sud și asediindu-i în cele din urmă la Ierusalim. În anul 70 d.Hr., Templul însuși a fost distrus, iar trei ani mai târziu, ultima fortăreață rebelă de la Masada, de lângă Marea Moartă, a fost distrusă.

În detaliile acestui război sângeros și destul de inutil, Josephus, deși a ajuns să îi urască pe zeloți, de partea cărora luptase cândva, nu se poate abține să nu exprime o admirație reticentă pentru disprețul lor aproape inuman față de siguranța lor personală și pentru modul în care s-au expus de bunăvoie pe ei înșiși și familiile lor la moarte sigură, mai degrabă decât să se supună dușmanilor zeului lor. El ne povestește în cei mai emoționanți termeni despre evenimentele care au dus, în mai

73 d.Hr., la prăbuşirea finală a revoltei şi la moartea ultimilor supravieţuitori. Aproape o mie de bărbaţi, femei şi copii, care se confruntau cu o anihilare aproape sigură în mâinile romanilor care asediau Masada, au decis să se sinucidă mai degrabă decât să cadă în puterea inamicului. Ei au ales zece bărbaţi dintre ceilalţi prin vot. Aceştia au tăiat gâtul camarazilor lor şi al familiilor lor şi, după ce au ales unul dintre ei, şi-au supus propriile gâturi cuţitului acestuia. După ce faptele groaznice au fost îndeplinite, printre rămăşiţele fumegânde ale ultimelor lor provizii şi sângele colegilor săi evrei, acest ultim zelot şi-a înfipt sabia în propria inimă.

Săpăturile arheologice recente de pe situl marii fortăreţe au confirmat într-o oarecare măsură povestea, brodată cu siguranţă de simţul dramatic al istoricului evreu. Discursul lung pe care îl pune în gura liderului zeloţilor din Masada, un anume Eleazar, trebuie să fie cu siguranţă fictiv, nu în ultimul rând prin faptul că acesta este făcut să dea vina pe colegii săi sectanţi pentru mizeria pe care revolta a adus-o asupra evreilor:

Căci nu din proprie iniţiativă flăcările care se îndreptau împotriva inamicului s-au întors împotriva zidului construit de noi; nu, toate acestea denotă mânia faţă de multele nedreptăţi pe care am îndrăznit să le aplicăm conaţionalilor noştri ...

Cu toate acestea, există o secţiune a discursului care, dacă nu este o relatare exactă a ceea ce a spus Eleazar, se poate presupune că este un rezumat al ideilor zeloţilor cu privire la natura sufletului şi asocierea sa liberă cu corpul:

> *Pentru că din vechime, din primele zori ale inteligenţei, am fost învăţaţi continuu de acele precepte, ancestrale şi divine - confirmate de faptele şi spiritul nobil al strămoşilor noştri - că viaţa, nu moartea, este nenorocirea omului. Pentru că moartea este cea care dă libertate sufletului şi îi permite să plece în lăcaşul său pur, acolo unde să fie liber de orice calamitate. Dar atâta timp cât este încarcerat într-un corp muritor şi pătat de toate mizeriile sale, el este, în realitate, mort, deoarece asocierea cu ceea ce este muritor nu se potriveşte cu ceea ce este divin.*
>
> *Adevărat, sufletul posedă o mare capacitate, chiar şi atunci când este încarcerat în corp; pentru că el face din acesta din urmă organul său de percepţie, influenţându-l invizibil şi direcţionându-l în acţiunile sale dincolo de natura muritoare. Dar abia atunci când, eliberat de greutatea care îl trage pe pământ şi se agaţă de el, sufletul este readus în sfera sa proprie, el se bucură de o energie binecuvântată şi de o putere nestrămutată din toate părţile, rămânând, ca Dumnezeu însuşi, invizibil pentru ochii oamenilor ...*
>
> *Somnul să vă furnizeze o dovadă foarte convingătoare a ceea ce spun - somnul, în care sufletul, nedistrat de corp, în timp ce se bucură de o independenţă perfectă, de cea mai încântătoare odihnă, conversează cu Dumnezeu prin dreptul de rudenie, analizează universul şi prezice multe lucruri care vor veni ...*

Ne amintim de ceea ce istoricul a spus despre esenieni în aceeaşi ordine de idei:

> *Pentru că este o credinţă fixă a lor că trupul este coruptibil şi materia sa constitutivă impermanentă, dar că sufletul este nemuritor şi nepieritor. Emanând din eterul cel mai fin, aceste suflete se încurcă, ca să spunem aşa, în închisoarea trupului, în care sunt târâte de un fel de vrajă naturală; dar când odată sunt eliberate din legăturile cărnii, atunci, ca şi cum ar fi eliberate de o lungă servitute, ele se bucură şi sunt purtate în sus...*

Această convingere că sufletul poate să se plimbe în voie, odată ce corpul a adormit, se află la baza filosofiei drogurilor din lumea antică. Corolarul său este că informaţiile obţinute în această stare sunt în mod necesar mai exacte decât cele pe care creierul le poate raţiona în condiţii normale. Această încredere în propriile profeţii ale viitorului şi în dreptul lor inalienabil de a determina vieţile altor oameni a făcut din aceşti fanatici religioşi o ameninţare pentru ei înşişi şi pentru

semenii lor. Având în vedere ideea că zeul le-a garantat o sursă de cunoaștere neîmpărtășită de ceilalți muritori și că sunt astfel ridicați deasupra restului lumii ca o rasă superioară, această autoamăgire putea deveni și a devenit un pericol politic major. Împărăția lui Dumnezeu a devenit împărăția acestei lumi.

Ne putem întreba, prin urmare, dacă nu ar trebui să vedem în spatele titlului complimentar „zeloți", ebraicul **Qannā'īm**, un alt cuvânt de formă exact similară, care corespunde cuvântului arab **gannati-nna'imi**, „grădini de încântare", care derivă, așa cum am văzut, din titlul sumerian al ciupercilor, ***GAN-NA-IM-A-AN**. Dacă așa stau lucrurile, aceasta îi plasează pe zeloții din secolul I în aceeași categorie de adoratori ai ciupercilor și de consumatori ai drogului puternic obținut din acestea ca și menadele frenetice și creștinii, care au făcut obiectul persecuției de către susținătorii legii și ordinii. Faptul că forma sumeriană citată mai sus a ajuns de fapt în ebraică într-un stadiu foarte timpuriu este indicat de numele dat în *Biblie* celor mai vechi locuitori ai țării din jurul Hebronului și Philistia, **'Anāqīm**, cel mai probabil o formă amestecată a sumerianului ***GAN-NA-IM-A-AN**. Acest „popor mare și înalt" (Deut. 9: 2) a fost identificat cu „giganți" (*gigantes*) de către primii traducători greci. Am văzut mai devreme cum acest cuvânt a derivat dintr-un sens original sumerian, "umbra cerului", implicând un om puternic care susține baldachinul cerului, și cum din forma originală a venit grecescul *Antimimon*, ca unul dintre numele Mandrakei. În plus, de la aceeași rădăcină se trage probabil unul dintre titlurile grecești ale gemenilor ciupercă, Dioscouroi, **Anakes**.

Alte indicii conduc, de asemenea, la identificarea „zeloților" cu ciuperca sacră. Ei erau altfel cunoscuți ca *Sicarii*, sau *Asasinii*. Cel puțin, se presupune în general că, atunci când Josephus vorbește despre acești „bandiți", așa cum îi numește el, se referă la zeloți sau la bătăușii asociați cu ei. Pasajul merită citat în întregime, deoarece indică tipul de fanatism religios pe care Josephus îl acuză pentru problemele evreilor din secolul I:

> *Dar în timp ce țara era curățată de acești dăunători, o nouă specie de bandiți apărea în Ierusalim, așa-numiții Sicarii, care comiteau crime în plină zi în inima orașului. Sărbătorile erau anotimpurile lor speciale, când se amestecau în mulțime, purtând ascunse sub haine, pumnale scurte cu care își înjunghiau dușmanii. Atunci când aceștia cădeau, asasinii se alăturau strigătelor de indignare și, prin acest comportament plauzibil, nu erau niciodată descoperiți. Primul care a fost asasinat de ei a fost Ionatan, Marele Preot; după moartea lui au avut loc numeroase crime zilnice Panica creată a fost mai alarmantă decât calamitatea în sine; toată lumea, ca pe un câmp de luptă, aștepta moartea. Oamenii îi supravegheau de la distanță pe dușmanii lor și nu aveau încredere nici măcar în prietenii lor atunci când se apropiau. Cu toate acestea, chiar dacă bănuielile lor erau trezite și erau în gardă, ei cădeau; atât de iuți erau conspiratorii și atât de vicleni în a se sustrage descoperirii.*
>
> *Pe lângă aceștia, a apărut un alt grup de răufăcători, cu mâini mai curate, dar cu intenții mai imorale, care nu mai puțin decât asasinii au ruinat pacea orașului. Înșelători și impostori, sub pretextul că inspirația divină favorizează schimbările revoluționare, ei au convins mulțimea să acționeze ca niște nebuni și i-au condus în deșert, crezând că Dumnezeu le va da acolo semne de eliberare ...*
>
> *O lovitură și mai grea a fost dată evreilor de către falsul profet egiptean. Un șarlatan, care și-a câștigat reputația de profet, acest om a apărut în țară, a adunat un grup de aproximativ treizeci de mii de păcăliți și i-a condus pe o cale ocolitoare din deșert la muntele numit Muntele Măslinilor ...*

De obicei, se presupune că numele Sicarii este o referire la lama scurtă de seceră (latină **sica**) purtată de asasini sub mantie. În altă parte, Josephus spune că „ei foloseau pumnale, asemănătoare ca mărime cu *sulițele* perșilor, dar curbate și mai asemănătoare cu armele numite de romani **sicae**". Acum putem presupune în mod rezonabil că aluzia reală este la ciuperca sacră, **saqrātiyūn** a persanilor moderni, „Iscarioteanul" din povestea *Noului Testament*, „Dioskouroi" al

clasicilor. Cu siguranță, rădăcina **s-k-r** și variantele sale au intrat în indo-europeană, ca și în semitică, cu sensul de „curbat”, ca arma secerătoare, dar rădăcina sa, așa cum vedem acum, se află în sumerianul ***USh-GU-RI**, „bolț butucănos; falus”, care a dat numele ciupercii. Vârful curbat al acoperișului ciupercii a fost cel care a dat această conotație rădăcinii verbale.

S-ar părea deci că „Zeloții” și „Sicarii” sunt unul și același lucru și că referința comună la ambele nume este ciuperca sacră care le-a dat halucinațiile periculoase și o mare parte din forța lor motrică. Acești evrei fanatici nu au fost singurii nebuni amețiți de droguri care au perturbat societatea cu noțiunile lor exagerate de importanță și credința într-o misiune divină de a schimba ordinea mondială. După cum vom vedea în secțiunea următoare, și islamul a avut „zeloții” săi, motivați foarte probabil de același drog.

„Grădinile de încântare” ale musulmanilor și ale «zeloților» lor

În Scripturile musulmane, Paradisul este un loc cu totul încântător - așa vorbește *Coranul* despre acest subiect:

Iată, cei pioși sunt într-o poziție sigură, printre Grădini și izvoare, purtând mătase și brocart, față în față. Așa este! și i-am împerecheat cu houri cu ochii deschiși; chemând acolo tot felul de fructe, în siguranță... (Sur. 44: 51-55).

Iată, cei pioși sunt în Grădini și în desfătare (na'im), bucurându-se de ceea ce Domnul lor le-a dăruit, iar Domnul lor i-a protejat de pedeapsa Locului fierbinte. „Mâncați și beți cu plăcere, pentru ceea ce ați făcut”. Întinși pe canapele așezate în șiruri, și i-am împerecheat cu houri cu ochii mari... (Sur. 52: 17-20).

*Cei care merg înainte ... sunt în Grădinile Deliciului (**gannati-nna'imi**), o companie din generațiile anterioare și câteva din cele ulterioare. Pe canapele cu bijuterii (?) stau întinși unul în fața celuilalt, în timp ce în jur se învârt băieți de o tinerețe perpetuă, cu cupe și ulcioare și o cupă de (vin) curgător, din care nu suferă nici de dureri de cap, nici de intoxicație, și cu fructe la alegerea lor, și carne de pasăre din ceea ce doresc, și houri cu ochii mari ca niște perle prețioase - o recompensă pentru ceea ce au făcut* (Sur. 56: 10-23).

Oriunde și-a găsit Mahomed inspirația (pământească) pentru imaginea raiului pe care o pictează în *Coran*, trebuie să fi fost în cadrul unei comunități care încă cunoștea numele ciupercii sacre „**gan**-Na'iman” și îl asocia cu „arborele vieții” din Paradis, „Grădina Sexului”, așa cum probabil însemna numele inițial. Într-adevăr, una dintre numeroasele nedumeriri legate de *Coran* și de profetul arab este unde și-a găsit ideile iudeo-creștine. Faptul că el a fost în contact cu comunitățile evreiești și creștine de-a lungul vieții și operei sale este, desigur, bine cunoscut. Dar unele dintre versiunile sale ale povestirilor biblice, din *Vechiul* și *Noul Testament*, sunt atât de ciudate și de interesante în sine, încât cercetătorii au fost mult timp nedumeriți să afle cum au apărut multe dintre ele în forme atât de aberante și în ce circumstanțe Profetul le-ar fi putut auzi sau interpreta greșit. Și mai interesant este vocabularul special pe care îl folosește în *Coran*. El folosește cuvinte care de multe ori nu sunt arabe și care cu siguranță sunt derivate din surse aramaice creștine, dar uneori cu o conotație ciudată neexplorată în altă parte. Una sau două expresii foarte speciale, cum ar fi „grădinile de desfătare” de mai sus, par să provină direct din cultul ciupercilor și, dacă ne amintim că pe vremea lui (secolul al VII-lea d.Hr.) Biserica reușise să se curețe de „erezii”, alungând aceste comunități în deșerturi, ne putem întreba în mod rezonabil dacă unele dintre comunitățile creștine cu care Muhammad a fraternizat nu au fost mai reprezentative pentru „creștinismul” mai vechi și mai adevărat decât Biserica bizantină care le-a luat locul. Și aici, există un domeniu promițător pentru cercetări ulterioare.

De exemplu, o problemă interesantă cu privire la revelațiile Profetului despre Paradis este sursa ideilor sale despre „houri cu ochi mari”, care trebuiau să îi distreze atât de mult pe eroii islamului. Într-adevăr, semnificația exactă a epitetului de „ochi mari” pe care îl aplică acestora a

fost subiect de dezbatere. Literalmente, cuvintele arabe înseamnă „albul ochiului”, ceea ce înseamnă că albul ochiului a fost accentuat, accentuând întunericul pupilei. După cum ştim, acest lucru poate fi realizat din punct de vedere cosmetic prin vopsirea pleoapelor cu un pigment închis la culoare. O femeie astfel împodobită este numită în aramaică **mestabāthā’**, din rădăcina **s-b-t**. „a pune la punct”. (Cuvântul nostru „cosmetică” provine din grecescul **cosmos**, propriu-zis „ceea ce este în ordine”, deci „universul”. Cosmeticele sunt, deci, literalmente, ceea ce pune o fată „în ordine”, cel puțin, în teorie).

Se pare că Mahomed, în descrierea sa a frumoaselor locuitoare ale Paradisului, este moştenitorul unui joc de cuvinte foarte vechi între aramaicul **mestabāthā’**, "femeie împodobită", şi numele sumerian al ciupercii ***MASh-TAB-BA-RI-TI**. Îl vedem din nou în povestea Izabelei, într-un incident care este altfel legat de nomenclatura ciupercilor.

Când a venit Iehu la Iezreel. Izabela a auzit despre aceasta; şi şi-a vopsit ochii şi şi-a împodobit capul şi s-a uitat pe fereastră. Iar când Iehu a intrat pe poartă, ea a zis: „Este ucigaşul stăpânului tău?”. (II Regi. 9: 30-31).

În „ucigaşul stăpânului tău” nu este dificil să vedem un joc de cuvinte cu numele de plantă Cotyledon, despre care am observat deja că este derivat din sumerianul ***GU-TAL-U-DUN**, „bilă şi orbită; penis şi vulvă”, şi astfel să fie legat de caracteristicile sexuale ale imaginilor cu ciuperci. Izabela a devenit principalul exponent al artei seducției prin portretul său biblic şi, în mod similar, „horistele cu ochii mari” din Paradisul lui Mahomed sunt „cele împodobite”, citirea semitică a ***MASh-TAB-BA-RI-TI**, ciuperca sacră. Prin urmare, putem deduce că oriunde Profetul îşi găsea vocabularul religios referitor la paradis, acestea identificau prin joc de cuvinte „**gan**-Na'iman”, „grădina lui Adonis” sau „grădina deliciilor”, cu **mestabāthā’** „cea împodobită”, iar Mahomed a considerat, nu fără temei, că aceste doamne erau locuitoarele grădinilor paradisiace.

Noul Testament prezintă acelaşi joc de cuvinte într-un pasaj a cărui elucidare proaspătă conduce la descoperirea mai multor informaţii despre Mahomed şi „musulmanii” săi. În prima epistolă a lui Petru există o lungă omilie despre necesitatea ca femeile să fie supuse soților lor. Aceasta spune:

La fel şi voi, soţiilor, fiţi supuse soților voştri, pentru ca unii, chiar dacă nu ascultă cuvântul, să fie cuceriți fără cuvânt prin purtarea soţiilor lor, când secătuiesc purtarea voastră respectuoasă şi castă. A voastră să nu fie împodobirea exterioară cu împletituri de păr, împodobire cu aur şi purtare de veşminte, ci să fie persoana ascunsă a inimii cu bijuteria nepieritoare a unui duh blând şi liniştit, care în ochii lui Dumnezeu este foarte prețioasă. Astfel, odinioară, femeile sfinte care nădăjduiau în Dumnezeu se împodobeau şi erau supuse soților lor, aşa cum Sara se supunea lui Avraam, numindu-l stăpân. Iar voi sunteți acum copiii ei, dacă faceți bine şi nu lăsați nimic să vă îngrozească (I Petru, 3, 1-7).

Întregul pasaj a fost probabil ţesut din acelaşi nume al ciupercii sacre, ***MASh-TAB-BA-RI-TI**, din care autorul perspicace a derivat expresii aramaice pentru „a fi dispus”, „a fi împodobit” şi „speranță”. Nu trebuie să insistăm asupra tonului general al pasajului şi a relevanței sale matrimoniale, fie în secolul I, fie în secolul XX. Vom avea ocazia mai târziu să discutăm despre validitatea eticii şi a învățăturilor omiletice ale *Bibliei*, în lumina noii noastre înțelegeri a naturii criptice a unei mari părți din text. Ceea ce este mai important în acest moment este jocul de cuvinte dintre aramaicul **mestabāthā’** „supus” şi numele ciupercii ***MASh-TAB-BA-RI-TI** şi posibila sa sursă pentru învățătura lui Mahomed. Căci Profetul i-a numit pe adepții săi „Cei Supuşi”, musulmani, literal, „cei care s-au predat, sunt supuşi”, iar această supunere completă este o caracteristică importantă a religiei, ajungând adesea în ochii occidentali la un fatalism destul de inacceptabil. Pentru femeile din Orient, această doctrină a supunerii a adus rezultate tragice, simbolizate de vălul care chiar şi acum, după aproximativ treisprezece secole, este îndepărtat doar cu cea mai mare dificultate. Când, spre uimirea şi dezgustul total al soţiilor primilor săi adepți

medinezi, Profetul a insistat asupra supunerii lor față de bărbați, tradiția spune că inovația s-a confruntat cu o oarecare rezistență. Căci, cel puțin printre oamenii deșertului, femeile se amestecau liber cu bărbații înainte de venirea islamului. Se spune că discipolul fidel al lui Mahomed, Omar, s-a plâns cu amărăciune că bărbații din tribul său obișnuiau să-și domine femeile, dar «când am venit printre „Colaboratori" (Ansār din Medina), s-a dovedit că erau un popor ale cărui femei îi dominau, iar soțiile noastre au ajuns să copieze obiceiurile femeilor din Ansār». În ce măsură Arabia pre-islamică a fost o societate matriarhală este contestat; poate că mișcarea spre un sistem patriarhal era deja în curs de desfășurare până în secolul al VII-lea. Cu toate acestea, nu toate femeile Credinței au acceptat vălul atât de ușor. Nepoata lui 'A'isha, soția preferată a Profetului, și-a afirmat independența și a persistat în a merge fără văl în fața tuturor bărbaților, în ciuda protestelor soțului ei. De fapt, *Coranul* nu este deloc clar în acele texte care au fost înțelese ca impunând vălul, și pare mai mult decât probabil că extremele la care a fost dusă izolarea femeilor în Islam s-au datorat mai mult interpretării teologilor persani ulteriori decât *Coranul* însuși. Cu toate acestea, principiul „supunerii" a stat la baza noii Credințe și ne putem întreba acum dacă această doctrină a derivat din felul de omiletică Petrină pe care tocmai am observat-o, venind în cele din urmă din jocul de cuvinte pe numele ciupercii sacre. Astfel, oricum, *Coranul* vorbește despre atitudinea corectă a femeilor:

Bărbații sunt supraveghetori peste femei datorită a ceea ce Allah a dăruit în belșug unuia mai mult decât celuilalt și a proprietății pe care au contribuit-o (prețul căsătoriei). Prin urmare, femeile drepte sunt supuse, păzind ceea ce este ascuns în schimbul păzirii lor de Allah. Cei de la care vă temeți de nesupunere, mustrați, evitați în pat și bateți. Dacă vă ascultă, nu căutați (mai departe) o cale împotriva lor... (Sur. 4: 38).

Asasinii

Cererea adresată de Islam adepților săi pentru „predare de sine" și supunere față de voința lui Allah a fost dusă la cele mai mari extreme în secta fanatică cunoscută sub numele de Asasini. Teologic, ei aparțineau ramurii șiite a Islamului, dar politicile lor externe au fost marcate, la fel ca și zelotii evrei, de o cruzime absolută în îndepărtarea din calea lor a oricărei persoane care nu era de acord cu ideile lor. Acest lucru l-au realizat prin formarea în cadrul grupului lor a unei bande de tineri fanatici numiți **Fidā'ī**, „cei dedicați". Ei erau cunoscuți mai general ca „Asasini" pentru că supunerea lor totală față de voința stăpânilor lor religioși, fără a ține cont de pericolul personal, a fost rezultatul administrării unui drog cunoscut sub numele de **khashīsh**, „Hașiș". Secta a fost formată ca o societate secretă în jurul anului 1090, când au obținut controlul, prin stratagemă, al cetății montane Alamut din Persia. În secolele al XI-lea și al XII-lea, ei și succesorii lor au răspândit teroare în Persia și Siria și au fost în cele din urmă înfrânți abia după ce aproximativ 12.000 dintre ei au fost masacrați. O vreme, mici grupuri de Asasini au mai rămas în munții Siriei, iar unii cred că cultul nu a murit în întregime nici acum. Planta care le-a dat numele, **khashīsh**, „Hașiș", nu înseamnă în arabă decât „iarbă uscată". Dacă este folosit pentru un anumit drog, necesită o anumită calificare, cum ar fi „Hașiș Roșu", adică *Belladona*, Mătrăgună. Cuvântul Hașiș singur a fost atașat unei forme anume, *Cannabis sativa* sau Cânepă, și drogul debilitant obținut din rășina sa. Dar este greu de crezut că „fumătorii de iarbă" de astăzi, obosiții bătrâni care rătăcesc fără tragere de inimă prin orașele și universitățile noastre, sunt succesorii spirituali ai acelor entuziaști drogați care, indiferent de siguranța lor, au atacat castelele și s-au strecurat ca asasini în fortărețele inamicilor lor. Dacă „Hașișul" lor interpretează corect *Cannabis*, atunci acesta din urmă trebuie să reprezinte un drog mai puternic. Cuvântul grecesc **Kannabis** poate fi acum urmărit până la elementul sumerian **GAN**, „vârful ciupercii", urmat de cuvântul care am văzut mai devreme că făcea parte din numele *Noului Testament* Barnaba, și însemna „roșu, pătat cu alb", denotând, cu alte cuvinte, culoarea *Amanita muscaria*. Pe lângă transferul numelui său către „Haşişul" mai puțin puternic, acesta a suferit o amestecare a formei sale pentru a produce grecescul **Panakēs**, o plantă misterioasă numită și Asclepeion (folosită în altă parte pentru ciupercă), care necesita ispășire pentru pământ a diverselor cereale când era smulsă. Prin urmare, pare probabil că Cannabisul original a fost ciuperca

sacră și că drogul care i-a stimulat pe Asasinii medievali la auto-imolare a fost același care i-a dus pe Zeloti la sfârșitul lor teribil pe Masada cu un mileniu mai devreme. Într-adevăr, putem acum să luăm în serios posibilitatea ca mișcarea Asasinilor să fi fost doar o renaștere a unei practici cultice care a făcut parte din Islam de la început și a avut originea sa reală cu mii de ani înainte de asta. Se pare că este un model de mișcări religioase bazate pe ciuperca sacră, în care perioadele lungi de calm relativ și stagnare sunt intercalate cu izbucniri de extremism violent care dispar din nou după persecuție, doar pentru a reapărea în generații mult mai târzii. În aceasta, istoria reflectă acțiunea drogului însuși asupra celor care îl consumă. După accese febrile de activitate necontrolată, mâncătorul de ciuperci se va prăbuși într-o torpoare din care doar o reapariție a otrăvii stimulatoare din creierul său îl va trezi.

Israelitismul se baza pe cultul ciupercii sacre, după cum arată acum numele triburilor și mitologiile sale. Extremele unora dintre adepții săi au generat propria opoziție internă și externă, iar după rebeliunile dezastruoase împotriva asirienilor și babilonienilor din secolele VIII și VI d.Hr., a început o perioadă de reacție, iar trecutul a fost expulzat cu forța din iudaism în cadrul mișcărilor de reformă din secolele VI-VI. Cultul ciupercii a intrat în clandestinitate pentru a reapare cu rezultate și mai dezastruoase în secolele I și II d.Hr., când zeloții și succesorii lor au sfidat din nou puterea Romei.

Creștinismul s-a purificat după holocaust și și-a alungat consumatorii de droguri în deșert ca „eretici”, iar în cele din urmă s-a conformat în așa măsură voinței statului încât, în secolul al IV-lea, a devenit parte integrantă a sistemului conducător. Până atunci, preoții săi ridicau ostii și vin dulce la altar și încercau să își convingă adepții că *ostia* a devenit în mod miraculos carnea și sucul zeului.

CAP. 19 - BIBLIA CA O CARTE DE MORALĂ

Noua noastră înțelegere a relației dintre limbile indo-europene și semitice a deschis noi domenii de explorare. Ne aflăm la începutul a ceea ce ar putea fi cea mai fructuoasă și interesantă perioadă în studiul propriei noastre culturi și al originilor sale de când a început cercetarea științifică obiectivă. Acum că putem descifra vechile nume de zei și eroi și că putem dezvălui concepțiile fundamentale ale filosofiilor antice și ale religiilor naturii, putem aprecia mai bine importanța și motivele mitologiilor lor.

În ceea ce privește *Biblia*, noua noastră apreciere a originilor iahwismului în cadrul filosofiei fertilității și nu, așa cum s-a presupus de obicei, în opoziție cu aceasta, înseamnă că trebuie să o luăm de la capăt în evaluarea rolului jucat de profeți în dezvoltarea cultului. Vechiul cadru cronologic pe care s-a bazat atât de mult înțelegerea noastră a „progresului" religios în trecut este în ruine. Drumul de la Avraam în Ur al Caldeilor, prin patriarhi și Moise, la profeți și Iisus din Nazaret a dispărut. Dezvoltarea a existat cu siguranță: imaginile crude despre fertilitate, care vedeau un penis puternic pe cer ejaculând spermatozoizi de fiecare dată când ploua, au devenit în secolul I, și chiar cu mult înainte, o religie misterioasă mai sofisticată. Divinitatea falică îndepărtată din ceruri putea fi acum înțeleasă de credinciosul care deținea secretele plantelor și ciupercilor medicinale.

Pentru prima dată, putem începe să înțelegem referința precisă a unora dintre afirmațiile profetice despre iahwismul contemporan. Am observat câteva cazuri, în special în cartea lui Isaia, în care o lumină nouă a fost aruncată asupra locului prostituatei cultice în practicile religioase locale și asupra naturii „grădinilor" pe care le îngrijea. În astfel de locuri, profetul pare complet opus cultului ciupercilor. Pe de altă parte, acolo unde, de exemplu, Ezechiel denunță abominațiile cultice ale templului din Ierusalim, procesiunile falice și femeile care îl plâng pe Tammuz, însăși natura viziunii care îl transportă din Mesopotamia la Ierusalim și aparițiile unor roți care se învârt, pline de ochi, amintesc foarte mult de efectele psihedelice raportate ale drogurilor din *Amanita muscaria*. În plus, cultul ciupercii sacre, după cum putem aprecia acum, a fost o parte esențială a celei mai vechi moșteniri ebraice. Multe dintre legendele și denumirile patriarhale sunt bazate pe imaginile și nomenclatura ciupercilor.

După cum am văzut, venerarea ciupercilor, prin natura ei extremă, prin fanatismul și accesele sale de frenezie necontrolată, a dat naștere propriei sale opoziții în rândul oamenilor normali. Religioșii mai echilibrați au condamnat aceste aspecte ale cultului, iar *Vechiul Testament* consemnează încercări succesive ale regilor și profeților de a curăța "abominațiile" sale din țară. Dar acestea erau înrădăcinate prea adânc pentru a avea succes deplin. Chiar și cele mai intensive și reușite purificări, realizate cu o intensitate nemiloasă în timpul reformelor lui Neemia-Ezra după Exil, au dus pur și simplu cultul ciupercilor în subteran, de unde a reapărut în secolele următoare mult mai periculos în mișcările orientate politic, Zelotismul și Creștinismul. Trebuie să abandonăm, așadar, orice simplificare excesivă a imaginii religioase prezentate de *Vechiul Testament*: nu este povestea revoltei unui singur popor împotriva venerării odioase a fertilității din țara în care Dumnezeul lor din deșert i-a condus. În ciuda episodului dramatic al lui Ilie pe Muntele Carmel, tema nu este Yahweh versus Baal. Yahweh era Baal, la fel cum era Zeus și Jupiter. Numele, după cum am văzut, au o notă comună de importanță sexuală. În orice caz, vechea idee că religia yahvismului se concentra pe o glorificare a "purității" deșertului în opoziție cu practicile orgiastice de fertilitate ale pământului arat nu a avut niciodată atât de mult sprijin textual pe cât le-ar fi plăcut unora dintre promotorii săi să creadă. Dacă trebuie să reevaluăm radical tradițiile *Vechiului Testament* în lumina noilor descoperiri, situația *Noului Testament* este mult mai sumbră în ceea ce-l privește pe creștin. Nu trebuie să avem nicio îndoială cu privire la efectul pe care introducerea unui nou element, al ciupercilor, în imaginea *Noului Testament* îl va avea asupra înțelegerii noastre despre originea și natura creștinismului. A fost nevoie doar de descifrarea uneia dintre frazele ciudate, non-grecești, în astfel de termeni, pentru a răsturna întreaga imagine anterioară a începutului și creșterii Bisericii. Dacă, de exemplu, "Boanerges" este explicat corect ca un nume al ciupercii sacre, iar "traducerea" imposibilă atașată în text, "Fiii Tunetului", este la fel de relevantă pentru ciupercă, atunci valabilitatea întregii povești a *Noului Testament* este imediat subminată.

Căci pseudotraducerea demonstrează o intenție de înșelăciune, și, deoarece ciupercile nu apar nicăieri în "povestea de suprafață" a lui Isus, rezultă că referirea secretă la cult trebuie să fie adevărata relevanță a întregii povești. Dacă scriitorii s-au dat peste cap să ascundă, prin dispozitive literare ingenioase, aici, și, după cum am văzut, în multe cazuri în altă parte, nume secrete ale ciupercii, nu numai că venerarea ei trebuie să fi fost centrală pentru religie, dar exigențele timpului trebuie să fi cerut ca acestea să fie transmise între inițiați și succesorii lor într-un mod care să nu-i aducă pe dușmani asupra lor. Prin urmare, rezultă că detaliile "de suprafață" ale poveștii, nume, locuri și, eventual, învățături doctrinare trebuie să fie la fel de false ca și pseudo-redării numelor secrete.

Un rezultat imediat al crăpării pielii deja foarte fragile a poveștii *Noului Testament* este că toate acele îndoieli cu privire la detaliile sale, care i-au neliniștit atât de mult pe cercetători de-a lungul anilor, sunt readuse brusc în atenție. Întotdeauna au existat dificultăți extreme în înțelegerea poveștii lui Iisus. În imaginea Noului Testament apar multe tipuri de probleme puse din motive istorice, geografice, topografice, sociale și religioase, care nu au fost niciodată rezolvate. Dar, pentru cercetătorul creștin, acestea au părut întotdeauna mai puțin relevante decât faptul aparent incontestabil al existenței unui om semi-divin care a pus în mișcare întreaga mișcare creștină și fără existența căruia inaugurarea Bisericii ar părea inexplicabilă. Dar dacă acum se dovedește că creștinismul a fost doar o manifestare din zilele noastre a unei mișcări religioase care exista de mii de ani, și în această formă particulară de cult al misterelor cu secole înainte de începutul epocii, atunci necesitatea unei figuri fondatoare dispare, iar problemele care au asaltat atât de mult exegetul devin mult mai urgente. Natura improbabilă a povestirii, cu totul în afara povestirilor „miraculoase”, atitudinea extraordinar de liberală a personajului central față de „șarlatanii” evrei ai vremii, dispoziția sa prietenoasă față de cei mai detestați dușmani ai poporului său, echivocul său cu privire la plata impozitelor către guvernul roman, urletul cetățenilor evrei pentru sângele unuia dintre semenii lor în mâinile puterii ocupante, caracteristici ale povestirii evanghelice care nu au sunat niciodată adevărat, pot fi înțelese acum pentru ceea ce au fost întotdeauna: părți ale unei încercări deliberate de a induce în eroare autoritățile în mâinile cărora se știa că vor cădea documentele *Noului Testament*. *Noul Testament* a fost o „păcăleală”, dar, cu toate acestea, o încercare extrem de serioasă și extrem de periculoasă de a transmite credincioșilor risipiți secrete pe care creștinii nu îndrăzneau să le lase să cadă în mâini neautorizate, dar la a căror păstrare s-au angajat irevocabil prin jurăminte sacre.

Să repetăm: dacă măcar una dintre referințele la ciuperca frazelor criptice din textul *Noului Testament* este corectă, atunci trebuie să se țină cont de un nou element în natura și originea religiei creștine. În plus, acest element nou este cheia care încadrează cu fermitate fenomenul creștinismului în modelul cultului misterios din Orientul Apropiat; însă acest lucru se face cu prețul validității poveștii de suprafață, care nu știe aparent nimic despre cultul ciupercilor și care oferă pentru titlurile și invocațiile sale sacre „traduceri” deliberat false. Aceasta nu este, așadar, înregistrarea unei cruciade evanghelistice, o invitație deschisă către toți oamenii de a se alătura unei noi societăți a celor răscumpărați, a cărei masă sacră nu este mai mult decât un serviciu de comemorare. Nu este manifestul unei organizații ale cărei tendințe revoluționare nu merg mai departe de exercitarea unui comunism de grup al proprietății, dar a cărei învățătură îndeamnă femeile să se supună în orice moment soților lor, iar sclavii stăpânilor lor, fiind „supuși cu frică și cutremur”. Nu pentru acest pacifism i-au târât romanii pe sărbătoriții misterelor creștine și i-au măcelărit.

Dar dacă poveștile lui Iisus nu sunt mai reale din punct de vedere istoric decât cele ale lui Adam și Eva, Iacob și Esau și chiar ale lui Moise, ce se întâmplă cu învățăturile morale ale *Bibliei*? Deși este adevărat că, eliberați de inhibițiile pioase pe care le-am adus atât de des *Scripturilor*, putem acum să apreciem mai ușor calitățile literare și umorul legendelor, trebuie să recunoaștem, de asemenea, că evreii și creștinii nu au mers la *Bibliile* lor pentru divertisment sau pentru a fi însuflețiți de poveștile lor vesele. Generații de credincioși au căutat în aceste lucrări ebraice, aramaice și grecești însuși Cuvântul lui Dumnezeu. Ei au crezut că există legi consacrate pentru întreaga omenire, prin intermediul cărora se poate obține stabilitate morală, iar sfidarea lor ar

însemna ruină şi pedeapsă, dacă nu în această viaţă, în cea viitoare. Caracterul dubios al unei mari părţi a textului a părut pentru mulţi un motiv în plus pentru a crede în inspiraţia sa divină. Întrebarea care se pune acum este, presupunând pentru moment că a existat vreodată vreun temei pentru credinţa că *Biblia* a fost un ghid pentru o viaţă morală, în ce măsură noua noastră apreciere a originilor şi naturii iudaismului şi creştinismului poate continua să acorde învăţăturilor sale autoritate universală?

Aceasta este, probabil, cea mai importantă problemă ridicată de descoperirile actuale. Nu este vorba doar de dispariţia din istorie a lui Iisus şi, probabil, a lui Moise; această pierdere ar putea fi suportată cu seninătate, cel puţin de către cei care nu s-au angajat faţă de religiile pe care le reprezintă, dacă învăţăturile atribuite lor ar putea fi în continuare considerate valide. Există mulţi oameni care nu sunt evrei şi al căror „creştinism" nu se limitează la participarea la ritual, dar care susţin cu fervoare autoritatea celor Zece Porunci şi a Predicii de pe Munte. Aceştia ar susţine, fără să fi studiat neapărat foarte îndeaproape niciunul dintre aceste pasaje, că ele încorporează un bagaj de experienţă practică şi idealism moral care va servi omenirii pentru o lungă perioadă de timp, indiferent de ceea ce se întâmplă cu religiile lui Moise şi Iisus.

Nu este locul potrivit pentru a răspunde la aceste întrebări, dar ar părea un exerciţiu util să încheiem studiul nostru prin prezentarea unor exemple de învăţătură morală din *Vechiul* şi *Noul Testament*, examinând sursele lor literare imediate şi ţinând cont de aceste probleme mai ample.

Am putea începe cu cele Zece Porunci, sau „Cele Zece Cuvinte", cum sunt ele numite. Am văzut anterior cum a fost formulat mitul revelării lor lui Moise pe Muntele Sinai. Ideea celor două „tăbliţe" derivă din cele două jumătăţi ale ciupercii, *volva*, forma lor rotundă de pâine fiind cea a primelor tăbliţe de lut. Din numele sumerian **TAB-BA-R/LI(-R/LI)** provine, într-adevăr, cuvântul nostru „tabletă" prin intermediul grecesc şi latin **tabula**. Numărul poruncilor, sau al „cuvintelor", provine dintr-un joc de cuvinte pe baza aceluiaşi nume sumerian, în forma mai completă **MASh-TAB-BA-RI**, citit ca „cinci cuvinte", adică „cinci" pe fiecare tăbliţă. Iată-le:

„Eu sunt Yahweh Dumnezeul tău care te-am scos din ţara Egiptului, din casa robiei.
„Să nu ai alţi dumnezei înaintea Mea.
„Să nu-ţi faci nici un chip cioplit, nici o asemănare a ceea ce este sus în cer, sau jos pe pământ, sau în apa care este sub pământ. Să nu te închini în faţa lor şi să nu le slujeşti, pentru că Eu, Iahve, Dumnezeul tău, sunt un Dumnezeu gelos, care pedepsesc greşelile părinţilor asupra fiilor, până la a treia şi a patra generaţie a celor care Mă urăsc, dar care arăt bunătate faţă de apropiaţi, faţă de cei care Mă iubesc şi păzesc poruncile Mele.
„Să nu juri pe Iahve, Dumnezeul tău, în mod nesincer; căci Iahve nu-l va reabilita pe cel care jură pe numele Său în mod nesincer.
„Luaţi aminte la Sabat, ca să îl puneţi deoparte. Şase zile să lucrezi şi să-ţi îndeplineşti toate sarcinile, dar ziua a şaptea este sabat pentru Iahve, Dumnezeul tău. Nici tu, nici fiul tău, nici fiica ta, nici robul tău, nici roaba ta, nici animalul tău, nici străinul care locuieşte în casa ta, să nu-ţi îndeplineşti nici una din treburile tale. Căci în şase zile a făcut Domnul Dumnezeul tău cerurile şi pământul, marea şi tot ce este în ele şi s-a odihnit în ziua a şaptea. El a binecuvântat ziua Sabatului şi a pus-o deoparte.
„Cinsteşte pe tatăl tău şi pe mama ta; în felul acesta îţi vei prelungi viaţa pe pământul pe care ţi-l dă Iahve, Dumnezeul tău.
„Să nu ucizi.
„Să nu comiţi adulter.
„Să nu furi.
„Să nu depui mărturie mincinoasă împotriva aproapelui tău.
„Să nu tânjeşti după casa aproapelui tău; să nu tânjeşti după soţia aproapelui tău, nici după robul lui, nici după roaba lui, nici după boul lui, nici după măgarul lui, nici după nimic din ce are aproapele tău." (Ex. 20: 2-17).

În calitate de cod de legi, aceste „Zece cuvinte” lasă mult de dorit. Primele patru, poate cinci, par a fi pur religioase și cultice; din punctul de vedere al relațiilor sociale, doar ultimele cinci par relevante, iar ultima este mai degrabă o chestiune de atitudine decât de acțiune antisocială directă. Mai grav, poruncile stricte ale codului nu primesc nicio calificare. În comunitatea deșertică în care se presupune, în general, că au avut relevanța lor principală, „să nu ucizi” și „să nu furi” ar fi de neînțeles, întrucât raidul beduinilor era un mod de viață și un mijloc necesar de subzistență. Chiar și scoase din acest context istoric îndoielnic, în timp ce, ca regulă generală de conduită, aceste cinci porunci sunt în mod evident de bun simț, ele nu oferă niciun ghid cu privire la încălcarea legilor, la tratamentul vinovaților și la chestiunea extrem de importantă a reparării prejudiciilor aduse altor persoane.

Desigur, în astfel de aforisme nu ar trebui să ne așteptăm să găsim subtilitățile juridice prezentate în toate detaliile: este vorba mai degrabă de o declarație de principii decât de legislație. Dar cinci sau șase principii sunt suficient de puține pentru a fundamenta un ghid practic pentru complexitatea vieții de zi cu zi, indiferent de vârstă.

Cu titlu de comparație, am putea cita câteva exemple dintr-un adevărat cod de legi din Mesopotamia din jurul anului 1700 î.Hr:

„Dacă un cetățean a acuzat pe altul și l-a acuzat de crimă, dar nu susține acuzația, acuzatorul va fi executat.
„Dacă un cetățean a furat un bou, sau o oaie, sau un măgar, sau un porc, sau o barcă care este proprietatea templului sau a coroanei, el trebuie să facă o restituire de treizeci de ori; dar dacă este proprietatea unui vasal, el trebuie să facă o restituire de zece ori; dacă hoțul este nevoiaș, el trebuie să moară.
„Dacă un cetățean îi dă altuia în custodie argint, aur sau orice altceva, el trebuie să arate martorilor tot ceea ce a depus. El trebuie să prezinte contracte și (abia apoi) să predea bunurile pentru custodie.
„Dacă el predă în custodie fără martori sau contracte și custodele neagă ulterior tranzacția, atunci nicio revendicare nu este valabilă într-un astfel de caz.
„În cazul în care un cetățean a predat în custodie orice lucru al său, iar locul în care a fost depus este spart sau se ajunge la el cu o scară și se pierd atât bunurile sale, cât și pe cele ale proprietarului, gospodarul, care a fost neglijent, trebuie să restituie ceea ce a fost depus la el și a fost pierdut și să îl despăgubească pe proprietar. În plus, gospodarul trebuie să caute bunul pierdut și să îl recupereze de la hoț.
„Dacă soția unui cetățean este prinsă întreținând relații sexuale cu un alt bărbat, amândoi vor fi legați și aruncați în apă; dacă soțul soției o iartă, atunci regele își poate amnistia servitorul.
„Dacă un cetățean violează soția altuia, încă virgină, și îl prind, acel bărbat va fi executat; soția va fi liberă.
„Dacă soția unui cetățean este acuzată (de infidelitate) de soțul ei, dar nu a fost prinsă în coit cu un alt bărbat, ea trebuie să depună un jurământ (de nevinovăție) pe numele zeului și să se întoarcă acasă.
”Dacă soția unui cetățean este acuzată de o relație cu un alt bărbat, dar ea nu a fost prinsă în coit cu acesta, de dragul soțului ei trebuie să se arunce în râu.
„Dacă un cetățean și-a luat o soție și aceasta suferă de febră intermitentă, iar dacă intenționează să-și ia o altă soție, o poate face, dar nu trebuie să o abandoneze pe soția bolnavă. Ea va locui într-o casă pe care el i-o va asigura și trebuie să o întrețină pe viață.
„Dacă un fiu își lovește tatăl, mâna lui va fi tăiată.
„Dacă un cetățean distruge ochiul altuia de statut social egal, ochiul său va fi confiscat.
„Dacă rupe osul altui cetățean, osul său va fi rupt.
„Dacă distruge ochiul sau rupe osul unui vasal, îl va despăgubi cu o mina de argint.”

(din Stelele lui Hammurabi, c. 1792-1750 î.Hr.)

Citând din aceste exemple de legi biblice și mesopotamiene, nu intenționăm să facem o comparație a standardelor lor respective de moralitate. Canoanele de justiție variază în funcție de stratificarea socială a comunităților. O lege pentru cei bogați și alta pentru cei săraci reprezintă un imens pas înainte față de stadiul în care cei care nu aveau nimic nu se puteau aștepta la niciun fel de justiție. Codul lui Hammurabi reprezintă o încercare sistematică de a transpune într-o legislație practică principiile generale clar enunțate în cele aproximativ o jumătate de duzină de „Cuvinte" relevante ale lui Moise. Este foarte bine să spunem „să nu ucizi", dar ce se întâmplă atunci când cineva varsă sângele altcuiva și se face vinovat de sânge? Cum evită o comunitate certurile de familie care ar putea dura generații întregi? „Să nu furi" este un sentiment frumos; dar există mai multe moduri de a fura decât să intri în curtea altcuiva și să înjunghii unul dintre boii săi. O metodă mai subtilă este să aștepți până când îți încredințează animalele sale înainte de a pleca într-o călătorie și apoi să juri că ți-a lăsat doar nouă animale și nu zece.

Prin urmare, „Cele zece porunci", au trebuit întotdeauna să fie lărgite, limitate sau extinse, pentru a le face relevante pentru orice epocă, iar în această adaptare a principiilor pe care le consacră subiectivitatea poate funcționa cel mai bine. Dacă, în anumite circumstanțe, Autorul divin al „cuvintelor" îți va permite să le încalci pe cele șase, cine va decide dacă destinatarul glonțului sau napalmului tău este un german, un rus sau un Viet Cong; un american, un arab sau un evreu? Sau în ce circumstanțe puteți ucide în scopuri judiciare? Cu toate acestea, nu atât insuficiența Codului mozaic trebuie să ne atragă acum atenția, cât autoritatea pe care o mai pot avea poruncile biblice.

O examinare atentă a celor zece cuvinte ale *Bibliei* arată că acestea provin probabil dintr-un joc de cuvinte pe baza celor două nume de ciuperci sumeriene principale: **MASh-TAB-BA-R/LI(-R/Ll)** și ***LI-MASh-BA(LA)G-ANTA-TAB-BA-R/LI(-R/LI)** precedate de invocatorul ***E-LA-UIA (-E-LA-UIA)**.

Preambulul „*Eu sunt Yahweh, Dumnezeul tău, care te-am scos din țara Egiptului, din casa robiei*", se bazează fundamental pe numele ciupercii ca „ciuperca «egipteană»", corect, așa cum am văzut, „cea întinsă sau erectă". Auto-identificarea, „Eu sunt Yahweh, Dumnezeul tău" afirmă pur și simplu în ebraica obișnuită originalul sumerian al acelor nume divine, ***E-LA-UIA**, „suc de fecunditate; spermă"; ebraic 'Elōhīm și Yahweh (Yāhō). Jocul pe ***MASh-BALAG-ANTA** și expresia semitică pentru „impozit forțat" (**mas-palakh**, **-pulkhūn**) am observat-o în legătură cu Isachar. Ultima parte a numelui, **TAB-BA-RI** a dat jocul pe rădăcina **d-b-r**. „a conduce afară". „Să nu ai alți zei înaintea mea" provine dintr-un joc pe invocatorul repetat **E-LA-UIA, E-LA-UIA*, ca și cum ar fi scris „nu există alt dumnezeu decât Elohim". Ceea ce face această frază deosebit de interesantă este că este aproape exact strigătul de luptă al musulmanilor, mărturia pe care o face despre „auto-predarea" și își asumă Credința: „Nu există alt dumnezeu decât Allah." De asemenea, folosind invocatorul ***E-LA-UIA**, repetat, compilatorii *Poruncilor* au produs baza verbală a celui de-al treilea „Cuvânt": „Să nu juri pe Yahweh, Dumnezeul tău, cu nesinceritate." Aici, se pare că au luat **E-LA-UIA** pentru un joc pe rădăcina semitică **'-l-h**, „a jura", folosită de Osea când spune despre cei care se îndepărtează de Israel: „ei rostesc cuvinte - jurăminte de nesinceritate" (Os. 10: 4). Pentru restul: „căci Yahweh nu-l va ierta pe cel care jură pe numele său cu nesinceritate", se face joc pe numele ***MASh-BA(LA)G-ANTA**, ca și cum ar fi scris „iertarea păcatelor".

Un joc de cuvinte similar stă la baza extinderii Legii cu privire la jurământ pusă în gura lui Isus:

Din nou, ați auzit că s-a spus oamenilor din vechime: „Să nu juri strâmb, ci să împlinești în fața Domnului ceea ce ai jurat". Dar Eu vă spun vouă: Nu jurați deloc... Ceea ce spuneți să fie pur și simplu „da, da; nu, nu"; orice mai mult de atât vine de la rău (Mat. 5: 33-37).

Citirea originală aici a fost, probabil, „da, nu; da, nu"; pentru că aceasta în aramaică ar suna remarcabil de asemănător cu numele invocator al ciupercii, ***E-LA-UIA**, ***E-LA-UIA**. Afirmația adăugată, „orice este în plus față de aceasta vine de la rău", confirmă acest lucru, deoarece această frază este un joc cu ultima parte a numelui, **MASh-BA(LA)G-ANTA**, citit ca „ceea ce este în plus (față de aceasta este) rău".

Întreaga legislație a sabatului din porunca a patra se bazează verbal pe același titlu al ciupercii sacre. De la acesta, „legiuitorii” au derivat o rădăcină semitică care înseamnă „stai liniștit” și „a lăuda, a ține în respect”, precum și cuvinte pentru „muncă” și „creație”.

În mod similar, „cinstește pe tatăl tău și pe mama ta” este o interpretare a îndemnului derivat din numele ciupercii; „aduceți laudă celor care v-au creat”. Motivul oarecum amoral pentru a face acest lucru, „ca să trăiești mai mult pe pământul pe care ți-l dă Yahweh Dumnezeul tău”, este inspirat verbal în parte de același cuvânt semitic „onoare”, care poate însemna, de asemenea, „creștere, profit”.

Scriitorii *Noului Testament* dezvoltă tema în „împlinirea” Legii în gura lui Isus: Dacă cineva spune tatălui său sau mamei sale: „Orice lucru cu care aș fi putut să te ajut este Corban (adică un dar)”, nu-l mai lăsați să facă nimic pentru tatăl său sau pentru mama sa... (Marcu 7:11). „Corban” este termenul tehnic pentru darurile dedicate lui Dumnezeu. În povestea banilor de sânge ai lui Iuda Iscarioteanul, preoții refuză să pună cei treizeci de arginți în „Corban”, tezaurul templului, pentru că este pătat de vină (Matei 27:6). „Interpretarea” oferită în Marcu, „Dar”, nu este o traducere satisfăcătoare a cuvântului „Corban” și chiar scrierea cuvântului cu literă mare nu transmite importanța sa reală. Ca și în alte părți, avem aici o pseudo-traducere, care oferă un indiciu pentru jocul de cuvinte de bază. În ceea ce privește „darul”, numele de ciupercă ***MASh-BA(LA)G** ... le-a dat creatorilor de mituri rădăcina **s-p-q**, „dă ceea ce este necesar”. Termenul tehnic este un joc de cuvinte cu ***LI-KUR-BA(LA)G-ANTA**, citit ca „pentru Corban” (compară numele de ciupercă în forma sa semitică **khurbekhānā’**).

„Onorarea” părinților și „profitul” de la fiu derivă dintr-un joc de cuvinte cu aceeași rădăcină semitică **sh-b-kh**. „laudă, onoare; crește, profit”.

”Să nu comiți adulter.” Este elaborarea *Noului Testament* pe această temă, care ajută la identificarea sursei jocului de cuvinte și a mijloacelor de a ajunge la această poruncă concisă, exprimată într-un singur verb ebraic. La bază este numele de ciupercă ***LI-KUR-BALAG-AlsTTA**, considerat ca „folosirea unei femei pentru adulter”. Pe această temă, *Noul Testament* expune cu cuvinte care poate au provocat mai multă suferință mentală și autodistrugere decât orice altă scriere creștină:

Ați auzit că s-a spus: „Să nu comiți adulter”. Dar eu vă spun că oricine se uită la o femeie cu poftă a și comis adulter cu ea în inima lui... (Matei 5:27).

La acest pasaj ar trebui adăugat:

Fariseii s-au apropiat și, pentru a-l pune la încercare, l-au întrebat: „Este îngăduit unui bărbat să divorțeze de soția sa?” El le-a răspuns: „Ce v-a poruncit Moise?”. Ei au spus: „Moise a îngăduit unui om să scrie un certificat de divorț și să o despartă”. Dar Isus le-a spus. „Pentru împietrirea inimii voastre, El v-a scris această poruncă. Dar de la începutul creației, 'Dumnezeu i-a făcut bărbat și femeie'. De aceea, omul va lăsa pe tatăl său și pe mama sa și se va lipi de soția sa și cei doi vor deveni un singur trup.” Deci nu mai sunt doi, ci un singur trup. Așadar, ceea ce Dumnezeu a împreunat, omul să nu despartă.

Și în casă, ucenicii L-au întrebat despre această chestiune. El le-a răspuns: „Oricine divorțează de soția sa și se căsătorește cu alta, comite adulter împotriva ei; iar dacă ea divorțează de soțul ei și se căsătorește cu altul, comite adulter” (Marcu 10, 2-12).

Extinderea „adulterului” la minte reflectă aprecierea veche de când lumea că, în orice situație morală, intenția ar putea fi mai importantă decât fapta. Cu toate acestea, afirmația și aplicarea sa aici provin din adăugarea **TAB-BA-RI** la numele ciupercii citate mai sus și, astfel, citirea: „o asociere adulteră cu o femeie (este) ceea ce este în minte”.

Al doilea pasaj citează afirmațiile din *Geneza* din povestea Creației despre unirea sexelor în căsătorie deoarece „Femeia a fost scoasă din Bărbat” (Gen. 2: 23 și urm.). Aceasta este în sine un joc de cuvinte cu numele de ciupercă ***LI-MASh-BA(LA)G-ANTA-TAB-BA-RI-TI**, din care

autorii au extras „îi lasă pe cei care l-au născut” și „s-a unit cu soția sa”. Folosind același nume de ciupercă, autorii *Noului Testament* merg mai departe, producând o frază aramaică care înseamnă „de la sursa creației”. Întreaga temă a „divorțului” provine dintr-un joc de cuvinte pe baza numelui, deoarece cuvântul tehnic pentru „a alunga o soție” este în semitică **sh-b-q**, pe care l-au văzut în ***MASh-BA(LA)G** .... Aceeași rădăcină înseamnă „a părăsi” (ca aici, „părinții” sau „casa”). O rădăcină foarte asemănătoare, **s-p-q**, înseamnă „a uni”, și astfel avem „unirea” soțului și soției. Din elementul central al numelui, **-BAL-AG-**, autorii au extras rădăcina semitică **p-l-g**, „a despărți”, și fraza referitoare la a nu „despărți” cuplul căsătorit.

Îndemnul cu adevărat crucial pentru generațiile de creștini și alte persoane din lumea occidentală este adăugarea atribuită în poveste lui Isus ca urmare a întrebărilor suplimentare ale adepților săi:

Oricine divorțează de soția sa și se căsătorește cu alta, comite adulter împotriva ei ...

Aceasta provine din cele două nume înrudite ale ciupercii, ***MASh-BA(LA)G-ANTA** și ***LI-KUR-BALAG-ANTA**, redate în fraze aramaice ca „cel care divorțează de (soția sa)” și „pentru adulter ia femeia (soția)”.

Am putea să ne întrebăm dacă, în circumstanțele sociale din Orientul Apropiat în secolul I sau chiar acum, această regulă împotriva divorțului era practicabilă sau de dorit. Baza vieții sociale și a moralității în aceste ținuturi a fost întotdeauna menținerea familiei. Fiii unui bărbat sunt polița sa de viață Prudentă. Dacă, atunci când este prea bătrân pentru a mai munci, sau când este lovit de boală sau de un alt dezastru, nu are o familie care să aibă grijă de el, omul moare. Dacă o femeie nu-i poate da niciun copil, oricât de bună ar fi la gătit sau la creșterea vacilor, ea nu-și îndeplinește misiunea principală în viață. Ea trebuie să plece sau, cel puțin, trebuie găsită o înlocuitoare mai fertilă. Dacă bărbatul este suficient de bogat, poate fi capabil să le păstreze pe amândouă femeile; dar dacă nu, femeia infertilă trebuie să se întoarcă la familia ei. Interzicerea divorțului în astfel de circumstanțe este un nonsens pentru întreaga bază a stabilității morale și sociale a lumii antice.

Poate cel mai clar, într-adevăr emoționant, această interdicție cu privire la divorț și omologul său din *Vechiul Testament*, ne concentrează atenția asupra problemelor mai mari ridicate de aceste noi descoperiri. Au fost vreodată menite aceste învățături „morale” să fie luate în serios? Cu siguranță, nu există nimic în dispozitivele literare ale jocului de cuvinte și ale aluziilor biblice care să argumenteze neapărat împotriva acesteia. Un scriitor poate exprima gânduri și emoții măreție prin jocuri de cuvinte pe cuvinte importante sau ca presupuse „împliniri” ale legilor antice, chiar dacă această metodă trebuie să tindă să-i limiteze stilul și alegerea cuvintelor. Ideile învățăturilor *Noului Testament* ar putea fi încă valabile, în ciuda ciudățeniei cultului ciupercilor care le-a dat naștere. Accentul pus în învățăturile *Noului Testament* despre „dragoste” și non-răsplătire ar putea fi practicabil într-o mică societate închisă. Relatările date de istorici despre astfel de grupuri interne precum esenienii și *terapeuții* dau acea impresie de dragoste frățească și autocontrol. Chiar și atitudinea extraordinară față de femei și sex și practica celibatului pe care Iosif relatează despre esenieni și care a devenit idealul Bisericii, ar putea fi fezabilă într-o comunitate de ascetici din deșert. Mai puțin credibile, poate, sunt acele așezări mixte ale *terapeuților,* care țineau sexele strict separate pentru cea mai mare parte a timpului, dar se adunau în comuniune sfântă, cu cântări și dansuri, la fiecare șapte săptămâni. Cu toate acestea, ceea ce aflăm despre creștini de la romanii care au trebuit să trăiască cu ei, sau cel puțin au trebuit să încerce să păstreze pacea într-un imperiu fragmentat rasial și religios, nu face prea mult pentru a ne convinge că învățăturile homiletice ale *Noului Testament* au fost luate în serios de către cei mai direct interesați. Istoricul roman Tacit, la care autoritățile creștine s-au uitat pentru cea mai clară „dovadă” a istoricității lui Isus, cu greu găsește cuvinte suficient de josnice pentru a le folosi despre sectă. „Nero”, spune el, vorbind despre marele incendiu al Romei din iulie 64, „a fixat vina și a aplicat cele mai rafinate torturi unei clase urâte pentru abominațiile lor, numite creștini de către populație. Christus, de la care numele își are originea, a suferit pedeapsa extremă în timpul domniei lui Tiberiu din mâinile unuia dintre procuratorii noștri, Ponțiu Pilat, și o superstiție mortală, astfel verificată pentru moment, a izbucnit

nu numai în Iudeea, prima sursă a răului, ci și în Oraș (Roma), unde toate lucrurile urâte și ruşinoase din toate părțile lumii se întâlnesc și devin populare. În consecință, a fost făcută mai întâi o arestare a tuturor celor care au mărturisit; apoi, pe baza informațiilor lor, o mulțime imensă a fost condamnată, nu atât pentru crima de incendiere, cât pentru ura față de întreaga rasă umană."

Li se adăuga batjocuri de tot felul la moartea lor. Acoperiți cu piei de fiare, au fost sfâșiați de câini și au pierit, sau au fost țintuiți pe cruci, sau au fost condamnați la flăcări. Aceștia serveau pentru a ilumina noaptea când lumina zilei eșua. Nero își deschisese grădinile pentru spectacol și expunea un spectacol în circ, în timp ce se amesteca cu oamenii în haine de vizitiu sau conducea într-o caleașcă. Prin urmare, chiar și pentru criminalii care meritau o pedeapsă extremă și exemplară, a apărut un sentiment de compasiune; căci nu era, după cum părea, pentru binele public, ci pentru a potoli cruzimea unui singur om, că erau distruși.

Cât de multă substanță a fost în acuzația că creștinii au dat foc orașului, nu vom ști niciodată. S-ar putea bine ca fanaticii lor să-și fi tradus viziunile unui sfârșit de foc al ordinii mondiale în realitate practică:

Dar ziua Domnului va veni ca un hoț, și atunci cerurile vor trece cu un vuiet puternic, și elementele se vor dizolva cu foc, și pământul și lucrările care sunt pe el vor fi arse. Deci, fiindcă toate aceste lucruri sunt astfel dizolvate, ce fel de oameni ar trebui să fiți în vieți de sfințenie și evlavie, așteptând și grăbind venirea zilei lui Dumnezeu. din cauza căreia cerurile se vor aprinde și se vor dizolva, și elementele se vor topi în foc! (II Pet. 3:10).

Aluziile politice din *cartea Apocalipsei* au fost recunoscute de mult timp, iar „Babilonul" a fost identificat cu Roma:

Așa vor veni plăgile ei într-o singură zi, ciumă și jale și foamete, și va fi arsă cu foc; căci puternic este Domnul Dumnezeu care o judecă. Și regii pământului care au comis fornicație și au fost voluptuoși cu ea, vor plânge și se vor văieta peste ea când vor vedea fumul arderii ei; ei vor sta departe, de teamă de chinul ei, și vor spune: „Vai! Vai! oraș mare, oraș puternic, Babilon! Într-o oră a venit judecata ta" (Apoc. 18:8-10).

Aleluia! Mântuirea și slava și puterea sunt ale Dumnezeului nostru, căci judecățile Lui sunt adevărate și drepte; El a judecat pe marea curvă care a corupt pământul cu fornicația ei, și El a răzbunat pe ea sângele slujitorilor Săi. Încă o dată au strigat: „Aleluia! Fumul ei se ridică în veci de veci" (Apoc. 19:1-3).

Sentimentele puternice, într-adevăr, dar greu de crezut că i-ar apropia pe creștini de semenii lor, nici nu sunt chiar expresii de iubire și de fraternitate universală. Ar putea fi bine acuzați de "ură față de rasa umană" (*odium humani generis*). În orice caz, Tacitus, care trebuie să-i fi cunoscut pe creștini direct și i-a considerat total de disprețuit, pare să fi considerat justificată pe deplin punerea lor sub acuzare pe o acuzație anti-socială.

Suetonius, la care s-a făcut, de asemenea, referire în mod obișnuit pentru a susține istoricitatea *Evangheliilor,* spune că, în jurul anului 49, "evreii au făcut în mod constant tulburări la instigarea lui Chrestus" și au fost expulzați din Roma. Dacă, chiar și în acel stadiu timpuriu, autoritățile au fost conduse să creadă că Chrestus, sau Christus, era un om și nu sursa drogului "derutant", nu putem spune din acest pasaj. Nu este imposibil, deși *Evangheliile* greu pot fi fost în circulație în jurul comunităților înainte de anul 70. Referința trecătoare mărturisește cel puțin despre natura fracturată a sectei și despre atitudinea ostilă a evreilor din oraș asupra cărora acest tip de fanatism religios, care pretindea pentru sine o origine evreiască, ar reacționa inevitabil în detrimentul lor. Liderii evrei s-au confruntat cu aceeași situație disperată în Palestina, douăzeci de

ani mai târziu, când nebunii Zeloți au adus puterea Romei asupra națiunii lor din cauza unor excese inspirate în mod similar.

În altă parte, Suetonius vorbește despre creștini ca despre o clasă de oameni care se dedau unei superstiții noi și rele" și se pare că au circulat rapoarte potrivit cărora practicau infanticidul, canibalismul și incestul. Ne amintim de aceleași lucruri spuse despre Bachante, foarte probabil din același motiv. În afara societăților de inițiați, rapoartele denaturate despre sfânta hrană "Hristos", "răstignită" și mâncată într-o masă comună, ar duce aproape inevitabil la ideea că "creștinii" mâncau carne umană. Într-adevăr, închinătorul catolic este atât de sigur chiar și astăzi că, prin miracolul transsubstanției, el mănâncă de fapt carnea lui Hristos și bea sângele lui. Dacă, așadar, în imaginea desenată pentru noi despre creștinii din secolul I de către istoricii păgâni contemporani nu pare a fi nimic atrăgător, în ce măsură scriitorii homiliilor din *Noul Testament* au fost serioși în susținerea lor a iubirii față de toți oamenii și întoarcerea celuilalt obraz?

A fost valabil, dacă este cazul, numai pentru membrii comunităților închise, așa cum li s-a spus esenienilor să se iubească unii pe alții, dar să deteste pe străini? Poate chiar mai fundamental, acum că nu mai avem nevoie să privim *Biblia* prin ceața pietății, contează cu adevărat în secolul XX dacă adepții acestui ciudat cult de droguri iudeo-creștin au crezut că etica comunității lor este valabilă pentru lumea întreagă sau nu? Dacă unele aspecte ale eticii "creștine" par încă utile astăzi, adaugă sau diminuează autoritatea lor faptul că au fost promulgate acum două mii de ani de închinători ai *Amanitei muscaria*?

Traducere realizată cu :

DeepL Translator + Neural Writer

P.S.

Tom Hatsis, un istoric al psihedeliei, a scris o recenzie a cărții *The Psychedelic Gospels*, scrisă de Dr. Jerry B. Brown și Julie Brown, susținând că nu a existat o tradiție secretă psihedelică în creștinismul medieval și că nu există nicio „ciupercă sfântă” care să fie găsită în arta creștină.

Tom Hatsis mai susține că John Marco Allegro, în ”*The Sacred Mushroom and the Cross*”, a vrut să pună capăt creștinismului arătând că este o fraudă bazată pe nimic mai mult decât consumul păgân de droguri.

(sursa: https://grahamhancock.com/hatsist1/)